anayasa mahkemesi

Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi

53/3 2016

ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLAR DERGİSİ

Sayı: 53

3. Cilt

2016

Anayasa Mahkemesi Yayınları
ISSN 1300-9729
ISBN 978-605-2378-05-2

2016 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararlarının özgün şekliyle yer aldığı bu dergide, sınıflandırma "karar numarasına"göre yapılmıştır.

Kütüphane ve Yayın Komisyonu

Engin YILDIRIM (Başkan)
Salim KÜÇÜK (Üye)
Abdullah TEKBAŞ (Üye)

Kitabı Yayıma Hazırlayan

Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

İletişim ve İstem Adresi

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı
Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
İncek Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz Bulvarı No: 4
06805 Çankaya / Ankara
Telefon:(312) 463 73 00 Faks: (312) 463 74 00
www.anayasa.gov.tr

Baskı ve Cilt

Epa-Mat Basım Yay. Prom. San. Tic. Ltd. Şti.
Ağaçişleri Sanayi Sitesi 1357. Sok. No: 41 Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0312 394 48 63-64 Faks: 0312 394 48 65
www.epamat.com.tr / epamat@hotmail.com / epamatbacilik@gmail.com

Baskı Tarihi:

Haziran, 2017

Dizinler

I- Alfabetik İndeks.....1745
II- Yasa Numarasına Göre İptal ve İtiraz Davaları Dizini 1753
III- Karar-Esas-Resmi Gazete Tarihi-Karar Tarihine Göre Dizinler 1759
IV- Anayasa Maddeleri Dizini 1767
V- Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi Dizini (1962-2016).....1771

Esas Sayısı : 2016/27
Karar Sayısı : 2016/162
Karar Tarihi : 12.10.2016

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Manisa 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na, 18.5.1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesiyle eklenen (I) sayılı Ek Gösterge Cetveli'nin *"VII. EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI"* bölümünün (e) bendinin, 29.1.2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle değiştirilmeden önceki (aa) alt bendinde yer alan *"2200"* rakamının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Birinci dereceli kadroda polis memuru olarak görev yapan davacının, kendisi hakkında uygulanan ek gösterge rakamının, aynı derecedeki jandarma personeli kadrosu için öngörülmüş olan ek gösterge rakamı esas alınarak düzeltilmesi için yaptığı başvurunun reddi işleminin iptali talebiyle açılan davada, davacının Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme, itiraz konusu kuralın iptali için başvurmuştur.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME KURALI

657 sayılı Kanun'a 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile eklenen (I) sayılı Cetvel'in itiraz konusu kuralın da yer aldığı ilgili bölümleri şöyledir:

I SAYILI CETVEL (Ek: 9.4.1990-KHK-418/3 md.; İptal: Ana.Mah.nin 5.2.1992 tarih ve E.1990/22, K.1992/6 sayılı Kararı ile; Yeniden düzenleme: 18.5.1994-KHK-527/3 md.)

HİZMET SINIFLARI İTİBARİYLE UNVAN VEYA AYLIK ALINAN DERECELERE GÖRE EK GÖSTERGELER

UNVANI	*Derece*	*1/1/1994'den İtibaren Uygulanacak Ek Göstergeler*	*1/1/1995'den İtibaren Uygulanacak Ek Göstergeler*
…	…	…	…
VII. EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI			
a) Emniyet Genel Müdürü,			
b) Teftiş Kurulu Başkanı, Polis Akademisi Başkanı ve Emniyet Genel Müdür Yardımcıları ile Ankara, İstanbul, İzmir Emniyet Müdürleri,	*1*	*6100*	*7000*
c) Daire Başkanları ile Diğer Birinci Sınıf Emniyet Müdürleri,	*1*	*3800*	*4300*
d) Kadroları bu sınıfa dahil olup da Emniyet Müdürü sıfatını kazanmış olanlar	*1*	*3200*	*3600*
e) Kadroları bu sınıfa dahil olup da, yukarıda sayılanlar dışında kalanlardan;			
aa) Yüksek Öğrenimliler	*1*	*2600*	*3000*
	2	*1900*	*2200*
	3	*1350*	*1600*
	4	*900*	*1100*
…			
	1	*1900*	***2200***
	2	*1350*	*1600*
	3	*900*	*1100*
	…	…	…

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 7.4.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Volkan HAS tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu KHK kuralı, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle, kadroları emniyet hizmetleri sınıfına dahil olup da Kanun'a ekli (I) sayılı Cetvel'in *"VII. EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI"* bölümünün (a) ile (d) bentleri arasında sayılan unvanlar dışında kalan bir unvana sahip olan yüksek öğrenim mezunu personelden 1. dereceli kadroda bulunanlara uygulanacak ek gösterge rakamını belirleyen itiraz konusu kuralı öngören 527 sayılı KHK'nın dayanağı olan 18.5.1994 tarihli ve 3990 sayılı Yetki Kanunu'nun iptal edildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. İtiraz konusu kural, kadroları emniyet hizmetleri sınıfına dahil olup da Kanun'a ekli (I) sayılı Cetvel'in *"VII. EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI"* bölümünün (a) ile (d) bentleri arasında sayılan unvanlar dışında kalan bir unvana sahip olan yüksek öğrenim mezunu personelden

1. dereceli kadroda bulunanlara uygulanacak ek gösterge rakamını belirlemektedir.

5. İtiraz konusu kural, 527 sayılı KHK'yla 657 sayılı Kanun'a eklenmiştir. 527 sayılı KHK, 18.5.1994 tarihli ve 3990 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Özlük Haklarının Yeniden Düzenlenmesine, Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilatlanmalarına, 8.6.1949 Tarihli ve 5434 Sayılı, 19.7.1972 Tarihli ve 1615 Sayılı, 12.3.1982 Tarihli ve 2634 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnameler Çıkarılması Amacı ile Yetki Verilmesine Dair Kanun kapsamında çıkarılan KHK'lardandır.

1- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

6. Anayasa'da, KHK'ların siyasal denetimi yanında yargısal denetimi de öngörülmüştür. KHK'lar, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduklarından bunların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde KHK'nın, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde KHK'ların yetki kanunlarına uygunluğunun denetlemesinden değil, yalnızca Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle KHK'nın yetki kanununa uygunluğunun denetimi girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde KHK çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, KHK'yı Anayasa'ya aykırı duruma getirir. Böylece, KHK'nın yetki kanununa aykırı olması Anayasa'ya aykırı olması ile özdeşleşir.

7. Olağanüstü dönem KHK'ları dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'nın 121. ve 122. maddelerinden alırlar. Bu tür KHK'ların bir yetki kanununa dayanması gerekli değildir. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'ların bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, KHK'lar ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır.

8. KHK'nın yetki kanunu ile olan bağı, KHK'yı aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. KHK'nın Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkarılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen bir KHK'nın kurallarının, içerikleri yönünden Anayasa'ya aykırılık oluşturmasalar bile Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

9. KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetimleri, kanunların denetimlerinden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, *"Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."* denilmektedir. Bu nedenle, kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. KHK'lar ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

10. Bu nedenlerle Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadında vurgulandığı üzere, iptaline karar verilen bir yetki kanununa dayanılarak çıkarılan KHK'ların, Anayasa'nın, 2. maddesindeki *"Hukuk devleti"* ilkesiyle 6. maddesindeki *"Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz."* kuralı ve KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91. maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır (E.2001/411, K.2001/348, 6.11.2001; E.2004/6, K.2004/5, 27.1.2004; E.2006/97, K.2006/74, 27.6.2006; E.2006/138, K.2006/100, 20.10.2006).

2- İtiraz Konusu Kuralın Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu

11. İtiraz konusu kuralı içeren 527 sayılı KHK, 18.5.1994 tarihli ve 3990 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak çıkarılmıştır.

12. 527 sayılı KHK'nın dayandığı 3990 sayılı Yetki Kanunu ise Anayasa Mahkemesinin 5.7.1994 tarihli ve E.1994/50, K.1994/44-2 sayılı kararıyla Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87., 91. ve 153. maddelerine aykırılığı nedeniyle iptal edilmiştir. Böylece 527 sayılı KHK anayasal dayanaktan yoksun kalmıştır.

13. Açıklanan nedenle, Anayasa'ya aykırı görülerek iptal edilen 3990 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak çıkarılan KHK'da yer alan itiraz

konusu kural Anayasa'nın 2., 6. ve 91. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

14. M. Emin KUZ, bu görüşe katılmamıştır.

15. Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile ilgisi görülmemiştir.

IV- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

16. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez."* denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak, Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde, Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

17. 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na, 18.5.1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesiyle eklenen (I) sayılı Ek Gösterge Cetveli'nin *"VII. EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI"* bölümünün (e) bendinin, 29.1.2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle değiştirilmeden önceki (aa) alt bendinde yer alan *"2200"* rakamının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- HÜKÜM

14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na, 18.5.1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesiyle eklenen (I) sayılı Ek Gösterge Cetveli'nin *"VII. EMNİYET*

HİZMETLERİ SINIFI" bölümünün (e) bendinin, 29.1.2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle değiştirilmeden önceki (aa) alt bendinde yer alan *"2200"* rakamının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE, 12.10.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

657 sayılı Kanuna 527 sayılı KHK ile eklenen (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "VII. Emniyet Hizmetleri Sınıfı" Bölümünün (e) bendinin (aa) alt bendinde 29/1/2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce yer verilen "2200" ek göstergenin Anayasanın 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir.

Kararın gerekçesinde, kanun hükmünde kararnamenin Anayasaya uygun bir yetki kanununa dayanması gerektiği, yetki kanununa dayanmadan çıkarılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen bir kanun hükmünde kararnamenin kurallarının, içerikleri yönünden Anayasaya aykırılık oluşturmasa bile Anayasaya uygunluğundan söz edilemeyeceği, 527 sayılı KHK'nın da, dayandığı 3990 sayılı Yetki Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi sebebiyle anayasal dayanaktan yoksun kaldığı belirtilmektedir.

Bilindiği gibi, Anayasanın 91. maddesinde TBMM'nin, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebileceği ve yetki kanununda, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacı, kapsamı, ilkeleri, yetkinin süresi ile bu süre içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağının gösterileceği hükme bağlanmaktadır.

İdare hukukunda geçerli olan zaman bakımından yetki kurallarına göre, bir yetkinin kullanılmasının belirli bir süre ile sınırlandığı hallerde, işlemin anılan süre içinde yapılması kaydıyla, işlemi yapan makamın daha sonra herhangi bir sebeple yetkisiz hâle gelmesinin bu işlemin geçerliliğini etkilemeyeceği kabul edilmektedir (Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku, Bursa 2000, s.718-719; Kemal Gözler, İdare Hukuku, C.I, 2. bs., Bursa 2009, s.1202-1204; A. Şeref Gözübüyük/Turgut Tan, İdare Hukuku, C.I, Genel Esaslar, 10.bs., Ankara 2014, s.383). Başka bir anlatımla, bu tasarrufların hukuka uygunluğu kabul tarihinde yürürlükte olan kurallara göre, yani tasarruf tarihindeki hukukî duruma göre belirlenmektedir (Gözübüyük/Tan, age., C.I, s.415; C.II, İdari Yargılama Hukuku, 8.bs., Ankara 2016, s.391). Bu sebeple, mezkûr işlemlerin yargısal denetimlerinin de, işlemin yapıldığı tarihteki hukukî duruma göre yapılması gerekmektedir (Gözübüyük/Tan, age., C.I, s.415).

Kararın gerekçesinde, kanun hükmünde kararnamenin Anayasaya uygun bir yetki kanununa dayanmasının, geçerliliğinin "ön koşulu" olduğu belirtilmekte ise de iptal edilen kural açısından bu şartın gerçekleşmediği ileri sürülemez. Yukarıda da belirtildiği üzere, bu ön şart kanun hükmünde kararnamenin çıkarıldığı an itibariyle aranır (Gözler, İdare Hukuku, C.I, s.1203). İptali talep edilen ek göstergeyi

öngören 527 sayılı KHK, 3990 sayılı Yetki Kanunu iptal edilmeden önce çıkarıldığından, anılan KHK bakımından bu şart gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Bu sebeple, 3990 sayılı Yetki Kanununun Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiş olması, bu Kanuna dayanılarak çıkarılan 527 sayılı KHK'yı kendiliğinden Anayasaya aykırı hâle getirmemektedir.

Diğer taraftan, iptal kararının gerekçesinde, Anayasada Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörüldüğünden, kanun hükmünde kararnamelerin Anayasaya uygunluk denetiminin öncelikle yetki kanununa uygunluğu bakımından yapılacağı belirtilmekte; böylece, açıkça ifade edilmese de, yetki kanununun iptalinin buna uygunluk denetiminin yapılmasını imkânsız hâle getireceği için kanun hükmünde kararnamelerin esasına girilmeden iptalini gerektireceği sonucuna varıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere, zaman bakımından yetki kuralları gereğince kanun hükmünde kararnamelerin çıkarıldığı tarihte yetki kanununun yürürlükte olmasının gerekli ve yeterli olması sebebiyle bu görüşe katılmak da mümkün görünmemektedir.

Kanun hükmünde kararnamenin çıkarıldığı tarihte dayandığı yetki kanunu yürürlükte ise, kanun hükmünde kararnamenin Anayasaya uygunluk denetiminin yapıldığı tarihte yetki kanununun başka bir kanunla yürürlükten kaldırılmış veya Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olmasının kanun hükmünde kararnamenin Anayasanın 91. maddesine ve yetki kanununa uygunluğunun denetlenmesine engel oluşturmayacağı düşünülmektedir.

Kuşkusuz kanun hükmünde kararnamelerin dayandığı yetki kanununa uygun olup olmadığının denetlenmesi, kanun hükmünde kararnamenin amaç, kapsam, ilkeler ve süre bakımından TBMM'den alınan yetki içinde olup olmadığının belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Yetki kanununda belirlenen amaçla ve ilkelerle bağdaşmayan veya yetki kanununun kapsamı dışında bulunan bir konuda düzenleme

içeren yahut yetki kanununun öngördüğü süre dolduktan sonra yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin bu sebeplerle Anayasanın 91. maddesine aykırı olduğunu belirlemek amacıyla, Anayasa Mahkemesince daha önce iptal edilmiş olan, ancak kanun hükmünde kararnamenin çıkarıldığı tarihte yürürlükte bulunan yetki kanununa uygunluğunun incelenmesine bir engel bulunmadığı gibi böyle bir incelemenin Anayasanın 91. maddesinin de gereği olduğu düşünülmektedir.

Aksinin kabulü Anayasanın 153. maddesinde öngörülen "iptal kararlarının geriye yürümeyeceği" ilkesine aykırı şekilde, Anayasa Mahkemesinin yetki kanununun iptaline ilişkin kararının etkisinin, yetki kanununun -Anayasaya aykırılığı konusunda bir tespit yapılmadan ve iptal kararı verilmeden önce- verdiği yetkiye dayanılarak kanun hükmünde kararnamenin çıkarıldığı tarihe kadar geriye yürütülmesi anlamına gelir.

Kararın gerekçesinde, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında "çok sıkı bir bağ" bulunduğu ve dayandığı yetki kanunu iptal edilen bir kanun hükmünde kararnamenin kurallarının içerik yönünden Anayasaya aykırılık oluşturmasa bile Anayasaya uygunluğundan söz edilemeyeceği belirtilmektedir.

Tüzükler ve yönetmelikler gibi yürütmenin düzenleyici işlemleri arasında yer alan kanun hükmünde kararnamelerin fonksiyonel olarak yasama işlemi niteliğinde olduğu bilinmektedir. Bu itibarla kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunu ile bağının, tüzüklerin ve yönetmeliklerin dayanaklarını oluşturan kanunlarla olan bağından daha zayıf olduğunun da gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Anayasanın 115. maddesine göre tüzükler "kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere"; 124. maddesine göre yönetmelikler "kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere" çıkarılırken, 91. maddesi uyarınca kanun hükmünde kararnameler ile dayandığı yetki kanunu arasında böyle sıkı bir bağ bulunmamaktadır.

Dayanak kanunu yürürlükten kaldırılan veya Anayasa Mahkemesince iptal edilen tüzük ve yönetmeliklerin de iptal edilmeleri

talep edildiğinde, Anayasanın 115. ve 124. maddelerinde öngörülen varlık sebepleri (yani dayandığı ve uygulanmasını belirtmek ve sağlamak üzere çıkarıldığı kanun hükümleri) de kalmadığından, tüzük ve yönetmeliğin esasına girmeden, sadece dayandıkları kanunun yürürlükten kaldırılması veya iptal edilmesi sebebiyle iptal edilmeleri gerektiği düşünülebilirse de, kanun hükmünde kararnameler yürürlükteki bir yetki kanununa dayanarak çıkarıldıktan sonra, yetki kanununun uygulanmasını göstermek veya sağlamak için değil, düzenlediği alanı (Anayasanın 91. maddesinde belirtilen konular dışında) bir kanun gibi düzenlediğinden, bunların esasının incelenmesine geçilmeden, sadece yetki kanununun artık yürürlükte olmaması veya iptal edilmesi sebebiyle iptaline hükmedilmesinin isabetli olmadığı düşünülmektedir. Aksinin kabulü, kanun hükmünde kararnamelerin fonksiyonel olarak yasama işlemi niteliğinde olduğunun gözardı edilmesi ve bunların anayasal dayanaklarının ihmal edilerek tüzüklerle ve yönetmeliklerle aynı şekilde değerlendirilmesi anlamına gelir.

Bu sebeplerle, itiraz konusu kuralın esasının incelenmesine geçilmeden, dayandığı Yetki Kanununun iptal edilmesinden dolayı anayasal dayanaktan yoksun kaldığı gerekçesiyle iptal kararı verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2016/171
Karar Sayısı : 2016/164
Karar Tarihi : 2.11.2016

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Levent GÖK, Özgür ÖZEL ile birlikte 123 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 15.8.2016 tarihli ve 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesinin (7), (9) ve (10) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 91. ve 121. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME (KHK) KURALLARI

670 sayılı KHK'nın dava konusu kuralları da içeren 10. maddesi şöyledir:

"Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 10- (1) 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına ilk cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Bu kararlar, Resmi Gazetede yayımlanır ve yayımı tarihinde ilgililere tebliğ edilmiş sayılır."

(2) 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına "silah ruhsatları" ibaresinden sonra gelmek üzere ", gemi adamlığına ilişkin belgeleri" ibaresi eklenmiştir.

(3) 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "ile bu eylemler sebebiyle yaralananlar" ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bunların aylık başlangıç tarihine kadar olan genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığı sebebiyle tahakkuk eden prim ve prime ilişkin her türlü borçları Sosyal Güvenlik Kurumunca terkin edilir."

"(3) Birinci fıkra kapsamına giren eylemler sebebiyle hayatını kaybeden, malul olan veya yaralanan kamu görevlileri ve siviller ile bunların hak sahipleri veya kanuni mirasçılarına, bu madde veya ilgili mevzuatı uyarınca ödenen gelir, aylık, emekli ikramiyesi, nakdi tazminat ve ek tazminatlar haczedilemez."

(4) 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Bu durumda, ilgili kurum ve kuruluşlara ait ve sözleşme tarihinde mevcut bina, yapı ve tesisler hariç olmak üzere, taşınmazların üzerinde yapılan bina, yapı ve tesisler ile her türlü taşınır, alacak ve haklar, belge ve evrak 23/7/2016 tarihinden geçerli olmak üzere bedelsiz olarak Hazineye devredilmiş sayılır."

(5) 25/7/2016 tarihli ve 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasına "silah ruhsatları" ibaresinden sonra gelmek üzere ", gemi adamlığına ilişkin belgeleri" ibaresi eklenmiştir.

(6) 25/7/2016 tarihli ve 669 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasına "silah ruhsatları" ibaresinden sonra gelmek üzere ", gemi adamlığına ilişkin belgeleri" ibaresi eklenmiştir.

(7) 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 104 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(3) Birinci fıkra uyarınca kapatılan eğitim kurumlarının hak ve yükümlülükleri başka bir işleme gerek kalmaksızın Milli Savunma Bakanlığına geçer. Bu yerlerin ihtiyaçlarını temin etmek maksadıyla imzalanmış sözleşmeler, devam eden ihtiyaçlar gözönüne alınarak Milli Savunma Bakanlığınca feshedilebilir ya da sözleşmede belirtilen işin miktarı azaltılabilir. Bu nedenlerle yükleniciye herhangi bir tazminat ödemesi yapılmaz. Feshedilen sözleşmelere ilişkin alınan teminatlar iade edilir ve yüklenici hakkında yasaklama işlemi yapılmaz. Kara, Deniz ve Hava Harp Okulları ile astsubay meslek yüksekokullarının ihtiyaçlarını içeren sözleşmeler hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanabilir."

(8) 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 105 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Açılmış olan davalarda yargılama giderleri ve vekalet ücretlerine hükmolunmaz, hükmolunanlar tahsil edilmez."

(9) 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 106 ncı maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "Sağlık Bakanlığı bütçesinin" ibaresi "Sağlık Bakanlığı ve/veya bağlı kuruluşları bütçelerinin" şeklinde değiştirilmiştir.

(10) 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 107 nci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye dördüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

"(3) Devredilen personelden;

a) Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre alanlara, devredilmeden önce en son ayda kadrolarına bağlı olarak yapılan aylık gösterge, ek gösterge, kıdem aylığı, taban aylığı, zam, tazminat ve ek ödeme veya sağlık hizmetleri tazminatı ödemeleri toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); devir sonrası atandıkları yeni kadrolarına bağlı olarak yapılan aylık gösterge, ek gösterge, kıdem aylığı, taban aylığı, zam, tazminat ödemeleri ile döner sermayeden yapılan ek ödemenin toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki

fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir.

b) Aylıklarını 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre alanlara, devir sonrası atandıkları yeni kadrolarında ödenen döner sermaye ek ödemesi net tutarının, devir tarihi itibarıyla eski kadrolarına bağlı olarak hesaplanan sağlık hizmetleri tazminatı net tutarından (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır) az olması halinde, aradaki fark herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ayrıca tazminat olarak ödenir.

c) Aylıklarını 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa göre alanlara, aylık ve mali hakları (ek ödeme veya sağlık hizmetleri tazminatı dahil), rütbe ve kıdemleri ile devredildiği tarihteki aylık ve mali hak unsurları (tayın bedeli ve fiilen çalışma karşılığı yapılan ödemeler hariç) esas alınarak aynı şekilde ödenir. Bu şekilde almakta oldukları aylık ve mali hakları toplam net tutarının, devir sonrası yeni kadrolarına bağlı olarak alabilecekleri aylık ve mali hakları toplamı ile atanmış oldukları yeni kadro unvanı esas alınmak suretiyle hesaplanan döner sermaye ek ödemesi toplamının net tutarından az olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ayrıca tazminat olarak ödenir. Bunların, subaylarda kıdemli albay, astsubaylarda ise iki kademeli kıdemli başçavuş rütbesini geçmemek ve general ve amiraller bulundukları rütbede kalmak üzere rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemleri ile yaş haddi ve kadrosuzluk tazminatı da dahil emeklilik işlemleri, görev yaptıkları kurum tarafından 926 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılır. Ancak bunlar, istekleri halinde atanmış oldukları kadronun mali ve sosyal haklarından yararlanmak kaydıyla memurlar için belirlenen yaş haddine kadar çalışmaya devam edebilirler. Bu bent kapsamında bulunan personel hakkında 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi uygulanmaz.

ç) Sözleşmeli olarak görev yapanlar, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde aynı şekilde sözleşmeli olarak görev yapmaya ve ücret almaya devam ederler; bunlara ek ödeme, döner sermaye ek ödemesi gibi ayrıca bir ödeme yapılmaz.

(4) Devredilen personel ve bunların emeklileri, Türk Silahlı Kuvvetleri ile Sahil Güvenlik ve Jandarma Genel Komutanlıklarına bağlı sosyal tesislerden ve varsa silah taşıma ve bulundurma hakkından emsali rütbedeki personel gibi yararlanır. Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) üyesi olanların bu üyelikleri üçüncü fıkra hükümlerine tabi oldukları sürece, fiili hizmet süresi zammından yararlananların bu hakları ise üçüncü fıkranın (c) bendi hükümleri çerçevesinde 926 sayılı Kanuna göre aylık aldıkları sürece devir tarihindeki hükümler esas alınmak suretiyle devam eder.

(5) Üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri, ilgililer bu madde uyarınca devredildikleri kurumların kadrolarında kaldıkları sürece uygulanır.

(6) Askeri sağlık teşkillerinin yönetildiği merkez veya bölge teşkilatlarında görevli olup, sağlık teşkillerinin devri sebebiyle hizmetine ihtiyaç kalmayan sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile görev sürelerinin bitiminde yurda dönen Girne Asker Hastanesinde görevli sağlık ve yardımcı sağlık personeli de Sağlık Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığının müşterek kararıyla devredilen personel kapsamına alınır.

(7) Gülhane Askeri Tıp Akademisinde uzmanlık ve yan dal uzmanlık eğitimi yapma hakkı kazanmış olup henüz uzmanlık eğitimine başlamamış olanlar, kıta, kurum ve karargâhlarda fiilen en az iki yıllık hizmeti tamamlamak kaydıyla devredilen personel kapsamında Sağlık Bilimleri Üniversitesinin araştırma görevlisi kadrolarına atanırlar. Gülhane Askeri Tıp Akademisinde lisansüstü eğitim yapmakta olan öğrenciler (yabancı öğrenciler dahil) ile bu hakkı kazanmış olanlar eğitimlerine Üniversitede devam eder.

(8) Devredilen personelden Türk Silahlı Kuvvetleri ile Sahil Güvenlik ve Jandarma Genel Komutanlıklarına karşı mecburi hizmeti bulunan personel, bu hizmetlerini devredildikleri kurumlarda tamamlar.

(9) Uluslararası askeri anlaşma ve protokoller kapsamında Gülhane Askeri Tıp Akademisinde eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu personel ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri ile yine

aynı anlaşmalar kapsamında yıllık kontenjan dahilinde ücretsiz tedavisi yapılan hastaların tedavi giderleri ile öğrenci harçlıkları Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

(10) Savaş hali ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurtdışı görevleri nedeniyle askeri sağlık teşkili kurulması ile buralarda görevlendirilecek Sağlık Bakanlığı personeline ilişkin usul ve esaslar, Milli Savunma Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında yapılacak protokollerle belirlenir."

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında, dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Volkan HAS tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu, dava konusu KHK kuralları okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Dava dilekçesinde özetle; olağanüstü hâl KHK'ları ile yapılması öngörülen işlemlerin *"tedbir"* niteliğinde olması gerektiği, tedbirin, mahiyeti gereği geçici bir nitelik taşıdığı, ilan edilen olağanüstü hâlin sebep ve amacı, darbe girişimi nedeniyle bozulan kamu düzeninin etkili ve süratli biçimde yeniden tesisi iken dava konusu kuralların bu amacın ötesine geçerek bazı kurum ve kuruluşların teşkilatlanmasıyla ilgili düzenlemeler öngördüğü, olağan kanunlarda olağanüstü hâl sona erdikten sonra da yürürlükte kalmaya devam edecek değişiklikler yaptığı, bu nedenle dava konusu kuralların; olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda çıkarılmış KHK olarak nitelendirilemeyecekleri ve yargı denetimine tabi oldukları belirtilerek anılan kuralların adil olması gereken hukuk düzenini zedelemeleri sebebiyle Anayasa'nın 2. maddesine; yasama organının sahip olduğu yasama yetkisinin yürütme organı tarafından kullanılmasına yol açtığından, kuvvetler ayrılığı ilkesinin yer verildiği Anayasa'nın Başlangıç kısmına; yürütme organının, kaynağını Anayasa'dan almayan bir yasama yetkisi kullanarak dava konusu kuralları ihdas etmesi ve bu suretle yasama yetkisinin devredilmesi nedeniyle Anayasa'nın 6., 7. ve 8. maddelerine; Anayasa'ya aykırı bir düzenleme yapılmış olması sebebiyle Anayasa'nın bağlayıcılığını ve üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın 11. maddesine; yetki kanunu bulunmadığı

gerekçesiyle Anayasa'nın 91. maddesine ve olağanüstü hâlin gerekli kılmadığı bir konuda olağanüstü hâl KHK'sı çıkarılmış olması nedeniyle Anayasa'nın 121. maddesine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

A. Olağanüstü Hâl KHK'larının Anayasal Çerçevesi

3. Olağanüstü yönetim usullerine iç karışıklık, ayaklanma, savaş tehlikesinin başgöstermesi, savaş hâli, doğal afet, ağır ekonomik bunalım ve bunlara benzer nedenlerle devletin ve toplumun güvenliğini büyük ölçüde sarsan durumlarla karşılaşıldığında başvurulur. Bu durumların, devletin ve toplumun varlığı ve güvenliği bakımından büyük bir tehlike oluşturduğu kuşkusuzdur. Olağan yönetimlerin ve olağan hukuk kurallarının bu tehlikelerin giderilmesinde yetersiz kalması nedeniyle çağdaş hukuk sistemlerinde olağanüstü yönetim biçimleri benimsenmiştir. Bir başka ifadeyle olağanüstü yönetim usulleri bir zaruretten kaynaklanmakta olup demokratik anayasal düzenin korunması ve sürdürülebilmesi için bu yönetim usullerine başvurulması zorunluluğu ortaya çıkabilmektedir. Bu bağlamda olağanüstü yönetimlere neden olan tehlikelerin bertaraf edilebilmesi, olaylar karşısında ivedi önlem ve karar alabilme gereksinimi içerisinde bulunan yürütmenin yetkilerinin arttırılmasını gerektirebilmektedir.

4. Bununla birlikte demokratik ülkelerde olağanüstü yönetim usulleri, hukuku dışlayan keyfi yönetim anlamına gelmez. Olağanüstü yönetimler kaynağını Anayasa'da bulan, anayasal kurallara göre yürürlüğe konulan, yasama ve yargı organlarının denetiminde varlıklarını sürdüren rejimlerdir. Ayrıca olağanüstü yönetimlerin amacı, anayasal düzeni korumak ve savunmak olmalıdır. Bu nedenle olağanüstü hâl, yürütme organına önemli yetkiler vermesine, hak ve özgürlükleri de önemli ölçüde sınırlandırmasına karşın sonuçta hukuki bir rejimdir.

5. Anayasa'da ilan sebebi dikkate alınarak iki tür olağanüstü hâl yönetim usulü öngörülmüştür. Bu usullerden Anayasa'nın 119. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâle *"Tabiî afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım hallerinde"*; 120. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâle ise, *"Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet*

hareketlerine ait ciddî belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddî şekilde bozulması hallerinde" başvurulabilir. Anayasa'nın 119. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâl, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunca ilan edilebilirken, 120. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâl, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunca, Milli Güvenlik Kurulunun da görüşü alındıktan sonra ilan edilebilir.

6. Anayasa'nın 121. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Olağanüstü hal süresince, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, kanun hükmünde kararnameler çıkarabilir. Bu kararnameler, Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur; bunların Meclisce onaylanmasına ilişkin süre ve usul, İçtüzükte belirlenir.*" denilmektedir. Bu hükme göre, olağanüstü hâllerde Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda KHK çıkarabilecektir.

7. Olağan dönemlerdeki KHK'lar ile olağanüstü dönem KHK'ları arasında yetki, konu ve TBMM'de görüşülme usulleri bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesine göre olağan dönemlerdeki KHK'lar Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılırken olağanüstü dönem KHK'larında bu yetki, Anayasa'nın 121. maddesinin üçüncü fıkrası ile 122. maddesinin ikinci fıkrasına göre Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna aittir. Olağanüstü dönem KHK'ları, dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alırlar ve bu nedenle yetki kanununun varlığına ihtiyaç duymazlar. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'ların bir yetki kanununa dayanmaları zorunludur.

8. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına göre, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin olağan dönemlerdeki KHK'lar tarafından düzenlenmesi mümkün olmadığı hâlde olağanüstü dönem KHK'ları açısından böyle bir konu kısıtlaması bulunmamaktadır.

9. Öte yandan Anayasa'nın 121. ve 122. maddelerinin üçüncü fıkralarında da olağanüstü dönem KHK'larının Resmî Gazete'de

yayımlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulacakları, bunların TBMM'ce onaylanmasına ilişkin süre ve usulün İçtüzük'te belirleneceği öngörülmüştür. TBMM İçtüzüğü'nün 128. maddesine göre *"Anayasanın 121 ve 122 nci maddeleri gereğince çıkarılan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun hükmünde kararnameler, Anayasanın ve İçtüzüğün kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi için koyduğu kurallara göre ancak, komisyonlarda ve Genel Kurulda diğer kanun hükmünde kararnamelerle, kanun tasarı ve tekliflerinden önce, ivedilikle en geç otuz gün içinde görüşülür ve karara bağlanır. / Komisyonlarda en geç yirmi gün içinde görüşmeleri tamamlanmayan kanun hükmünde kararnameler Meclis Başkanlığınca doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınır."* Söz konusu maddede, olağanüstü dönem KHK'larının da olağan dönem KHK'ları gibi komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelikle ve ivedilikle görüşüleceği hükme bağlanmakla birlikte olağan dönem KHK'larından farklı olarak *"öncelikle"* ve *"ivedilikle"* görüşülme hususu, birtakım sürelere bağlanarak somutlaştırılmıştır.

10. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimi genel olarak Anayasa'nın 13. maddesinde; savaş, seferberlik, sıkıyönetim ve olağanüstü hâllerde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ise özel olarak Anayasa'nın 15. maddesinde düzenlenmiştir. 15. maddede, *"Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir. / Birinci fıkrada belirlenen durumlarda da, savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz."* hükümlerine yer verilmiştir.

11. Bu madde uyarınca olağanüstü hâllerde temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının kısmen veya tamamen durdurulabilmesi veya bunlar için Anayasa'da öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilmesi mümkündür. Ancak 15. madde, bu konuda sınırsız bir yetki tanımamakta, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına üç

ölçüt getirmektedir. Buna göre sınırlandırma; milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklere aykırı olmamalı, durumun gerektirdiği ölçüde olmalı ve 15. maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hak ve özgürlüklere dokunmamalıdır.

B. Olağanüstü Hâl KHK'larının Denetimi

12. İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olması, hukuk devleti ilkesinin gereğidir. Kanun hükmündeki düzenlemeler, yargı denetimine konu yapılabildikleri ölçüde temel hak ve özgürlükler etkili şekilde korunmuş ve güvence altına alınmış olur. Bu çerçevede, temel hak ve özgürlüklerin olağan dönemlere göre daha fazla sınırlandırıldığı olağanüstü dönem KHK'larının da bir hukuk devletinde Anayasa'ya uygunluk denetimine açık olması gerektiği söylenebilir. Ancak bu durum, yargısal denetime istisna getiren anayasal hükümlerin varlığını ve uygulanmasını etkilemez. Anayasa'da, 90. maddenin beşinci fıkrası, 125. maddenin ikinci fıkrası, 159. maddenin onuncu fıkrası gibi yargı denetimini kısıtlayan kimi istisnai maddelere yer verilmiştir.

13. Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi de bu kapsamdadır. Nitekim anılan cümlede yer alan *"… olağanüstü hallerde, sıkıyönetim ve savaş hallerinde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılamaz."* hükmü ile olağanüstü dönem KHK'ları, Anayasa Mahkemesinin yargısal denetiminin dışında bırakılmıştır.

14. Anayasa koyucunun olağanüstü dönem KHK'larının denetiminin yasama organı tarafından yapılmasını istediği açıktır. Nitekim Anayasa'nın 121. maddesinin gerekçesinin ilgili bölümü şu şekildedir: *"Olağanüstü haller Anayasamızda yeni bir şekilde düzenlenmiştir. Tabiî afet ve ekonomik kriz hallerinde ve diğer hallerde hükümete yasama meclisinin denetimi altında kanun hükmünde kararname çıkartma yetkisi verilmiştir… Bütün tasarruflar yasama meclisinin denetimi altında düzenlenecektir."* Bu gerekçe de denetim yetkisinin parlamentoya bırakıldığını göstermektedir.

15. Anayasa'nın 148. maddesinde yer alan, olağanüstü hâl KHK'larını şekil ve esas bakımından yargısal denetime kapatan

hükmün Danışma Meclisinde görüşülmesi sırasında yapılan açıklamalar da konuya ışık tutar niteliktedir. Bu hükmün Anayasa'nın 148. maddesine eklenmesine ilişkin önergeyi veren Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanının *"Olağanüstü hâllerde çıkartılacak kanun hükmünde kararnameler, daha önce düzenlenen ve istisnaları olan kanun hükmünde kararnamelerden farklı olarak, fert hak ve hürriyetlerini ve diğer sosyal hakları da sınırlayabilecektir .... Onun içindir ki, bu denetime tabi tutulmamalıdır… Biz diyoruz ki, bu tip kanun hükmündeki kararnameler, Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi değildir..."* şeklindeki, kuralın gerekçesi mahiyetindeki açıklamaları, Anayasa koyucunun olağanüstü dönem KHK'larının yargı denetimi dışında bırakılmasını ve bu konuda sadece yasama meclisinin denetiminin varlığını amaçladığını ortaya koymaktadır.

16. Bu amaç çerçevesinde Anayasa'nın 121. ve 122. maddelerinde olağanüstü dönem KHK'larının Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulması ve bunların TBMM'ce onaylanmasına ilişkin süre ve usulün TBMM İçtüzüğü'nde belirlenmesi öngörülmüştür. Bu itibarla Anayasa, olağanüstü hâl süresince olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda olağanüstü hâl KHK'sı çıkarma yetkisini, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna, bunları denetleme yetkisini ise yasama organına vermektedir.

17. Anayasa'nın 11. maddesinde Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu hükme bağlanmıştır. Anayasa'nın 6. maddesinde de hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı belirtilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde Anayasa hükümlerinin, Anayasa Mahkemesini de bağladığı ve yargı yetkisinin kaynağını ve sınırlarını belirlediği hususunda kuşku bulunmamaktadır.

18. Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerinin düzenlendiği Anayasa'nın 148. maddesinde olağanüstü dönem KHK'larının şekil ve esas bakımından Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde dava açılamayacağının açıkça belirtilmiş olması karşısında Anayasa'nın, anılan düzenlemelerin herhangi bir ad altında yargısal denetime konu yapılması bakımından Anayasa Mahkemesine bir yetki tanımadığı açıktır.

19. Anayasa Mahkemesinin önüne getirilen kuralın niteliğini belirleme konusunda takdir yetkisine sahip olduğu kuşkusuzdur. Bu çerçevede bir işlemin muhtevası esas alınarak maddi kritere veya işlemi tesis eden organ ve başvurulan usuller esas alınarak şekli-organik kritere göre niteleme yapılabilir. Hangi kriter esas alınırsa alınsın yapılan nitelemenin Anayasa'nın çizdiği çerçevenin dışına çıkılması, başka bir ifadeyle olağanüstü hâl KHK'larının şekil ve esas bakımından anayasaya uygunluk denetiminin yapılması sonucunu doğurmaması gerekir.

20. Anayasa Mahkemesi bir konuda karar verirken, hiç kuşkusuz aynı konuda daha önce verdiği kararları da değerlendirmekte ve bunu yaparken içtihat istikrarı ile içtihadın değiştirilmesi ve geliştirilmesi ihtiyacı arasındaki hassas dengeyi dikkate almaktadır. Bu bağlamda Mahkeme, içtihat değişikliğine gittiğinde önceki kararlardan neden ayrıldığını açıklamalı ve yeni görüşünü temellendirmelidir.

21. Anayasa Mahkemesi, konuya ilişkin olarak geliştirdiği içtihadında maddi kriteri esas alarak, bir olağanüstü hâl KHK'sının gerçekten Anayasa'nın 121. maddesinde öngörülen KHK olup olmadığını belirlemek için yer, zaman ve konu bakımından inceleme yapmıştır. Mahkeme, 10.1.1991 tarihinde oyçokluğuyla vermiş olduğu E.1990/25, K.1991/1 sayılı kararında belirttiği ve E.1991/6, K.1991/20, E.1992/30, K.1992/36 ile E.2003/28, K.2003/42 sayılı kararlarında sürdürdüğü içtihadında, *"olağanüstü hâl KHK'sı"* adı altında yapılan düzenlemelerin Anayasa'nın öngördüğü ve Anayasa'ya uygunluk denetimine bağlı tutmadığı olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde olup olmadıklarını incelemek ve bu nitelikte görmediği düzenlemeler yönünden de Anayasa'ya uygunluk denetimi yapmak zorunda olduğunu ifade ederek, olağanüstü hâl KHK'sından söz edebilmek için yer, zaman ve konu ölçütlerini ortaya koymuştur. Anayasa Mahkemesi bu ölçütler çerçevesinde olağanüstü hâl ilanının gerekli kıldığı konuya ilişkin olmayan veya olağanüstü hâlin geçerli olduğu yer ya da dönem hâricinde yürürlükte olacak düzenlemeleri, olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde görmeyerek bunların olağan dönem KHK'sı olduğunu değerlendirip yargı denetimine konu yapmış bulunmaktadır.

22. Anayasa Mahkemesinin, olağanüstü hâl KHK'sı şeklinde yapılan düzenlemelerin gerçekten olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde olup olmadığını belirlemek için yer, zaman ve konu ölçütlerini esas alarak yaptığı inceleme, KHK kurallarının içeriğinin değerlendirilmesini gerektirmektedir. Böyle bir değerlendirme de kuralların, esas bakımından Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılması sonucunu doğuracaktır. Nitekim, 2003 yılında oyçokluğuyla verilen kararda, 10.7.1987 tarihli ve 285 sayılı KHK'nın 425 sayılı KHK ile yeniden düzenlenen 7. maddesinde yer alan "*Bu KHK ile Bölge Valisine tanınan yetkilerin kullanılması ile ilgili idari işlemler hakkında iptal davası açılamaz.*" biçimindeki hükmün Anayasa'nın 125. maddesiyle bağdaşmadığı iddiası ele alınmıştır. Anayasa Mahkemesi K.1991/1 sayılı kararında söz konusu kuralın olağanüstü hâl KHK'sı hükmü olduğunu, dolayısıyla yargı denetimine tabi olmadığını belirterek iptal talebinin reddine karar vermesine rağmen 2003 yılında verilen K.2003/42 sayılı kararda, aynı hükmün Anayasa'nın 125. maddesine aykırı olması nedeniyle olağanüstü hâl KHK'sı değil olağan KHK olduğunu ifade ederek yargısal denetime tabi tutmuş ve yetki kanunu olmadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bularak anılan hükmü iptal etmiştir. Bu yaklaşım, Anayasa'nın 148. maddesindeki şekil ve esas bakımından denetim yasağını tamamen anlamsız ve işlevsiz hâle getirmektedir. Zira olağanüstü hâl KHK'larının yargısal denetimi mümkün olsaydı Anayasa Mahkemesi, aynı incelemeyi yapacak ve kuralı Anayasa'nın 125. maddesine aykırı bularak iptal edecekti. Bu tür bir yaklaşımla olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde olan tüm kuralları bu kapsam dışına çıkarmak mümkündür.

23. Olağanüstü hâl KHK'larının Anayasa'ya aykırı düzenlemeler içerdiğinin ileri sürülmesi, bunların anayasallık denetimine tabi tutulmaları için yeterli değildir. Olağanüstü hâl KHK'larının Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenebilmesi için bu yöndeki bir anayasal yetkinin açıkça tanınması gerekir. Anayasa'nın 148. maddesinin lafzı, Anayasa koyucunun amacı ve ilgili yasama belgeleri göz önünde bulundurulduğunda, olağanüstü dönem KHK'larının herhangi bir ad altında yargısal denetime tabi tutulamayacağı açıktır. Anılan hükme rağmen yapılacak yargısal denetim, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın 11. maddesiyle ve hiçbir

kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağına ilişkin Anayasa'nın 6. maddesiyle bağdaşmaz.

C. İptali Talep Edilen KHK Kurallarının Değerlendirilmesi

24. İptali talep edilen 670 sayılı KHK, ülkemizde 15 Temmuz 2016 gecesi Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde örgütlenmiş olan bir cunta tarafından demokratik anayasal düzeni cebir ve şiddet kullanarak ortadan kaldırma teşebbüsü sonrasında ilan edilen olağanüstü hâl kapsamında çıkarılmıştır. Cumhurbaşkanının başkanlığında 20.7.2016 tarihinde toplanan Bakanlar Kurulu, Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması ve şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması nedeniyle Milli Güvenlik Kurulunun görüşünü de aldıktan sonra yurt genelinde, 21.7.2016 tarihinden itibaren doksan gün süreyle olağanüstü hâl ilan etmiş ve bu karar 21.7.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Olağanüstü hâl ilan edilmesine yönelik söz konusu karar, TBMM'nin onayına sunulmuş ve Genel Kurulun 21.7.2016 tarihli ve 1116 sayılı kararıyla da onaylanmıştır.

25. Olağanüstü hâlin ilan edilmesi ve bu kararın TBMM tarafından onaylanmasından sonra Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından, 15.8.2016 tarihinde 670 sayılı KHK çıkarılmış ve 17.8.2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve aynı gün TBMM'nin onayına sunulmuştur. Dava konusu kuralları da içeren söz konusu KHK, Anayasa'nın 121. maddesine dayanılarak ve olağanüstü hâlin geçerli olduğu dönem içerisinde yurdun tamamında geçerli olmak üzere çıkarılmış olan bir olağanüstü hâl KHK'sıdır.

26. Anayasa'nın 121. maddesi uyarınca çıkarılan dava konusu KHK hükümlerinin, Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"… olağanüstü hâllerde, sıkıyönetim ve savaş hallerinde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılamaz."* hükmü karşısında, esasa geçilerek yargısal denetiminin yapılması mümkün değildir.

27. Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallara yönelik iptal taleplerinin yetkisizlik nedeniyle reddi gerekir.

III- HÜKÜM

15.8.2016 tarihli ve 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesinin (7), (9) ve (10) numaralı fıkralarının iptali taleplerinin yetkisizlik nedeniyle REDDİNE, 2.11.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	

Esas Sayısı : 2016/172
Karar Sayısı : 2016/165
Karar Tarihi : 2.11.2016

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Levent GÖK, Özgür ÖZEL ile birlikte 123 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 15.8.2016 tarihli ve 671 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- 2., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 15., 16., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 28., 29. ve 30. maddelerinin,

B- 26. maddesiyle 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanunu'nun ek 24. maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkrada yer alan *"…aranmaksızın…"* ve *"…ve mülakat…"* ibarelerinin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 91. ve 121. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME (KHK) KURALLARI

671 sayılı KHK'nın dava konusu kuralların yer aldığı maddeleri şöyledir:

"MADDE 2- 357 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 926 sayılı Kanunun mülga 143 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"MADDE 143- Yedek subay okulu öğrencilerine 6.528 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarın %50'si tutarında harçlık ödenir.

Kendi nam ve hesabına fakülte, yüksekokul veya meslek yüksekokullarını bitirenlerden astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine alınanlara, 2.680 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarın % 90'ı tutarında harçlık ödenir. 28/2/1982 tarihli ve 2629 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Kendi nam ve hesabına fakülte veya yüksekokulları bitirenlerden subay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine alınanlar, asteğmenler için ilgili mevzuatında öngörülen aylık ve mali haklar ile sosyal yardımlardan (tayın bedeli hariç) aynen yararlandırılırlar. 2629 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Harçlıkların küsuratlı çıkması durumunda, ödemelerde küsuratlı değerler tama (1 Türk Lirasına) iblağ edilir.

Harçlıklardan vergi ve diğer kesintiler yapılmaz. Harçlıklar haczedilemez."

MADDE 7- 31/7/1970 tarihli ve 1324 sayılı Genelkurmay Başkanının Görev ve Yetkilerine Ait Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 2- Genelkurmay Başkanı, Millî Savunma Bakanlığının görevleri saklı kalmak kaydıyla; Silahlı Kuvvetlerin savaşa hazırlanmasında personel, istihbarat, harekat, teşkilat ve eğitim hizmetlerine ait ilke ve öncelikler ile ana programları tespit eder.

Bunlardan;

a) İstihbarat, harekat, teşkilat ve eğitim hizmetlerinin Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Genelkurmay Başkanlığına bağlı kuruluşlar vasıtasıyla uygulanmasını sağlar.

b) Personel hizmetleri, özel kanunlarına göre yürütülür.

Lojistik ve tedarik hizmetleri için tespit etmiş olduğu ilke, öncelik ve ana programlar ile askeri okullardaki eğitim ve öğretim hizmetlerine ilişkin önerilerini, bu hizmetleri yürütecek olan Millî Savunma Bakanlığına bildirir."

MADDE 8- 1324 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Genelkurmay Başkanı; orgeneral ve oramiraller arasından, Bakanlar Kurulunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca atanır."

MADDE 9- 1324 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Barışta" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulunun hakim sınıfından seçeceği bir üye Genel Sekreterlik görevini yapar."

MADDE 11- 1602 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Başkanlar Kurulu, Başkan ve Daire Başkanlarından oluşur."

MADDE 15- 11/5/2000 tarihli ve 4566 sayılı Harp Okulları Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 4- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak temin faaliyeti ile Hava Harp Okulunun birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarına pilotaj eğitimi veren üniversiteler öncelikli olmak üzere üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğrenci alınabilir. Bu öğrencilerin Hava Harp Okuluna geçişine ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu tarafından müştereken belirlenir."

MADDE 16- 4566 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 20- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi yürürlükten kaldırılmış ve aynı fıkranın (c) ve (ı) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"c) Başkan: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanını,"

"ı) Kurum: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu,"

MADDE 21-5651 sayılı Kanunun;

a) 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Başkanlık" ibaresi "Başkan" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Başkanlığın" ibaresi "Kurumun" şeklinde, "Başkanlığa" ibaresi "Kuruma" şeklinde ve "Başkanlıkça" ibaresi "Kurum tarafından" şeklinde değiştirilmiştir.

c) 5 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Başkanlığın" ibaresi "Kurumun" şeklinde, "Başkanlığa" ibaresi "Kuruma" şeklinde, "Başkanlıkça" ibaresi "Kurum tarafından" şeklinde ve aynı maddenin altıncı fıkrasında yer alan "Başkanlık" ibaresi "Başkan" şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan "Başkanlığın" ibaresi "Kurumun" şeklinde, "Başkanlığa" ibaresi "Kuruma" şeklinde, "Başkanlıkça" ibaresi "Kurum tarafından" şeklinde ve aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "Başkanlık" ibaresi "Başkan" şeklinde değiştirilmiştir.

d) 8 inci maddesinin üçüncü, yedinci, sekizinci ve onüçüncü fıkralarında yer alan "Başkanlığa" ibareleri "Kuruma" şeklinde, dördüncü, altıncı ve onbirinci fıkralarında yer alan "Başkanlık" ibareleri "Başkan" şeklinde, onüçüncü fıkrasında yer alan "Başkanlıkça"

ibaresi "Kurum tarafından" şeklinde ve ondördüncü fıkrasında yer alan "Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına" ibaresi "Kuruma" şeklinde değiştirilmiş ve onbirinci fıkrasında yer alan "ise Başkanlığın talebi üzerine" ibaresi ile onikinci fıkrasında yer alan "Başkanlık veya" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

e) 8/A maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan "Başkanlık" ibareleri "Başkan" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin beşinci fıkrasına "yer sağlayıcılara" ibaresinden sonra gelmek üzere "Başkan tarafından" ibaresi eklenmiştir.

f) 9/A maddesinin birinci ve beşinci fıkralarında yer alan "Başkanlığa" ibareleri "Kuruma" şeklinde, üçüncü ve altıncı fıkralarında yer alan "Başkanlık" ibareleri "Başkan" şeklinde ve sekizinci fıkrasında yer alan "Başkanlık" ibaresi "Kurum" şeklinde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkrasında yer alan "Başkanlık tarafından," ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

g) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bünyesinde bulunan Başkanlıkça" ibaresi "tarafından" şeklinde, ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan "Başkanlığın" ibareleri "Kurumun" şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan "Başkanlığa" ibaresi "Kuruma" şeklinde, dördüncü fıkrasının (d) bendinde yer alan "bu Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında" ibaresi "bu Kanunun 8 inci maddesi ile 8/A maddesinde" şeklinde ve beşinci, altıncı ve yedinci fıkralarında yer alan "Başkanlık" ibareleri "Kurum" şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri yürürlükten kaldırılmıştır.

ğ) Ek 1 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı" ibaresi "Kurum" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

h) Ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Başkanlığa" ibaresi "Kuruma" şeklinde, "Başkanlıkta" ibaresi "Kurumda" şeklinde ve "yetmiş beşi" ibaresi "ikiyüzelliyi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 3- (1) Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı kapatılmıştır.

(2) Diğer mevzuatta Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına yapılan atıflar Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna, Telekomünikasyon İletişim Başkanına yapılan atıflar Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanına yapılmış sayılır."

MADDE 23- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 4- (1) Telekomünikasyon İletişim Başkanının görevi bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer ve hakkında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 18 inci maddesi hükümleri uygulanır. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığında görevli daire başkanlarının görevleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlardan daha önce İletişim Uzmanı unvanını ihraz etmiş olanlar Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunda Bilişim Uzmanı kadrolarına atanmış sayılırlar.

(2) Telekomünikasyon İletişim Başkanlığında görevli olup terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olmadığı değerlendirilen personelden İletişim Uzmanı ve İletişim Uzman Yardımcıları, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunda bulunan Bilişim Uzmanı ve Bilişim Uzman Yardımcısı kadrolarına, diğer personel ise Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunda bulunan aynı unvanlı kadrolara başka bir işleme gerek kalmaksızın halen bulundukları kadro derecesiyle atanmış sayılırlar. Bunların atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla diğer kanunlardaki hükümlere bakılmaksızın ve başka bir işleme gerek kalmaksızın kadroları ihdas edilmiş ve ilgili mevzuatı uyarınca Kurum kadro cetvellerine eklenmiş sayılır. Bu şekilde atananların Uzman ve Uzman Yardımcılığında geçirdiği süreler atanmış sayıldıkları Kurum kadrolarında geçmiş sayılır."

MADDE 24- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun ek 7 nci maddesinin onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu maddede belirtilen telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişime ilişkin işlemler ile 5271 sayılı Kanunun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemeler, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesinde tek bir merkezden yürütülür."

MADDE 25- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 60 ıncı maddesine sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve sonraki fıkra teselsül ettirilmiştir.

"(9) Anayasanın 22 nci maddesinde sayılan sebeplerden biri veya birkaçına bağlı olarak, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Başbakanlık, alınması gereken tedbirleri belirler ve uygulanmak üzere Kuruma bildirir. Kurum Başkanı, Başbakanlığın gerekli gördüğü tedbirlere ilişkin kararını derhal işletmecilere, erişim sağlayıcılara, veri merkezlerine ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirir. Bu kararın gereği, derhal ve kararın bildirilmesi anından itibaren en geç iki saat içinde yerine getirilir. Bu karar, yirmidört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim kararını kırksekiz saat içinde açıklar, aksi halde karar kendiliğinden kalkar.

(10) Kurum, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin siber saldırılara karşı korunması ve bu saldırılara karşı caydırıcılık sağlamak için her türlü tedbiri alır veya aldırır.

(11) Kurum, görevi kapsamında ilgili yerlerden bilgi, belge, veri ve kayıtları alabilir ve değerlendirmesini yapabilir; arşivlerden, elektronik bilgi işlem merkezlerinden ve iletişim altyapısından yararlanabilir, bunlarla irtibat kurabilir ve bu kapsamda diğer gerekli önlemleri alabilir veya aldırabilir. Kurum, bu fıkrada belirtilen görevlerin ifasında bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içerisinde çalışır. Bu kapsamda Kurum tarafından istenen her türlü bilgi ve belge talebi; ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlar tarafından gecikmeksizin yerine getirilir. Bu fıkraya göre bilgi ve belge talebinde bulunulması ve bu

taleplerin yerine getirilmesine ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar Başbakanlıkça belirlenir.

(12) Gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri, Kurumun bu maddedeki görevleri ile ilgili taleplerini, tabi oldukları mevzuat hükümlerini gerekçe göstermek suretiyle yerine getirmekten kaçınamazlar. İşletmeciler dışında Kurumun görevleri ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere bu maddenin ikinci fıkrasındaki yaptırım uygulanır."

MADDE 26- 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanununun ek 24 üncü maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve aynı Kanunun geçici 25 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "beşinci fıkrası" ibareleri "altıncı fıkrası" şeklinde değiştirilmiştir.

"Özel harekat birimlerinde istihdam edilmek üzere, yirmisekiz yaşından gün almamış olmak ve terhis tarihinden itibaren otuzaltı aydan fazla süre geçmemiş olmak kaydıyla, en az lise veya dengi okul mezunlarından askerlik hizmetini tamamlamış olanlar, Kamu Personel Seçme Sınavı şartı ***aranmaksızın****, fiziki yeterlilik* ***ve mülakat*** *sınavları ile polis meslek eğitim merkezlerine alınabilir."*

MADDE 28- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 21- 31/12/2020 tarihine kadar bölge idare mahkemesi üyeliğine, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az altı yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile bölge idare mahkemesinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunan idarî yargı hâkim ve savcıları arasından atama yapılabilir."

MADDE 29- 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "askeri personel" ibaresi "kolluk personeli" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 30- 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "haklardan da ayrıca" ibaresi "haklardan aynı şekilde" şeklinde değiştirilmiştir."

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında, dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Volkan HAS tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu, dava konusu KHK kuralları okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Dava dilekçesinde özetle; olağanüstü hâl KHK'ları ile yapılması öngörülen işlemlerin *"tedbir"* niteliğinde olması gerektiği, tedbirin, mahiyeti gereği geçici bir nitelik taşıdığı, ilan edilen olağanüstü hâlin sebep ve amacı, darbe girişimi nedeniyle bozulan kamu düzeninin etkili ve süratli biçimde yeniden tesisi iken dava konusu kuralların bu amacın ötesine geçerek bazı kurum ve kuruluşların teşkilatlanmasıyla ilgili düzenlemeler öngördüğü, olağan kanunlarda olağanüstü hâl sona erdikten sonra da yürürlükte kalmaya devam edecek değişiklikler yaptığı, bu nedenle dava konusu kuralların; olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda çıkarılmış KHK olarak nitelendirilemeyecekleri ve yargı denetimine tabi oldukları belirtilerek anılan kuralların adil olması gereken hukuk düzenini zedelemeleri sebebiyle Anayasa'nın 2. maddesine; yasama organının sahip olduğu yasama yetkisinin yürütme organı tarafından kullanılmasına yol açtığından, kuvvetler ayrılığı ilkesinin yer verildiği Anayasa'nın Başlangıç kısmına; yürütme organının, kaynağını Anayasa'dan almayan bir yasama yetkisi kullanarak dava konusu kuralları ihdas etmesi ve bu suretle yasama yetkisinin devredilmesi nedeniyle Anayasa'nın 6., 7. ve 8. maddelerine; Anayasa'ya aykırı bir düzenleme yapılmış olması sebebiyle Anayasa'nın bağlayıcılığını ve üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın 11. maddesine; yetki kanunu bulunmadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 91. maddesine ve olağanüstü hâlin gerekli kılmadığı bir konuda olağanüstü hâl KHK'sı çıkarılmış olması nedeniyle Anayasa'nın 121. maddesine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

A. Olağanüstü Hâl KHK'larının Anayasal Çerçevesi

3. Olağanüstü yönetim usullerine iç karışıklık, ayaklanma, savaş tehlikesinin başgöstermesi, savaş hâli, doğal afet, ağır ekonomik bunalım ve bunlara benzer nedenlerle devletin ve toplumun güvenliğini büyük ölçüde sarsan durumlarla karşılaşıldığında başvurulur. Bu durumların,

devletin ve toplumun varlığı ve güvenliği bakımından büyük bir tehlike oluşturduğu kuşkusuzdur. Olağan yönetimlerin ve olağan hukuk kurallarının bu tehlikelerin giderilmesinde yetersiz kalması nedeniyle çağdaş hukuk sistemlerinde olağanüstü yönetim biçimleri benimsenmiştir. Bir başka ifadeyle olağanüstü yönetim usulleri bir zaruretten kaynaklanmakta olup demokratik anayasal düzenin korunması ve sürdürülebilmesi için bu yönetim usullerine başvurulması zorunluluğu ortaya çıkabilmektedir. Bu bağlamda olağanüstü yönetimlere neden olan tehlikelerin bertaraf edilebilmesi, olaylar karşısında ivedi önlem ve karar alabilme gereksinimi içerisinde bulunan yürütmenin yetkilerinin arttırılmasını gerektirebilmektedir.

4. Bununla birlikte demokratik ülkelerde olağanüstü yönetim usulleri, hukuku dışlayan keyfi yönetim anlamına gelmez. Olağanüstü yönetimler kaynağını Anayasa'da bulan, anayasal kurallara göre yürürlüğe konulan, yasama ve yargı organlarının denetiminde varlıklarını sürdüren rejimlerdir. Ayrıca olağanüstü yönetimlerin amacı, anayasal düzeni korumak ve savunmak olmalıdır. Bu nedenle olağanüstü hâl, yürütme organına önemli yetkiler vermesine, hak ve özgürlükleri de önemli ölçüde sınırlandırmasına karşın sonuçta hukuki bir rejimdir.

5. Anayasa'da ilan sebebi dikkate alınarak iki tür olağanüstü hâl yönetim usulü öngörülmüştür. Bu usullerden Anayasa'nın 119. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâle *"Tabiî afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım hallerinde"*; 120. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâle ise, "*Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddî belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddî şekilde bozulması hallerinde*" başvurulabilir. Anayasa'nın 119. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâl, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunca ilan edilebilirken, 120. maddesinde düzenlenen olağanüstü hâl, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunca, Milli Güvenlik Kurulunun da görüşü alındıktan sonra ilan edilebilir.

6. Anayasa'nın 121. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Olağanüstü hal süresince, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, kanun hükmünde kararnameler çıkarabilir. Bu kararnameler, Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur; bunların Meclisce onaylanmasına ilişkin süre ve usul, İçtüzükte belirlenir.*" denilmektedir. Bu hükme göre, olağanüstü hâllerde Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda KHK çıkarabilecektir.

7. Olağan dönemlerdeki KHK'lar ile olağanüstü dönem KHK'ları arasında yetki, konu ve TBMM'de görüşülme usulleri bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesine göre olağan dönemlerdeki KHK'lar Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılırken olağanüstü dönem KHK'larında bu yetki, Anayasa'nın 121. maddesinin üçüncü fıkrası ile 122. maddesinin ikinci fıkrasına göre Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna aittir. Olağanüstü dönem KHK'ları, dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alırlar ve bu nedenle yetki kanununun varlığına ihtiyaç duymazlar. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'ların bir yetki kanununa dayanmaları zorunludur.

8. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına göre, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin olağan dönemlerdeki KHK'lar tarafından düzenlenmesi mümkün olmadığı hâlde olağanüstü dönem KHK'ları açısından böyle bir konu kısıtlaması bulunmamaktadır.

9. Öte yandan Anayasa'nın 121. ve 122. maddelerinin üçüncü fıkralarında da olağanüstü dönem KHK'larının Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulacakları, bunların TBMM'ce onaylanmasına ilişkin süre ve usulün İçtüzük'te belirleneceği öngörülmüştür. TBMM İçtüzüğü'nün 128. maddesine göre *"Anayasanın 121 ve 122 nci maddeleri gereğince çıkarılan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun hükmünde kararnameler, Anayasanın ve İçtüzüğün kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi için koyduğu kurallara göre ancak, komisyonlarda ve Genel Kurulda diğer kanun hükmünde kararnamelerle, kanun tasarı ve tekliflerinden önce, ivedilikle en geç otuz gün içinde görüşülür*

ve karara bağlanır. / Komisyonlarda en geç yirmi gün içinde görüşmeleri tamamlanmayan kanun hükmünde kararnameler Meclis Başkanlığınca doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınır." Söz konusu maddede, olağanüstü dönem KHK'larının da olağan dönem KHK'ları gibi komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelikle ve ivedilikle görüşüleceği hükme bağlanmakla birlikte olağan dönem KHK'larından farklı olarak *"öncelikle"* ve *"ivedilikle"* görüşülme hususu, birtakım sürelere bağlanarak somutlaştırılmıştır.

10. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimi genel olarak Anayasa'nın 13. maddesinde; savaş, seferberlik, sıkıyönetim ve olağanüstü hâllerde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ise özel olarak Anayasa'nın 15. maddesinde düzenlenmiştir. 15. maddede, *"Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir. / Birinci fıkrada belirlenen durumlarda da, savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz."* hükümlerine yer verilmiştir.

11. Bu madde uyarınca olağanüstü hâllerde temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının kısmen veya tamamen durdurulabilmesi veya bunlar için Anayasa'da öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilmesi mümkündür. Ancak 15. madde, bu konuda sınırsız bir yetki tanımamakta, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına üç ölçüt getirmektedir. Buna göre sınırlandırma; milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklere aykırı olmamalı, durumun gerektirdiği ölçüde olmalı ve 15. maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hak ve özgürlüklere dokunmamalıdır.

B. Olağanüstü Hâl KHK'larının Denetimi

12. İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olması, hukuk devleti ilkesinin gereğidir. Kanun hükmündeki

düzenlemeler, yargı denetimine konu yapılabildikleri ölçüde temel hak ve özgürlükler etkili şekilde korunmuş ve güvence altına alınmış olur. Bu çerçevede, temel hak ve özgürlüklerin olağan dönemlere göre daha fazla sınırlandırıldığı olağanüstü dönem KHK'larının da bir hukuk devletinde Anayasa'ya uygunluk denetimine açık olması gerektiği söylenebilir. Ancak bu durum, yargısal denetime istisna getiren anayasal hükümlerin varlığını ve uygulanmasını etkilemez. Anayasa'da, 90. maddenin beşinci fıkrası, 125. maddenin ikinci fıkrası, 159. maddenin onuncu fıkrası gibi yargı denetimini kısıtlayan kimi istisnai maddelere yer verilmiştir.

13. Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi de bu kapsamdadır. Nitekim anılan cümlede yer alan *"… olağanüstü hallerde, sıkıyönetim ve savaş hallerinde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılamaz."* hükmü ile olağanüstü dönem KHK'ları, Anayasa Mahkemesinin yargısal denetiminin dışında bırakılmıştır.

14. Anayasa koyucunun olağanüstü dönem KHK'larının denetiminin yasama organı tarafından yapılmasını istediği açıktır. Nitekim Anayasa'nın 121. maddesinin gerekçesinin ilgili bölümü şu şekildedir: *"Olağanüstü haller Anayasamızda yeni bir şekilde düzenlenmiştir. Tabiî afet ve ekonomik kriz hallerinde ve diğer hallerde hükümete yasama meclisinin denetimi altında kanun hükmünde kararname çıkartma yetkisi verilmiştir… Bütün tasarruflar yasama meclisinin denetimi altında düzenlenecektir."* Bu gerekçe de denetim yetkisinin parlamentoya bırakıldığını göstermektedir.

15. Anayasa'nın 148. maddesinde yer alan, olağanüstü hâl KHK'larını şekil ve esas bakımından yargısal denetime kapatan hükmün Danışma Meclisinde görüşülmesi sırasında yapılan açıklamalar da konuya ışık tutar niteliktedir. Bu hükmün Anayasa'nın 148. maddesine eklenmesine ilişkin önergeyi veren Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanının *"Olağanüstü hâllerde çıkartılacak kanun hükmünde kararnameler, daha önce düzenlenen ve istisnaları olan kanun hükmünde kararnamelerden farklı olarak, fert hak ve hürriyetlerini ve diğer sosyal hakları da sınırlayabilecektir .... Onun içindir ki, bu denetime tabi tutulmamalıdır… Biz diyoruz ki, bu tip kanun hükmündeki kararnameler, Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi değildir..."* şeklindeki, kuralın gerekçesi mahiyetindeki

açıklamaları, Anayasa koyucunun olağanüstü dönem KHK'larının yargı denetimi dışında bırakılmasını ve bu konuda sadece yasama meclisinin denetiminin varlığını amaçladığını ortaya koymaktadır.

16. Bu amaç çerçevesinde Anayasa'nın 121. ve 122. maddelerinde olağanüstü dönem KHK'larının Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulması ve bunların TBMM'ce onaylanmasına ilişkin süre ve usulün TBMM İçtüzüğü'nde belirlenmesi öngörülmüştür. Bu itibarla Anayasa, olağanüstü hâl süresince olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda olağanüstü hâl KHK'sı çıkarma yetkisini, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna, bunları denetleme yetkisini ise yasama organına vermektedir.

17. Anayasa'nın 11. maddesinde Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu hükme bağlanmıştır. Anayasa'nın 6. maddesinde de hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı belirtilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde Anayasa hükümlerinin, Anayasa Mahkemesini de bağladığı ve yargı yetkisinin kaynağını ve sınırlarını belirlediği hususunda kuşku bulunmamaktadır.

18. Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerinin düzenlendiği Anayasa'nın 148. maddesinde olağanüstü dönem KHK'larının şekil ve esas bakımından Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde dava açılamayacağının açıkça belirtilmiş olması karşısında Anayasa'nın, anılan düzenlemelerin herhangi bir ad altında yargısal denetime konu yapılması bakımından Anayasa Mahkemesine bir yetki tanımadığı açıktır.

19. Anayasa Mahkemesinin önüne getirilen kuralın niteliğini belirleme konusunda takdir yetkisine sahip olduğu kuşkusuzdur. Bu çerçevede bir işlemin muhtevası esas alınarak maddi kritere veya işlemi tesis eden organ ve başvurulan usuller esas alınarak şekli-organik kritere göre niteleme yapılabilir. Hangi kriter esas alınırsa alınsın yapılan nitelemenin Anayasa'nın çizdiği çerçevenin dışına çıkılması, başka bir ifadeyle olağanüstü hâl KHK'larının şekil ve esas bakımından anayasaya uygunluk denetiminin yapılması sonucunu doğurmaması gerekir.

20. Anayasa Mahkemesi bir konuda karar verirken, hiç kuşkusuz aynı konuda daha önce verdiği kararları da değerlendirmekte ve bunu yaparken içtihat istikrarı ile içtihadın değiştirilmesi ve geliştirilmesi ihtiyacı arasındaki hassas dengeyi dikkate almaktadır. Bu bağlamda Mahkeme, içtihat değişikliğine gittiğinde önceki kararlardan neden ayrıldığını açıklamalı ve yeni görüşünü temellendirmelidir.

21. Anayasa Mahkemesi, konuya ilişkin olarak geliştirdiği içtihadında maddi kriteri esas alarak, bir olağanüstü hâl KHK'sının gerçekten Anayasa'nın 121. maddesinde öngörülen KHK olup olmadığını belirlemek için yer, zaman ve konu bakımından inceleme yapmıştır. Mahkeme, 10.1.1991 tarihinde oyçokluğuyla vermiş olduğu E.1990/25, K.1991/1 sayılı kararında belirttiği ve E.1991/6, K.1991/20, E.1992/30, K.1992/36 ile E.2003/28, K.2003/42 sayılı kararlarında sürdürdüğü içtihadında, *"olağanüstü hâl KHK'sı"* adı altında yapılan düzenlemelerin Anayasa'nın öngördüğü ve Anayasa'ya uygunluk denetimine bağlı tutmadığı olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde olup olmadıklarını incelemek ve bu nitelikte görmediği düzenlemeler yönünden de Anayasa'ya uygunluk denetimi yapmak zorunda olduğunu ifade ederek, olağanüstü hâl KHK'sından söz edebilmek için yer, zaman ve konu ölçütlerini ortaya koymuştur. Anayasa Mahkemesi bu ölçütler çerçevesinde olağanüstü hâl ilanının gerekli kıldığı konuya ilişkin olmayan veya olağanüstü hâlin geçerli olduğu yer ya da dönem hâricinde yürürlükte olacak düzenlemeleri, olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde görmeyerek bunların olağan dönem KHK'sı olduğunu değerlendirip yargı denetimine konu yapmış bulunmaktadır.

22. Anayasa Mahkemesinin, olağanüstü hâl KHK'sı şeklinde yapılan düzenlemelerin gerçekten olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde olup olmadığını belirlemek için yer, zaman ve konu ölçütlerini esas alarak yaptığı inceleme, KHK kurallarının içeriğinin değerlendirilmesini gerektirmektedir. Böyle bir değerlendirme de kuralların, esas bakımından Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılması sonucunu doğuracaktır. Nitekim, 2003 yılında oyçokluğuyla verilen kararda, 10.7.1987 tarihli ve 285 sayılı KHK'nın 425 sayılı KHK ile yeniden düzenlenen 7. maddesinde yer alan "*Bu KHK ile Bölge Valisine tanınan yetkilerin kullanılması ile*

ilgili idari işlemler hakkında iptal davası açılamaz." biçimindeki hükmün Anayasa'nın 125. maddesiyle bağdaşmadığı iddiası ele alınmıştır. Anayasa Mahkemesi K.1991/1 sayılı kararında söz konusu kuralın olağanüstü hâl KHK'sı hükmü olduğunu, dolayısıyla yargı denetimine tabi olmadığını belirterek iptal talebinin reddine karar vermesine rağmen 2003 yılında verilen K.2003/42 sayılı kararda, aynı hükmün Anayasa'nın 125. maddesine aykırı olması nedeniyle olağanüstü hâl KHK'sı değil olağan KHK olduğunu ifade ederek yargısal denetime tabi tutmuş ve yetki kanunu olmadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bularak anılan hükmü iptal etmiştir. Bu yaklaşım, Anayasa'nın 148. maddesindeki şekil ve esas bakımından denetim yasağını tamamen anlamsız ve işlevsiz hâle getirmektedir. Zira olağanüstü hâl KHK'larının yargısal denetimi mümkün olsaydı Anayasa Mahkemesi, aynı incelemeyi yapacak ve kuralı Anayasa'nın 125. maddesine aykırı bularak iptal edecekti. Bu tür bir yaklaşımla olağanüstü hâl KHK'sı niteliğinde olan tüm kuralları bu kapsam dışına çıkarmak mümkündür.

23. Olağanüstü hâl KHK'larının Anayasa'ya aykırı düzenlemeler içerdiğinin ileri sürülmesi, bunların anayasallık denetimine tabi tutulmaları için yeterli değildir. Olağanüstü hâl KHK'larının Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenebilmesi için bu yöndeki bir anayasal yetkinin açıkça tanınması gerekir. Anayasa'nın 148. maddesinin lafzı, Anayasa koyucunun amacı ve ilgili yasama belgeleri göz önünde bulundurulduğunda, olağanüstü dönem KHK'larının herhangi bir ad altında yargısal denetime tabi tutulamayacağı açıktır. Anılan hükme rağmen yapılacak yargısal denetim, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın 11. maddesiyle ve hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağına ilişkin Anayasa'nın 6. maddesiyle bağdaşmaz.

C. İptali Talep Edilen KHK Kurallarının Değerlendirilmesi

24. İptali talep edilen 671 sayılı KHK, ülkemizde 15 Temmuz 2016 gecesi Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde örgütlenmiş olan bir cunta tarafından demokratik anayasal düzeni cebir ve şiddet kullanarak ortadan kaldırma teşebbüsü sonrasında ilan edilen olağanüstü hâl kapsamında çıkarılmıştır. Cumhurbaşkanının başkanlığında 20.7.2016

tarihinde toplanan Bakanlar Kurulu, Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması ve şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması nedeniyle Milli Güvenlik Kurulunun görüşünü de aldıktan sonra yurt genelinde, 21.7.2016 tarihinden itibaren doksan gün süreyle olağanüstü hâl ilan etmiş ve bu karar 21.7.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Olağanüstü hâl ilan edilmesine yönelik söz konusu karar, TBMM'nin onayına sunulmuş ve Genel Kurulun 21.7.2016 tarihli ve 1116 sayılı kararıyla da onaylanmıştır.

25. Olağanüstü hâlin ilan edilmesi ve bu kararın TBMM tarafından onaylanmasından sonra Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından, 15.8.2016 tarihinde 671 sayılı KHK çıkarılmış ve 17.8.2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve aynı gün TBMM'nin onayına sunulmuştur. Dava konusu kuralları da içeren söz konusu KHK, Anayasa'nın 121. maddesine dayanılarak ve olağanüstü hâlin geçerli olduğu dönem içerisinde yurdun tamamında geçerli olmak üzere çıkarılmış olan bir olağanüstü hâl KHK'sıdır.

26. Anayasa'nın 121. maddesi uyarınca çıkarılan dava konusu KHK hükümlerinin, Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"… olağanüstü hâllerde, sıkıyönetim ve savaş hallerinde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılamaz."* hükmü karşısında, esasa geçilerek yargısal denetiminin yapılması mümkün değildir.

27. Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallara yönelik iptal taleplerinin yetkisizlik nedeniyle reddi gerekir.

III- HÜKÜM

15.8.2016 tarihli ve 671 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- 2., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 15., 16., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 28., 29. ve 30. maddelerinin,

B- 26. maddesiyle 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanunu'nun ek 24. maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkrada yer alan *"…aranmaksızın…"* ve *"…ve mülakat…"* ibarelerinin,

iptali taleplerinin yetkisizlik nedeniyle REDDİNE, 2.11.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	

Esas Sayısı : 2015/61
Karar Sayısı : 2016/172
Karar Tarihi : 2.11.2016

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri M. Akif HAMZAÇEBİ, Engin ALTAY ve Levent GÖK ile birlikte 121 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 27.3.2015 tarihli ve 6639 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

A- 4. maddesiyle değiştirilen, 24.5.2013 tarihli ve 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 33. maddesinin (4) numaralı fıkrasının;

1- Birinci cümlesinde yer alan *"…10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne tabi olmaksızın…"* ibaresinin,

2- İkinci cümlesinin *"…takip eden yıllarda ise her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak…"* bölümünün,

B- 5. maddesiyle 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen ek 158. maddenin;

1- İkinci fıkrasının;

a- Birinci cümlesinde yer alan *"…ile Mütevelli Heyetinden…"* ibaresinin,

b- İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümlelerinin,

c- Altıncı cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin"* ibarelerinin,

2- Üçüncü fıkrasının,

3- Dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin teklifi ve…"* ibaresinin,

4- Beşinci ve altıncı fıkralarının,

C- 18. maddesiyle 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen geçici 18. maddenin,

D- 22. maddesiyle 3.6.2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve…"* ibaresinin,

E- 23. maddesiyle 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 18. maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının,

F- 24. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (I) sayılı Cetvelin "*A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar*" kısmının "*1-Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel*" bölümünün;

1- (d) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı, diğer illerin il özel idaresi genel sekreteri,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreteri,"* şeklinde değiştirilmesinin,

2- (e) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi I. hukuk müşaviri, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* şeklinde değiştirilmesinin,

3- (g) sırasına *"il yazı işleri müdürü"* ibaresinden önce gelmek üzere eklenen *"İl nüfus ve vatandaşlık müdürü,"* ibaresinin,

G- 28. maddesiyle 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine *"raylı taşıma sistemleri"* ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"ile tünel"* ibaresinin,

H- 29. maddesiyle 4.5.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a eklenen 8/A maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarının,

I- 32. maddesiyle 5.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun yeniden düzenlenen 51. maddesinin;

1- (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuatın ve…"* ibaresinin,

2- (6) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,…"* ibaresinin,

3- (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…İlgili mevzuatın ve…"* ibaresinin,

4- (13) numaralı fıkrasının,

Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 20., 22., 26., 28., 35., 36., 40., 46., 55., 70., 87., 90., 123., 125., 128., 130., 132., 138., 153., 161., 162. ve 172. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKÜMLERİ

İptali istenilen kuralların yer aldığı 6639 sayılı Kanun'un;

1- 4. maddesiyle değiştirilen 6487 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (4) numaralı fıkrası şöyledir:

"(4) Vakfa, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, ***10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne tabi olmaksızın*** *her yıl ocak ayı içinde aktarılmak üzere Sağlık Bakanlığı bütçesinde ödenek ayrılır. Ayrılacak bu tutar 2015 yılında 15.000.000 TL olarak,* ***takip eden yıllarda ise her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak*** *belirlenir."*

2- 5. maddesiyle 2809 sayılı Kanun'a eklenen ek 158. madde şöyledir:

"İstanbul'da Sağlık Bilimleri Üniversitesi adıyla yeni bir üniversite kurulmuştur. Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

a) Tıp Fakültesi,

b) Hemşirelik Fakültesi,

c) Yaşam Bilimleri Fakültesi,

d) Sağlık Bilimleri Fakültesi,

e) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu,

f) Sağlık Bilimleri Enstitüsünden,

oluşur.

Üniversitenin yönetim organları, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda öngörülen organlar ***ile Mütevelli Heyetinden*** *oluşur.* ***Mütevelli Heyeti; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Rektör, Sağlık Bakanının seçeceği iki üye ile Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen profesör unvanına sahip bir üye olmak üzere, toplam beş üyeden oluşur. Mütevelli Heyetine Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Müsteşarın katılmadığı toplantılara Rektör başkanlık eder. Mütevelli Heyeti, en az dört üye ile toplanır ve salt çoğunlukla karar alır. Bakan ve Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen üyelerin görev süresi dört yıldır. Mütevelli Heyetinin*** *çalışma usul ve*

esasları, ***Mütevelli Heyetinin*** *teklifi üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenir.*

Mütevelli Heyetinin görevleri şunlardır:

a) Üniversitenin stratejik planını ve bütçe teklifini onaylamak.

b) Kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve özel hukuk tüzel kişileriyle iş birliği yapılmasına ve ortak projeler yürütülmesine karar vermek.

c) Yurt içinde ve yurt dışında Üniversiteye ait birimlerin ve bölümlerin kurulmasını teklif etmek.

d) Rektör tarafından gündeme alınması önerilen konularda karar vermek.

Üniversite, Birleşmiş Milletlerin resmî dil olarak kabul ettiği diller öncelikli olmak üzere, yabancı dilde eğitim veren program açma, yabancı yükseköğretim kurumları ile ortak program yürütme de dâhil olmak üzere yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarıyla her türlü iş birliğine dair protokol yapabilir. Yabancı dilde eğitim veren programlara, yurt dışından öğrenci kabul edilebilir. ***Mütevelli Heyetinin teklifi ve*** *Yükseköğretim Kurulunun uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yurt dışında Üniversiteye ait birimler kurulabilir. Yurt dışında eğitim yapılabilmesi ve personel istihdam edilebilmesi ile bu birimlerde görevlendirilecek öğretim elemanlarına yapılacak ödemeler, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Üniversite Yönetim Kurulunun belirleyeceği usul ve esaslara göre yapılır.*

Üniversite, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun ek 9 uncu maddesi çerçevesinde birlikte kullanım protokolleri yaparak sağlık uygulama ve araştırma faaliyetlerini yürütür. Üniversitenin birlikte kullanım protokolü imzaladığı eğitim ve araştırma hastaneleri, aynı zamanda Üniversitenin uygulama ve araştırma merkezi statüsü kazanır. Üniversiteye tahsis edilecek öğretim elemanı kadroları, temel bilimler hariç olmak üzere, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanesinin eğitim birimleri ve ihtiyacı dikkate alınarak, Rektörün

önerisi üzerine Mütevelli Heyeti tarafından il bazında belirlenir ve öğretim üyesi atamaları bu kadrolara yapılır. Üniversitenin birimlerine tahsis edilecek öğretim üyesi norm kadro sayısı, Rektörün önerisi ve Mütevelli Heyetinin onayı ile Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhâne adıyla hizmet vermek üzere inşa edilen ve hâlen Marmara Üniversitesi adına tahsisli olan Haydarpaşa Kampüsü, Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmiştir.

3- 18. maddesiyle 6446 sayılı Kanun'a eklenen geçici 18. madde şöyledir:

*"**(1) 1/1/2016 tarihine kadar, teknik ve teknik olmayan kayıplarının oranı ülke ortalamasının üzerinde olan dağıtım bölgelerinde, diğer dağıtım bölgelerinden farklı düzenlemeler yapılmasına, hedef kayıp-kaçak oranlarının bir önceki yılın gerçekleşmeleri dikkate alınarak ve sonraki uygulama dönemleri de dâhil olmak üzere yeniden belirlenmesine Kurul yetkilidir.**"*

4- 22. maddesiyle 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

*"(1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte; **Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve** Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde; Genel Müdür Yardımcısı, Müşavir, Teftiş Kurulu Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Müstakil/Unvanlı Daire Başkanı, Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürü, Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürü, Federasyon Genel Sekreteri, Yurt Müdürü ve Gençlik Merkezi Müdürü kadrolarında bulunanların görevleri hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bu fıkrada sayılanlar Araştırmacı kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Ancak, ilgililerin önceki kadroları ile atandıkları yeni kadro arasında mali haklar bakımından bir fark bulunması durumunda bu fark, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen usul ve esaslar çerçevesinde aradaki fark kapanıncaya kadar ödenir. Araştırmacı kadro veya pozisyonları atama işleminin yapıldığı tarihte hiçbir*

işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır."

5- 23. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 18. maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

"22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu ile 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu hariç olmak üzere, tabi oldukları personel kanununa bakılmaksızın Başbakanlık, bakanlıklar, bağlı ve ilgili kuruluşlar ile başkan ve üyeleri hariç olmak üzere 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı Cetvelde sayılan düzenleyici ve denetleyici kurumlar ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda;

a) Görevden alınan veya görev süreleri sona eren müsteşarlar ile ek göstergesi 7600 ve daha yüksek tespit edilen yönetici kadrolarında bulunanlar Başbakanlık merkez müşaviri kadrolarına, ek göstergesi 7000 olan yönetici kadrolarında bulunanlar Başbakanlık müşaviri kadrolarına,

b) (a) bendinde belirtilenler hariç olmak üzere ek göstergesi 6400 ve daha yüksek tespit edilen yönetici kadrolarında veya pozisyonlarında bulunanlardan Başbakanlık Merkez Teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında olanlar görevden alındıklarında veya görev süreleri sona erdiğinde Başbakanlık müşaviri, bakanlık merkez teşkilatları ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında olanlar bakanlığın müşavir kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda olanlar kurumlarının müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarına,

c) Ek göstergeleri 3600 (dâhil) ila 6400 (hariç) olarak tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunanlar görevden alındıklarında veya görev süreleri sona erdiğinde;

1) Daha önce 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan merkez teşkilatına ait kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda bulunanlar daha önceki bu kadro veya pozisyonlarına,

2) Daha önce (1) numaralı alt bentte belirtilen kadrolarda bulunmayanlardan ek göstergesi 3600 (dâhil) ila 6400 (hariç) olarak tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında toplam en az üç yıl görev yapmış olanlar ilgili kuruma ait (1) numaralı alt bentte yer alan kadro veya pozisyonlardan kurumlarınca tespit edilmiş olan kadro veya pozisyonlarına,

3) (2) numaralı alt bentte belirtilenlerden üç yıldan az görev yapmış olanlar, bu maddeye göre ihdas edilmiş sayılan merkez veya taşra teşkilatına ait araştırmacı kadro veya pozisyonlarına,

ç) Ek göstergesi 3600'den daha düşük tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunanlar görevden alındıklarında veya görev süreleri sona erdiğinde;

1) Daha önce 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunanlar daha önceki bu kadro veya pozisyonlarına,

2) Diğerleri, bu maddeye göre ihdas edilmiş sayılan merkez veya taşra teşkilatına ait araştırmacı kadro veya pozisyonlarına,

atanırlar. Bu şekilde atananlardan bir ay içinde talepte bulunanlar, atamaya yetkili amirler tarafından bu fıkra kapsamında yer alan yönetici kadro veya pozisyonları dışındaki daha önce bulundukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara bir ay içinde atanırlar.

Birinci fıkra kapsamında atananlar ile anılan fıkranın son cümlesi uyarınca talep üzerine yapılacak atamalar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde, bunlar için başka bir işleme gerek kalmaksızın, söz konusu kadro veya pozisyonlar ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilmiş sayılan kadro ve pozisyonlar boşalması hâlinde, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Anılan kadro ve pozisyonlara atananlar, atamaya yetkili amirleri tarafından belirlenen birimlerde istihdam edilir.

Birinci fıkra hükmü kapsamında atananlardan birinci fıkra kapsamında yer alan yönetici kadro veya pozisyonlarında kesintisiz olarak en az iki yıl fiilen görev yapmış olanların mali hakları, atandıkları söz konusu kadro veya pozisyonlarda bulunmaları kaydıyla, atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren ikinci yılın sonuna kadar fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç, önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir."

6- 24. maddesiyle değiştirilen 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (I) sayılı cetvelin "*A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar*" kısmının, "*1- Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel*" bölümünün (d), (e) ve (g) sıraları şöyledir:

"(I) SAYILI CETVEL
EK ÖDEME ORANLARI

	Ek Ödeme Oranı (%)
Kadro ve Görev Unvanı	
d) Genel müdür yardımcısı, ***il özel idaresi genel sekreteri,*** *büyükşehir belediyesi genel sekreter yardımcısı, ek göstergeleri genel müdür yardımcısı düzeyinde veya daha yüksek tespit edilen I. hukuk müşaviri, başkan yardımcısı ve kurum ve kurul başkanı unvanlı kadrolarda bulunanlar*	190
e) Daire Başkanı, kadrolu yönetim kurulu üyesi, genel sekreter, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanı, ***il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,*** *diğer I. hukuk müşaviri, il belediye başkan yardımcısı*	185

*g) (…) , **İl nüfus ve vatandaşlık müdürü,** il yazı işleri müdürü, il idare kurulu müdürü, il mahalli idare müdürü, il planlama ve koordinasyon müdürü, dernekler il müdürü, il afet ve acil durum müdürü, hukuk müşaviri, fakülte ve yüksekokul sekreteri, basın ve halkla ilişkiler müşaviri, basın müşaviri, müşavir, müdür, şube müdürü, ilçe müftüsü, başkan, daire başkan yardımcısı, kurum sekreteri, merkez sekreteri, enstitü sekreteri, genel sekreter yardımcısı, tiyatro müdür yardımcısı, Atatürk Kültür Merkezi müdür yardımcısı, opera ve bale müdür yardımcısı, (1) birlik sekreteri, müze başkanı, KİT'lerde başuzman, diğer belediye başkan yardımcıları ve (f) sırasında sayılanların yardımcıları*	170

7- 28. maddesiyle 2942 sayılı Kanun'un değişiklik yapılan 4. maddesi şöyledir:

"İrtifak hakkı kurulması

Madde 4- Taşınmaz malın mülkiyetinin kamulaştırılması yerine, amaç için yeterli olduğu takdirde taşınmaz malın belirli kesimi, yüksekliği, derinliği veya kaynak üzerinde kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı kurulabilir.

*(Ek fıkra : 10/9/2014 - 6552/99 md.) Ancak, maliklerinin mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından gerekli önlemlerin alınması kaydıyla, kamu yararına dayalı olarak taşınmazların üstünde teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile her türlü köprü, taşınmazların altında metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri **ile tünel** yapılabilir. Taşınmazların mülkiyet hakkının kullanımının engellenmemesi hâlinde, taşınmazlara ilişkin herhangi bir kamulaştırma yapılmaz. Yapılan yatırım nedeniyle taşınmaz maliklerinden değer artış bedeli alınamaz."*

8- 29. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'a eklenen 8/A maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Başbakanlık

veya millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması ile ilgili bakanlıkların talebi üzerine Başkanlık tarafından internet ortamında yer alan yayınla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar, Başkanlık tarafından derhâl erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. İçerik çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği, derhâl ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir.

(2) Başbakanlık veya ilgili Bakanlıkların talebi üzerine Başkanlık tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı, Başkanlık tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar."

9- 32. maddesiyle 5809 sayılı Kanun'un yeniden düzenlenen 51. maddesi şöyledir:

"*Kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğin korunması*

MADDE 51- (1) Kişisel verilerin işlenmesinde; hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olması, doğru ve gerektiğinde güncel olması, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ile işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmesi ilkelerine uyulur.

(2) Elektronik haberleşmenin ve ilgili trafik verisinin gizliliği esas olup, ***ilgili mevzuatın ve*** *yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde, haberleşmeye taraf olanların tamamının rızası olmaksızın haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesi yasaktır.*

(3) Elektronik haberleşme şebekeleri, haberleşmenin sağlanması dışında abonelerin/kullanıcıların terminal cihazlarında bilgi saklamak veya saklanan bilgilere erişim sağlamak amacıyla işletmeciler tarafından ancak ilgili abonelerin/kullanıcıların verilerin işlenmesi hakkında açık ve kapsamlı olarak bilgilendirilmeleri ve açık rızalarının alınması kaydıyla kullanılabilir.

(4) İşletmeciler şebekelerinin, abonelerine/kullanıcılarına ait kişisel verilerin ve sundukları hizmetlerin güvenliğini sağlamak amacıyla uygun teknik ve idari tedbirleri alır.

(5) Bu Kanunun 49 uncu maddesi kapsamında veya kamu yararının sağlanması amacıyla Kurum tarafından işletmecilere getirilen yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için kişisel veriler işlenebilir.

(6) Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin ***ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,*** *trafik ve konum verileri ancak ilgili kişilerin açık rızaları alınmak koşuluyla yurt dışına aktarılabilir.*

(7) Trafik verileri; trafiğin yönetimi, arabağlantı, faturalama, usulsüzlük/dolandırıcılık tespitleri ve benzeri işlemleri gerçekleştirmek veya tüketici şikâyetleri ile arabağlantı ve faturalama anlaşmazlıkları başta olmak üzere, uzlaşmazlıkların çözümü amacıyla sadece işletmeci tarafından yetkilendirilen kişilerle sınırlı kalmak kaydıyla işlenir ve bu uzlaşmazlıkların çözüm süreci tamamlanıncaya kadar gizliliği ve bütünlüğü sağlanarak saklanır. Katma değerli elektronik haberleşme hizmetlerinin sunulması ya da elektronik haberleşme hizmetlerinin pazarlanması amacıyla ihtiyaç duyulan trafik verileri ile konum verileri anonim hâle getirilerek veya ilgili abonelerin/kullanıcıların açık rızalarının alınması ve sadece işletmeci tarafından yetkilendirilen kişilerle sınırlı kalmak kaydıyla, belirtilen faaliyetlerin gerektirdiği ölçü ve sürede işlenebilir.

(8) İşletmeciler konum verilerinin işlenmesinde abonelere/kullanıcılara bu verilerin işlenmesini reddetme imkânı sağlar. ***İlgili mevzuatın ve*** *yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde ancak acil yardım çağrıları ile 29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda tanımlanan afet ve acil durum hâllerinde abonelerin/kullanıcıların açık rızası aranmaksızın konum verileri ve ilgili kişilerin kimlik bilgileri işletmeci tarafından yetkilendirilen kişilerle sınırlı olmak kaydıyla işlenebilir.*

(9) Abone/kullanıcı şikâyetlerinin incelenmesi ve denetim faaliyetleri kapsamında trafik ve konum verileri ile kişisel veriler, belirtilen faaliyetlerle sınırlı olmak kaydıyla işlenebilir.

(10) Bu Kanun kapsamında sunulan hizmetlere ilişkin olarak;

a) Soruşturma, inceleme, denetleme veya uzlaşmazlığa konu olan kişisel veriler ilgili süreç tamamlanıncaya kadar,

b) Kişisel verilere ve ilişkili diğer sistemlere yapılan erişimlere ilişkin işlem kayıtları iki yıl,

c) Kişisel verilerin işlenmesine yönelik abonelerin/kullanıcıların rızalarını gösteren kayıtlar asgari olarak abonelik süresince,

saklanır. Veri kategorileri ile haberleşmenin yapıldığı tarihten itibaren bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere verilerin saklanma süreleri yönetmelikle belirlenir.

(11) İşletmeciler, tahsilata ilişkin riskin yönetilmesi ve kötü niyetli kullanımların önlenmesi amacıyla abonelerin elektronik haberleşme hizmetlerine yönelik fatura tutarı ve ödeme bilgilerini diğer işletmecilerle paylaşabilir veya işleyebilir.

(12) Bu Kanun kapsamında kişisel verilerin gizliliğinin, güvenliğinin ve amacı doğrultusunda kullanılmasının temininden işletmeciler sorumludur.

***(13) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir**."*

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 17.6.2015 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince Sağlık Bakanı Prof. Dr. Recep AKDAĞ, Müsteşar Prof. Dr. Eyüp GÜMÜŞ, Müsteşar Yardımcısı Hüseyin ÇELİK, Sağlık Politikaları Kurulu Üyesi Av. Adem KESKİN, I. Hukuk Müşaviri Av. Erol GÖKDÖL, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu I. Hukuk Müşaviri Av. Erol DEMİRCİ, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cevdet ERDÖL, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi İkinci Başkanı Prof. Dr. Sinan ADIYAMAN, Ankara Tabip Odası Bir Önceki Dönem Başkanı Prof. Dr. Çetin ATASOY ve Hukuk Bürosu Avukatı Ziynet ÖZÇELİK'in, 20.10.2016 tarihli sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun'un 4. Maddesiyle Değiştirilen 6487 Sayılı Kanun'un 33. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasının;

1- Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne tabi olmaksızın…"* İbaresinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

3. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralla Türkiye Yeşilay Vakfına aktarılacak kamu kaynağının amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının denetim dışı bırakılmasının kamu yararıyla bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. Dava konusu kuralla, Sağlık Bakanlığı bütçesinden Türkiye Yeşilay Vakfına aktarılması öngörülen ödeneğin 5018 sayılı Kanun'un 29. maddesine tâbi olmayacağı hüküm altına alınmaktadır.

5. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

6. Kuvvetler ayrılığı esasına dayanan demokratik yönetim biçiminde, yürütme organına gelir toplama ve harcama yetkisi tanıyan bütçelerin yapımı, halkın temsilcilerinden oluşan yasama organının asli görevlerindendir. Yasama organı açısından aynı zamanda bir hak olan bu görev, yürütmenin bütçe ile ilgili işlemlerinin doğru, güvenilir ve kanunlara uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğinin denetimini de kaçınılmaz kılmaktadır. Bu bağlamda, yasama organının, halk adına kamu gelirlerini toplama ve yine halk adına bu gelirleri harcama konusunda yürütme organına sınırları belirlenmiş yetki vermesi ve sonuçlarını denetlemesine "*bütçe hakkı*" denilmektedir. Anayasa'nın 87., 160., 162. ve 164. maddelerine göre bütçe hakkı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir (TBMM). Bütçe, hükümetin Meclis'e karşı temel sorumluluk mekanizmasıdır. Meclis, bütçe ile hükümete gelir toplama ve gider yapma yetkisi vermekte, bu yetkinin uygun kullanılmasını da bütçe sürecinin bir parçası olan kesin hesap faaliyeti ile denetlemektedir. Bütçe uygulamalarının denetimi görevi, bütçe işlemlerinin gün geçtikçe nitelik ve nicelik itibariyle artması ve karmaşıklaşması nedeniyle yasama organı adına tarafsız ve uzman kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir. Ülkemizde de bu görev, Anayasa'nın 160. maddesiyle Sayıştay'a verilmiştir. Yasama organının, yürütme organı üzerindeki bütçe denetimi büyük ölçüde Sayıştay tarafından yapılan bu denetimlere dayanmaktadır.

7. Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan kamu idarelerinin malî yönetimi ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar ise 5018 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Anılan Kanun'la, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi, kullanılması, muhasebeleştirilmesi ve raporlanması, ayrıca kaynakların kötüye kullanımının önlenmesi için

yetkili kamu görevlilerinin gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu tutulması ve Kanun'da belirtilen yöntemlere uygun olarak kamu otoritelerine hesap vermeleri öngörülmüştür.

8. 5018 sayılı Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrasında, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabileceği kural altına alınmış; ikinci fıkrasında, bu yardımların yapılması, kullanılması, izlenmesi, denetlenmesi ve kamuoyuna açıklanmasına ilişkin esas ve usullerin Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir.

9. 6487 sayılı Kanun'un 33. maddesinin birinci fıkrasında, Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından Cemiyet ile aynı amaçları gerçekleştirmek üzere merkezi İstanbul'da olan "*Türkiye Yeşilay Vakfı*" adında Vakıf kurulması öngörülmüş; maddenin (4) numaralı fıkrasında, Vakfa, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, her yıl ocak ayı içinde aktarılmak üzere Sağlık Bakanlığı bütçesinde ödenek ayrılacağı belirtilmiş ve dava konusu kuralla, aktarılacak ödeneğin 5018 sayılı Kanun'un 29. maddesi hükmüne tabi olmayacağı hüküm altına alınmıştır.

10. Türkiye Yeşilay Vakfı da diğer vakıflar gibi 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'na tâbidir. 5737 sayılı Kanun'un 33. maddesinde, vakıfların denetimine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Anılan maddenin son fıkrasında, vakıfların amaca ve yasalara uygunluk denetimi ile iktisadî işletmelerinin faaliyet ve mevzuata uygunluk denetiminin Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılacağı belirtilmiş; Kanun'un 10. maddesinde de, vakfın amacı doğrultusunda faaliyette bulunmayan, vakıf mallarını ve gelirlerini amaçlarına uygun olarak kullanmayan vakıf yöneticilerinin vakfın yerleşim yeri asliye hukuk mahkemesince görevlerinden alınabileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla, Sağlık Bakanlığı bütçesinden Türkiye Yeşilay Vakfına aktarılması öngörülen ödeneğin amacına uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığı Vakıflar Genel Müdürlüğünün denetimine tabi olup kamu kaynağının denetim dışı kalması söz konusu değildir.

11. Bu itibarla, 5018 sayılı Kanun'un 29. maddesine tabi olmaksızın Sağlık Bakanlığı bütçesinden Türkiye Yeşilay Vakfına ödenek aktarılmasını öngören kuralın, kamu kaynağının keyfî olarak kullanılmasına sebebiyet verdiği söylenemeyeceğinden kuralda hukuk devleti ilkesine aykırı bir husus bulunmamaktadır.

12. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

2- İkinci Cümlesinin *"…takip eden yıllarda ise her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak…"* Bölümünün İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

13. Dava dilekçesinde özetle, Sağlık Bakanlığı bütçesinden Türkiye Yeşilay Vakfına ödenek aktarılmasına ilişkin kuralın nitelik olarak bütçe kanununda düzenlenmesi gerektiği, bu kapsamda, 2016 ve sonrasındaki yıllar için Sağlık Bakanlığı bütçesinden Türkiye Yeşilay Vakfına ödenek aktarılmasına olanak tanınmasının bütçenin yıllık olması ilkesiyle bağdaşmadığı gibi gelecek yıllarda halkın iradesiyle şekillenecek parlamentonun bütçe yapma hakkının da engellendiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 87., 161. ve 162. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

14. 6487 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (4) numaralı fıkrasının dava konusu bölümü içeren ikinci cümlesinde; Türkiye Yeşilay Vakfına, 2015 yılı için Sağlık Bakanlığı bütçesinden 15.000.000 TL ödenek ayrılması öngörülmüş, dava konusu kuralla da 15.000.000 TL tutarındaki ödeneğin, takip eden yıllarda her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak Yeşilay Vakfına aktarılacağı hüküm altına alınmıştır.

15. Anayasa'nın 87. maddesinde, TBMM'nin "*kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak*" görev ve yetkisinin yanı sıra "*bütçe kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek*" görev ve yetkisine de ayrıca yer verilmiştir. Bütçe kanunlarını öteki kanunlardan ayrı tutan bu kural karşısında, kanun ile düzenlenmesi gereken bir konunun bütçe kanunu ile düzenlenmesi veya herhangi bir kanunda yer alan hükmün bütçe kanunları ile değiştirilmesi ve kaldırılması olanaksızdır.

16. Anayasa'nın 88. maddesinde, kanunların TBMM'de teklif, görüşülme usul ve esasları düzenlenirken, bütçe kanunlarının görüşülme usul ve esasları 162. maddede ayrıca belirtilmiştir. Bu maddeyle bütçe kanun tasarılarının görüşülmesinde ayrı bir yöntem kabul edilmiş, Genel Kurulda üyelerin gider arttırıcı veya gelir azaltıcı tekliflerde bulunmaları önlenmiş ve Anayasa'nın 89. maddesiyle de Cumhurbaşkanı'na bütçe kanunlarını bir daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderme yetkisi tanınmamıştır. Öte yandan, Anayasa'nın 163. maddesinde bütçede değişiklik yapılabilmesi esasları ayrıca düzenlenmiş, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilemeyeceği belirtilmiştir.

17. Anayasa'nın anılan maddeleri incelendiğinde, bütçe kanunlarına bütçe ile ilgili olmayan kurallar konulmamasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Anayasa'da birbirinden tamamen ayrı ve değişik olarak düzenlenen bu iki kanunlaştırma yönteminin doğal sonucu olarak, olağan kanun ile düzenlenmesi gereken bir konunun, bütçe kanunu ile düzenlenmesi, değiştirilmesi veya kaldırılması olanaksızdır. Bu durum, Anayasa'nın 161. maddesinde "*Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.*" denilmek suretiyle ifade edilmiştir. "*Bütçe ile ilgili hükümler*" kavramı, mali nitelikteki hükümleri değil, kanun konusu olabilecek bir kuralı kapsamaması koşuluyla bütçenin uygulanması ile ilgili, uygulamayı kolaylaştırıcı ve açıklayıcı nitelikte hükümleri ifade etmektedir. Anayasa'nın 161. maddesinin getiriliş amacı, bütçe kanunlarında, yıllık bütçe kavramı dışındaki konulara yer vermemek, böylece bütçe kanunlarını ilgisiz kurallardan uzak tutarak kendi yapısı içinde bütünleştirmektir.

18. Anayasa Mahkemesinin 29.1.2014 tarihli, E:2013/66, K:2014/19 sayılı kararında da vurgulandığı üzere bir kuralın uygulanması sonucu gelir elde edilecek ya da harcama yapılacak olması, o kuralın bütçe kanunu kapsamında yer alması zorunluluğunu doğurmamaktadır. Bu çerçevede, kamu kurumlarının ödeneklerine ilişkin kuralların kanun konusu yapılabilmesine bir engel bulunmamaktadır. Bütçe kanunlarında ilgili kurumun o yıla ait ödenek miktarı ile harcama usul ve esasları düzenlenmekle birlikte, ödeneklere ilişkin genel ve soyut nitelikteki tüm kuralların, bütçe kanununda yer alması zorunlu değildir. Bu kapsamda, Türkiye Yeşilay Vakfına, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, 2015 yılı için Sağlık Bakanlığı bütçesinden ayrılan 15.000.000 TL tutarındaki ödeneğin, takip eden yıllarda da yeniden değerleme oranında artırılarak aktarılmaya devam edilmesini öngören kuralın, Anayasa'nın bütçe ile ilgili kurallarına aykırılığından söz edilemez.

19. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 87., 161. ve 162. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

B- Kanun'un 5. Maddesiyle 2809 sayılı Kanun'a Eklenen Ek 158. Maddenin;

1- İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*…ile Mütevelli Heyetinden…*" İbaresinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

20. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralla Sağlık Bilimleri Üniversitesi için üyelerinin çoğunluğunu merkezi idarenin belirlediği üyelerden oluşan Mütevelli Heyeti adı altında bir yönetim organı öngörülmesinin, Üniversitenin bilimsel özerkliğini ortadan kaldırdığı, bu Heyet üzerinden Sağlık Bakanlığı'na, Üniversiteyi dolaylı yoldan kontrol etme yetkisi tanındığı, Anayasa'da sadece Türk Silahlı Kuvvetleri ile emniyet teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumlarıyla sınırlı olarak özel düzenlemeler yapılmasına olanak tanındığından Sağlık Bilimleri Üniversitesine diğer Devlet üniversitelerine nazaran özel bir statü verilmesinin mümkün olmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

21. 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesiyle "*Sağlık Bilimleri Üniversitesi*" adı altında yeni bir üniversite kurulmuştur. Maddenin ikinci fıkrasının dava konusu ibareyi de içeren birinci cümlesinde, Sağlık Bilimleri Üniversitesi yönetim organlarının, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda öngörülen organlar ile Mütevelli Heyetinden oluşacağı hüküm altına alınmakta olup dava konusu kural cümlede yer alan "*…ile Mütevelli Heyetinden…*" ibaresidir.

22. Anayasa'nın 130. maddesinde, çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin Devlet tarafından kanunla kurulacağı belirtilmiş; yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumluluklarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre, kanun koyucu, anayasal ilkelere uygun olmak koşuluyla, yükseköğretim kurumlarının organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumluluklarını belirleme yetkisine sahiptir.

23. Devlet üniversitelerinde yönetim organlarının hangi birimlerden oluşacağı 2547 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 13., 14. ve 15. maddelerinde üniversite organları "*Rektör, Senato, Üniversite Yönetim Kurulu*" olarak belirlenmiştir. Dava konusu kuralda ise Sağlık Bilimleri Üniversitesi yönetim organlarının, 2547 sayılı Kanun'da öngörülen organlar ile Mütevelli Heyetinden oluşacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre anılan Üniversitenin yönetim organları; Rektör, Senato, Üniversite Yönetim Kurulu ve Mütevelli Heyetinden oluşmaktadır.

24. Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında yükseköğretim kurumlarının organlarını belirleme yetkisi kanun koyucuya verilmiştir. Kanun koyucu, Anayasa'nın ilgili kurallarına bağlı olarak, yükseköğretim kurumlarının yönetim organlarını belirleyebilir. Bu konuda kanun koyucuyu sınırlandıran anayasal bir

kural bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için diğer devlet üniversitelerinden farklı bir teşkilatlanma öngörülebilir. Bu itibarla, dava konusu kuralla, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için 2547 sayılı Kanun'da öngörülen organlara ilave olarak "*Mütevelli Heyeti*" adı altında bir yönetim organı öngörülmesi, kanun koyucunun yükseköğretim kurumlarının organlarını belirleme kapsamında takdir yetkisinde olup kuralda Anayasa'nın 130. maddesine aykırı bir husus bulunmamaktadır.

25. Dava dilekçesinde, Mütevelli Heyetinin çoğunluğunun merkezi idarenin belirlediği üyelerden oluşmasının, Üniversitenin bilimsel özerkliğini zedeleyeceği ileri sürülmekte ise de dava konusu kuralda sadece Sağlık Bilimleri Üniversitesinin yönetim organlarının hangi birimlerden oluşacağı düzenlenmektedir. Mütevelli Heyetinin kimlerden oluşacağı ise ek 158. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde düzenlenmektedir. Bu nedenle, adı geçen Üniversite için 2547 sayılı Kanun'da sayılan yönetim organlarına ilave olarak Mütevelli Heyeti şeklinde yeni bir yönetim organı öngören kuralın, Üniversitenin bilimsel özerkliğini zedelediği söylenemez. Heyetin üye yapısına yönelik Anayasa'ya aykırılık iddialarının dava konusu kural kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır.

26. Anayasa'nın 132. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetleri ve emniyet teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumlarının özel kanunlarının hükümlerine tâbi olacağı belirtilmek suretiyle anılan kurumlar tarafından kurulacak yükseköğretim kurumlarının kendine özgü koşulları da dikkate alınarak diğer üniversitelerden farklı bir hukuki rejime tabi tutulmasına olanak tanınmıştır.

27. Dava konusu kuralla, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için Mütevelli Heyeti adı altında yeni bir yönetim organı oluşturulması anılan üniversiteye özel bir statü verildiği anlamına gelmemektedir. Nitekim Sağlık Bilimleri Üniversitesi de tıpkı diğer Devlet üniversiteleri gibi Anayasa'nın 130. ve 131. maddelerinde yükseköğretim kurumları için öngörülen kurallara tabi olduğu gibi kuruluş kanununda belirtilen hükümler hariç olmak üzere yükseköğretim kurumlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen 2547 sayılı Kanun'a tabidir.

28. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

2- İkinci Fıkrasının Dördüncü Cümlesinin ve Altıncı Cümlesinde Yer Alan "*Mütevelli Heyetinin*" İbarelerinin İncelenmesi

a. İptal Taleplerinin Gerekçesi

29. Dava dilekçesinde özetle, 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*…ile Mütevelli Heyetinden…*" ibaresine yönelik gerekçelerle kuralların, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

30. Dava konusu kurallarda, Mütevelli Heyetinin, en az dört üye ile toplanıp salt çoğunlukla karar alacağı ve Mütevelli Heyetinin çalışma usul ve esaslarının, Mütevelli Heyetinin teklifi üzerine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

31. Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Mütevelli Heyeti adı altında yeni bir yönetim organı oluşturulmasını öngören 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*… ile Mütevelli Heyetinden…*" ibaresine ilişkin gerekçeler dava konusu kurallar yönünden de geçerlidir. Anayasa'nın 130. maddesi uyarınca kanun koyucu, anayasal ilkelere uygun olmak koşuluyla, yükseköğretim kurumlarına ait organların işleyişlerine yönelik usul ve esasları belirleme yetkisine sahiptir.

32. Bu bağlamda, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için bir yönetim organı olarak öngörülen Mütevelli Heyetinin en az dört üye ile toplanıp salt çoğunlukla karar almasını öngören kural ile Heyetin, çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi konusunda YÖK'e teklifte bulunma yetkisi tanıyan kurallar, yükseköğretim kurumlarına ait organların çalışma düzenlerinin belirlenmesine yönelik olup, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Kaldı ki Heyetin çalışma usul ve esaslarının belirlenmesinde nihai yetki YÖK'e aittir. Mütevelli Heyetinin bu konudaki yetkisi sadece teklif sunmaktan ibarettir.

33. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

3- Üçüncü Fıkrası ile Dördüncü Fıkrasının Üçüncü Cümlesinde Yer Alan *"Mütevelli Heyetinin teklifi ve…"* İbaresinin İncelenmesi

a. İptal Taleplerinin Gerekçesi

34. Dava dilekçesinde özetle, 2547 sayılı Kanun'da, Devlet üniversitelerinin yönetim organlarına ait olan yetkilerin, dava konusu kurallarla Sağlık Bilimleri Üniversitesinde, Sağlık Bakanlığının kontrolü altında olan Mütevelli Heyetine verilmesinin, üniversite özerkliğiyle bağdaşmadığı, Mütevelli Heyetine yurtdışında üniversiteye ait birimler kurmayı teklif etme görevi verilmesinin, diğer Devlet üniversitelerinde görev yapan personel ile Sağlık Bilimleri Üniversitesinde görev yapan personel arasında ayrımcılığa neden olduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 10., 130. ve 132. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

35. Dava konusu üçüncü fıkrayla, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için yönetim organlarından biri olarak öngörülen Mütevelli Heyetine; Üniversitenin stratejik planını ve bütçe teklifini onaylama, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzel kişileriyle işbirliği yapılmasına ve ortak projeler yürütülmesine karar verme, yurt içinde ve yurt dışında Üniversiteye ait birimlerin ve bölümlerin kurulması için YÖK'e teklifte bulunma, Rektör tarafından gündeme alınması önerilen konularda karar verme yetkisi tanınmaktadır. Dördüncü fıkranın üçüncü cümlesinde ise Bakanlar Kurulu kararıyla yurt dışında Üniversiteye ait birimler kurulabilmesi için, Mütevelli Heyetinin teklifi ve Yükseköğretim Kurulunun uygun görüşü aranmakta olup *"Mütevelli Heyetinin teklifi ve"* ibaresi dava konusunu oluşturmaktadır.

36. Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Mütevelli Heyeti adı altında yeni bir yönetim organı oluşturulmasını öngören 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ile Mütevelli Heyetinden…"* ibaresine ilişkin gerekçeler bu kurallar yönünden

de geçerlidir. Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında, yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile bunların görev, yetki ve sorumluluklarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre kanun koyucu, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için bir yönetim organı olarak öngörülen Mütevelli Heyetinin görevlerini belirleme konusunda takdir yetkisine sahiptir.

37. Dava konusu kurallarla Mütevelli Heyetine verilen görev ve yetkiler, Üniversitenin genel idari faaliyetlerine yöneliktir. Bu yetki ve görevlerin, hangi yönetim organı tarafından kullanılacağını belirleme yetkisi Anayasa'nın 130. maddesi uyarınca kanun koyucuya aittir. Dolayısıyla, yukarıda anılan görev ve yetkilerin Sağlık Bilimleri Üniversitesi için bir yönetim organı olarak öngörülen Mütevelli Heyeti tarafından yerine getirilmesini öngören kurallar yükseköğretim kurumlarına ait organların görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi kapsamında olup, kanun koyucunun takdir yetkisinde kalmaktadır.

38. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

39. Kuralların Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

4- İkinci Fıkrasının İkinci ve Üçüncü Cümlelerinin İncelenmesi

a. İptal Taleplerinin Gerekçesi

40. Dava dilekçesinde özetle, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için yönetim organı olarak öngörülen Mütevelli Heyetinin, başkan dahil üç üyesinin Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ile Sağlık Bakanı tarafından atanacak iki kişiden oluşmasının, Üniversitenin, Sağlık Bakanlığının kontrolüne geçmesine sebebiyet vereceği, bu durumun ise üniversite özerkliğiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

41. Dava konusu kurallarda, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Mütevelli Heyetinin; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Rektör, Sağlık Bakanının seçeceği

iki üye ile YÖK tarafından seçilen profesör unvanına sahip bir üye olmak üzere toplam beş üyeden oluşacağı, Mütevelli Heyetine Sağlık Bakanlığı Müsteşarının, Müsteşarın katılmadığı toplantılara ise Rektörün başkanlık etmesi öngörülmüştür.

42. Anayasa'nın 130. maddesinde üniversiteler anayasal bir kuruluş olarak kabul edilmiş ve maddenin birinci fıkrasında, üniversitelerle ilgili başlıca kurallar belirlenmiştir. Anılan fıkrada, üniversitelerin, "*kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip olmaları*" ve "*Devlet tarafından kanunla kurulmaları*" öngörülmüştür. Maddenin dokuzuncu fıkrasında da yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumluluklarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre, yükseköğretim kurumlarının yönetim organlarının kimlerden oluşacağını belirleme yetkisi kanun koyucuya aittir. Ancak, kanun koyucunun bu yetkisini anayasal sınırlar içinde özellikle üniversitelerin bilimsel özerkliğini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

43. Bilimsel özerklik, bilimsel çalışmaların üniversite ortamında yürütülebilmesinin olmazsa olmaz koşulu olup üniversite mensuplarının, ekonomik ve siyasi yönden nüfuz sahibi bulunan kişi ve kurumların baskısı, yönlendirmesi olmadan ve toplumda hâkim olan düşünce ve kabuller doğrultusunda sonuçlara varmak gibi bir zorunluluk hissetmeden sadece bilimsel ölçütler ve etik kurallar çerçevesinde eğitim, öğretim, araştırma ve yayın yapabilme olanaklarına sahip bulunmalarını ifade etmektedir. Üniversitelerin bilimsel özerkliği, üniversitelerde yürütülen eğitim, araştırma, yayın ve benzeri etkinliklerin planlanması, düzenlenmesi ve icra edilmesi aşamalarında, yönetim yetkisinin serbestçe kullanılabilmesini, belirtilen faaliyetlerle ilgili üniversite kaynaklarının kullanımına yönelik kararların üniversite yönetim organlarınca serbestçe alınabilmesini gerektirmektedir.

44. Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasında, üniversitelerin bilimsel özerkliğe sahip kamu tüzelkişileri olarak tanımlanması ve bunların ancak Devlet tarafından kanunla kurulabileceklerinin hükme bağlanması ile güdülen amacın, siyasal çevrelerin, özellikle iktidarların ve değişik baskı gruplarının, üniversite çalışmaları ile eğitim ve öğretimi etki

altında tutabilme yolunu kapatmak ve bu çalışmaların bilimsel gerekler ve gereksinmelerden başka, herhangi bir dış etkiden uzak kalacak bir ortamda sürdürülmesini sağlamak olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

45. Yukarıda yer alan tanımdan da anlaşılacağı üzere bilimsel özerklik, idari ve mali özerklikle birlikte üniversitelerin özerkliği için olmazsa olmaz nitelikte bir bütünün parçalarını oluşturmaktadır. Bu unsurlardan herhangi birine yapılacak müdahale diğer unsurların da olumsuz şekilde etkilenmesine sebebiyet verecektir. Bu bağlamda, üniversite yönetim organlarının, merkezi idarenin müdahalesine olanak verecek şekilde yapılandırılması, diğer bir ifadeyle üniversitelerin, merkezi idare tarafından doğrudan atanan kişiler tarafından yönetilmesi, bu kurumların bilimsel özerkliğini de doğrudan etkileyecektir. Zira, üniversite mensuplarının, bilimsel ölçütler ve etik kurallar çerçevesinde eğitim, öğretim, araştırma ve yayın yapabilmesi için, herhangi bir dış etkiden uzak kalacak bir ortamın bulunması zorunludur.

46. 2547 sayılı Kanun'da Devlet üniversiteleri için yönetim organları Rektör, Yönetim Kurulu ve Senato olarak belirlenmiştir. Bu organlar, akademik kadrolardan teşekkül etmektedir. 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının dava konusu ikinci cümlesinde ise Sağlık Bilimleri Üniversitesinin yönetim organlarından biri olarak öngörülen Mütevelli Heyetinin; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Rektör, Sağlık Bakanının seçeceği iki üye ile YÖK tarafından seçilen profesör unvanına sahip bir üye olmak üzere, toplam beş üyeden oluşması öngörülmüştür. Mütevelli Heyetinin, görev ve yetki alanına giren konularda salt çoğunlukla karar alabileceği göz önünde bulundurulduğunda, merkezi idareyi temsil eden Sağlık Bakanlığının Müsteşarı ile Sağlık Bakanının doğrudan seçeceği üyeler, karar alma sürecinde belirleyici olacaktır.

47. Kanun'un ek 158. maddesinin üçüncü ve devamı fıkralarında Mütevelli Heyetinin görev ve yetkileri sıralanmıştır. Mütevelli Heyetine, üniversitenin stratejik planını onaylama ve üniversiteye tahsis edilecek öğretim elemanı kadrolarını, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanesinin ihtiyacını da dikkate almak suretiyle il bazında belirleme, norm kadro sayısını onaylama gibi yetkiler verilmiştir. Anılan hükümler

bir bütün halinde değerlendirildiğinde, Mütevelli Heyetine, Üniversite yönetiminde söz hakkı tanındığı anlaşılmaktadır.

48. Mütevelli Heyetinin üniversite yönetimine ilişkin mevcut yetkileri ve Mütevelli Heyetinin en az dört üye ile toplanıp salt çoğunlukla karar alabileceği göz önünde bulundurulduğunda, heyet üyelerinin çoğunluğunun Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ile Sağlık Bakanının seçeceği iki üyeden oluşmasının, merkezi idareye, Mütevelli Heyeti kanalıyla üniversite yönetimine ilişkin karar alma sürecinde belirleyici olacak şekilde söz hakkı tanıyacağı açıktır. Merkezi idareye, üniversite üzerinde denetim ve gözetim yetkisini aşan nitelikte bir yetki tanınması ise Anayasa'nın 130. maddesiyle güvence altına alınan bilimsel özerklik ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

49. Açıklanan nedenlerle 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, Anayasa'nın 130. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

50. Kural, Anayasa'nın 130. maddesine aykırı bulunarak iptal edildiğinden, Anayasa'nın 132. maddesi yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

51. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, kanunun belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

52. Mütevelli Heyetinin üye yapısını düzenleyen Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptali nedeniyle, kuralla doğrudan ilgili olan, Mütevelli Heyetine, Sağlık Bakanlığı Müsteşarının, Müsteşarın katılmadığı toplantılara Rektörün başkanlık edeceğini düzenleyen ek 158. maddenin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinin uygulanma olanağı kalmadığından, bu cümlenin de 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

53. Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinin iptali yönündeki görüşe katılmamışlardır.

5- İkinci Fıkrasının Beşinci Cümlesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

54. Dava dilekçesinde özetle, 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine yönelik gerekçelerle kuralın, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

55. Dava konusu kuralda, Mütevelli Heyetine, Bakan ve YÖK tarafından seçilen üyelerin görev süresinin dört yıl olduğu belirtilmiştir.

56. Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Mütevelli Heyeti adı altında yeni bir yönetim organı oluşturulmasını öngören 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*… ile Mütevelli Heyetinden…*" ibaresine ilişkin gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerlidir. Anayasa'nın 130. maddesi uyarınca kanun koyucu, anayasal ilkelere uygun olmak koşuluyla, yükseköğretim kurumlarının organları ile bunların görev, yetki ve sorumluluğuna yönelik usul ve esasları belirleme yetkisine sahiptir.

57. Bu bağlamda, Sağlık Bilimleri Üniversitesi için bir yönetim organı olarak öngörülen Mütevelli Heyeti üyelerinin görev sürelerini düzenleyen kural, yükseköğretim kurumlarına ait organların çalışma düzenlerinin belirlenmesine yönelik olup, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Kural, Mütevelli Heyetinin oluşumunu düzenleyen Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinden bağımsız şekilde değerlendirildiğinde, Anayasa'nın yükseköğretim kurumlarını düzenleyen kurallarına aykırı bir husus taşımamaktadır.

58. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 130. ve 132. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

6- Beşinci Fıkrasının Birinci ve İkinci Cümlelerinin İncelenmesi

a. İptal Taleplerinin Gerekçesi

59. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kurallarla Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinin tamamının, Sağlık Bakanlığının kontrolünde olan Sağlık Bilimleri Üniversitesinin uygulama ve araştırma merkezi haline getirilmesinin üniversitelerin özerkliğiyle bağdaşmadığı, Üniversitedeki tıp eğitiminin teorik kısmının İstanbul'daki merkez kampüste, araştırma ve uygulama kısmının ise eğitim araştırma hastanelerinin bulunduğu illerde verilmesinin eğitim bütünlüğünü bozduğu, belirtilen eğitimin nasıl yapılacağı konusunda belirlilik bulunmadığı, ayrıca dava konusu kuralların diğer Devlet Üniversitelerinin, eğitim ve araştırma hastaneleriyle işbirliği yapmalarını da engellediği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2. ve 130. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

60. Dava konusu kurallarla, Sağlık Bilimleri Üniversitesinin, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun ek 9. maddesi çerçevesinde birlikte kullanım protokolleri yaparak uygulama ve araştırma faaliyetlerini yürüteceği, Üniversitenin birlikte kullanım protokolü imzaladığı eğitim ve araştırma hastanelerinin aynı zamanda Üniversitenin uygulama ve araştırma merkezi statüsünü kazanacağı hüküm altına alınmaktadır.

61. Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında, yükseköğretim kurumlarının kamu kuruluşları ve diğer kurumlarla ilişkilerinin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre kanun koyucu, anayasal ilkelere uygun olmak koşuluyla, yükseköğretim kurumları ile kamu kurum ve kuruluşları arasında ne tür bir işbirliği yapılabileceğini ve bu işbirliğinin usul ve esaslarını belirleme konusunda takdir yetkisine sahiptir.

62. 3359 sayılı Kanun'un ek 9. maddesiyle, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı sağlık tesisleri ile üniversitelerin ilgili birimlerinin karşılıklı olarak işbirliği çerçevesinde birlikte kullanılabilmesine olanak tanınmış ve birlikte kullanıma ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Maddede, birlikte kullanılacak sağlık birimlerinde, sağlık hizmetinin yanı sıra hem lisans hem de uzmanlık eğitimi verilmesi öngörülmüştür.

63. Dava konusu kurallarla, Sağlık Bilimleri Üniversitesinin de diğer üniversiteler gibi Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle kullanım protokolleri yapabilmesi sağlanmıştır. Buna göre adı geçen Üniversite, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle protokol yapabilecek ve protokol yapılan hastaneler Üniversitenin uygulama ve araştırma merkezi statüsünde olacaktır.

64. Sağlık Bilimleri Üniversitesine de diğer üniversiteler gibi Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle birlikte kullanım protokolleri yapma olanağı tanıyan ve bu hastanelerin üniversitenin uygulama ve araştırma merkezine dönüştürülmesini öngören kurallar yükseköğretim kurumları ile kamu kurum ve kuruluşları arasında yapılacak işbirliğine yönelik olup, Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında kanun koyucunun takdir yetkisindedir.

65. Dava dilekçesinde, uygulama ve araştırma merkezlerinde tıp eğitiminin nasıl yapılacağı konusunda belirsizlik bulunduğu ileri sürülmekte ise de, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinin, Üniversite ile birlikte kullanımına ilişkin usul ve esaslar 3359 sayılı Kanun'un ek 9. maddesinde düzenlenmektedir. Dolayısıyla, bu iddianın, dava konusu kurallar kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır.

66. Sağlık Bilimleri Üniversitesinin merkez kampüsünün İstanbul'da olması nedeniyle teorik eğitimin İstanbul'da, uygulamaya yönelik eğitimin başka bir şehirdeki eğitim ve araştırma hastanesinde verilmesinin tıp

eğitiminin bütünlüğünü bozacağına yönelik iddianın incelenmesi ise yerindelik denetiminin kapsamında bulunduğundan bu husus anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

67. Diğer taraftan dava konusu kurallarda, eğitim ve araştırma hastanelerinin yalnızca Sağlık Bilimleri Üniversitesi ile protokol yapabileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Dolayısıyla dava konusu kurallar, diğer üniversitelerin eğitim ve araştırma hastaneleriyle imzaladıkları protokollerin sona ermesine neden olmadığı gibi diğer üniversiteler ile eğitim ve araştırma hastaneleri arasında yeni protokoller yapılmasına da engel oluşturmamaktadır.

68. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 130. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

69. Kuralların Anayasa'nın 2. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

7- Beşinci Fıkrasının Üçüncü ve Dördüncü Cümlelerinin İncelenmesi

a. İptal Taleplerinin Gerekçesi

70. Dava dilekçesinde özetle, Sağlık Bilimleri Üniversitesine ait birimlere tahsis edilecek kadroları il bazında belirleme ve Üniversite birimlerine tahsis edilecek öğretim üyesi norm kadro sayısını onaylama yetkisinin Sağlık Bakanlığının kontrolündeki Mütevelli Heyetine verilmesinin, tıp eğitiminin Sağlık Bakanlığına devredilmesi anlamına geldiği, bu durumun üniversite özerkliği ile bağdaşmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 130. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

71. Dava konusu kurallarla, Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilecek öğretim elemanı kadrolarının, temel bilimler hariç olmak üzere, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanesinin eğitim birimleri ve ihtiyacı dikkate alınarak, Rektörün önerisi üzerine Mütevelli Heyeti tarafından il bazında belirleneceği ve öğretim üyesi atamalarının bu

kadrolara yapılacağı, Üniversitenin birimlerine tahsis edilecek öğretim üyesi norm kadro sayısının, Rektörün önerisi ve Mütevelli Heyetinin onayı ile YÖK tarafından tespit edileceği belirtilmiştir.

72. 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*…ile Mütevelli Heyetinden…*" ibaresine ilişkin gerekçeler bu kurallar yönünden de geçerlidir. Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre kanun koyucu anayasal sınırlar içinde Mütevelli Heyetinin görevlerini belirleme konusunda takdir yetkisine sahiptir. Bu bağlamda, Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilecek öğretim elemanı kadrolarının, temel bilimler hariç olmak üzere, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanesinin eğitim birimleri ve ihtiyacı dikkate alınarak, Rektörün önerisi üzerine Mütevelli Heyeti tarafından il bazında belirlenmesini ve öğretim üyesi atamalarının bu kadrolara yapılmasını, Üniversitenin birimlerine tahsis edilecek öğretim üyesi norm kadro sayısının Rektörün önerisi ve Mütevelli Heyetinin onayı üzerine YÖK tarafından tespit edilmesini öngören kurallar, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

73. Diğer taraftan, üniversitelerde istihdam edilecek öğretim elemanlarının kadrolarının belirlenmesinde üniversite yönetim organlarına yetki verilmesi Anayasa'nın 130. maddesiyle üniversitelere tanınan bilimsel özerklikle de uyumludur. Sağlık Bilimleri Üniversitesinde bu yetkinin, Üniversitenin yönetim organı olan Mütevelli Heyetine verilmesi ise kanun koyucunun takdir yetkisindedir. Kaldı ki, norm kadro sayısının tespiti bakımından nihai yetki de YÖK'e verilmiştir.

74. Dava dilekçesinde, öğretim elemanı kadrolarının belirlenmesinde yetkinin Sağlık Bakanlığının kontrolündeki Mütevelli Heyetine verilmesinin tıp eğitiminin Sağlık Bakanlığına devredilmesi anlamına geldiği ileri sürülmekte ise de Mütevelli Heyetinde Sağlık Bakanlığının belirleyici olmasını sağlayan kural iptal edildiğinden, böyle bir sakıncanın meydana gelmesi de söz konusu değildir.

75. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 130. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

76. M. Emin KUZ 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin beşinci fıkrasının üçüncü cümlesi yönünden bu görüşe katılmamıştır.

8- Altıncı Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

77. Dava dilekçesinde özetle, Marmara Üniversitesine tahsisli olan Haydarpaşa Kampüsünün, tahsis amacı ortadan kalkmadan veya tahsis amacı dışında kullanıldığı tespit edilmeden Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmesinin kamu yararıyla bağdaşmadığı, niteliği itibarıyla idari işlem olan ve idarenin yetkisinde bulunan tahsis işlemine karşı yargı yolunu kapatmak amacıyla tahsisin kanun hükmüyle yapıldığı, Marmara Üniversitesinin uygun görüşünü almadan ve başka bir bina tahsis edilmeden Kampüsün devredilmesinin, Üniversitenin eğitim hizmetlerini yerine getirmesine de engel olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 36., 123., 125. ve 130. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

78. Dava konusu kuralla, Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhâne adıyla hizmet vermek üzere inşa edilen ve hâlen Marmara Üniversitesi adına tahsisli olan Haydarpaşa Kampüsünün, Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmesi öngörülmektedir.

79. Yasamanın genelliği ilkesi gereğince Anayasa'nın temel ilkeleri ile yasaklayıcı hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla kanun koyucu her konuda düzenleme yapma yetkisine sahiptir.

80. Kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, hukuk devleti olmanın gereğidir. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtildiği gibi, kamu yararı, bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnız özel çıkarlar için veya yalnız belli kişilerin yararına olarak kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması halinde, söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan ayrık

hâl dışında, bir kanun hükmünün ülke gereksinimlerine uygun olup olmadığı ve hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği bir siyasî tercih sorunu olarak kanun koyucunun takdirinde olduğundan, bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz.

81. Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilerek, yargı mercilerine başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır.

82. Tahsis, kamu idareleri ve Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazların, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi için mülkiyeti kendilerinde kalmak koşuluyla kamu idareleri veya köy tüzel kişiliklerinin kullanımına bırakılmasını ifade etmektedir. Anayasa'da, söz konusu taşınmazların tahsisine ilişkin bir düzenleme bulunmadığından kanun koyucu, anayasal sınırlar içinde kalmak, kamu yararı ve hizmetin gereklerini dikkate almak koşuluyla kamu mallarının tahsisine ilişkin kuralları belirleme yetkisine sahiptir.

83. Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazların kamu idarelerine veya köy tüzel kişiliklerine tahsisine ilişkin kurallar 5018 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasında, kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazları, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebileceği belirtildikten sonra ikinci fıkrasında, Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazları tahsis etmeye, kamu ihtiyaçları için gerekli olmayanların tahsisini kaldırmaya Maliye Bakanlığının yetkili olduğu belirtilmiştir.

84. Dava konusu kuralda ise Marmara Üniversitesine tahsisli olan Haydarpaşa kampüsünün, Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmesi öngörülmektedir. Kuralın gerekçesinde, ülkemizin ilk modern tıp fakültesi olan Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhâne için inşa edilen ve uzun

yıllar tıp fakültesi olarak hizmet veren ve halen Marmara Üniversitesine tahsisli olan Haydarpaşa Kampüsünün, yeni kurulan Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmesiyle, büyük mimari değeri yanında ülkemizde tıp eğitimi alanında tarihten gelen özel bir konumu da bulunan bu binanın misyonuna uygun olarak tarihi adıyla birlikte yaşatılması amacıyla Kampüsün ilk kurulduğu adla hizmet vermek üzere, yeni kurulan Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsisinin sağlandığı ifade edilmiştir. Bu yönüyle kuralın kamu yararına aykırı bir amaçla ihdas edildiği söylenemez. Bu itibarla, kamu yararı amacı dışında bir amaç gözettiği saptanamayan ve kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kalan kuralda, hukuk devleti ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

85. Yasamanın genelliği ilkesi gereğince kanun koyucu, hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazların tahsisini kanunla yapabileceği gibi esas ve usulleri kanunda gösterilmek koşuluyla idari işlemle yapılmasına da olanak tanıyabilir. Bu bağlamda, Haydarpaşa kampüsü kanun koyucu tarafından dava konusu kuralla Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmiştir. Kanuni bir düzenlemeyle oluşturulan bu durumun, hukuka uygun olup olmadığının tespiti ise anayasal bir sorun olup, kanun hükmünün Anayasa'ya uygunluğunun denetimini Anayasa Mahkemesi yapmaktadır. Dolayısıyla, Haydarpaşa Kampüsünün idari bir işlem yerine kanun hükmüyle Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmesinin hak arama hürriyetini ortadan kaldırdığı söylenemez.

86. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

87. Kuralın Anayasa'nın 123., 125. ve 130. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

C- Kanun'un 18. Maddesiyle 6446 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 18. Maddenin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

88. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralla Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluna (EPDK) elektrik enerjisinin dağıtımında ortaya çıkan

kayıp-kaçakların azaltılmasına ilişkin detayları belli olmayan muğlak bir yetki tanındığı, elektrik dağıtım piyasasının özelleştirilmesi sonucu ihaleyi kazanan şirketlerin kayıp-kaçak oranlarını azaltmak için verdiği hedefleri yakalayamaması nedeniyle oluşan zararın tüketicilere yansıtılmasına yasal zemin oluşturulduğu, bu durumun aynı zamanda özelleştirme şartnamesine de müdahale anlamına geldiği, bu şekilde kamu yararından ziyade elektrik piyasasında faaliyet gösteren işletmelerin çıkarlarının gözetildiği, faturalarını düzenli şekilde ödeyen elektrik abonelerine kayıp-kaçak bedeli altında ek mali yükümlülükler getirilmesinin anayasal bir dayanağının bulunmadığı, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kayıp-kaçak bedelinin tüketicilere iade edilmesine yönelik kararının da dava konusu kuralla etkisiz hale getirildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 138. ve 172. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

89. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 48. ve 167. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

90. Dava konusu kuralla, 1.1.2016 tarihine kadar, teknik ve teknik olmayan kayıplarının oranı ülke ortalamasının üzerinde olan dağıtım bölgelerinde, diğer dağıtım bölgelerinden farklı düzenlemeler yapılmasına, hedef kayıp-kaçak oranlarının bir önceki yılın gerçekleşmeleri dikkate alınarak ve sonraki uygulama dönemleri de dâhil olmak üzere yeniden belirlenmesine EPDK'nın yetkili olduğu belirtilmektedir.

91. Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Sosyal devlet, sosyal adaletin, sosyal refahın ve sosyal güvenliğin gerçekleşmesini sağlayan devlettir. Ekonomik ve malî politikalar sosyal devletin gerçekleşmesini sağlayan araçlardır.

92. Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin, dilediği alanda çalışma ve sözleşme, özel teşebbüsler kurma hürriyetine sahip olduğu ve Devletin, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alacağı belirtilmektedir. Anayasa'nın 167. maddesinde

de, Devletin, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alacağı ifade edilerek, ekonomik hayatın işleyişini düzenlemek, gerektiğinde bu alana müdahale etmek hususunda görevli kılındığı anlaşılmaktadır.

93. Türkiye'de elektrik dağıtım sektöründe rekabetçi bir yapı oluşturmak amacıyla, elektrik dağıtımında tekel konumunda bulunan Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş'nin özelleştirilmesi öngörülmüştür. Bu çerçevede özelleştirmenin etkinliği için elektrik dağıtımı bakımından ülke 21 bölgeye ayrılmış ve bölgesel düzeyde dağıtım faaliyetlerinin özelleştirilmesine karar verilmiştir. Özelleştirme ile kayıp-kaçak oranlarının azaltılması ve sektördeki kamu tekelinin zayıflatılarak rekabetin artırılması amaçlanmıştır.

94. Teknik ve teknik olmayan kayıp şeklinde de ifade edilen *"kayıp-kaçak elektrik"*, dağıtım sistemine giren toplam enerji ile tüketicilere fatura edilen enerji arasındaki fark şeklinde tanımlanmaktadır. Bu kayıp, elektriğin dağıtımı esnasında meydana gelen teknik sorunlardan meydana gelebileceği gibi elektriğin mevzuata aykırı şekilde kullanılmasından da kaynaklanabilmektir. Özellikle kaçak elektrik kullanımı olarak da ifade edilen elektriğin mevzuata aykırı şekilde kullanımı nedeniyle oluşan kayıp oranları dağıtım bölgeleri arasında farklılık göstermekte, bu oran bazı dağıtım bölgelerinde ülke ortalamasının çok üzerine çıkabilmektedir.

95. Dava konusu kuralla, dağıtım bölgelerindeki sosyoekonomik şartlar ve tüketici alışkanlıkları da gözetilerek teknik ve teknik olmayan kayıplarının oranı ülke ortalamasının üzerinde olan dağıtım bölgelerinde gerekli tedbirleri alma ve hedef kayıp-kaçak oranlarını belirleme konusunda elektrik piyasasını düzenlemek ve denetlemekle görevli olan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun yetkili kılındığı anlaşılmaktadır. Böylece, Kurul, her bir dağıtım bölgesinin bir yıl önceki kayıp-kaçak oranlarını dikkate alarak bölgesel bazda kayıp-kaçakla mücadele eylem planı hazırlayabilecek ve hedef kayıp-kaçak oranlarını belirleyebilecektir.

96. Kuralın gerekçesinde de, yapılan düzenlemeyle kayıp-kaçak oranının yüksek olduğu bölgeler için bölgelerin sosyoekonomik şartları ve tüketici alışkanlıkları da gözetilmek suretiyle fiili kayıp-kaçak

değerleri dikkate alınarak kayıp hedeflerinin belirli süreyle yeniden tespitinin amaçlandığı, teknik ve teknik olmayan kayıp oranları Türkiye ortalamasının çok üzerinde olan dağıtım bölgelerinde, kayıplarla etkin mücadele edilmesi ve kayıp-kaçak oranlarının düşürülmesi için mevcut ikincil düzenlemelerin ötesinde ek önlemlerin alınması gerektiğinden, bu önlemlerin alınabilmesine yasal zemin oluşturmak amacıyla kuralın ihdas edildiği belirtilmiştir.

97. Anayasa'nın 48. ve 167. maddeleri gereğince Devlet, elektrik enerjisinin kaliteli, sürekli, kesintisiz, düşük maliyetli şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması ve bu sayede istikrarlı bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Dava konusu kuralın da elektrik enerjisi piyasasının sağlıklı bir şekilde işlemesini sağlamaya yönelik tedbirler kapsamında ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Kurala ilişkin yasama belgelerinin incelenmesinden ve kuralın objektif anlamından kamu yararı dışında bir amaç güttüğüne dair bir sonuca ulaşılamamaktadır.

98. Bu itibarla, tüketicilere güvenilir, kaliteli ve kesintisiz elektrik enerjisi hizmeti verilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmakla görevli olan Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluna, kayıp-kaçak oranının yüksek olduğu dağıtım bölgelerinde sosyoekonomik şartları da gözeterek diğer dağıtım bölgelerinden farklı düzenlemeler yapma ve hedef kayıp-kaçak oranlarını belirleme yetkisi veren kural, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup hukuk devleti ilkesine aykırı olmadığı gibi, Devletin, milli ekonominin gereklerine uygun şekilde mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemesini sağlayıcı tedbirler almasını öngören Anayasa'nın 48. ve 167. maddelerinin de gereğidir.

99. Kayıp-kaçak oranlarının azaltılabilmesi için alınması gereken tedbirler uzmanlık ve teknik bilgi gerektirmektedir. Bu nedenle dava konusu kuralla, teknik ve teknik olmayan kayıplarının oranı ülke ortalamasının üzerinde olan dağıtım bölgelerinde farklı düzenlemeler yapma konusunda EPDK yetkili kılınmış ve hedef kayıp-kaçak oranları belirlenirken bir önceki yılın gerçekleşmelerinin de dikkate alınacağı belirtilmiştir. Bu tedbirlerin neler olduğunun kanun koyucu tarafından tek tek belirlenmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, EPDK'ya dağıtım

bölgeleri arasında farklı düzenlemeler yapma ve kayıp-kaçak oranlarının belirlenmesi konusunda sınırları belirsiz bir yetki verilmesi söz konusu değildir.

100. EPDK'ya verilen yetki, kamu yararının sağlanmasının yanı sıra hizmet gerekleri ve yetkiyi veren Kanun'un amacının gerçekleştirilmesi ile sınırlıdır. Kurul, takdir yetkisini kullanırken, hukukun genel ilkelerine ve hakkaniyete de uygun davranmak zorunda olup işlemleri yargı denetimine tâbidir. Anayasa'nın 125. maddesinde, *"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır."* denilerek, idarenin hukuka bağlılığı, yargı denetimi sayesinde etkili biçimde sağlanmış ve idare edilenler, idarenin kanunsuz ve keyfi davranışlarına karşı korunmuştur.

101. Diğer taraftan, dava dilekçesinde, kuralın, faturalarını düzenli şekilde ödeyen elektrik abonelerine kayıp-kaçak bedeli olarak ek mali yükümlülükler getirilmesine yasal zemin oluşturduğu belirtilerek, kural uyarınca tüketicilere kayıp-kaçak bedeli adı altında ek bir mali yükümlülük getirilmesinin Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmekte ise de, dava konusu kuralda, tüketicilerden kayıp-kaçak bedeli alınacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almadığından, kayıp-kaçak bedeli alınmasına yönelik Anayasa'ya aykırılık iddialarının dava konusu kural kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır.

102. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 48. ve 167. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

103. Kuralın Anayasa'nın 138. ve 172. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

D- Kanun'un 22. Maddesiyle 638 Sayılı KHK'ya Eklenen Geçici 13. Maddenin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "…*Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve…*" İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

104. Dava dilekçesinde özetle, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat yapılarında herhangi bir değişiklik

olmamasına rağmen adı geçen kurumlarda genel müdür yardımcılarından şube müdürlerine kadar görev yapanların görevlerine son verilerek daha alt bir göreve atanmalarının hukuki güvenlik ilkesini ihlal ettiği, statü hukukunun temelindeki liyakat ilkesiyle bağdaşmadığı, bu kişilerin yargı mercileri önünde dava açma haklarının engellendiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 36, 70. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

105. 638 sayılı KHK'nın geçici 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğünde ve Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde; Genel Müdür Yardımcısı, Müşavir, Teftiş Kurulu Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Müstakil/Unvanlı Daire Başkanı, Daire Başkanı, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürü, Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürü, Federasyon Genel Sekreteri ve Gençlik Merkezi Müdürü kadrolarında bulunanların görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği hüküm altına alınmakta olup cümlede yer alan "*Gençlik ve Spor Bakanlığı Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğünde ve*" ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

106. Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin gereklerinden olan hukukî güvenlik ilkesi, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

107. Kamu personeli olarak görev yapan kişilerin bulundukları görevlerden alınmalarını gerektiren haklı bir neden olmadıkça görevlerine son verilememesi, hukukî güvenlik ilkesinin bir gereğidir. Kamu personelinin bulundukları görevden alınma ve başka bir göreve atanmalarının, haklarında bu yönde idari işlem tesis edilmesi ile gerçekleşmesi kural olmakla birlikte, hukukî ve fiilî zorunluluk hallerinde bu hususlarda yasal düzenlemeler yapılabileceği de kabul edilmektedir. Söz konusu zorunluluklar nedeniyle getirilen ve ilgililerin kazanılmış

haklarını ihlal etmeyen düzenlemeler, hukukî güvenlik ilkesine aykırılık oluşturmaz.

108. Kamu kurum ve kuruluşlarının yeniden yapılandırılmaları kapsamında, teşkilat yapısı değiştirilen kurum ve kuruluşların bazı kadrolarında görev yapan kamu görevlilerinin, görevlerinin sona erdirilerek başka kadrolara atanmalarının öngörülmesi, söz konusu hukukî ve fiilî zorunluluklar nedeniyle getirilen yasal düzenlemelerin bir örneğini oluşturmaktadır. Böyle bir durumda, ilgililerin başka kadrolara atanmalarının sebep unsuru, ilgili kurumun ya da kuruluşun yeniden teşkilatlandırılması olup, yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden farklıdır. Söz konusu hukukî ve fiilî zorunluluklar nedeniyle kazanılmış haklar korunarak başka kadrolara atama yapılması, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

109. Dava konusu kuralla, Gençlik ve Spor Bakanlığı merkez teşkilatı ile Bakanlığın bağlı kuruluşu olan Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında yer alan bazı kadrolarda görev yapanların, görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ermesi öngörülmektedir.

110. 6639 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle 638 sayılı KHK'ya eklenen geçici 12. maddede, Gençlik ve Spor Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne ait Bölge Müdürlüklerinin kapatılması ve kapatılan Bölge Müdürlüklerinin kullanımında olan her türlü taşınır ile taşıt, araç, gereç ve malzeme, varsa her türlü borç ve alacaklar, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar ile personelin Kredi ve Yurtlar İl Müdürlüklerine devredilmesi öngörülmüş, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat yapısına ilişkin herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü teşkilatında yapılan değişiklikler ise Gençlik ve Spor Bakanlığı merkez teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra teşkilatında yer alan bazı kadrolarda bulunanların görevlerinin sona ermesini gerektiren hukukî ve fiilî zorunluluk olarak değerlendirilemez.

111. Bu itibarla, Gençlik ve Spor Bakanlığı merkez teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğünde dava konusu kuralın yer aldığı fıkrada belirtilen kadrolarda görev yapan kişilerin, bu görevlerine hiçbir işleme gerek kalmaksızın son verilmesini öngören kural hukukî güvenlik ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

112. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

113. Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Hicabi DURSUN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ ile Recai AKYEL bu görüşe katılmamışlardır.

114. Kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı bulunarak iptal edildiğinden, Anayasa'nın 36., 70. ve 125. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

E- Kanun'un 23. Maddesiyle 375 Sayılı KHK'ya Eklenen Ek 18. Maddenin;

1- Birinci Fıkrasının, (c) Bendinin (2) Numaralı Alt Bendi Dışında Kalan Bölümünün İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

115. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralla liyakat ilkesine dayanan personel rejiminin yağma sistemine dönüştürüldüğü, görevlerinden alınan veya görev süresi sona eren yönetici kadrosundaki kamu görevlilerinin, ek göstergelerine göre bulundukları görevden düşük statülü kadrolara atanmalarına olanak tanınarak bu kişilerin kazanılmış hak ve meşru beklentilerinin korunmadığı, böylece, kamu hizmetlerinin, tarafsız, tüm yurttaşlara eşit, hukuka ve kamu yararına uygun şekilde sunulması güvencesinin ortadan kaldırıldığı, ayrıca atama işlemine karşı idari yargı mercileri önünde dava açma hakkının da sınırlandırıldığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 5., 36., 70., 125. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

116. Dava konusu kuralla, 4857 sayılı İş Kanunu ile 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu hariç olmak üzere, tabi oldukları personel kanununa bakılmaksızın Başbakanlık, bakanlıklar, bağlı ve ilgili kuruluşlar ile başkan ve üyeleri hariç olmak üzere düzenleyici ve denetleyici kurumlar ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda, yönetici pozisyonunda çalışan kamu görevlilerinin, görevden alınmaları veya görevlerinin sona ermesi durumunda atanabilecekleri kadrolar düzenlenmektedir. Kuralda, anılan kamu kurum ve kuruluşlarında görevden alınan veya görev süreleri sona eren;

- Müsteşarlar ile ek göstergesi 7600 ve daha yüksek tespit edilen yönetici kadrolarında bulunanların Başbakanlık merkez müşaviri kadrolarına, ek göstergesi 7000 olan yönetici kadrolarında bulunanların Başbakanlık müşaviri kadrolarına,

- Yukarıda belirtilenler hariç olmak üzere ek göstergesi 6400 ve daha yüksek tespit edilen yönetici kadrolarında veya pozisyonlarında bulunanlardan Başbakanlık Merkez Teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında olanların Başbakanlık müşaviri, bakanlık merkez teşkilatları ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında olanların bakanlık müşaviri kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda görev yapanların ise kurumlarının müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarına,

- Ek göstergeleri 3600 (dâhil) ila 6400 (hariç) olarak tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunanlardan, daha önce 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan merkez teşkilatına ait kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda bulunanların, daha önceki bu kadro veya pozisyonlarına,

- Ek göstergeleri 3600 (dâhil) ila 6400 (hariç) olarak tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında üç yıldan az görev yapmış

olanlardan, daha önce 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan merkez teşkilatına ait kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda bulunmayanların, merkez veya taşra teşkilatına ait araştırmacı kadro veya pozisyonlarına,

- Ek göstergesi 3600'den daha düşük tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunanlardan, daha önce 657 sayılı Kanunun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan merkez teşkilatına ait kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunanların daha önceki bu kadro veya pozisyonlarına, diğerlerinin ise merkez veya taşra teşkilatına ait araştırmacı kadro veya pozisyonlarına,

atanmaları öngörülmüş, bu şekilde atananlardan bir ay içinde talepte bulunanların ise atamaya yetkili amirler tarafından bu fıkra kapsamında yer alan yönetici kadro veya pozisyonları dışındaki daha önce bulundukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara bir ay içinde atanmaları hüküm altına alınmıştır.

117. Anayasa'nın 128. maddesinde, Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerinin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklı kalmak kaydıyla kanunla düzenleneceği, üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esaslarının da kanunla özel olarak düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

118. Memurların atanması, görev ve yetkileri, aylıkları ve ödenekleri ile diğer özlük işleri, kural olarak 657 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Bu Kanun, bütün memurlar yönünden genel kanun niteliğindedir.

Kanun'un 4. maddesinin (A) fıkrasına göre memurlar, mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilmişlerdir.

119. Memur ile idare arasındaki ilişki, yasama organı tarafından hizmetin gereklerine göre kanunla düzenlenmektedir. Memur, belirli bir statüde, kanunla çerçevesi belirlenmiş nesnel kurallara göre hizmet yürütmekte, o statünün sağladığı aylık, ücret, atanma, yükselme, nakil gibi kimi öznel haklara sahip olmaktadır. Kanun koyucu, bir kamu hizmetinde, görevin gerektirdiği nitelikleri ve koşulları saptamayı ya da saptanmış olanları değiştirmeyi, anayasal ilkeler içerisinde kalmak kaydıyla, görevin ve ülkenin gereklerine göre serbestçe takdir edebilir. Bu çerçevede, memurların yönetici kadro veya pozisyonlarına veya bu görevlerden alınarak başka bir kadroya atanma usulleri ile görevin kapsamı ve süresi ile ilgili konularda anayasal ilkelere aykırı olmamak kaydıyla kanun koyucu tarafından düzenleme yapılabilir.

120. Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden biri kazanılmış haklara saygı gösterilmesidir. Kazanılmış haklara saygı, hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucudur. Kamu görevlilerinin kazanılmış hakları, istihdam türüne bağlı olarak tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklardır. Objektif ve genel hukuksal durumun, şart işlemle özel hukuksal duruma dönüşmesi kazanılmış hak yönünden yeterli değildir. Kural işlemler her zaman değiştirilebilir ya da yargı organları tarafından Anayasa'ya veya kanuna aykırı görülerek iptal edilebilir. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar kazanılmış hak kapsamında değerlendirilmez.

121. 657 sayılı Kanun'un 76. maddesinin birinci fıkrasında, kurumların, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları bulundukları kadro derecelerine eşit veya 68. maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilecekleri hüküm altına alınmakla birlikte, yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerinin hangi pozisyona

atanabileceğini düzenleyen bir norm bulunmamaktadır. Bu durum, görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlisinin atanacağı pozisyon bakımından idareler arasında farklı uygulamalara sebebiyet verebilmektedir. Dava konusu kurallarla bu duruma son verilerek, başbakanlık, bakanlıklar, bağlı ve ilgili kuruluşlar ile başkan ve üyeleri hariç olmak üzere düzenleyici ve denetleyici kurumlar ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda, yönetici kadro veya pozisyonunda çalışan kamu görevlilerinin, görevden alınmaları veya görevlerinin sona ermesi durumunda atanabilecekleri kadrolar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Böylece, yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerinin atanacağı kadrolar önceden belirlenerek bu kişilerin atanabileceği kadrolar yönünden belirsizlik ortadan kaldırıldığı gibi kamu kurumları arasındaki farklı uygulamaların da önüne geçilmesi sağlanmıştır.

122. İdarenin, yönetici kadro veya pozisyonlarına atadığı kişileri meslek hayatları boyunca bu kadrolarda çalıştırma gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle, yönetici kadro veya pozisyonlarına atanan kişiler yönünden bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklardan yahut bu durumunun devam edeceği yönündeki haklı beklentiden söz edilemez. Dolayısıyla, yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görev süresi dolan veya görevden alınan kamu görevlilerinin atanacakları kadroları belirleyen dava konusu kuralın kazanılmış hak veya genel olarak hukuk güvenliği ilkesini ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

123. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilerek söz konusu haklar güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 125. maddesinde ise "*İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır...*" denilmektedir. Her iki maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en

etkili güvencelerden biridir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması adil yargılamanın ön koşulunu oluşturur.

124. Dava konusu kuralla yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapan kamu görevlilerinin kuralda belirtilen kadrolara atanmış sayılması değil, idari bir işlemle görevden alınması veya görev süresinin sona ermesi durumunda atanacağı pozisyonlar düzenlenmektedir. Dolayısıyla dava konusu kuralın doğrudan uygulanma kabiliyeti bulunmamakta olup kuralların uygulanabilmesi için idarenin kamu görevlileri hakkında işlem tesis etmesi gerekmektedir. Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca kural olarak tüm idari işlemlerde olduğu gibi anılan idari işlemler yönünden de kişilerin yargı mercilerine başvurması mümkün olduğundan kuralın hak arama özgürlüğünü zedeleyen bir yönü bulunmamaktadır.

125. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 36., 125. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

126. Kuralın Anayasa'nın 5. ve 70. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

2- Birinci Fıkrasının (c) Bendinin (2) Numaralı Alt Bendinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

127. Dava dilekçesinde özetle, kariyer mesleklerin giriş şartları, mesleki nitelik ve özellikleri ile kamu yönetimindeki işlevleri gözetildiğinde daha önce kariyer meslek sınıfında görev yapmayan yönetici pozisyonundaki kamu görevlilerinin, görevden alındıktan sonra kariyer meslek sınıfına atanmalarına olanak tanınmasının, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, bu kişilerin kariyer mesleklere sınavla girip belli bir eğitimden sonra atananlarla aynı konuma getirilmelerinin eşitlik ilkesini zedelediği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

128. Dava konusu kural, daha önce 657 sayılı Kanunun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı

bendinde sayılan merkez teşkilatına ait kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunmamakla birlikte ek göstergeleri 3600 (dâhil) ila 6400 (hariç) olarak tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında toplam en az üç yıl görev yapmış olanların, görevden alınmaları veya görev sürelerinin sona ermesi durumunda anılan kadrolara atanmalarını öngörmektedir

129. Bir önceki başlık altında belirtilen gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerli olup, kanun koyucu, kamu yararı ve hizmetin gereklerini dikkate alarak kamu görevlilerinin statüsünde, unvanlarında, görev ve yetkilerinde değişiklikler yapabileceği gibi bu statüye atanma koşullarında da değişiklikler yapabilir.

130. Dava konusu kuralla daha önce kariyer meslek kadrosunda görev yapmayan yönetici kadro veya pozisyonundaki kamu görevlilerinin, yönetici kadro veya pozisyonunda belli bir süre görev yaptıktan sonra yeterli birikime ve deneyime sahip oldukları düşüncesiyle kariyer meslek kadrolarına atanabilmelerine olanak tanınmaktadır. Kuralla bu kadrolardaki kişilerin kariyer meslek kadrolarına atanabilmesine olanak tanınmasıyla kamu yararının gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ise anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır. Bu itibarla, daha önce 657 sayılı Kanunun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan merkez teşkilatına ait kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunmamakla birlikte toplam en az üç yıl süreyle ek göstergesi 3600 (dâhil) ila 6400 (hariç) olarak tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunan kamu görevlilerinin, anılan kadrolara atanmalarına olanak tanıyan kural kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup, kuralda hukuk devleti ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

131. Diğer taraftan, toplam en az üç yıl süreyle yönetici kadro veya pozisyonunda görev yaparak belli bir yetkinliğe sahip olduktan sonra kariyer meslek kadrolarına atanmaya hak kazanan kamu görevlileriyle mesleğe, özel bir yarışma sınavını kazanarak, belli bir eğitim ve yeterlilik sürecini başarıyla tamamladıktan sonra atanmaya hak kazananlar aynı

hukuksal konumda bulunmamaktadır. Bu nedenle, en az üç yıl süreyle yönetici kadro veya pozisyonunda görev yaparak belli bir yetkinliğe sahip olduktan sonra kariyer meslek kadrolarına atanan kamu görevlileriyle mesleğe, özel bir yarışma sınavını kazanarak, belli bir eğitim ve yeterlilik sürecini başarıyla tamamladıktan sonra atananlar arasında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

132. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

3- İkinci Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

133. Dava dilekçesinde özetle, 375 sayılı KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı yönünden belirtilen gerekçelerle kuralın, Anayasa'nın 2., 5., 36., 70., 125. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

134. Dava konusu kuralda, yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerinin, 375 sayılı KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen kadrolara atamalarının yapılabilmesi için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde, bunlar için başka bir işleme gerek kalmaksızın, söz konusu kadro veya pozisyonların kendiliğinden ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılacağı, bu şekilde ihdas edilmiş sayılan kadro ve pozisyonların boşalması halinde, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı, anılan kadro ve pozisyonlara atananların, atamaya yetkili amirleri tarafından belirlenen birimlerde istihdam edileceği hüküm altına alınmaktadır.

135. KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrası için belirtilen gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerli olup, Anayasa'ya uygun olmak kaydıyla, kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin koşulları belirleyerek kadro düzenlemesi yapma yetkisi kanun koyucuya aittir. Bu

bağlamda, kanun koyucu, kamu hizmetinin gerekleri yönünden ve kamu yararı amacıyla yeni kadrolar ihdas edebileceği gibi mevcut bazı kadroları birleştirebilir ya da kaldırabilir.

136. Yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerinin, KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen kadrolara atanabilmesi için uygun boş kadronun bulunması gerekmektedir. Bu durum kuşkusuz kadrosuz memur çalıştırılamayacağı kuralının da bir sonucudur. Dava konusu kuralla, görev süresi sona eren veya görevden alınan kamu görevlisinin atanacağı uygun boş kadro bulunmaması durumunda bu kadroların ihdas edilmiş sayılması öngörülmektedir. Yönetici kadro veya pozisyonundaki kamu görevlilerinin, görevden alınması veya görev süresinin sona ermesi durumunda bir an önce yeni kadrolarına atamalarının yapılmasına olanak tanınması, Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında kanun koyucunun takdir yetkisinde olup, kuralda hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yön bulunmamaktadır.

137. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

138. Kuralın Anayasa'nın, 5., 36., 70. ve 125. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

4- Üçüncü Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

139. Dava dilekçesinde özetle, KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı yönünden belirtilen gerekçelerle kuralın, Anayasa'nın 2., 5., 36., 70., 125. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

140. Dava konusu kuralda, yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerine, yönetici kadro veya pozisyonlarında kesintisiz olarak en

az iki yıl fiilen görev yapmış olanların mali haklarının, KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrası uyarınca atandıkları kadro veya pozisyonlarda bulunmaları kaydıyla, atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren ikinci yılın sonuna kadar fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç, önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edileceği öngörülmektedir.

141. KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrası için belirtilen gerekçeler, dava konusu kural yönünden de geçerli olup, kanun koyucu statü hukuku çerçevesinde, görevden alınan veya görev süresi sona eren yönetici kadro veya pozisyonundaki kamu görevlilerinin mali haklarına ilişkin koşulları anayasal ilkelere uygun olarak belirleme yetkisine sahiptir. Kanun koyucu kamu görevlilerinin mali haklarını düzenlerken özellikle kazanılmış hak ilkesine riayet etmek zorundadır.

142. Kamu görevlilerinin kazanılmış hakları, istihdam türüne bağlı olarak tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklardır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir. Diğer bir ifadeyle, bir kamu görevlisinin daha önce görev yaptığı unvana bağlı olarak elde ettiği mali haklar, ileriye dönük kazanılmış hak şeklinde değerlendirilemez. Bu nedenle, yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerinin bu görevler nedeniyle elde ettikleri mali hakların, görevden ayrıldıktan sonra atandığı kadro bakımından kazanılmış hak olarak değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır.

143. Dava konusu kuralın, belli bir süre yönetici kadro veya pozisyonunda görev yaptıktan sonra görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerinin, bir süre daha eski görevine ait mali haklardan yararlanmasını sağlamak amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Kural gereğince, kamu görevlileri, ancak kesintisiz olarak en az iki yıl fiilen yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmak ve KHK'nın ek 18. maddesinin birinci fıkrası uyarınca atandıkları kadro veya pozisyonlarda bulunmak kaydıyla, atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren iki yıl süreyle önceki görevine ait mali haklardan yararlanmaya devam edecektir.

144. Buna göre, yönetici kadro veya pozisyonunda görev yapmakta iken görevden alınan veya görev süresi sona eren kamu görevlilerinin, belli şartlar altında eski görevine ait mali haklardan iki yıl süreyle daha yararlandırılması, şartları taşımayan kamu görevlilerinin ise bu haklardan yararlandırılmaması Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında kanun koyucunun takdir yetkisinde olup, kuralda kazanılmış hak ilkesini ihlal eden bir yön bulunmamaktadır.

145. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

146. Kuralın Anayasa'nın 5., 36., 70. ve 125. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

F- Kanun'un 24. Maddesiyle 375 Sayılı KHK'nın Eki (I) Sayılı Cetvel'in ***"A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar"*** **Kısmının** ***"1-Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel"*** **Bölümünün;**

1- (d) Sırasında Yer Alan ***"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı, diğer illerin il özel idaresi genel sekreteri,"*** **İbaresinin** ***"il özel idaresi genel sekreteri,"*** **Şeklinde; (e) Sırasında Yer Alan** ***"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi I. hukuk müşaviri, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"*** **İbaresinin** ***"il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"*** **Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi**

a. Genel Açıklama

147. 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı KHK ile 375 sayılı KHK'ya ilave edilen ek 9. ve ek 10. maddeler ile kamu görevlilerine yapılan aylık ve ek ödemelere ilişkin köklü değişikliklere gidilmiştir.

148. 375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesiyle, kamu personeli için kurumsal ek ödemelerden kaynaklanan farklılıkların giderilmesi amacıyla

tüm kurumsal ek ödemeler kaldırılarak tek bir ek ödeme sistemi getirilmiştir. KHK'ya ek (I) sayılı cetvelde de ek ödeme yapılacak kamu görevlilerinin kadro ve görev unvanları ile ek ödeme oranları gösterilmiştir.

149. 375 sayılı KHK'nın ek 10. maddesinde ise kamu idarelerinin merkez teşkilatları için ihdas edilen uzman kadroları ile merkez ve taşra teşkilatlarının bazı yönetici kademelerinde görev yapan personelin aylıklarındaki kurumlararası farklılıkların ortadan kaldırılması amacıyla ücret ve tazminat unsurlarından oluşan yeni bir ödeme sistemi getirilmiştir. Maddeye göre, KHK'ya ek (II) sayılı cetvelde sayılan kadrolarda görev yapanlara, kadro unvanlarına karşılık gelen gösterge rakamlarının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarlarda ücret ve tazminat ödemesi yapılması öngörülmüştür.

150. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 36. maddesinin dördüncü fıkrasında, büyükşehir olmayan illerde genel sekreter kadrosuna atananların genel idare hizmetleri sınıfına dahil bakanlık müstakil daire başkanları, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananların ise genel idare hizmetleri sınıfına dahil bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Kanun'un 152. maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynı usul ve esaslar dahilinde yararlanacakları hüküm altına alınmıştır. Kurala göre il özel idaresi genel sekreteri ile yardımcılarının aylıklarının hesabında, bakanlık müstakil daire başkanları ile bakanlık daire başkanları için öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Kanun'un 152. maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlar göz önünde bulundurulacak ve bu oranlara göre aylıkları hesaplanacaktır. Ayrıca dava konusu kurallarla, aylıklarına ilave olarak il özel idaresi genel sekreterine % 190, genel sekreter yardımcısına da % 185 oranında ek ödeme yapılacaktır.

151. Bakanlık müstakil daire başkanları ile bakanlık daire başkanları ise 375 sayılı KHK'ya ek (II) sayılı cetvelde yer aldığından, bu görevlerde bulunanlar (II) sayılı cetvelde unvanlarına karşılık gelen ücret ve tazminat göstergeleri üzerinden aylıklarını alacaklardır. Bakanlık müstakil daire başkanlığı kadrosu (II) sayılı cetvelin (7) numaralı sırasında; bakanlık

daire başkanlığı kadrosu ise (8) numaralı sırada düzenlenmiştir. Bu kapsamda bakanlık müstakil daire başkanlarına ek (II) sayılı cetvelin (7) numaralı sırasında bulunan kadrolar için öngörülen 54.300 ücret ve 30.000 tazminat göstergesi, bakanlık daire başkanlarına ise (8) numaralı sırasında bulunan kadrolar için öngörülen 51.900 ücret ve 28.575 tazminat göstergesi üzerinden hesaplanacak tutarda aylık ödenecektir.

b. İptal Taleplerinin Gerekçesi

152. Dava dilekçesinde özetle, 5302 sayılı Kanun'un 36. maddesinin dördüncü fıkrasında, büyükşehir olmayan illerde görev yapan il özel idaresi genel sekreterlerinin, genel idare hizmetlerine dahil bakanlık müstakil daire başkanları; genel sekreter yardımcılarının ise bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Kanun'un 152. maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynı usul ve esaslar dahilinde yararlandırılmasının öngörüldüğü, bu doğrultuda, il özel idaresi genel sekreterinin, bakanlık müstakil daire başkanlarının bulunduğu 375 sayılı KHK'nın eki (II) sayılı cetvelin (7) numaralı sırasında; il özel idaresi genel sekreter yardımcısının ise bakanlık daire başkanlarının bulunduğu (8) numaralı sırasında yer alması gerekirken anılan kadroların ek (I) sayılı cetvelde düzenlendiği, bu durumun eşdeğer görev olan Bakanlık müstakil daire başkanlığı ile bakanlık daire başkanlığında görev yapanlara nazaran daha düşük maaş almalarına sebebiyet verdiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 10. ve 55. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

153. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, dava konusu kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 128. maddesi yönünden de incelenmiştir.

154. Dava konusu kurallarla il özel idaresi genel sekreteri ile genel sekreter yardımcısı kadrolarında görev yapanlara 375 sayılı KHK'ya ek (I) sayılı cetvelde yer verilerek aylıklarına ilave olarak % 190 ve % 185

oranında ek ödeme yapılması öngörülmektedir. Uyuşmazlığın özünü, il özel idaresi genel sekreteri ile yardımcılarının, 375 sayılı KHK'nın (I) sayılı cetveli yerine eşdeğer görev olduğu ileri sürülen bakanlık müstakil daire başkanları ile bakanlık daire başkanlarının yer aldığı (II) sayılı cetvelde yer alması gerektiği hususu oluşturmaktadır.

155. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devletinde kanun koyucunun kazanılmış hakları ihlal etmemek koşuluyla kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin koşulları belirlemesine engel bulunmamaktadır.

156. Anayasa'nın "*Ücrette adalet sağlanması*" başlıklı 55. maddesinde "*Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır. Asgarî ücretin tespitinde çalışanların geçim şartları ile ülkenin ekonomik durumu da gözönünde bulundurulur.*" denilmektedir. Maddeyle, emeğin karşılıksız bırakılmaması ve emeğin karşılığının ücret olarak verilmesi amaçlanmaktadır.

157. Kamu görevlileri ile kamu yönetimleri arasındaki ilişkiler kural tasarruflarla düzenlenmektedir. Kamu personeli, belirli bir statüde, nesnel kurallara göre hizmet yürütmekte, o statünün sağladığı ücret, atanma, yükselme gibi kimi haklara sahip olmaktadır. Kamu hizmetine giriş, hizmet içinde yükselme ve bulunulan statünün sağladığı haklar, statü hukukunun gereği olarak kanunlarla belirlenmektedir. Bu durum, Anayasa'nın kamu görevlileriyle ilgili genel ilkelerin düzenlendiği 128. maddesinden kaynaklanan bir zorunluluktur. Kanun koyucu, statü hukuku çerçevesinde yürütülen memuriyet hizmetine girmeye, memuriyette yükselmeye, özlük haklarına ve bunun gibi diğer hususlara ilişkin koşulları anayasal ilkelere uygun olarak belirleme yetkisine sahiptir.

158. 5302 sayılı Kanun'un 35. maddesinin ikinci fıkrasında, il özel idaresi genel sekreterinin, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenleyip yürütmekle görevli olduğu belirtilmiş, maddenin dördüncü fıkrasında da toplam nüfusu 3.000.000'a kadar olan illerde ihtiyaca göre en fazla iki, nüfusu bunun üzerinde olan illerde ise en fazla dört genel sekreter yardımcılığı kadrosunun ihdas edilebileceği ifade edilmiştir.

159. 5302 sayılı Kanun'un 36. maddesinin dördüncü fıkrasında, büyükşehir olmayan illerde genel sekreter kadrosuna atananların genel idare hizmetleri sınıfına dahil bakanlık müstakil daire başkanları, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananların ise bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Kanun'un 152. maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynı usul ve esaslar dahilinde yararlanacakları hüküm altına alınmıştır.

160. Dava konusu kurallarda ise aylıklarına ilave olarak il özel idaresi genel sekreterine % 190, genel sekreter yardımcısına %185 oranında ek ödeme yapılması öngörülmüştür. Buna göre anılan kadrolarda görev yapanların aylıkları 5302 sayılı Kanun'un 36. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca hesaplanmaya devam edecek, dava konusu kurallarla da aylıklarına ilaveten kadrolarına karşılık gelen oranlarda ek ödeme yapılacaktır. Bu açıdan bakıldığında kuralların, il özel idaresi genel sekreteri ve yardımcılarının mali haklarında bir azalmaya sebebiyet verdiği söylenemez. Bu itibarla, il özel idaresi genel sekreteri ile sekreter yardımcısının aylıklarına ilave olarak ek ödeme yapılmasına olanak tanıyan kurallar, statü hukuku çerçevesinde kamu görevlilerinin özlük haklarının belirlenmesi kapsamında kanun koyucunun takdir yetkisinde olup, kurallarda hukuk devleti ilkesi ile emeğin karşılıksız bırakılmamasını amaçlayan Anayasa'nın 55. maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

161. Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen *"kanun önünde eşitlik ilkesi"* hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile

eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Belirtilen ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

162. İl özel idaresi genel sekreteri ile yardımcıları, mahalli idare olarak örgütlenen il özel idaresi bünyesinde 5302 sayılı Kanun'la kendilerine verilen görevleri yapmaktadırlar. Genel idare hizmetleri sınıfına dahil olan bakanlık müstakil daire başkanları ile bakanlık daire başkanları ise kuruluş kanunlarında kendilerine verilen görevleri yerine getirmektedir. Dolayısıyla, bir mahalli idare olan il özel idaresi bünyesinde görev yapan il özel idaresi genel sekreteri ve yardımcıları ile genel idare hizmetleri sınıfına dahil olan bakanlık müstakil daire başkanı ve bakanlık daire başkanlarının aynı hukuki konumda bulundukları söylenemez.

163. 5302 sayılı Kanun'un 36. maddesinin dördüncü fıkrasında, il özel idaresi genel sekreter kadrosuna atananların genel idare hizmetleri sınıfına dahil bakanlık müstakil daire başkanları, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananların ise bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Kanun'un 152. maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynı usul ve esaslar dahilinde yararlandırılması öngörülmekte ise de anılan düzenleme, il özel idaresi genel sekreteri ile yardımcılarının, bakanlık müstakil daire başkanları ile bakanlık daire başkanlarıyla eşdeğer görevde oldukları ve aynı mali haklardan yararlanacakları anlamına gelmemektedir.

164. Dolayısıyla, il özel idaresi genel sekreteri ve yardımcılarının, bakanlık müstakil daire başkanı ile bakanlık daire başkanlarından farklı bir hukuki konumda bulunmaları nedeniyle farklı kurallara tabi

tutulmalarında Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

165. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2., 10., 55. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

2- (g) Sırasına *"il yazı işleri müdürü"* İbaresinden Önce Gelmek Üzere Eklenen *"İl nüfus ve vatandaşlık müdürü"* İbaresinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

166. Dava dilekçesinde özetle, il nüfus ve vatandaşlık müdürlüğü kadrosunun, İçişleri Bakanlığına bağlı bakanlık il müdürü statüsünde olduğu, bu nedenle il nüfus ve vatandaşlık müdürlerinin 375 sayılı KHK'ya ek (II) sayılı cetvelin 9. sırasında yer alan bakanlık il müdürleri için öngörülen gösterge rakamları üzerinden ücret ve tazminat alması gerekmekte iken dava konusu kuralla nüfus ve vatandaşlık işleri müdürlerine ek (I) sayılı cetvelde yer verildiği, bu durumun ise diğer bakanlık il müdürlerine nazaran daha düşük maaş almalarına sebebiyet verdiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 10. ve 55. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

167. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, dava konusu kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 128. maddesi yönünden de incelenmiştir.

168. Dava konusu kuralla il nüfus ve vatandaşlık müdürü olarak görev yapanlara 375 sayılı KHK'ya ek (I) sayılı cetvelde yer verilerek bu kişilerin aylıklarına ilave olarak % 170 oranında ek ödeme yapılması öngörülmektedir. Uyuşmazlığın özünü, il nüfus ve vatandaşlık müdürünün, 375 sayılı KHK'nın (I) sayılı cetveli yerine eşdeğer görev olduğu ileri sürülen bakanlık il müdürlerinin yer aldığı (II) sayılı cetvelde yer alması gerektiği hususu oluşturmaktadır.

169. (155) numaralı paragrafta da ifade edildiği üzere kanun koyucu, Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kamu görevlilerinin özlük haklarına ilişkin koşulları anayasal ilkelere uygun olarak belirleme

yetkisine sahiptir. Bu çerçevede, il nüfus ve vatandaşlık müdürlerinin mali haklarını belirleme yetkisi de kamu görevlilerinin özlük haklarının belirlenmesi kapsamında kanun koyucuya ait olup, bu kadroya 375 sayılı KHK'ya ek (I) sayılı cetvelde yer verilmek suretiyle, aylıklarına ilave olarak % 170 oranında ek ödeme yapılmasını öngören kuralda Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesi ile ve emeğin karşılıksız bırakılmamasını amaçlayan 55. maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

170. 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3. maddesinde, İçişleri Bakanlığı teşkilatının, merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşlardan meydana geleceği belirtilmiş; 8. maddesinde, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Bakanlığın ana hizmet birimi olarak öngörülmüştür. Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, nüfus hizmetlerini düzenlemek, yürütmek, takip etmek, denetlemek ve değerlendirmek Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün görevleri arasında sayılmıştır. Kanun'un 28. maddesinin birinci fıkrasında, İçişleri Bakanlığının, taşra teşkilatı kurmaya yetkili olduğu, ikinci fıkrasında da nüfus ve vatandaşlık hizmetlerini yürütmek üzere, illerde il nüfus ve vatandaşlık müdürlükleri, ilçelerde ilçe nüfus müdürlükleri kurabileceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre, il nüfus ve vatandaşlık işleri müdürlüğü esasında, İçişleri Bakanlığının ana hizmet birimi olan Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatını oluşturmaktadır.

171. Bakanlık il müdürleri, bağlı oldukları bakanlıkların, kuruluş kanunlarındaki görev ve yetkilerini, il bazında yerine getirmekle sorumludurlar. İl nüfus ve vatandaşlık müdürleri ise İçişleri Bakanlığının ana hizmet birimlerinden olan Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve sorumluluğunda bulunan nüfus ve vatandaşlık hizmetlerine ilişkin işlemlerin il bazında yürütülmesinden sorumludurlar. Dolayısıyla, il nüfus ve vatandaşlık müdürlerinin görev ve yetkileri itibarıyla, bakanlık il müdürlerinden farklı hukuki konumda bulundukları açıktır. Bu nedenle, il nüfus ve vatandaşlık işleri müdürlerinin, bakanlık il müdürlerinden farklı kurallara tabi tutulmalarında Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesine aykırı bir husus bulunmamaktadır.

172. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 10., 55. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

G- Kanun'un 28. Maddesiyle 2942 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesine "*...raylı taşıma sistemleri...*" İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen "*...ile tünel...*" İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

173. Dava dilekçesinde özetle, günümüz şartlarında taşınmazların altında tünel yapılmasında kamu yararının bulunduğu, ancak mülkiyet hakkının bu yolla sınırlanmasının Anayasa'ya uygun olabilmesi için taşınmaz üzerinde idare lehine irtifak hakkı kurulması ve taşınmazın belirli kesimi, yüksekliği, derinliği veya kaynak üzerindeki fiili kamulaştırmanın gerçek karşılığının ödenmesi gerektiği, taşınmazın değer kaybı için taşınmaz sahiplerine kamulaştırma, tazminat ve benzeri nam altında herhangi bir ücret ödenmeyecek olmasının Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ölçüsüzce sınırlandırılması sonucunu doğurduğu, bu durumun devletin her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurması ve hukuk güvenliğini sağlaması yükümlülüğüyle bağdaşmadığı gibi mahkemeye erişimi de sonuçsuz bıraktığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 13., 35., 36., 46. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

174. 2942 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının dava konusu ibarenin de bulunduğu birinci cümlesinde, maliklerinin mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından gerekli önlemlerin alınması kaydıyla, kamu yararına dayalı olarak taşınmazların üstünde teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile her türlü köprü, taşınmazların altında metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri ile tünel yapılabileceği hüküm altına alınmaktadır. Dava konusu kural, cümlede yer alan "*ile tünel*" ibaresidir.

175. Mülkiyet hakkı, kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla, sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, ürünlerinden yararlanma ve tasarruf olanağı veren temel bir haktır. Anayasa'nın 35. maddesinde, "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*" denilmek suretiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, bireye emeğinin karşılığına sahip olma ve geleceğe yönelik planlar yapma olanağı tanıyan temel bir hak olup maddi varlığı bulunan taşınır ve taşınmaz malvarlığını kapsadığı gibi maddi bir varlığı bulunmayan hak ve alacakları da içermektedir.

176. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Ancak bu amaçla yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenen ilkelere uygun olması gerekmektedir. Buna göre mülkiyet hakkına yönelik sınırlamalar, demokratik toplum gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Ölçülülük ilkesi, amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder.

177. 2942 sayılı Kanun'un "*İrtifak hakkı kurulması*" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasında, taşınmaz malın mülkiyetinin kamulaştırılması yerine, amaç için yeterli olduğu takdirde taşınmaz malın belirli kesimi, yüksekliği, derinliği veya kaynak üzerinde kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı kurulabileceği hüküm altına alınmıştır. Maddenin ikinci fıkrasının dava konusu kuralın da yer aldığı birinci cümlesinde, maliklerinin mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından gerekli önlemlerin alınması kaydıyla, kamu yararına dayalı olarak taşınmazların altında tünel yapılabileceği belirtilmiştir.

178. Kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi bakımından tünel gibi yatırımların yapılmasında kamu yararı bulunduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu tür yatırımların yapılması amacıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahale meşru bir amaca

dayanmaktadır. Öte yandan, taşınmazın değerini azaltan her türlü müdahalede kamu yararı ile bireysel yarar arasındaki denge, kural olarak malikin ekonomik kayıpları telafi edilmek suretiyle sağlanabilir. Bu bağlamda, taşınmazın altında tünel yapılması suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğünden söz edilebilmesi için malike ekonomik kayıpları karşılığında uygun bir tazminatın ödenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde malikin katlanmak zorunda olduğu külfet yönünden bir dengesizlik doğacak ve bu durum mülkiyet hakkına müdahaleyi ölçüsüz kılacaktır.

179. Dava dilekçesinde de taşınmazın altında tünel yapılmasında kamu yararı bulunduğu kabul edilmekle birlikte, Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca, taşınmaz sahiplerine bu işlem nedeniyle kamulaştırma, tazminat ve benzeri nam altında herhangi bir ücret ödenmeyecek olmasının mülkiyet hakkına ölçüsüz bir müdahale oluşturduğu ileri sürülmüştür. Ancak, taşınmazın değer kaybı için taşınmaz sahiplerine kamulaştırma, tazminat ve benzeri nam altında herhangi bir ücret ödenmeyeceğini öngören kural Anayasa Mahkemesinin 14.5.2015 tarihli ve E.2014/177, K.2015/49 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Dolayısıyla, taşınmazın altında tünel yapılması suretiyle taşınmazda oluşacak değer kaybı için taşınmaz sahiplerine tazminat ödenmesine herhangi bir engel bulunmamaktadır.

180. Bu itibarla, maliklerinin mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından gerekli önlemlerin alınması kaydıyla, kamu yararına dayalı olarak taşınmazların altında tünel yapılabilmesini öngören kuralın mülkiyet hakkına ölçüsüz bir müdahale niteliği taşıdığı söylenemez.

181. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

182. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

183. Kuralın, Anayasa'nın 2., 36. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

H- Kanun'un 29. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'a Eklenen 8/A Maddesinin (1) ve (2) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

184. Dava konusu kurallar, 15.8.2016 tarihli ve 671 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 21. maddesiyle değiştirilmiştir.

185. Bu nedenle, konusu kalmayan fıkralara ilişkin iptal talepleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

I- Kanun'un 32. Maddesiyle 5809 Sayılı Kanun'un Yeniden Düzenlenen 51. Maddesinin; (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*...ilgili mevzuatın ve...*", (6) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*...ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,...*" ve (8) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan "*...İlgili mevzuatın ve...*" İbareleri İle (13) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. Genel Açıklama

186. 5809 sayılı Kanun'un 51. maddesinde, elektronik haberleşme sektörüyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına yönelik usul ve esaslar düzenlenmektedir. Maddenin ilk hâlinde yer alan, kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına yönelik usul ve esasları belirleme yetkisinin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu'na (BTK) ait olduğu yolundaki hükmün, Anayasa'nın 20. maddesine aykırı bulunarak Anayasa Mahkemesinin 9.4.2014 tarihli ve E.2013/122, K.2014/74 sayılı kararıyla iptal edilmesi üzerine haberleşmeyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve korunmasına ilişkin usul ve esaslar 6639 sayılı Kanun'la yeniden düzenlenmiştir.

187. Maddenin (1) numaralı fıkrasında, kişisel verilerin işlenmesinde uyulması gereken ilkeler sayılmış; (2) numaralı fıkrasında ilgili mevzuatın ve yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde, haberleşmeye taraf olanların tamamının rızası olmaksızın haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesinin yasak olduğu belirtilmiş; (6) numaralı fıkrasında, kişisel verilerin yurt dışına

aktarılmasına ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, trafik ve konum verilerinin ancak ilgili kişilerin açık rızaları alınmak koşuluyla yurt dışına aktarılabilmesi öngörülmüş; (8) numaralı fıkrasında, ilgili mevzuatın ve yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde ancak acil yardım çağrıları ile 29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda tanımlanan afet ve acil durum hâllerinde abonelerin/kullanıcıların açık rızası aranmaksızın konum verileri ve ilgili kişilerin kimlik bilgilerinin işletmeci tarafından yetkilendirilen kişilerle sınırlı olmak kaydıyla işlenebilmesine olanak tanınmış; (13) numaralı fıkrasında ise maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların BTK tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

2- (2) Numaralı Fıkrada Yer Alan *"…ilgili mevzuatın ve…"* İbaresinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

188. Dava dilekçesinde özetle, Anayasa'nın 20. maddesine göre, kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği, dava konusu *"ilgili mevzuat"* ibaresinin ise belirsiz olduğu, konuya ilişkin olarak yürürlükte bulunan mevzuatın karmaşıklığı dikkate alındığında, dava konusu kuralla elektronik haberleşmenin ve ilgili trafik verisinin, haberleşmeye taraf olanların rızası olmadan dinlenmesine, kaydedilmesine, saklanmasına olanak tanındığı, bu durumun ise özel hayatın gizliliğine orantısız ve keyfi şekilde müdahalede bulunulmasına sebebiyet verdiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

189. 5809 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, elektronik haberleşmenin ve ilgili trafik verisinin gizliliğinin esas olup ilgili mevzuatın ve yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde, haberleşmeye taraf olanların tamamının rızası olmaksızın haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesinin yasak olduğu hüküm altına alınmıştır. Dava konusu kural, fıkrada geçen *"…ilgili mevzuatın ve…"* ibaresidir.

190. Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devletinin temel ilkelerinden biri de "*belirlilik*"tir. Belirlilik ilkesi ise yalnızca yasal belirliliği değil, daha geniş anlamda hukuki belirliliği ifade etmektedir. Yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir gibi niteliksel gereklilikleri karşılaması koşuluyla, mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır.

191. Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında, herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu; bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsadığı belirtildikten sonra kişisel verilerin, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin de kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Böylece kişisel verilerin korunması hakkı anayasal güvenceye bağlanmıştır.

192. Kişisel verilerin korunması hakkı, insan onurunun korunması ve kişiliğin serbestçe geliştirilmesi hakkının özel bir biçimi olarak, bireyin hak ve özgürlüklerini kişisel verilerin işlenmesi sırasında korumayı amaçlamaktadır. Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kişisel veriler ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Türkiye'nin taraf olduğu 108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Kişilerin Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 9. maddesinde de devlet güvenliği, kamu güvenliği, devletin ekonomik menfaatlerinin korunması ve suçlarla mücadele edilmesi, ilgilinin veya üçüncü kişilerin hak ve özgürlüklerinin korunması ile verilerin istatistiki veya bilimsel amaçlarla kullanılması durumlarında kişisel verilerin korunmasına sınırlamalar getirilebileceği öngörülmüştür. Ancak bu sınırlamalar, Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olamaz. Anayasa'nın 13. maddesine göre temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamalar, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı gibi hak ve özgürlüklerin özlerine de dokunamaz.

193. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sağlanan anayasal güvencenin yaşama geçirilebilmesi için, bu hakkı ilgilendiren yasal düzenlemelerin, açık, anlaşılabilir ve kişilerin söz konusu haklarını kullanabilmelerine elverişli olması gerekir. Ancak böyle bir düzenleme ile kişilerin özel hayatlarını ilgilendiren veri ve bilgilerin resmi makamların keyfi müdahalelerine karşı korunması olanaklı hâle getirilebilir.

194. Kanun'un 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, elektronik haberleşmenin ve ilgili trafik verisinin gizliliğinin esas olduğu ifade edildikten sonra, dava konusu kuralla "*ilgili mevzuatın*" öngördüğü durumlar istisna tutularak, haberleşmeye taraf olanların tamamının rızası olmaksızın haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesi yasaklanmıştır. Böylece, kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasaklanmış olmakla beraber ilgili mevzuatın öngördüğü durumlarda haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesi mümkün kılınmıştır.

195. Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında, kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin rızasıyla işlenebilmesine olanak tanınmış, Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan 9.4.2014 tarihli ve E.2013/122, K.2014/74 sayılı kararında da bu husus teyit edilerek kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların ancak kanunla düzenlenebileceği ifade edilmiştir. Anayasa'nın 20. maddesinin açık hükmü ve Anayasa Mahkemesinin anılan kararı gözetildiğinde, kanunla bir belirleme ve sınırlama yapılmaksızın yürütmenin düzenleyici işlemleriyle haberleşmeye ilişkin kişisel verilerin işlenmesine anayasal açıdan olanak bulunmamaktadır. Bu bağlamda, elektronik haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesine olanak tanıyan kuralda yer alan "*ilgili mevzuat*" ibaresiyle de kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili düzenlemeler öngören diğer kanun hükümlerinin kastedildiği anlaşılmaktadır. Nitekim, kuralın gerekçesinde de Anayasa'nın 20. maddesi uyarınca kişisel verilerin işlenmesi konusunun kanunla düzenlenmesi gerektiğinden elektronik haberleşme sektöründe kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğine yönelik hususlara ilişkin olarak yeni bir kanun tasarısı hazırlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca kişisel verilerin korunması konusunda çerçeve kanun niteliği taşıyan 6698

sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da, kişisel verilerin ancak kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

196. Dolayısıyla, kuralda yer alan "*ilgili mevzuat*" kavramı, elektronik haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesiyle ilgili yasal düzenlemeleri ifade ettiğinden, dava konusu kuralda, kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenmesini öngören Anayasa'nın 20. maddesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

197. Günümüzde, milli güvenlik, istihbarat, suçla mücadele gibi çok farklı nedenlerle kişisel verilerin işlenmesine ihtiyaç duyulabilmektedir. Ayrıca zaman içerisinde gelişen teknolojiyle birlikte bu konuda yeni kanuni düzenlemeler yapılması da gerekebilir. Bu nedenle, haberleşmeye ilişkin kişisel verilerin hangi durumlarda işlenebileceğinin kanunla tek tek sayılmak suretiyle belirlenmesi mümkün değildir. Dava konusu kuralda da genel bir belirleme yapılarak haberleşmeye taraf olanların tamamının rızası olmaksızın haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesinin yasak olduğu hüküm altına alındıktan sonra, elektronik haberleşmeye ilişkin kişisel verilerin işlenmesine olanak tanıyan ilgili kanun hükümleri saklı tutulmuştur.

198. Diğer taraftan, dava konusu kuralla, konuyla ilgili kanunlarda haberleşmeye ilişkin kişisel verilerin işlenmesine olanak tanınmakla birlikte bu konuda kanun koyucunun sınırsız bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Nitekim, 5809 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kişisel verilerin işlenmesinde; hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, doğru ve gerektiğinde güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ve işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme ilkelerine uyulması gerektiği belirtilmiş, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. maddesinde de, benzer ilkelere yer verilerek kişisel verilerin işlenmesinde gözetilmesi gereken hususlar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Dolayısıyla, dava konusu kuralın kişisel verilerin işlenmesi noktasında kanun koyucuya sınırsız bir takdir hakkı verdiği söylenemez.

199. Bu itibarla, ilgili kanunların öngördüğü durumlarda, haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve takip edilmesine olanak tanıyan kuralda belirsizlik bulunmadığı gibi, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının özüne dokunan ya da bu hakkı ölçüsüz şekilde sınırlandıran bir husus bulunmamaktadır.

200. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

3- (6) Numaralı Fıkrada Yer Alan "*…ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,…*" İbaresi ile (8) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan "*…İlgili mevzuatın ve…*" İbaresinin İncelenmesi

a. İptal Taleplerinin Gerekçesi

201. Dava dilekçesinde özetle, 5809 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*…ilgili mevzuatın ve…*" ibaresine ilişkin gerekçelerle kuralların, Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

202. 5809 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (6) numaralı fıkrasında, kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, trafik ve konum verilerinin ancak ilgili kişilerin açık rızaları alınmak koşuluyla yurt dışına aktarılabileceği belirtilmiş, (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde de, ilgili mevzuatın ve yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde ancak acil yardım çağrıları ile 29.5.2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda tanımlanan afet ve acil durum hâllerinde abonelerin/kullanıcıların açık rızası aranmaksızın konum verileri ve ilgili kişilerin kimlik bilgilerinin işletmeci tarafından yetkilendirilen kişilerle sınırlı olmak kaydıyla işlenebileceği hüküm altına alınmıştır. Dava konusu kurallar, anılan fıkralarda yer alan "*… ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,…*" ve "*İlgili mevzuatın ve…*" ibareleridir.

203. 5809 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan"*…ilgili mevzuatın ve…*" ibaresine ilişkin bir önceki başlık altında belirtilen gerekçeler bu kurallar yönünden de geçerlidir.

204. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

4- (13) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

205. Dava dilekçesinde özetle, Anayasa Mahkemesinin 9.4.2014 tarihli ve E.2013/122, K.2014/74 sayılı kararıyla, BTK'ya elektronik haberleşme sektörüyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğin korunmasına yönelik usul ve esasları belirleme yetkisi verilmesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna karar verilmesine karşın anılan kararın görmezden gelinerek dava konusu kuralla yetkinin yeniden BTK'ya verildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

206. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, dava konusu kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 7. maddesi yönünden de incelenmiştir.

207. Dava konusu kuralla, elektronik haberleşme sektöründe kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğin korunmasına ilişkin kuralları düzenleyen 51. maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların BTK tarafından belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

208. Anayasa'nın 7. maddesinde, *"Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet* Meclisinindir. *Bu yetki devredilemez."* denilmektedir. Yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olması ve bu yetkinin devredilememesi, kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereğidir. Bu hükme yer veren Anayasa'nın 7. maddesinin gerekçesinde yasama yetkisinin parlamentoya ait olması *"demokrasi rejimini benimseyen siyasi rejimlerde kaçınılmaz bir durum"* olarak nitelendirilmiştir.

209. Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan husus, kanun yapma yetkisinin devredilmesi olup bu madde, yürütme organına hiçbir şekilde düzenleme yapma yetkisi verilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Kanun koyucu, yasama yetkisinin genelliği ilkesi uyarınca, bir konuyu doğrudan kanunla düzenleyebileceği gibi bu hususta düzenleme yapma yetkisini yürütme organına da bırakabilir.

210. Yürütmenin türevselliği ilkesi gereğince, yürütme organının bir konuda düzenleme yapabilmesi için yasama organınca yetkilendirilmesi zorunludur. Kural olarak, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, kanunun temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerekmektedir. Anayasa koyucunun açıkça kanunla düzenlenmesini öngördüğü konularda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.

211. Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesinde, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilerek kişisel verilerin korunması hakkı anayasal güvenceye bağlanmış ve bu şekilde kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı koruma altına alınmıştır. Buna göre, elektronik haberleşme sektörüyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve korunmasına yönelik temel kuralların kanunla düzenlenmesi zorunludur. Nitekim Anayasa Mahkemesi de yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararında, elektronik haberleşme sektörüyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına yönelik usul ve esasların belirlenmesi konusunda BTK'ya doğrudan ve ilk elden düzenleyici işlem yapma yetkisi verilmesinin Anayasa'nın 20. maddesine aykırı olduğuna karar vermiştir.

212. Bu bağlamda, Kanun'un yeniden düzenlenen 51. maddesinde, elektronik haberleşme sektöründe, kişisel verilerin işlenmesinde uyulması gereken ilkeler sayıldıktan sonra, kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğin korunmasına ilişkin kurallar herhangi bir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir şekilde düzenlenerek konuya ilişkin temel kurallar belirlenmiştir. Maddede belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde kişisel verilerin işlenmesi ve korunmasına ilişkin teknik ve uygulamayı esas alan detayların belirlenmesi konusunda BTK'ya

yetki verilmesini öngören kuralda belirsizlik bulunmadığı gibi yasama yetkisinin devri de söz konusu değildir.

213. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

214. Kuralın Anayasa'nın 153. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

215. Dava dilekçesinde özetle, Türkiye Yeşilay Vakfına aktarılacak kamu kaynağının amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının denetim dışı bırakılmasının kamu yararıyla bağdaşmadığı, Sağlık Bakanlığı bütçesinden Türkiye Yeşilay Vakfına aktarılacak ödeneğe ilişkin düzenlemenin bütçe kanununda yer alması gerektiği, Sağlık Bilimleri Üniversitesinde çoğunluğu merkezi idare tarafından belirlenen üyelerden oluşan Mütevelli Heyeti adı altında bir yönetim organı öngörülmesinin, Üniversitenin bilimsel özerkliğini ortadan kaldırdığı, Sağlık Bilimleri Üniversitesine diğer Devlet üniversitelerine nazaran özel bir statü verilmesinin Anayasa'nın 132. maddesiyle bağdaşmadığı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinin tamamının, Sağlık Bakanlığının kontrolünde olan Sağlık Bilimleri Üniversitesinin uygulama ve araştırma merkezi haline getirilmesinin üniversite özerkliğini zedelediği, Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilecek kadroları belirleme yetkisinin Sağlık Bakanlığının kontrolündeki Mütevelli Heyetine verilmesinin, tıp eğitimini Sağlık Bakanlığına devretmek anlamına geldiği, halen Marmara Üniversitesine tahsisli olan Haydarpaşa Kampüsünün, tahsis amacı ortadan kalkmadan veya tahsis amacı dışında kullanıldığı tespit edilmeden Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilmesinin kamu yararıyla bağdaşmadığı, EPDK'ya kayıp-kaçak elektrik oranlarının belirlenmesi konusunda verilen yetkinin muğlak olduğu, elektrik dağıtım piyasasının özelleştirilmesi esnasında ihaleyi kazanan şirketlerin kayıp-kaçak oranlarını azaltmak için verdiği hedefleri yakalayamaması nedeniyle oluşan zararın tüketicilere yansıtılmasına yasal zemin oluşturulduğu, bu durumun aynı zamanda özelleştirme şartnamesine de müdahale anlamına geldiği, faturalarını düzenli şekilde ödeyen elektrik abonelerine kayıp-kaçak bedeli altında

ek mali yükümlülükler getirilmesinin anayasal bir dayanağının bulunmadığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat yapısında herhangi bir değişiklik olmadığı halde adı geçen kurumlarda genel müdür yardımcılarından şube müdürlerine kadar görev yapanların görevlerine son verilerek daha alt bir göreve atanmalarının hukuki güvenlik ilkesini ihlal ettiği, tabi oldukları personel kanununa bakılmaksızın Başbakanlık, bakanlıklar, bağlı ve ilgili kuruluşlar ile başkan ve üyeleri hariç olmak üzere düzenleyici ve denetleyici kurumlar ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda, yönetici kadro veya pozisyonunda çalışan kamu görevlilerinin, görevden alınmaları veya görev süresinin sona ermesi durumunda, ek göstergelerine göre bulundukları görevden düşük statülü kadrolara atanmalarına olanak tanınmasının kazanılmış hak ilkesini ihlal ettiği, daha önce kariyer meslek sınıfında görev yapmayan yönetici pozisyonundaki kamu görevlerinin, görevden alındıktan sonra kariyer meslek sınıfına atanmalarına olanak tanınmasının hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, büyükşehir olmayan illerde görev yapan il özel idaresi genel sekreterlerinin, genel idare hizmetlerine dahil bakanlık müstakil daire başkanları; genel sekreter yardımcılarının ise bakanlık daire başkanları ile eşdeğer görevde olmasına rağmen aynı mali haklardan yararlandırılmamasının hukuk devleti ve ücrette adaletin sağlanması ilkelerine aykırı olduğu, il nüfus ve vatandaşlık müdürlerinin bakanlık il müdürlüğü statüsünde olmasına rağmen bakanlık il müdürlerine sağlanan mali haklardan faydalandırılmamalarının kazanılmış hak ilkesini ihlal ettiği, özel mülkiyete konu taşınmazın altında tünel yapılması karşılığında taşınmaz malikine herhangi bir ücret ödenmemesinin mülkiyet hakkıyla bağdaşmadığı, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde internet ortamında yer alan yayınla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesinde TİB'e sınırları belirsiz bir yetki verilmesinin, haberleşme, ifade ve basın hürriyetine keyfi olarak müdahale edilmesine sebebiyet verdiği, TİB tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarına karşı sulh ceza hakimine sadece onaylama yetkisi verilmesinin adil yargılanma hakkına aykırı olduğu, ilgili mevzuat uyarınca haberleşmeye ilişkin kişisel verilerin işlenmesine olanak tanınmasının özel hayatın gizliliğine orantısız ve keyfi şekilde müdahalede bulunulmasına sebebiyet verdiği, elektronik

haberleşme sektörüyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğin korunmasına yönelik usul ve esasları belirleme konusunda BTK'nın yetkili kılınarak Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili daha önce verdiği kararın etkisiz hale getirildiği, bu çerçevede dava konusu kuralların bu haliyle uygulanmasının telafisi güç veya imkânsız zararların doğmasına sebebiyet vereceği belirtilerek kuralların yürürlüklerinin durdurulması talep edilmiştir.

27.3.2015 tarihli ve 6639 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

A- 22. maddesiyle, 3.6.2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve…"* ibaresine yönelik yürürlüğün durdurulması talebinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B- 5. maddesiyle, 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen ek 158. maddenin; ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu cümlelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin, REDDİNE,

C- 4. maddesiyle değiştirilen, 24.5.2013 tarihli ve 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 33. maddesinin (4) numaralı fıkrasının;

1- Birinci cümlesinde yer alan *"…10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne tabi olmaksızın…"* ibaresine,

2- İkinci cümlesinin *"…takip eden yıllarda ise her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak…"* bölümüne,

D- 5. maddesiyle, 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen ek 158. maddenin;

1- İkinci fıkrasının;

a- Birinci cümlesinde yer alan *"…ile Mütevelli Heyetinden"* ibaresine,

b- Dördüncü ve beşinci cümlelerine,

c- Altıncı cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin"* ibarelerine,

2- Üçüncü fıkrasına,

3- Dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin teklifi ve…"* ibaresine,

4- Beşinci ve altıncı fıkralarına,

E- 18. maddesiyle, 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen geçici 18. maddesine,

F- 23. maddesiyle, 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 18. maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarına,

G- 24. maddesiyle, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (I) sayılı Cetvelin *"A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar"* kısmının *"1- Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel"* bölümünün;

1- (d) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı, diğer illerin il özel idaresi genel sekreteri,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreteri,"* şeklinde değiştirilmesine,

2- (e) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi I. hukuk müşaviri, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerin il özel*

idaresi genel sekreter yardımcısı," ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* şeklinde değiştirilmesine,

3- (g) sırasına *"il yazı işleri müdürü"* ibaresinden önce gelmek üzere eklenen *"İl nüfus ve vatandaşlık müdürü,"* ibaresine,

H- 28. maddesiyle 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine "*raylı taşıma sistemleri*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*ile tünel*" ibaresine,

I- 32. maddesiyle, 5.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun yeniden düzenlenen 51. maddesinin;

1- (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuatın ve…"* ibaresine,

2- (6) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,…"* ibaresine,

3- (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…İlgili mevzuatın ve…"* ibaresine,

4- (13) numaralı fıkrasına,

yönelik iptal talepleri 2.11.2016 tarihli ve E.2015/61, K.2016/172 sayılı kararla reddedildiğinden, bu fıkra, cümle, bölüm, ibare ve değişikliklere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

J- 29. maddesiyle, 4.5.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a eklenen 8/A maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları hakkında, 2.11.2016 tarihli ve E.2015/61, K.2016/172 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu fıkralara ilişkin yürürlüğün durdurulması talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

2.11.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

216. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez."* denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak, Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde, Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

217. 6639 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle 2809 sayılı Kanun'a eklenen ek 158. maddenin; ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu cümlelere ilişkin iptal hükümlerinin, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI- HÜKÜM

27.3.2015 tarihli ve 6639 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

A- 4. maddesiyle değiştirilen, 24.5.2013 tarihli ve 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 33. maddesinin (4) numaralı fıkrasının;

1- Birinci cümlesinde yer alan *"…10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne tabi olmaksızın…"* ibaresinin,

2- İkinci cümlesinin *"…takip eden yıllarda ise her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul*

Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak…" bölümünün,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B- 5. maddesiyle 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen ek 158. maddenin;

1- İkinci fıkrasının;

a- Birinci cümlesinde yer alan *"…ile Mütevelli Heyetinden"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- İkinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

c- Üçüncü cümlesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, Recai AKYEL ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

d- Dördüncü ve beşinci cümlelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

e- Altıncı cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin"* ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal taleplerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- Üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- Dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin teklifi ve…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4- Beşinci fıkrasının;

a- Birinci ve ikinci cümlelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal taleplerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- Üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

c- Dördüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

5- Altıncı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C- 18. maddesiyle 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen geçici 18. maddenin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- 22. maddesiyle 3.6.2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Hicabi DURSUN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ ile Recai AKYEL'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

E- 23. maddesiyle 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 18. maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

F- 24. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (I) sayılı Cetvelin "*A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar*" kısmının "*1- Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel*" bölümünün;

1- (d) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı, diğer illerin il özel idaresi genel sekreteri,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreteri,"* şeklinde değiştirilmesinin,

2- (e) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi I. hukuk müşaviri, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* şeklinde değiştirilmesinin,

3- (g) sırasına *"il yazı işleri müdürü"* ibaresinden önce gelmek üzere eklenen *"İl nüfus ve vatandaşlık müdürü,"* ibaresinin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

G- 28. maddesiyle 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine *"raylı taşıma sistemleri"* ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"ile tünel"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

H- 29. maddesiyle 4.5.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a eklenen 8/A maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, 15.8.2016 tarihli ve 671 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 21. maddesiyle değiştirildiğinden, bu fıkralara ilişkin iptal talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

I- 32. maddesiyle 5.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun yeniden düzenlenen 51. maddesinin;

1- (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuatın ve…"* ibaresinin,

2- (6) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,…"* ibaresinin,

3- (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…İlgili mevzuatın ve…"* ibaresinin,

4- (13) numaralı fıkrasının,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2.11.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

27.3.2015 tarihli ve 6639 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle, 2942 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine "*… raylı taşıma sistemleri…*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*… ile tünel…*" ibaresi:

1. 27.3.2015 tarihli ve 6639 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle, 2942 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine *"…raylı taşıma sistemleri…"* ibaresinden sonra gelmek üzere ***"…ile tünel…"*** ibaresi eklenmiştir. Buna göre, maliklerin mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından gerekli önlemlerin alınması kaydıyla, kamu yararına dayalı olarak, taşınmazların altında tünel yapılabilecektir. Maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde taşınmazların mülkiyet hakkının kullanımının engellenmemesi halinde, taşınmazlara ilişkin her hangi kamulaştırma yapılmayacağı da kural altına alınmış olduğundan, tünel inşası durumunda da kamulaştırma yapılmayacaktır.

2. Bahse konu 4. maddenin ilk halinde mülkiyet hakkının kullanımının engellenmemesi kaydıyla taşınmazların üzerinde teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile her türlü köprü, taşınmazların altında metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri yapılması durumunda taşınmaz sahiplerine bu işlemler nedeniyle kamulaştırma, tazminat ve benzeri nam altında herhangi bir ücret ödenmeyeceği hükmü yer almakta iken anılan cümlenin iptali istemiyle açılan davada Anayasa Mahkemesinin 14.5.2015 tarihli, E:2014/177, K:2015/49 sayılı kararıyla, teleferik ve benzeri ulaşım hatları, her türlü köprü, metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri gibi, ilgili bölgede yaşayan tüm kişiler bakımından yararlar sağlayan yatırımların külfetinin bir kısım taşınmaz maliklerine yüklenmesinin adalet ve hakkaniyet ölçüleriyle bağdaşmayacağı, bu nedenle anılan taşınmazların değerinde oluşan azalma nedeniyle taşınmaz maliklerine uygun bir tazminat ödenmesinin mülkiyet hakkının gereği olduğunu belirtilerek, malikin tazminat hakkından mahrum bırakılmasının Anayasa'ya aykırı olduğuna karar verilmiştir. Buna göre, bahse konu inşaat işleri meyanında tünel inşaatı dolayısıyla taşınmazlarının değerinde azalma oluşacak kişiler, İdareden tazminat talep edebileceklerdir. Ancak,

iptali istenen kural gereğince, İdare vatandaşın mağduriyetini gidermek amacıyla istese de kamulaştırma yapamayacaktır.

3. Mülkiyet hakkına devletçe yapılabilecek müdahalelerin güvencesi Anayasa'nın 46. maddesinde düzenlenmiş olan kamulaştırma müessesesidir. Anayasa'ya göre temel ilke, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıkları peşin ödenmek şartıyla, kamulaştırma yapılması veya irtifak kurulmasıdır. Yine Anayasa'nın 46. maddesine göre, nakden ve peşin olarak ödenmesi gereken kamulaştırma ve kesin hükme bağlanan artırım bedelleri, bazı özel şartların mevcudiyeti halinde beş yılı aşmayacak şekilde taksitle ödenebilecektir. Bu haller Anayasa'da tahdidi olarak sayılmış olup, bunlar tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskan projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi, kıyıların korunması ve turizmden ibarettir. Diğer bir ifadeyle mülkiyet hakkı yönünden metro, teleferik ve tünel gibi inşaatlar bu anayasal istisnanın dışında kalan, bedeli peşin ödenmesi gereken kamu müdahaleleridir.

4. Mülkiyet hakkı, bir malı dilediğince kullanma, semerelerinden faydalanma ve mal üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunmayı kapsayan bir haktır. Bir taşınmazın maliki de kanunlar çerçevesinde konut olarak kullanmak istediği bir yeri kullanırken aynı zamanda özel yaşamı güvence altına alan Anayasa'nın 20. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinin koruması altındadır. A.İ.H.M. bu bağlamda *"konutunda rahatsız edilmeden yaşamak hakkı"*nı esas almak suretiyle, çevresel etkilerin ve müdahalelerin dahi özel hayatın korunmasına ilişkin Sözleşme hükmünün ihlali olarak değerlendirmektedir *(Taşkın ve diğerleri/ Türkiye, 46117/99)*. Altında tünel inşa edilen bir taşınmaz malın konut olarak kullanılması halinde AİHM'nin bahse konu içtihadı kapsamında incelenmesi gerekeceği açıktır.

5. Kuralla. tünel inşaatından mülkiyet hakkı olumsuz etkilenen bir kişinin mağduriyetinin, peşin ödeme yapılarak kamulaştırma yöntemiyle giderilmesi yerine kişinin ancak zararlarını tazminat yoluyla karşılamaya icbar edilmesinde Anayasa'nın 35. maddesiyle bağdaşmayan, aşırı bir sınırlandırma yapıldığı anlaşılmaktadır. Kural, bu nedenle Anayasa'nın 35. maddesine aykırıdır.

6. Öte yandan, böyle bir durumda yargısal yollara başvurulup uzun süreçlerin tamamlanmasından sonra tazminat elde edilse bile, Anayasa'nın 46. maddesinde yer alan peşin ödeme ilkesine Anayasa'da öngörülen haller dışında yasa ile istisna getiren kural, Anayasa'nın 46. maddesine de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

27.3.2015 tarihli ve 6693 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle 638 sayılı KHK'ya eklenen Geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve…"* ibaresi:

1. Yasa ile yapılan düzenleme sonucunda Gençlik ve Spor Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne ait bölge müdürlükleri kapatılmış, Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü teşkilatında her hangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Buna göre Anayasa Mahkemesi çoğunluğunca, iptali istenen kuralın öngördüğü şekilde yasa ile göreve son verme işlemlerinde hukuki ve fiili zorunluluk bulunmadığı düşüncesiyle kuralın, hukuki güvenlik ilkesini ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

2. Bununla birlikte yasa ile görevden alma işlemlerinde yeni bir yapılanmadan kaynaklanan hukuki ve fiili zorunluluğun takdiri, dar bir yoruma elverişli değildir. Yasa ile Gençlik ve Spor Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Kredi ve Yurtlar Kurumunun teşkilatında önemli değişiklikler yapılmıştır. Buna bağlı olarak kimi kamu görevlilerinin de yer değiştirmesi, başka görevlere atanması gerekebilecek olup bunlardan bir kısmının, teşkilat yapısında bir değişiklik yapılmasa da Bakanlık Merkez Teşkilatı veya Spor Genel Müdürlüğünde hizmetine ihtiyaç duyulabilecektir.

3. Görevlerine son verilenlerin kazanılmış haklarını ihlal etmeyen, ancak bulundukları kadro derecesiyle araştırmacı kadrolarına atanacaklarını öngören düzenlemenin, İdarede etkin ve verimli çalışmaya elverişli görevlendirme yapılması için Bakanlığın bütünü çerçevesinde bir personel düzenlemesi amacıyla yasalaştırıldığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki araştırmacı kadrolarına yasa ile atanmış sayılanların idari işlemle yeniden eski görevlerine atanmalarına da bir engel bulunmamaktadır. Bu durumda bir zorunluluğa dayanmadığı, başka bir ifadeyle keyfi olduğu yolunda net bir yargıya ulaşılması mümkün olmayan kuralın Anayasa'nın *"hukuki güvenlik"* ilkesine de aykırı olduğundan söz edilemeyeceği kanaatindeyiz.

Üye	Üye	Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Hicabi DURSUN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye
Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Anayasa Mahkemesince 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının Mütevelli Heyetinin oluşumunu düzenleyen ikinci cümlesi oybirliğiyle iptal edilmiştir. İptal edilen hüküm "Mütevelli Heyeti; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Rektör, Sağlık Bakanının seçeceği iki üye ile Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen profesör unvanına sahip bir üye olmak üzere, toplam beş üyeden oluşur". şeklindeydi.

2. Dava konusu hükmün iptal gerekçesinde Mütevelli Heyetinin üniversite yönetimine ilişkin mevcut yetkileri ve Mütevelli Heyetinin en az dört üye ile toplanıp salt çoğunlukla karar alabileceği göz önünde bulundurulduğunda, Mütevelli Heyeti üyelerinin çoğunluğunun Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ile Sağlık Bakanının seçeceği iki üyeden oluşmasının merkezî idareye Mütevelli Heyeti kanalıyla üniversite yönetimine ilişkin karar alma sürecinde belirleyici olacak şekilde söz hakkı tanıyacağı, merkezî idareye üniversite yönetimi üzerinde denetim ve gözetim yetkisini aşan nitelikte bir yetki tanınmasının Anayasa'nın 130. maddesiyle güvence altına alınan bilimsel özerklikle bağdaşmadığı hususlarına yer verilmiştir.

3. Diğer bir ifadeyle Anayasa Mahkemesi; Mütevelli Heyetinin oluşumunu, Mütevelli Heyetinde bulunan kişilerin bu heyette yer almaması gerektiği gerekçesiyle değil toplam sayı olarak beş olan Mütevelli Heyeti üyelerinin çoğunluğunun Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ve Sağlık Bakanının seçeceği iki üye olarak belirlenmesinin merkezî idareye, Mütevelli Heyeti kanalıyla yönetimde söz hakkı tanımakta olduğunu ve bunun Anayasa'nın 130. maddesiyle güvence altına alınan özerklik ilkesiyle bağdaşmadığını belirterek iptal etmiştir.

4. Anayasa Mahkemesi kararında daha sonra 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi, 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince iptal edilmiştir. İptal edilen cümle "Mütevelli Heyetine Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Müsteşarın katılmadığı toplantılara Rektör başkanlık eder." şeklindedir.

5. Kanaatimizce 2809 sayılı Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptali sonrasında bile dava konusu üçüncü cümlenin uygulanma kabiliyeti halen devam etmektedir. Zira Anayasa Mahkemesinin iptal kararını dikkate alarak yasama organı tarafından yeni Mütevelli Heyeti oluşumu tesis edilmesi durumunda Mütevelli Heyetine yine Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Müsteşarın katılmadığı toplantılara Rektör başkanlık edebilecektir. Dolayısıyla Mütevelli Heyetinin oluşumunun iptali sonrasında da bu kuralın uygulanma kabiliyeti mevcuttur.

6. Bu nedenle Mütevelli Heyetinin üye yapısını düzenleyen Kanun'un ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptali nedeniyle kuralla doğrudan ilgili olan Mütevelli Heyetine Sağlık Bakanlığı Müsteşarının, Müsteşarın katılmadığı toplantılara Rektörün başkanlık edeceğini düzenleyen ek 158. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinin uygulanma kabiliyeti kalmadığından bu cümlenin de 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince iptali gerektiğine yönelik çoğunluk görüşüne katılmamaktayız.

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞI OY

6639 sayılı Yasa'nın 5. maddesiyle 2809 sayılı Yasa'ya eklenen 158. maddenin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "Mütevelli Heyetine Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Müsteşar'ın katılmadığı toplantılara Rektör başkanlık eder" hükmü çoğunluk kararıyla, uygulama kabiliyetinin kalmadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Çoğunluk kararında iptal edilen hükmün uygulama kabiliyetinin kalmadığının gerekçesi olarak, söz konusu hükümden önce gelen "Mütevelli Heyeti; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Rektör, Sağlık Bakanının seçeceği iki üye ile Yüksek Öğretim Kurulu tarafından seçilen profesör unvanına sahip bir üye olmak üzere, toplam beş üyeden oluşur." hükmünün iptal edilmiş olması gösterilmektedir.

6216 sayılı Yasa'nın 43. maddesinin dördüncü fıkrasında, iptal veya itiraz başvurusu kanunun sadece belirli madde veya hükümleri aleyhine yapılmış olup da, bu madde veya hükümlerin iptali, kanunun diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa, Mahkemenin, uygulama kabiliyeti kalmayan kanunun bahis konusu öteki hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebileceği hüküm altına alınmıştır.

Uygulama kabiliyeti kalmadığı gerekçesiyle iptaline karar verilen hükmün, işbu başvuruda iptal edilmesi hususunda başvuruda bulunulduğunda ve hükmün kendisinden önce gelen hükümden bağımsız anlam ifade ettiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Tartışmanın esası, kendinden önce gelen hükmün iptal edilmesinin, anılan düzenlemenin de iptalini gerektirip gerektirmeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Hükmün uygulama kabiliyeti kalmadığı gerekçesiyle iptaline gerekçe oluşturan önceki hüküm, üniversitenin organlarından mütevelli heyetinin oluşumunu düzenlemekte olup Sağlık Bakanı'nın seçeceği iki üye ile birlikte Müsteşar'ın heyette bulunmasının idareye belirleyici şekilde söz hakkı üstünlüğü sağlayacağı, bu nedenle, Rektör ve profesör unvanlı

bir üyenin heyette etkisiz kalacağı gerekçesiyle iptal edilmiştir. İptal kararı yayımlandıktan sonra yapılacak düzenlemede de Müsteşarın heyette kalması mümkündür. Çünkü iptal gerekçesinde, Müsteşarın heyette bulunmasının hukuken dayanaksız olduğundan söz edilmemekte, Müsteşarla birlikte Sağlık Bakanı'nın atayacağı iki üyenin, öğretim üyelerine sayısal üstünlük sağlamasının Anayasaya aykırılık oluşturduğu belirtilmektedir. Bu durumda bu hükmün iptalinin, Müsteşarın Mütevelli Heyetine başkanlık etmesini düzenleyen hükmün iptalini gerektirdiği söylenemeyeceğinden, bu hükmün önceki hükümden bağımsız olarak incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Sağlık Bakanlığı Müsteşarı'nın mütevelli heyetine başkanlık edeceğini düzenleyen hükmün uygulama kabiliyetinin kalmadığı gerekçesiyle iptaline ilişkin çoğunluk kararına katılınmamıştır.

Üye
Muammer TOPAL

KARŞIOY GEREKÇESİ

6639 sayılı Kanunla 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa ilave edilen ek 158. maddenin iptali talep edilen beşinci fıkrasının Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

Anılan fıkranın üçüncü cümlesinde, Sağlık Bilimleri Üniversitesine tahsis edilecek öğretim elemanı kadrolarının Rektörün önerisi üzerine Mütevelli Heyeti tarafından il bazında belirlenmesi ve öğretim üyesi atamalarının bu kadrolara yapılması öngörülmektedir.

Kararın gerekçesinde maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…ile Mütevelli Heyetinden…" ibaresinin Anayasaya aykırılığı iddiasının reddine ilişkin gerekçelerin beşinci fıkranın üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden de geçerli olduğu, Anayasanın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre kanun koyucunun anayasal sınırlar

içinde Mütevelli Heyetinin görevlerini belirleme konusunda takdir yetkisine sahip olduğu, bu bağlamda Üniversiteye tahsis edilecek öğretim elemanı kadrolarının, temel bilimler hariç olmak üzere, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanesinin eğitim birimleri ve ihtiyacı dikkate alınarak, Rektörün önerisi üzerine Mütevelli Heyeti tarafından il bazında belirlenmesini ve öğretim üyesi atamalarının bu kadrolara yapılmasını öngören kuralın da kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olduğu ve kuralda Anayasaya aykırı bir hususun bulunmadığı belirtilmektedir.

İkinci fıkranın birinci cümlesindeki ibarenin reddine ilişkin gerekçede ise, Anayasanın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında yükseköğretim kurumlarının organları ile bunların görev, yetki ve sorumluluklarını belirleme yetkisinin kanun koyucuya verildiği, kanun koyucunun Anayasanın ilgili kurallarına bağlı olarak yükseköğretim kurumlarının yönetim organlarını belirleyebileceği, bu konuda kanun koyucuyu sınırlandıran anayasal bir ilke bulunmadığından düzenlemenin Üniversitenin bilimsel özerkliğini zedelemediği ifade edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan ibarenin iptali talebinin reddine ilişkin karara ve yukarıda özetlenen gerekçeye katılmakla birlikte, yükseköğretim kurumlarının organlarının görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi konusunda yasama organının takdir yetkisini sınırlandıran anayasal bir ilke bulunmadığı yönündeki tespite katılmamıza imkân bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, kuralın Anayasanın 131. maddesi yönünden de incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bilindiği gibi, Anayasanın 131. maddesinde yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek, bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) kurulacağı belirtilerek YÖK'e

yükseköğretimin planlanması, düzenlenmesi, yönetilmesi, denetlenmesi ve yönlendirilmesi görevi verilmiş bulunmaktadır.

YÖK'ün Anayasa ile verilen bu görevleri yerine getirebilmesi bakımından, 2547 sayılı Kanunla üniversitelerin ihtiyaçlarını, eğitim-öğretim programlarını, bilim dallarının niteliklerini, araştırma faaliyetlerini, uygulama alanlarını, fizikî imkânlarını, öğrenci sayılarını ve ilgili diğer hususları dikkate alarak öğretim üyesi kadrolarını dengeli bir oranda tespit etme görevi de YÖK'e verilmiş bulunmaktadır.

Üniversitelere tahsis edilen öğretim üyesi kadrolarına atama yapılmasının usul ve esasları da 2547 sayılı Kanunda belirlenmekte ve atamalar yukarıda belirtilen ilke çerçevesinde yapılmaktadır.

İncelenen maddenin beşinci fıkrasının üçüncü cümlesinde ise, öğretim üyesi kadroları da dahil olmak üzere öğretim elemanı kadrolarının Mütevelli Heyeti tarafından il bazında belirlenerek öğretim üyesi atamalarının bu kadrolara yapılacağı öngörülmek suretiyle yetki doğrudan Mütevelli Heyetine verilmektedir.

Anayasanın 131. maddesine göre yükseköğretimin planlanması ve eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerinin yönlendirilmesi kapsamında YÖK'ün, öğretim üyelerinin üniversiteler ve üniversitelerin birimleri arasında dengeli bir şekilde dağılımını tespit etmekle sorumlu olduğu dikkate alındığında, üçüncü cümlede öngörülen hükmün Anayasanın 131. maddesine aykırı olduğu düşünülmektedir.

Bu itibarla, beşinci fıkranın üçüncü cümlesinin Anayasanın 131. maddesine aykırılığından dolayı iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle, çoğunluğun red yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2016/22
Karar Sayısı : 2016/177
Karar Tarihi : 23.11.2016

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Zonguldak İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 59. maddesinin 4.4.2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 53. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında..."* ibaresinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Davacının, maden kazasında hayatını kaybeden sigortalının yakını sıfatıyla, istihdamı için yaptığı başvurunun reddi işleminin iptali için açtığı davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu ibareyi de içeren geçici 59. maddesi şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 59- ***13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında*** *maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucunda ölen sigortalının; Kuruma olan her türlü borçları terkin edilir ve hak sahiplerine 32 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde öngörülen şartlar aranmaksızın bu Kanun hükümlerine göre aylık bağlanır. Bu Kanunda öngörülen primlerin eksik olan kısmı Maliye Bakanlığınca Kuruma ödenir.*

Ölen sigortalının anne ve babasına gelir ve aylık bağlanmasında, 34 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen her türlü kazanç ve irattan

elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartları aranmaz.

Birinci fıkrada belirtilen nedenlerden dolayı ölen sigortalının eş ve çocuklarından birisi, eşi ve çocuğu yoksa kardeşlerinden birisi olmak üzere toplam bir kişi hakkında 3713 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesindeki istihdama ilişkin hükümler ayrıca uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığınca müştereken tespit edilir."

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 16.3.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Cengiz ERTEN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Sınırlama Sorunu

3. Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre, Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kural ile sınırlıdır.

4. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, Kanun'un geçici 59. maddesinin, birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında...*" ibaresinin iptalini istemiştir.

5. İptali istenilen "*13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında...*" ibaresi, geçici 59. maddenin birinci fıkrasında, maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucunda ölen sigortalının; Kuruma olan her türlü borçlarının terkin edilmesi, hak sahiplerine aylık bağlanması ve bu Kanunda öngörülen primlerin eksik olan kısmının Maliye Bakanlığınca Kuruma ödenmesi; ikinci fıkrasında ölen sigortalının anne ve babasına gelir bağlanmasındaki esaslar ile üçüncü fıkrasında ölen sigortalının yakınlarının istihdamı bakımından geçerli olan ortak bir hükümdür.

6. İtiraz başvurusunda bulunan Mahkemede bakılmakta olan dava, maden kazasında hayatını kaybeden sigortalının yakını olan davacının istihdamının temini için yapmış olduğu başvurunun reddi işleminin iptali talebiyle açıldığından, itiraz konusu ibareye ilişkin esas incelemenin Kanun'un geçici 59. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden sınırlı olarak yapılması gerekir.

7. Açıklanan nedenlerle; 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 59. maddesinin 4.4.2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 53. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında...*" ibaresine ilişkin esas incelemenin aynı maddenin üçüncü fıkrası yönünden sınırlı olarak yapılmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- İtirazın Gerekçesi

8. Başvuru kararında özetle, Soma'da ve Ermenek'te bulunan maden ocaklarında 13.5.2014 ve 28.10.2014 tarihlerindeki kazalarda ölen işçilerin yakınlarının istihdam edilmelerine yönelik olan itiraz konusu kuralın kişiye özel kanun çıkartılamayacağı ilkesine aykırılık teşkil ettiği, kuralın bu tarihlerden önce ve sonrasında meydana gelen maden kazalarında ölenlerin yakınlarına yönelik bir hak getirmemesi ve benzer durumdaki

vatandaşları bu haktan yoksun bırakması nedeniyle eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek, kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C- Anayasaya Aykırılık Sorunu

9. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

10. Kanun'un geçici 59. maddesinin üçüncü fıkrasında birinci fıkraya atıfta bulunularak, itiraz konusu ibarede belirtilen 13.5.2014 ile 28.10.2014 tarihleri arasında, maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucunda ölen sigortalının eş ve çocuklarından birisi, eşi ve çocuğu yoksa kardeşlerinden birisi olmak üzere toplam bir kişi hakkında 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun ek 1. maddesindeki istihdama ilişkin hükümlerin ayrıca uygulanacağı hüküm altına alınmakta olup, birinci fıkrada yer alan *"13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında"* ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır**.**

11. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devletinde kanunların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Kanun koyucunun, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapma konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır.

12. Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını

sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

13. Kaynağını Anayasa'nın 7. maddesinden alan yasama yetkisinin genelliği ilkesi uyarınca, kanun koyucu Anayasa'ya aykırı olmamak kaydıyla dilediği konularda düzenleme yapma yetkisine sahiptir. Kanun koyucunun kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla çözümlenmesi gereken bir sorun olarak gördüğü konuları bir tarih belirleyerek çözüme kavuşturması da takdir yetkisi kapsamında kalmakta olup, bu çerçevede kuralda belirtilen tarihler arasında maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucu ölen sigortalıların yakınlarına istihdam olanağı sağlayan düzenlemenin yapılmasında hukuk devleti ilkesine aykırı düşen bir yön bulunmamaktadır.

14. Kanun'un geçici 59. maddesinin üçüncü fıkrasında maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucunda ölen sigortalının yakınlarının istihdamı için atıfta bulunulan 3713 sayılı Kanun'un ek 1. maddesi, harp veya vazife malulü sayılanlar, terör eylemleri nedeniyle hayatını kaybetmiş veya engelli hale gelmiş olanlar ile Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna ait fabrika, işletme, müessese veya bağlı ortaklıklarda görevli iken oluşacak patlamalardan dolayı hayatını kaybedenler yönünden bizzat kendileri veya yakınlarının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca hak sahibi olduğu belirlenip Devlet Personel Başkanlığına bildirilmesi ve Başkanlıkça kura sonucu atama teklifi yapılması halinde, kamu kurum ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları, il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları, özel kanunla kurulan diğer her türlü kamu kurum ve kuruluşları tarafından; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi

memur kadroları ile sözleşmeli personel pozisyonlarına ve sürekli işçi kadrolarına atanmalarının zorunlu olduğunu düzenlemektedir.

15. Bu durumda 3713 sayılı Kanun'un ek 1. maddesi de dikkate alındığında 13.5.2014 ile 28.10.2014 tarihleri arasında maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucunda ölen sigortalının yakınlarının hak sahibi oldukları belirlendiğinde memur kadroları ile sözleşmeli personel pozisyonlarına ve sürekli işçi kadrolarına atamalarının yapılması zorunludur.

16. Başvuru kararında, düzenlemedeki tarihlere ilişkin ibarenin iptali istenerek kuralın uygulama alanının genişletilmesi ve bu imkândan yararlanmayan kişilere de aynı avantajın sağlanması talep edilmektedir.

17. Kural ile kanun koyucunun isterse düzenleme yapabileceği bir alan için anayasal ilkelere aykırı düşmeyen bir imkân getirilmekte olup, bu yapılırken belli bir tarihin esas alınması kanun koyucunun takdirinde kalmaktadır. Düzenleme ile sağlanan hakkın aynı veya benzer durumdaki, kuralda belirtilen tarihler dışında maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen kazalarda ölen sigortalıların yakınları için öngörülmemesi, iptal nedeni olarak kabul edilemez. Maden kazalarında ölen sigortalıların yakınlarının istihdamına ilişkin kuralın uygulanması için belirlenen tarihler yurdun iki farklı yerinde Soma'da ve Ermenek'te maden ocaklarında meydana gelen kazalara ilişkin tarihlerdir. Çok sayıda işçinin hayatını kaybettiği bu maden kazalarının sebep olduğu ve ciddi boyutlara ulaşan sosyal ve ekonomik etkilerinin giderilebilmesi amacıyla öngörülmüş kuralın uygulanmasında, sözü edilen yerlerdeki kaza tarihlerinin dikkate alınması bir keyfilik içermediği gibi anayasal ilkeleri ihlâl eder nitelik de taşımamaktadır. Öte yandan kuralın uygulanması sadece bu kazalarda ölen sigortalıların yakınlarına hasredilmemiştir. Söz konusu tarihler arasında herhangi bir yerde maden ocaklarının yer altı işlerinde meydana gelen iş kazaları sonucunda ölen sigortalıların yakınları da düzenlemenin getirdiği haktan yararlanarak istihdam edilebileceklerdir.

18. Açıklanan nedenlerle kural, Kanun'un geçici 59. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

19. Osman Alifeyyaz PAKSÜT ve Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

IV- HÜKÜM

31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 59. maddesinin, 4.4.2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 53. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan;

A- *"13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında..."* ibaresine ilişkin esas incelemenin aynı maddenin üçüncü fıkrası yönünden sınırlı olarak yapılmasına, OYBİRLİĞİYLE,

B- *"13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında..."* ibaresinin, aynı maddenin üçüncü fıkrası yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

23.11.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istenen kural, yasama belgelerinden açıkça anlaşıldığı üzere, Soma ve Ermenek maden kazalarında hayatını kaybeden sigortalılara ilişkin bir düzenlemedir.

2. Kuralın metni belirli bir zaman kesitine ilişkin genel bir düzenlemenin başlangıç ve bitiş tarihleri şeklinde yazılmış ise de, belirtilen tarihler yalnızca Soma ve Ermenek maden kazalarında hayatını kaybedenleri (ve bu arada tesadüfen kapsam dahilinde kalmış olabilecek bir veya birkaç maden kazası kurbanını) kapsayacak şekilde, yani eski hukukçuların deyimiyle *"efradını cami, ağyarını mani"* biçimde kaleme alınmış bir yasa hükmüdür.

3. Kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı nedeniyle iptali istenmiş olmakla birlikte kural daha ziyade Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan **"sosyal hukuk devleti"** ile ilgilidir. Sosyal hukuk devleti, Anayasa Mahkemesi kararlarında *"insan haklarına saygılı, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal ve ekonomik önlemler alarak çalışanları koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, sosyal güvenlik haklarını yaşama geçirebilen, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak, sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözeten devlettir"* (E:2014/199, K:2015/115 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı ve pek çok önceki tarihli karar).

4. Anılan maden kazalarında devletin Anayasa'nın 2. maddesindeki sosyal devlet tanımına uygun mevzuat ve önlemleri zamanında yeterince almamış olmasından kaynaklanan ve toplumda infiale yol açan büyük can kayıpları meydana gelmesi karşısında, bir nevi giderim olarak, iptal istemine konu düzenlemenin yasalaştırıldığı anlaşılmaktadır. Halbuki sosyal devletin amacı bu gibi durumları önceden alınacak tedbirlerle önlemek, maddi ve manevi giderim yollarını da önceden, herkes için eşit biçimde belirlemek olmalıdır.

5. Öte yandan, Anayasa'nın 10. maddesinde güvence altına alınmış olan eşitlik ilkesinin *"konum ve durumlardaki farklılık"* ögesinin, yasa

koyucu tarafından her somut olayda belli bir grubun belli bir tanım kapsamına alınması veya belli bir olayın belli bir zaman dilimine sokularak salt bunlar için yasal statü farkı yaratılması, eşitliğin ise sadece bahse konu tanım veya zaman dilimi içerisinde kalanlar arasında karşılaştırma konusu yapılması halinde, eşitlik ilkesinin içi boşaltılacak, bu temel Anayasal ilke işlevsiz hale getirilecektir. Bu yönden bakıldığında iptal istemine konu kuralın eşitlikçi bir düzenleme olduğunu söylemek olanaksızdır.

6. Sonuç itibariyle iptal istemine konu kuralın, mağdur bir kesime Devletçe bir atıfet niteliğinde yarar sağladığı, dolayısıyla hakkaniyet noktasından yerinde olduğu, ancak anayasal ilkeler ve yasa tekniği yönünden kuralda Anayasa'ya aykırılık bulunduğu, aynı düzenlemelerden maden kazası kurbanı diğer kişilerin de yararlanmasının sosyal hukuk devleti ile eşitlik ilkeleri gereği olduğu düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmamaktayız.

Üye	Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Muammer TOPAL

Esas Sayısı : 2016/46
Karar Sayısı : 2016/178
Karar Tarihi : 23.11.2016

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Karapınar Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatıyla)

İTİRAZIN KONUSU: 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 313. maddesinin birinci fıkrasının, 3.7.2005 tarihli ve 5399 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinde yer alan *"Evlât edinenin alt soyunun açık muvafakatiyle…"* ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Ergin kişiyi evlât edinmek için açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu ibareyi de içeren 313. maddesi şöyledir:

"MADDE 313- Evlât edinenin altsoyunun açık muvafakatiyle *ergin veya kısıtlı aşağıdaki hallerde evlât edinilebilir.*

1. Bedensel veya zihinsel engeli sebebiyle sürekli olarak yardıma muhtaç ve evlât edinen tarafından en az beş yıldan beri bakılıp gözetilmekte ise,

2. Evlât edinen tarafından, küçükken en az beş yıl süreyle bakılıp gözetilmiş ve eğitilmiş ise,

3. Diğer haklı sebepler mevcut ve evlât edinilen, en az beş yıldan beri evlât edinen ile aile hâlinde birlikte yaşamakta ise.

Evli bir kimse ancak eşinin rızasıyla evlât edinilebilir.

Bunlar dışında küçüklerin evlât edinilmesine ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır."

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M.Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26.5.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Cengiz ERTEN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Sınırlama Sorunu

3. Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre, Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kural ile sınırlıdır.

4. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, Kanun'un 313. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan >"*Evlât edinenin altsoyunun açık muvafakatiyle...*" ibaresinin iptalini talep etmiştir.

5. Bakılmakta olan dava, ergin kişinin evlat edinilmesine ilişkindir. İptali istenilen "*Evlât edinenin altsoyunun açık muvafakatiyle…*" ibaresi ise hem ergin hem de kısıtlılar için geçerli olan ortak bir hükümdür.

Dolayısıyla itiraz konusu ibareye ilişkin esas incelemenin "*ergin*" ibaresi sınırlı olarak yapılması gerekir.

6. Açıklanan nedenle, 4721 sayılı Kanun'un 313. maddesinin birinci fıkrasının, 5399 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinde yer alan *"Evlât edinenin altsoyunun açık muvafakatiyle…"* ibaresine ilişkin esas incelemenin *"ergin"* ibaresi yönünden sınırlı olarak yapılmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralın, henüz sağ durumdaki kişilerin mülkiyet haklarının kullanılmasına, gelecekteki mirasçılarının haklarını korumak için yasal engel getirdiği, oysa mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabileceği, davacıların malikleri olduğu taşınır ve taşınmaz malları sağlıklarında diledikleri gibi tasarruf etmelerine bir engel bulunmadığı, saklı pay kurallarını dikkate alarak alt soydan birinin gelecekteki miras payını indirme imkânının mevcut olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca, kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 41. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

9. Kanun'un 313. maddesinin itiraz konusu ibareyi de içeren birinci fıkrasında; ergin ve kısıtlıların, bedensel veya zihinsel engeli sebebiyle sürekli olarak yardıma muhtaç olmaları ve evlât edinen tarafından en az beş yıldan beri bakılıp gözetilmeleri; evlât edinen tarafından, küçükken en az beş yıl süreyle bakılıp gözetilmeleri ve eğitilmeleri; diğer haklı sebeplerin mevcut olması ve en az beş yıldan beri evlât edinen ile aile hâlinde birlikte yaşamaları şartlarından birinin gerçekleşmesi halinde, evlât edinenin alt soyunun açık muvafakatiyle evlât edinilebilecekleri belirtilmektedir.

10. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

11. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" denilmektedir.

12. Kanun koyucu, düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise "*elverişlilik*", "*gereklilik*" ve "*orantılılık*" olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. "*Elverişlilik*", başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, "*gereklilik*" başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve "*orantılılık*" ise başvurulan önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

13. Çağdaş demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlükleri büyük ölçüde kısıtlayan ve kullanılamaz hâle getiren sınırlamalar hakkın özüne dokunur. Temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların yalnız ölçüsü değil, koşulları, nedeni, yöntemi, kısıtlamaya karşı öngörülen kanun yolları gibi güvenceler demokratik toplum düzeni kavramı içinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle, temel hak ve özgürlükler, istisnaî olarak ve özüne dokunmamak koşuluyla demokratik toplum düzeninin gerekleri için zorunlu olduğu ölçüde ve ancak kanunla sınırlandırılabilirler. Demokratik bir toplumda temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın, bu sınırlamayla güdülen amacın gerektirdiğinden fazla olması düşünülemez. Demokratik hukuk devletinde güdülen amaç ne olursa olsun, kısıtlamaların, bu rejimlere özgü olmayan yöntemlerle

yapılmaması ve belli bir özgürlüğün kullanılmasını önemli ölçüde zorlaştıracak ya da ortadan kaldıracak düzeye vardırılmaması gerekir.

14. Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı, temel bir insan hakkı olup bireyin eşya üzerindeki hâkimiyetini güvence altına almaktadır. Eşya üzerindeki hâkimiyet bir yönüyle bireye Devletin müdahale edemeyeceği özel bir alan yaratırken, diğer taraftan emeğinin karşılığını güvence altına almakla bireye kendi hayatını yönlendirme ve geleceğini tasarlama olanağı sunmaktadır. Bu nedenle, birey özgürlüğü ile mülkiyet hakkı arasında yakın bir ilişki vardır. Söz konusu ilişkiye rağmen mülkiyet hakkı sınırsız bir hak değildir. Anayasa'nın 35. maddesinde, herkesin, mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğu, bu hakların ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği, mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır.

15. Anayasa'nın 41. maddesi ise ailenin Türk toplumunun temeli olduğunu, eşler arasındaki eşitliğe dayandığını belirttikten sonra "*Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.*" diyerek aile kurumunu özel olarak düzenlemiş ve anayasal güvenceye bağlayarak koruma altına almıştır.

16. Evlât edinme öncelikle, evlât edinen ile küçükler arasında kurulan, küçüklerin maddi ve manevi gelişimleri, bakım, eğitim ve korunma ihtiyaçları, gelecekleri, sosyal ilişkileri, inanç ve ahlâki yargılarının biçimlenmesi konularında yaşamsal yetkiler sunan ve bu ilişkiyi ana baba ve çocuk ilişkisi içinde gerçekleştirmeyi amaçlayan bir kurumdur. Ergin kişiler yönünden ise evlâtlık ilişkisi bakım, yardım ve korunma gibi ihtiyaçların ortaya çıktığı istisnai durumlar için tesis edilebilmekte ve küçüklerin evlât edinilmesine göre daha sıkı koşullarda gerçekleşebilmektedir.

17. Kuralda ergin kişilerin evlâtlık ilişkisi kurulmasının şartlarından biri olarak, mevcutsa evlât edinenin alt soyunun açık muvafakatinin gerektiği belirtilmektedir. Bu şart, evlâtlık ilişkisi kurulduğu sırada

doğrudan evlât edinenin mülkiyet hakkına bir sınırlandırma getirmese de gelecekte, evlât edinilen ile evlat edinenin alt soyuna intikal edecek miras haklarını etkilemektedir. Çünkü evlat edinenin alt soyunun evlâtlık edinilmesine açık muvafakatinin bulunmaması halinde, evlât edinenin malvarlığının, ölümünden sonra evlât edinilmek isteyene evlâtlık sıfatıyla miras yoluyla intikali engellenmekte, böylece gelecek için malvarlığı üzerindeki tasarruf hakkı dolaylı bir şekilde kısıtlanmaktadır.

18. Kanun'un itiraz konusu ibareyi içeren 313. maddesinin birinci fıkrasında 5399 sayılı Kanunla yapılan değişikliğin gerekçesinde, "*Ülkemizin sosyal şartları dikkate alındığında ergin veya kısıtlılardan aile himayesine ihtiyacı olanların çok sayıda bulunduğu ve sosyal desteklerden yoksun oldukları bilinmektedir. Geleneksel aile desteği içinde sağlanan imkanlar çoğu zaman şartların değişmesi ile ortadan kalkmaktadır. Muhtaç ve kısıtlı bazı ergenlerin kalıcı bir aile desteğine kavuşturulmaları bakımından Medenî Kanunun 313 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "Altsoyu bulunmaması" koşulu kaldırılmıştır. Altsoyun herhangi bir sosyal veya ekonomik zarara uğramaması için evlat edinme sırasında açık onaylarının alınması öngörülmüştür.*" denilmektedir.

19. Anayasanın tüm maddeleri aynı etki ve değerde olup aralarında bir üstünlük sıralaması bulunmadığından, uygulamada bunlardan birine öncelik tanımak olanaklı değildir. Bu nedenle, kimi zaman zorunlu olarak birlikte uygulanan iki Anayasa kuralından biri diğerinin sınırını oluşturabilir. Bu bağlamda, mülkiyet hakkının sınırlarının belirlenmesinde ailenin korunmasına ilişkin hükümleri içeren Anayasa'nın 41. maddesinin gözetilmesi gerektiği açıktır.

20. Anayasa'nın 41. maddesindeki ailenin korunması için gerekli tedbirleri alma yönünde Devlete verilen görevin yerine getirilmesi için mülkiyet hakkı sınırlandırılabilir. Zira ailede bireylerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmelerinin, huzur ve güven ortamının sağlanmasına bağlı olduğu, bunun için de öncelikle aile içi sorunların önlenmesi gerektiği tartışılmazdır. Kuralın gerekçesinde açıklandığı gibi, özellikle muhtaç ergin kişilerin evlât edinilmesi onlar için kalıcı aile desteği sağlasa da söz konusu evlât edinme işleminin alt soydan mal kaçırmaya

yönelik şekilde kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi, alt soyun sosyal ve ekonomik zarara uğramasının da engellenmesi gerekecektir. Başka bir ifadeyle evlât edinilen ile alt soyun çıkarlarının dengelenmesine, evlât edinilen lehine alt soyun çıkarlarının hakkaniyete aykırı şekilde zedelenmemesine özen gösterilmelidir. Bu nedenle, itiraz konusu ibare, aile birliğinin huzurlu ve mutlu bir şekilde devam etmesini sağlamak üzere düzenlenen koruyucu bir hükümdür. Kuralla getirilen evlât edinenin altsoyunun açık muvafakati şartının amacı, öncelikle ailenin ekonomik varlığının ve sosyal birlikteliğinin, bunun sonucu olarak da huzurunun korunmasıdır.

21. İtiraz konusu kuralın ailenin huzurunu korumayı hedeflediği dikkate alındığında, müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmadığı açıktır. Öte yandan evlât edinenin malvarlığı üzerindeki tasarruf hakkını dolaylı bir şekilde de olsa kısıtlayan düzenleme, aile birliğinde istenmeyen anlaşmazlıkların önüne geçerek ailenin geleceği için risk oluşturabilecek davranışların engellenmesini amaçladığından kamu yararına yöneliktir. Bu nedenle itiraz konusu ibare, Anayasa'nın 35. maddesindeki mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılabileceğine ve 41. maddesindeki ailenin korunmasına ilişkin hükümlerine uygundur. Bununla birlikte, düzenlemenin temel haklara ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının da incelenmesi gerekir.

22. Diğer şartların gerçekleşmesine rağmen itiraz konusu ibare uyarınca altsoyunun açık muvafakati olmaksızın ergin kişilerin evlat edinilememesi, evlât edinenin bireysel tercihine bir sınırlandırma getirmektedir. Ancak evlât edinmenin, aile hukukuna özgü nitelikte ve mahkeme kararıyla gerçekleşen soybağı ilişkisinin kurulmasını sağlaması göz önüne alındığında, bu kamusal işlemin doğrudan kendi özerklik alanıyla sınırlı bir tasarruf olmadığı bir gerçektir. İtiraz konusu ibare, mülkiyet hakkına keyfi ya da hakkın özüne dokunacak bir sınırlama getirmemekte, temel hakkın kullanımını ortadan kaldırmamakta veya güçleştirmemektedir. Bu nedenle öngörülen şart, mülkiyet hakkı için sınırlı ve ölçülüdür. İtiraz konusu ibaredeki şartın gerçekleşmemesi

nedeniyle evlât edinemeyenin, saklı payları gözeterek malvarlığını, evlât edinmek istediği kişiye vasiyet etmesine ve ona bakıp gözetmesine bir engel de bulunmamaktadır.

23. Diğer taraftan, Anayasa'nın 41. maddesinin öngördüğü ailenin korunmasına yönelik Devlete yüklenen sorumluluğu yerine getiren düzenlemenin birey hakları ile kamu yararı arasında açık bir dengesizlik yarattığı da söylenemez. Dolayısıyla itiraz konusu ibare, alt soyun muvafakati olmaksızın evlât edinilmesine engel olarak ailenin huzur ve refahını koruduğundan, alt soyun muvafakatinin gerekliliği şartının bu açıdan da ulaşılmak istenen amaç ile orantılı ve amacı gerçekleştirmeye elverişli olduğu açıktır.

24. Açıklanan nedenlerle kural, *"ergin"* ibaresi yönünden Anayasa'nın 2., 13., 35. ve 41. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

25. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

IV- HÜKÜM

22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 313. maddesinin birinci fıkrasının, 3.7.2005 tarihli ve 5399 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinde yer alan;

A- *"Evlât edinenin altsoyunun açık muvafakatiyle…"* ibaresine ilişkin esas incelemenin *"ergin"* ibaresi yönünden sınırlı olarak yapılmasına, OYBİRLİĞİYLE,

B- *"Evlât edinenin altsoyunun açık muvafakatiyle…"* ibaresinin *"ergin"* ibaresi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

23.11.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	

KARŞIOY YAZISI

1. İtiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvuran Karapınar Asliye Hukuk Mahkemesince, Türk Medeni Kanunu'nun 313. maddesinin 5399 sayılı Kanunla değişen birinci cümlesinde yer alan *"Evlat edinenin alt soyunun açık muvafakatiyle…"* ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptali istenmiştir. Anayasa Mahkemesi, konuyu, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 41. maddeleri yönünden de incelemiştir.

2. Karara, öncelikle evlat edinme suretiyle soybağı tesisine ilişkin kuralın, Anayasa'nın 17. maddesi yönünden incelenmemiş olması nedeniyle katılmamaktayım. Her ne kadar evlat edinme tasarrufu aynı zamanda Anayasal koruma altındaki bir kurum olan aileyi düzenleyen hukuk disiplini içinde kalsa ve malvarlığı ile miras haklarını ilgilendirse de soybağı aynı zamanda kişinin, Anayasa'nın 17. maddesinde güvencesini bulan ***"Maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı"*** kapsamındadır. Nitekim, Türk Medeni Kanunu'nun 303. maddesinin ikinci fıkrasının iptali istemiyle açılan davada Anayasa Mahkemesi, E:2010/71, K:2011/143 sayılı kararıyla, soybağını Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında görmüş ve babalık davalarında dava açma süresini aşırı

biçimde sınırlayan ikinci fıkra hükmünü Anayasa'nın 2., 17. ve 36. maddelerine aykırı olması nedeniyle iptal etmiştir.

3. Konunun, miras hukukuna ilişkin sonuçları ve evlat edinenin mirasçılarına kalacak olan malvarlığı hakları bakımından, Anayasa'nın 35. maddesi çerçevesinde de değerlendirilmesi kuşkusuz hayatın gerçeklerine uygun ise de her şeyin mal ve mal paylaşımı noktasından değerlendirilmesi doğru olmadığı kadar ahlaki ve insani değerlere de aykırıdır. Altsoy, murisin ölümünü tabir caizse akbabalar gibi bekleyen ve kalacak ziyafete başkasının ortak olmasını asla kabul etmeyen kişiler olarak kabul edilmemelidir.

4. Öte yandan, evlat edinmek isteyen herkesin malı mülkü olmayabileceği, hatta borcu olabileceği gibi, salt manevi nedenlerle kişinin bir ergini evlat edinmek istemesi de mümkündür. Bir an için, hiçbir taşınmazı ve kıymetli malı olmayan, salt emekli maaşıyla geçinen ve kirada oturan bir emekli öğretmenin, bütün gayretlerine rağmen okumayan ve kendisini hayal kırıklığına uğratan öz çocuklarının yanısıra, yine kendi yetiştirdiği ve sporda, sanatta veya diğer bir alanda temayüz etmiş olan yeğenini evlat edinerek kendi soyadını başarılı bir insanda devam ettirmek istediğini farzedelim: Altsoy, sırf sübjektif ve iyi niyetten uzak saiklerle, bu tasarrufu engelleyebilecektir.

5. Anayasa'nın 41. maddesinde ailenin korunması için Devlete verilen görev, aile bireyleri arasında güveni, korumayı, uzlaşmayı, hoşgörüyü ve paylaşmayı üstün tutacak şekilde düzenlemeler yapılması şeklinde anlaşılmalıdır. İptali istenen kural, evlat edinmek isteyenin iradesini alt soyun onayına tabi tutarak şeklen aileyi korur gibi görünse de aslında bu amacı gerçekleştirmeye elverişli değildir. Çünkü evlat edinme işlemi evlat edinen ile altsoyu arasında rıza ile gerçekleştirilemiyorsa, alt soyun izin vermemesinin aileyi korumak bir yana küskünlük hatta açıkça husumete yol açması da muhtemeldir.

6. Konuya Anayasa'nın 17. maddesinde yer alan, kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı yönünden bakıldığında yasa koyucunun, evlat edinenin istediği bir ergini evlat edinmede altsoyunun istek ve haklarını tamamen hiçe sayarak keyfince karar vermesini önlerken, çoğu

kere hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabilecek şekilde evlat edinmeyi altsoyun iznine bağlamak suretiyle altsoyun iradesine mutlak bir üstünlük vermek arasında makul ve dengeli bir düzenleme yapması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

7. Kuralın düzenlediği konuda gerek evlat edinenin gerek altsoyun Anayasa'nın 35. ve 41. maddelerinden doğan hakları yanında Anayasa'nın 17. maddesinden kaynaklanan hakları da vardır. Bu haklar arasında adil ve makul bir denge kurulması gerekmektedir. Ancak, iptali istenen kural bu bahiste evlat edinenin Anayasa'nın 17. maddesinden kaynaklanan hakları ile altsoyun yine Anayasa'nın 17. maddesinden kaynaklanan hakları arasında bir dengeleme yapmaksızın sadece altsoyu himaye etmekle, ölçüsüz bir düzenleme getirmektedir.

8. Hayatın her halinin yasa ile düzenlenmesine imkan bulunmadığı, her somut olayın hakkaniyete uygun çözümünün öngörülemeyeceği düşünüldüğünde, yapılacak adil ve makul bir düzenlemede ihtilaf vukuunda yargının karar vermesi imkanını açık tutmak normal olacaktır. Ancak iptali istenen kuraldaki kesinlik, buna imkan vermemektedir.

9. Sonuç olarak Anayasa'nın 41. maddesindeki amaçlara uygun olmayan ve 17. maddesindeki kişilik haklarını gözetmeyen kuralın anılan maddelere aykırılığı nedeniyle iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2016/51
Karar Sayısı : 2016/179
Karar Tarihi : 23.11.2016

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Küçükçekmece 13. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 29.4.1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un, 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan *"…dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır."* ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Şüphelinin yasal yetkisi olmaksızın yurtdışı spor müsabakalarına ilişkin bahis oynatmak suçuyla cezalandırılması talebiyle açılan kamu davasında, itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un, itiraz konusu kuralın da yer aldığı 5. maddesi şöyledir:

"Kanunun verdiği yetkiye dayalı olmaksızın;

a) Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli ve müşterek bahis veya şans oyunlarını oynatanlar ya da oynanmasına yer veya imkân sağlayanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

b) Yurt dışında oynatılan spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarının internet yoluyla ve sair suretle erişim

sağlayarak Türkiye'den oynanmasına imkân sağlayan kişiler, ***dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.***

c) Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarıyla bağlantılı olarak para nakline aracılık eden kişiler, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

ç) Kişileri reklam vermek ve sair surette spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarını oynamaya teşvik edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

d) Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis veya şans oyunlarını oynayanlar mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından beş bin liradan yirmi bin liraya kadar idari para cezası ile cezalandırılır.

Bu madde kapsamına giren suçlarla bağlantılı olarak, spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis veya şans oyunlarının oynanmasına tahsis edilen veya oynanmasında kullanılan ya da suçun konusunu oluşturan eşya ile bu oyunların oynanması için ortaya konulan veya oynanması suretiyle elde edilen her türlü mal varlığı değeri, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun eşya ve kazanç müsaderesine ilişkin hükümlerine göre müsadere edilir.

Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun erişimin engellenmesine ilişkin hükümleri uygulanır.

Bu madde kapsamına giren suçların işlendiği işyerleri mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından ihtarda bulunmaksızın üç ay süreyle mühürlenerek kapatılır. İş yeri açma ve çalışma ruhsatına sahip işyerlerinin ruhsatları mahallin en büyük mülki idare amirinin bildirimi üzerine ruhsat vermeye yetkili idare tarafından beş iş günü içinde iptal edilir."

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26.5.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Berrak YILMAZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

A- İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 228. maddesinde, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçu düzenlenerek bu suçun cezasının bir yıla kadar hapis ve adli para cezası olarak belirlendiği, maddenin ikinci fıkrasında çocukların kumar oynaması için yer ve imkân sağlaması halinde verilecek cezanın bir katı oranında artırılacağının öngörüldüğü, söz konusu cezanın alt sınırının genel hükümlere göre bir ay hapis cezası, çocukların kumar oynaması için yer ve imkân sağlanması halinde ise cezanın alt sınırının iki ay hapis cezası olduğu, bu bağlamda aynı Kanun'un kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar hakkında 50. maddesi, hapis cezasının ertelenmesine ilişkin 51. maddesi ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231. maddesinin uygulanabildiği, buna karşılık 228. maddedeki suça niteliği itibarıyla benzer bir eylem olan "*yasal yetkisi olmaksızın yurtdışı spor müsabakalarına ilişkin bahis oynatma*" suçunun cezasının itiraz konusu kuralla dört yıl hapis cezası olarak belirlendiği, genel ahlaka karşı suçlar içinde düzenlenen ve tüm toplumu korumaya yönelik olan TCK'nın 228. maddesine göre daha ağır bir yaptırım öngören itiraz konusu kuralın ölçülü olmadığı ve fiil

ile öngörülen yaptırım arasında makul ve hakkaniyete uygun bir denge bulunmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. İtiraz konusu kuralın yer aldığı 7258 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, yurt dışında oynatılan spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarının internet yoluyla ve sair suretle erişim sağlayarak Türkiye'den oynanmasına imkân sağlayan kişilerin dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmektedir. Bentte yer alan *"…dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır…"* ibaresi, itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

5. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

6. Cezalara ve güvenlik tedbirlerine ilişkin kurallar, Anayasa'ya aykırı olmamak üzere ülkenin sosyal, kültürel yapısını, ahlaki değerlerini ve ekonomik hayatın gereksinimlerini göz önüne alan suç politikasına göre belirlenir. Kanun koyucu, izlediği suç politikası gereği bazı filleri ceza hukuku alanından çıkarabileceği gibi korudukları hukuki yararları ve neden olduğu sonuçları esas alarak birtakım suçları farklı yaptırımlara da tâbi kılabilir. Kanun koyucunun bu konudaki tercih ve takdirinin yerindeliğinin incelenmesi, anayasal denetimin kapsamı dışında kalmaktadır.

7. Bununla birlikte, kanun koyucu, düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle de bağlıdır. Bu ilke ise "*elverişlilik*", "*gereklilik*" ve "*orantılılık*" olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. "*Elverişlilik*", getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, "*gereklilik*", getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç

bakımından gerekli olmasını, "*orantılılık*" ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında da "*ölçülülük ilkesi*" gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur.

8. Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen "*kanun önünde eşitlik ilkesi*" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlâli yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

9. 7258 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre yurtiçinde ve yurtdışında spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını oynatmak üzere, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz Spor Toto Teşkilat Başkanlığı kurulmuştur. 10.7.1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun, 4.4.1988 tarihli ve 320 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri ile bu kuruluşlara verilen müşterek bahis ile şans oyunları oynatma hak ve yetkileri saklı tutulmuştur. Kanun'un 2. maddesine göre ise yurt içinde ve yurt dışında yapılan her türlü spor müsabakası üzerine yurt içinde ve yurt dışında spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenlemek, denetim ve gözetimi altında düzenletmek, bunlara ilişkin her türlü izni vermek ve sözleşmeyi yapmak, spora dayalı bahis ve şans oyunlarına yönelik mevzuata aykırı iş ve eylemlerin önlenmesi için gerekli denetimleri yapmak, faaliyetlerde bulunmak ve tedbirleri almak Spor Toto Teşkilat Başkanlığının görevleri arasında belirtilmiştir.

10. Bu yetki ve görevler kapsamında Spor Toto Teşkilat Başkanlığı, sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını adına kayıtlı bir işyerinde

oynatmak üzere bayilik ruhsatı vererek gerçek veya tüzel kişileri sabit bayi olarak belirleyebileceği gibi sanal ortam alt yapısı üzerinden sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını oynatmak üzere bayilik ruhsatı vererek tüzel kişileri de sanal ortam bayii olarak belirleyebilmektedir. Bu şekilde belirlenen bayiler ise 7258 sayılı Kanun ile Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliğinin belirlediği yükümlülükler çerçevesinde, elde ettikleri hasılattan Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Yönetim Kurulu tarafından belirlenen oranda pay almak suretiyle söz konusu oyunları oynatmaktadırlar.

11. İlgili mevzuat çerçevesinde Spor Toto Teşkilat Başkanlığının net hasılatı ile her ne ad altında olursa olsun elde ettikleri diğer gelirler toplamından; her türlü yatırım ve işletme giderleri düşüldükten sonra kalan tutarı, Maliye Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesabına yatırılarak genel bütçeye gelir kaydedilir. Yıllık kamu payı tahmini dikkate alınmak suretiyle Savunma Sanayii Destekleme Fonu, Tanıtma Fonu, Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna aktarılmak üzere Bakanlık bütçesine ödenek konulur; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun yılı bütçesine ödenek ayrılırken bu paylar dikkate alınır.

12. İtiraz konusu kuralla, yurt dışında oynatılan spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarının internet yoluyla ve sair suretle erişim sağlayarak Türkiye'den oynanmasına imkân sağlayan kişilerin dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmektedir. Bu suça benzer bir düzenleme 5237 sayılı Kanun'un *"Genel Ahlaka Karşı Suçlar"* bölümündeki 228. maddede, kumar oynanması için yer ve imkân sağlayan kişilerin bir yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılacağı şeklinde yer almaktadır. Her ne kadar söz konusu suçlar benzer şekilde düzenlenmiş olsalar da korudukları hukuki menfaatler birbirinden ayrılmaktadır.

13. 5237 sayılı Kanun'da yer alan suçla korunan hukuki menfaat, genel ahlakın korunması, toplumun ve çocukların kumarın sosyal bakımdan ortaya koyduğu büyük tehlikeden ve doğurması olası

facialardan korunmasıdır. Buna karşılık itiraz konusu kuralda yer alan suçla korunan hukuki menfaat, yukarıda ifade edilen menfaatlerin yanında devletin verdiği izin ve yetkiyle bahis ve şans oyunları düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler ile bu kişilerin gelirlerinden pay alan kamu kurum ve kuruluşlarının mali çıkarlarıdır. 7258 sayılı Kanun'a göre bahis ve şans oyunlarının devletin denetim ve gözetiminde yapılması suretiyle elde edilen gelirlerden sporla ilgili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılan pay Türk ekonomisi ve sporu için önemli bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, internet ve sair suretle erişim sağlayarak yasadışı şekilde bu tür bahis ve şans oyunlarının oynatılması halinde söz konusu kurum ve kuruluşların bu katkı paylarından mahrum kaldığı, ayrıca bu şekilde yasadışı bahis ve şans oyunları oynatılmasına imkân sağlanmasının bir çeşit kara para aklama vesilesi olduğu da anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun kuralla, suçun niteliğini, işleniş şeklini, mağdurda oluşan zararı ve korunan hukuki menfaati gözeterek, bu fiilleri 5237 sayılı Kanun'un kapsamı dışında düzenlediği ve daha ağır bir yaptırım tercih ettiği anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun bu tercihi, suç olarak tanımlanan fiillerin hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımlarına tâbi tutulacağının belirlenmesindeki takdir yetkisinin kapsamındadır.

14. Öte yandan, internetin ulusal ve uluslararası alanda bilgi paylaşımını ve iletişimi son derece hızlandırdığı günümüzde bu alanın kötüye kullanılması suretiyle çeşitli suçların işlenmesi de kolaylaşmıştır. İnternet ve sair suretle erişim sağlanarak oynanan bahis ve şans oyunlarının teknik yönden tümüyle kontrolündeki ve engellenmesindeki güçlükler ile kuralın ihlalinin ortaya çıkaracağı mali kayıplar da dikkate alındığında kuralın ihlaline getirilecek yaptırımın caydırıcı olmasının önemi açıktır. Kuralın gerekçesinde de belirtildiği üzere düzenlenen cezai hükümlerin yaptırımlar bakımından yetersiz kalması nedeniyle söz konusu maddede değişiklik yapılmak suretiyle kanun koyucu bu suçlara verilecek cezaların ağırlaştırılmasını amaçlamıştır. Ayrıca bu tür bahis ve şans oyunlarının devletin denetim ve kontrolünde oynatılmasının bir amacının da vatandaştaki eğilim ve talebin yasal yollardan ve kontrollü bir şekilde karşılanarak vatandaşların istismarlarla karşı

karşıya kalmasının önlenmesi, sosyal ve ekonomik bakımdan ortaya çıkabilecek tehlikeler karşısında korunması ve özellikle onsekiz yaşından küçüklerin bu tür bahis oyunlarından uzak tutulması olduğu açıktır. Bu bağlamda itiraz konusu kuraldaki cezanın, internet ve sair suretle erişim sağlanarak yasadışı şekilde bahis ve şans oyunu oynanması suçunun etkili bir cezayla karşılanması açısından gerekli, bu fiillerin işlenmesini ve yaygınlaşmasını önlemeye elverişli ve orantılı bir yaptırım olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle itiraz konusu kuralda bu yönden de hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

15. Başvuran Mahkeme tarafından, itiraz konusu kuralın 5237 sayılı Kanun'un 228. maddesindeki eylemlere benzer olduğu, aynı değerlere yönelen ve birbiriyle aralarında yakın bağ bulunan bu suçlar arasında ayrım yapılarak adaletsizliğe ve failler arasında eşitsizliğe neden olunduğu ileri sürülmüşse de farklı hukuki menfaatleri koruyan söz konusu suçları işleyenlerin aynı hukuksal konumda oldukları söylenemeyeceğinden bu suçları işleyenler arasında eşitlik karşılaştırması yapılamaz. Kaldı ki kural olarak suç ve ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının saptanmasında, benzer bir suç için öngörülen ceza ile yapılacak kıyaslamanın değil, o suçun yarattığı etkinin ve sonuçlarının dikkate alınması gerekmektedir. Bu nedenle bir suç için öngörülen cezanın başka bir suç için öngörülen cezayla karşılaştırılması suretiyle yapılan değerlendirme, anayasal denetime esas oluşturmaz.

16. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

IV- HÜKÜM

29.4.1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un, 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan *"…dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır."* ibaresinin, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 23.11.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	

Esas Sayısı : 2015/3 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/1
Karar Tarihi : 16.3.2016

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Genç Parti

DAVANIN KONUSU: Genç Partinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- DAVANIN GEREKÇESİ

Genç Parti, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 26.11.1992 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişiliğini kazanmıştır. Son büyük kongresini 12.5.2007 tarihinde yapan, ancak bu tarihten sonra büyük kongre yapmayan ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine Anayasa Mahkemesinin 18.6.2013 tarihli ve E.2012/3, K.2013/3 sayılı kararı ile ihtarda bulunulmasına rağmen bu aykırılığı gidermeyen Parti hakkında 24.6.2015 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 24.6.2015 tarihli ve 2015/1962 sayılı iddianamesi şöyledir:

"…

Partinin, 12/05/2007 tarihinde yapmış olduğu son büyük kongresinden itibaren üç yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen, 2820 sayılı Siyasi

Partiler Kanunu'nun 14/6. maddesine aykırı davranarak büyük kongresini yapmaması nedeniyle bu aykırılığı gidermesi için aynı Kanun'un 104. maddesi uyarınca parti hakkında ihtar kararı verilmesi istenmiş, Anayasa Mahkemesinin 18/06/2013 tarihli ve 2012/3 Esas, 2016/3 Karar sayılı ilâmı ile bu aykırılığın giderilmesi için ilgili partiye "İhtarda Bulunulmasına" karar verilmiştir.

İhtar kararından sonra aykırılığın giderilip giderilmediğinin tespiti için parti genel merkezi adresine gönderilen yazılar adresin sürekli kapalı olduğundan bahisle bilâ ikmal iade edilmiş, parti yönetimi ile irtibat kurulamamıştır. Daha sonra parti üyesi olan Erkan Hamza Günhan 05/03/2015 tarihli yazısı ile partinin 3. Büyük Olağan Kongresini yapmak üzere Altındağ İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına başvurduklarını ancak büyük kongreye katılacak seçilmiş üyeler ile tabii üyelere ait listelerin sunulmaması gerekçesi ile büyük kongre isteminin reddine karar verildiğini bildirdiği anlaşılmıştır.

Cumhuriyet Başsavcılığımızın 11/03/2015 ve 18/05/2015 tarihli yazıları ile büyük kongrenin yapılıp yapılmadığı adı geçen partiden tekrar sorulduğu halde yazılarımıza herhangi bir cevap verilmemiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Sicil Bürosunun düzenlediği 11/06/2015 günlü tutanakta, Partinin 12/05/2007 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu son büyük kongresinden sonra büyük kongrelerini yapmadığı tespitine yer verilmiştir.

…

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. maddesi uyarınca "Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz."

Parti Tüzüğü'nün 18. maddesinde de büyük kongrenin olağan toplantılarının, genel başkanın teklifi ile merkez yönetim kurulunun tespit edeceği yer ve zamanda yapılacağı, ancak bu toplantılar arasında geçecek sürenin iki yıldan az üç yıldan fazla olamayacağı ifade edilmiştir.

Bu hükümlere göre parti, en son yaptığı büyük kongreden itibaren en geç üç yıl içerisinde büyük kongresini yapmak zorundadır. Parti, 12/05/2007

tarihinde yapmış olduğu büyük kongresinden itibaren sekiz yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen büyük kongresini yapmamıştır.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87/5. maddesi uyarınca 'genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması' kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

…

Davalı Genç Partinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. ve 121. maddeleri ile 5253 sayılı Demekler Yasası'nın 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasası'nın 87/5. maddesi uyarınca üst üste iki kez süresinde büyük kongresini yapmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III- PARTİNİN SAVUNMASI

Genç Partinin 12.10.2015 tarihli ve 2015/0006 sayılı savunması şöyledir:

"Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Genç Parti'nin, kendiliğinden dağılma hali ve Hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti talebiyle açtığı 2015/3 Değişik işler sayılı davanın 10.09.2015 günlü yapılan inceleme toplantısında İddianame ve eklerinin onaylı örneklerinin Genç Parti Genel Merkezinin bulunduğu adrese Anayasa Mahkemesi Memurları tarafından tebliğ edilerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının bu konudaki talebine karşı görüşlerini bildirmeleri için 30 gün süre verilmesine karar verilmiştir.

Bilindiği ve gerek tebliğ edilen kararda ve gerekse Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Sicil Bürosunun düzenlediği 11/06/2015 günlü tutanakta, Partinin 12/05/2007 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu son büyük kongresinden sonra büyük kongrelerini yapmadığı yolundaki kabule göre Partinin Genel Başkanı hala Cem Cengiz UZAN'dır.

Türkiye'de 2003 yılından beri süregelen hukuka aykırı uygulamalar, Yargının siyasi iktidarın görüşü doğrultusunda hareket etmesi, Cem Cengiz

UZAN ve Ailesine yönelik hukuki linç girişimleri nedeniyle, Türkiye'deki Hukuk Tutulması Sürecinin sona ermesine kadar geçici olarak Yurt dışında Fransa'da İkamet etmektedir. Bu konuda Fransa'da oturma izni resmi olarak bulunmaktadır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığımın 24. Haziran 2015 gün ve 2015/1962 sayılı iddianamesinde sözünü ettiği Anayasa Mahkemesinin 18/06/2013 tarihli ve 2012/3 Esas, 206/3 Karar sayılı ilamı ile hiçbir ihtar ya da yazışma partimizi temsile yetkili kişilere tebliğ edilmediği gibi böyle bir durumdan haricen de haberdar olmuş değiliz. Bu konuda partimizin adı kullanılarak yeni bir Genel Merkez kiralandığı, hatta YSK ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ile yazışmalar yapıldığı, birilerinin kendilerini Genç Parti Genel Başkanı olarak tanıttığı yolunda duyumlar almıştık. Ancak belirtmek gerekir ki partimizi temsile yetkili kişilere ya da partimiz çalışanlarına bu güne değin iddianamede belirtilen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihtar ya da yazılarını Anayasa Mahkemesinin 18/06/2013 tarihli ve 2012/3 Esas, 206/3 Karar sayılı ilamından haberdar değiliz.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 24.Haziran 2015 gün ve 2015/1962 sayılı İddianamesinde ilk olarak Anayasa Mahkemesi tarafından 18/06/2013 tarih ve 2012/3 Esas, 206/3 Karar sayılı Kararı ile aykırılığın giderilmesi (Büyük Kongrenin toplanmamış olduğu) için ilgili partimize 'ihtarda Bulunulmasına' karar verildiği, İhtar kararından sonra aykırılığın giderilip giderilmediğinin tespiti için parti genel merkezi adresine gönderilen yazılar adresin sürekli kapalı olduğundan bahisle bila ikmal iade edildiği, parti yönetimi ile irtibat kurulamadığı, Daha sonra parti üyesi olan Erkan Hamza Günhan 05/03/2015 tarihli yazısı ile partinin 3. Büyük Olağan Kongresini yapmak üzere Altındağ ilçe Seçim Kurulu Başkanlığına başvurduklarını ancak büyük kongreye katılacak seçilmiş üyeler İle tabii üyelere ait listelerin sunulmaması gerekçesi ile büyük kongre isteminin reddine karar verildiğini bildirdiği belirtilmiştir.

Bu ifadelerden Partinin 3. Büyük kongresi için yapılan başvurunun Altındağ İlçe Seçim Kurulu tarafından reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu konuda büyük bir hızla Son Genel Kurul delegelerinin da katılımıyla partimiz tüzüğü doğrultusunda Olağan Büyük Kongre'nin toplanması hazırlığı başlatılmış olup Olağan Büyük Kongre'nin 30 günlük süre içinde toplanması mümkün değildir. 2820 sayılı siyasi partiler kanunu 14, -21.maddeleri ve Genç Parti tüzüğünün 61.-66.maddeleri gereğince önce ilçe kongrelerinin yapılıp sonuçlandırılması;

sonra il kongrelerinin yapılıp sonuçlandırılması gerekmektedir. İl kongrelerinde seçilen büyük kongre delegelerinin belirlenmesinden sonra Olağan Büyük Kongre yapılabilecektir. Bu nedenle en az 4 aylık süreye ihtiyaç vardır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 24.Haziran 2015 gün ve 2015/1962 sayılı İddianamesinde, Cumhuriyet Başsavcılığının 11/03/2015 ve 18/05/2015 tarihli yazıları ile büyük kongrenin yapılıp yapılmadığı tekrar sorulduğu halde yazılarına herhangi bir yanıt verilmediği savına gelince; yukarıdaki paragraflarda da belirttiğimiz gibi partimizi temsile yetkili kişilere yapılmış bir tebligat olmadığı gibi böyle bir tebligatın yapıldığını gösteren kanıtlar da iddianameye eklenmemiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 24.Haziran 2015 gün ve 2015/1962 sayılı İddianamesinde yer alan değerlendirmelere gelince; İddianamede;

'2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. maddesi uyarınca 'Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz,' (...) Genç Parti Tüzüğü'nün 18. maddesinde de büyük kongrenin olağan toplantılarının, genel başkanın teklifi ile merkez yönetim kumlunun tespit edeceği yer ve zamanda yapılacağı ancak bu toplantılar arasında geçecek sürenin iki yıldan az üç yıldan fazla olamayacağı ifade edilmiştir.(...)Bu hükümlere göre parti, en son yaptığı büyük kongreden itibaren en geç üç yıl içerisinde büyük kongresini yapmak zorundadır. Parti, 12/05/2007 tarihinde yapmış olduğu büyük kongresinden itibaren sekiz yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen büyük kongresini yapmamıştır. (...) 2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87/5. maddesi uyarınca "genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.' Denilmekte ve sonuç bölümünde ise;

'Davalı Genç Partinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. ve 121. maddeleri 5253 sayılı Dernekler Yasası'nın 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasasısının 87/5. maddesi uyarınca üst üste iki kez süresinde büyük kongresini yapmaması nedeni İle kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur.' denilmektedir.

Gerek Anayasa ve gerekse 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, siyasi partilerin kapatılması ile bazı hususlarda denetim yetki ve görevini Anayasa Mahkemesi'ne vermiştir. Anılan 2820 sayılı Kanunun 121 inci maddesi (Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanunu ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri; siyasi partiler hakkında da uygulanır) şeklinde açık bir hüküm getirmişse de anılan 121 inci madde delaletiyle Medeni Kanunun 87 inci maddesi bihakkın İnfisah halini belirlemiş ve 87/5. Fıkrası ise Bir Derneğin Olağan genel kurul toplantısını üst üste iki kez yapılmamasını derneğin dağılmış sayılmasına karar verileceği ve bu merciin de Sulh Mahkemesi olduğu saptanmıştır.

Görüldüğü gibi Siyasi partilerin yapısı ve işlevi ile Derneklerin yapısı ve işlevi arasında büyük farklar vardır. Bir Siyasi Partinin dernek statüsünde görülmesi ve bu yasadaki dağılma halini düzenleyen maddenin uygulanması aslında Siyasi Partiler Kanunun Siyasi Partilerin işlev ve amaçlarını düzenleyen maddelerine aykırıdır. O halde bu maddenin uygulama alanı bulunmamaktadır.

Her ne kadar, 121. maddede, Medeni Kanun ile Dernekler Kanunu'nun ve demekler hakkındaki diğer kanunların Siyasi Partiler Kanunu'na aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüş ise de söz konusu kanunlardaki hükümlerin uygulanabilmesi için bunların Anayasanın Siyasi Partiler hakkında öngördüğü ilkelere ve Siyasi Partiler Kanunu'nun hükümlerine ters düşmemesi, onlarla uyumlu nitelikte olması gerekmektedir. Siyasi Partilerin Devletin yönetimindeki etkinlikleri ve millî iradenin gerçekleşmesinde başlıca vasıta oluşları ve Anayasanın 'Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır' biçimindeki hükmü göz önünde tutulursa böyle bir münfesih olma durumunun Kabul edilmesinin ne kadar hukuk dışı olacağı anlaşılabilir.

Bu önem ve özelliklerinden dolayı siyasi partilere en ileri bir güvence sağlanması amacıyla Anayasa'da birçok hak ve özgürlük öngörülmüşken; bir siyasi partinin kendiliğinden dağılma halinin saptanmasının, ne Anayasa ilkeleri ne de Siyasi Partiler Kanunu'nun kurallarıyla bağdaşabilir. Ayrıca Genç Parti'nin münfesih sayılması;

Türk siyasetine önemli katkılar sağlayan ve bundan sonra da sağlayacak olan Genç Partiye,

Tüm ülkede yaygın olarak halen aktif siyaset yapma beklentisi ve arzusu içinde istifa etmemiş taşra teşkilatlarına,

Genç Parti'ye gönül verip üyeliğini devam ettiren yüz binlerce parti üyesine,

Son girdiği genel seçimlerde (2007) bir milyonu aşkın oy veren seçmene,

Önümüzdeki süreçte; Genç Parti'nin, ülke siyasetine mevcut siyasi partilerden farklı bir vizyon ve dinamizm kazandıracağına inanan alternatif bir parti olarak Genç Parti'ye oy verecek milyonlarca seçmene ve özgürce seçim yapma haklarına da haksızlık olacaktır.

Bu nedenle Genç Parti için yeniden Büyük Genel Kurulunu yapması için fırsat verilmesi demokrasinin olmazsa olmaz ilkesi sayılmalıdır.

…"

Partinin 23.10.2015 tarihli ve 2015/0007 sayılı ek savunması şöyledir:

"…

Bilindiği ve gerek tebliğ edilen kararda ve gerekse Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Sicil Bürosunun düzenlediği 11/06/2015 günlü tutanakta, Partinin 12/05/2007 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu son büyük kongresinden sonra büyük kongrelerini yapmadığı yolundaki sava karşı verdiğimiz yanıtla birlikte de Partimizin Genel Kurulunu toplama hazırlığı içine girmiş bulunmaktaydık.

Şimdi Yüksek Mahkemeye bir tarih de sunmak istiyoruz. İlçe kongrelerinin ve sonrasında il kongrelerinin ve yapılması sonucunda 14 Şubat 2016 tarihinde Büyük Genel Kurulu toplamayı kararlaştırmış bulunmaktayız.

Bilgi edinilmesini ve incelemekte olduğunuz davada bu hususun da göz önünde bulundurulmasını saygılarımızla arz ederiz."

IV- İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Genç Partinin savunması ve ek savunması, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Genç Partinin son büyük kongresini 12.5.2007 tarihinde yaptığını ve bu tarihten sonra üç yıl içinde yapması gereken büyük kongresini üst üste iki kez yapmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, altıncı fıkrasında büyük kongrenin parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanacağı ve bu sürenin iki yıldan az üç yıldan fazla olamayacağı belirtilmiştir.

4. İddianameye karşı diyeceklerinin sorulması üzerine Parti, büyük kongrenin zamanında toplanmadığını kabul etmekle birlikte büyük kongrenin toplanacağını belirtmiş ve daha sonra göndermiş olduğu 25.2.2016 tarihli ve 2016/016 sayılı yazıyla da kongreyi yapmış olduklarını bildirmiştir.

5. Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının Kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul

toplantısının iki defa üst üste yapılmaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona ermesi nedenleri olarak sayılmıştır.

6. Anayasa Mahkemesi, 17.5.2012 tarihli ve E.2012/1 (Değişik İşler), K.2012/2 sayılı, 8.12.2010 tarihli ve E.2009/4 (Değişik İşler), K.2010/6 sayılı kararlarında, büyük kongrelerini süresinde yapmadıkları için haklarında dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlıklarının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinde bulunulan partilerin, savunmaları istenmelerinden sonra da olsa büyük kongrelerini yapmalarını, siyasi ve hukuki varlıklarını devam ettirme yönünde bir iradenin varlığı olarak kabul etmiştir.

7. Davalı Partinin verdiği dilekçe ve eki belgelerden, Parti'nin büyük kongresini 14.2.2016 tarihinde yapmış olduğu, organlarını oluşturduğu, buna göre hukuki ve fiili varlığını sürdürdüğü anlaşılmıştır.

8. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca Parti hakkında, büyük kongresini üst üste iki kez süresinde yapmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istenilmiş ise de, bu istemden sonra siyasi ve hukuki varlığını devam ettirme yönündeki iradesini büyük kongresini yapmak suretiyle ortaya koyan Genç Parti hakkındaki istemin reddine karar verilmesi gerekir.

9. Serruh KALELİ, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN ve M. Emin KUZ bu görüşe katılmamışlardır.

V- HÜKÜM

Genç Partinin kendiliğinden dağılma hali ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin REDDİNE, Serruh KALELİ, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 16.3.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı son büyük kongresini 12.5.2007 tarihinde yaptıktan sonra, büyük kongresini 2 kez üst üste süresi içinde yapmayan Genç Partinin kendiliğinden dağılma halinin ve hukuki varlığının sona erdiğinin tespitini Mahkememizden talep etmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, altıncı fıkrasında, büyük kongrenin parti tüzüğünün göstereceği süreler içinde toplanacağı ve bu sürenin 2 yıldan az 3 yıldan fazla olmayacağı belirtilmektedir.

İlgili Parti en geç 12.5.2013 de büyük kongresinin yapmış olması gerekirken bu görevini bu süre içinde ifa etmemiş, mahkememize gönderdikleri savunmada büyük kongrelerini 14.2.2016 tarihinde gerçekleştirdiklerini ifade ettikleri görülmüştür.

Anayasa'nın 68. maddesinin üçüncü fıkrasında, siyasi partilerin Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürebilecekleri,

69/son fıkrada, Siyasi Partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenmelerinin kanunla düzenleneceği, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 121. maddesinde Türk Kanunu Medenisinin ve Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin, siyasi partiler hakkında da uygulanacağı, Dernekler Yasası'nın 36. maddesinin bu kanunda hüküm bulunmayan hallerinde ise Türk Medeni Kanunu'nun uygulanacağı ve Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin beşinci fıkrasının da Olağanüstü Genel Kurul toplantısının 2 defa üst üste yapılmaması halini, derneklerin kendiliğinden sona erme sebebi saydığı ve ifade ettikleri görüldüğünde, kuralların dava konusu olayda birebir uygulanacak ve gözetilmesi gereken normatif düzenlemeler olduğu açıktır.

Hal böyle iken, yasa kurallarını hiçe sayan ve büyük kongre toplantı yapma son süresini yaklaşık 3 yıl geçiren davalı Partinin 14.2.2016 da büyük kongresini yapmış olması, Mahkememiz çoğunluğunca Siyasi Partinin hukuki ve fiili varlığını sürdürme konusundaki iradesinin tezahürü olarak kabul görüp, sübut bulmuş normlara aykırılık hali hukuka uygunluk kapsamına alınmıştır.

Genç Partinin büyük kongresini süresinde yapmaması halinde olacaklar yukarıda sayılan ilgili hukuk içinde açık ve net olup, pozitif hukuk düzenlemeleri uygulayıcıya takdir hakkı tanımamaktadır.

Siyasi partiler Anayasal ve demokratik düzenin vazgeçilmezleri olmak, milli şuur ve iradenin oluşturulması amacı ile ülke çapında teşkilatlanarak çalışmak zorunda olan özel öneme haiz siyasi ayrıcalıklı tüzel kişilikler ise Anayasa ve kanunlar çerçevesinde toplumu yönetmeye talip olmanın ciddiyeti içinde kendi ödev ve görevlerini de aynı sorumluluk ve görev bilinciyle yapmak zorundadırlar ki, yasa koyucuda bu beklentileri süreyle sınırlandırarak kuralların desteklediği emredicilik ile yaptırıma bağlı zorunluluklar yüklemiştir.

Anılan ödevin süresinde yerine gelmemiş olmasını hukuka uygun hale getiren yasa kuralı yoktur. Normatif düzene karşı, süre dışında yükümlülüğü yerine getiren parti iradesinin hukuken korunan bir önceliği olamaz.

Anılan nedenler ile Cumhuriyet Başsavcılığının isteminin kabul edilip süresinde ilk büyük kongresini yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan siyasi partinin kendiliğinden dağılma halinin ve hukuki varlığının sona ermiş olduğunun kabulüne karar vermek gerekirken aksi yönde oluşan çoğunluk görüşüne katılınamamıştır.

Üye
Serruh KALELİ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 24.6.2015 tarihli ve 2015/1962 sayılı iddianamesinde, davalı Genç Partinin, 12/05/2007 tarihinde yapmış olduğu son büyük kongresinden itibaren üç yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen, büyük kongresini yapmaması nedeniyle bu aykırılığı gidermesi için 2820 s. Kanun'un 104. maddesi uyarınca parti hakkında ihtar kararı verilmesi istendiğini, Anayasa Mahkemesinin 18.06.2013 tarihli ve E. 2012/3, K.2016/3 sayılı kararı ile ilgili partiye "İhtarda Bulunulmasına" karar verildiğini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Sicil Bürosunun düzenlediği 11.06.2015 tarihli tutanakta, Partinin 12.05.2007 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu son büyük kongresinden sonra büyük kongresini yapmadığının tespit edildiğini; buna göre, davalı Partinin 12.05.2007 tarihinde yapmış olduğu büyük kongresinden itibaren sekiz yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen büyük kongresini yapmadığını, bu duruma bağlı olarak 2820 s. Kanun'un 14/6. ve 121. maddeleri ile 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 36. maddesinin yollamasıyla Türk Medeni Kanunu'nun 87/5. maddesi uyarınca üst üste iki kez süresinde büyük kongresini yapmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini iddia ve talep etmiştir.

2. Genç Parti Genel Başkan Yardımcısı, 23.10.2015 tarihli yazısı ile Parti büyük genel kurulunu 14 Şubat 2016 tarihinde toplamayı kararlaştırdıklarını Anayasa Mahkemesine bildirmiştir. Parti Genel Sekreteri tarafından, Partinin olağanüstü büyük genel kurulunun 14.02.2016 tarihinde yapıldığına ve parti organları için de gerekli

seçimlerin yapıldığına ilişkin 25.02.2016 tarihli yazı Anayasa Mahkemesine gönderilmiştir.

3. Mahkememiz çoğunluğu tarafından, davalı Partinin büyük kongresini 14.2.2016 tarihinde yaptığı, organlarını oluşturduğu, buna göre hukuki ve fiili varlığını sürdürdüğü; büyük kongresini yapan ve organlarını oluşturarak hukuki ve fiili varlığını sürdürme konusunda irade ortaya koyan parti hakkında, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesine göre hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti isteminin reddine karar verilmesi, gerektiği sonucuna varılmıştır.

4. 2820 s. Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* hükmüne yer verilmiştir. Bu durumla bağlantılı olarak Türk Medeni Kanunu'nun, 87. maddesinde derneklerin kendiliğinden sona erme halleri sayılmış, beşinci bentte de, **"olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması"** nedenine yer verilmiştir. Ayrıca, 5253 sayılı Dernekler Kanunu m. 36 gereğince de, "*...Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanır.*"

5. Buna göre bir siyasi partinin, Siyasi Partiler Kanunu m. 121 gereğince olağan genel kurulunu iki defa üstü üste aksatmaması gerekmektedir. Bu zorunluluğa uymaması halinde aynı Kanun'un 121,I. maddesinin yaptığı atıf ile Medeni Kanun ve Dernekler Kanunu'nun konuya ilişkin hükümleri siyasi parti hakkında da uygulama alanı bulmaktadır. Medeni Kanun m 87,I' beşinci bentte de, derneklerin, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması halinde kendiliğinden sona ereceği kabul edilmiştir. Görüldüğü gibi, hükümde derneğin sona ermesi için ayrıca herhangi bir ihtara vs. gerek kalmaksızın, genel kurulun süresinde yapılmamasıyla birlikte kanundan dolayı, kendiliğinden sona ermesi kabul edilmiştir. Buna göre, olağan genel kurul toplantısını iki defa üst üste yapmayan **bir siyasi partinin de aynı şekilde, kendiliğinden sona ermesi gereklidir. Siyasi parti kurucularının, partinin varlığını devam ettirmesi yahut ettirmemesi**

konusundaki iradelerinin, bu sonucun ortaya çıkmasında herhangi bir etkisi yoktur.

6. Dava konusu Genç Partinin, son büyük kongresini 12.05.2007 tarihinde yaptığı bu tarihten 14.02.2016 tarihine kadar büyük kongresini yapamadığı sabittir. 2820 s. Kanun'un 14. maddesinin altıncı fıkrası gereğince, *"Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz."* Şu halde Genç Parti, son büyük kongresinden itibaren yaklaşık 9 yıl sonra tekrar büyük kongresini yapabilmiştir. Davalı partinin, söz konusu kanun hükümleri dikkate alındığında en geç 12.05.2013 tarihine kadar büyük kongresini toplaması gerekiyordu. Bu tarihe kadar büyük kongre toplanamadığından ve zorunlu organlar oluşturulamadığından, Genç Partinin tüzel kişiliği Medeni Kanun m. 87,I gereğince kendiliğinden sona ermiştir. Bu sonuç, kanundan dolayı (ipso jure) ortaya çıktığından, bu tarihten sonra, 14.02.2016 tarihinde gerçekleşen büyük kongrenin, sona eren bir partiyi tekrar canlandırması mümkün değildir.

7. Bu bağlamda ayrıca ifade etmek gerekir ki, siyasi partilerin demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olması, demokrasi için büyük bir öneme sahip olmaları, onların emredici kurallara uygun davranmaları konusunda daha fazla hassasiyet göstermelerini gerektirir; yoksa öngörülen kurallara aykırı davranma, verilen sürelere uymama ayrıcalığı vermez.

8. Yukarıda belirtilen nedenlerle, davalı Genç Partinin, büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine yönelik Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi kabul edilip, siyasi partinin kendiliğinden sona erdiğine karar vermek gerekirken; süresinden sonra, siyasi partinin büyük kongresini yaptığı ve zorunlu organlarını oluşturduğu gerekçesiyle talebin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, davalı Genç Parti'nin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi hakkındaki talebinin reddine karar verilmiştir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 14. maddesinin altıncı fıkrasına aykırı davranarak büyük kongrelerini süresinde yapmadığı için, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine Anayasa Mahkemesince "İhtarda Bulunulmasına" karar verilen Genç Parti'nin, iddianamenin hazırlandığı 24/6/2015 tarihi itibariyle de büyük kongresinin toplanmadığı anlaşılmış; ancak davanın açılmasından sonra davalı Partinin olağanüstü büyük kongresini 14/2/2016 tarihinde yaptığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

2820 sayılı Kanunun 14. maddesinin altıncı fıkrası gereğince parti büyük kongresinin iki yıldan az üç yıldan fazla olmamak kaydıyla parti tüzüğünde gösterilen sürelerde toplanması gerekmektedir. Aynı Kanunun 121. maddesinde, Türk Medenî Kanunu ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin siyasî partiler hakkında da uygulanması öngörülmekte; 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 87. maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde ise "olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması" da "kendiliğinden sona erme" sebeplerinden biri olarak belirlenmektedir.

Böylece, son büyük kongresini 12/5/2007 tarihinde yapan Genç Parti'nin, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesine göre en geç 12/5/2010 ve 12/5/2013 tarihlerinde yapması gereken iki büyük kongresini üst üste yapmadığı ve 4721 sayılı Kanunun 87. maddesinde öngörülen "kendiliğinden sona erme" sebebinin gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Tüzel kişiliğin sona erme yollarından biri de kanunda belirtilen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona ermesidir. Dağılma (infisah) olarak belirtilen bu durumda, tüzel kişilik herhangi bir organın veya makamın karar almasına gerek kalmadan kanun hükmü gereği

kendiliğinden sona erer (Kemal Oğuzman/ Özer Seliçi/ Saibe Oktay-Özdemir, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 14. bs., İstanbul 2014, s. 339; Ali Naim İnan, Türk Medeni Hukuku, 3. bs., Ankara 2014, s. 204; Jale Akipek/ Turgut Akıntürk/ Derya Ateş, Türk Medenî Hukuku, Birinci Cilt, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, 12. bs., İstanbul 2014, s. 558, 652).

2820 sayılı Kanunun 14. ve 121. maddeleriyle 4721 sayılı Kanunun 87. maddesine göre, derneklerde olduğu gibi bir siyasî partinin büyük kongresinin iki defa üst üste yapılamamasıyla da, mahkeme kararına gerek olmadan parti tüzel kişiliği kendiliğinden sona ermiş sayılır.

4721 sayılı Kanunun 87. maddesinin ikinci fıkrasına göre bu konudaki mahkeme kararı, 4721 sayılı Kanunun 89. maddesi uyarınca derneklerin feshi davasında olduğu gibi mevcut hukukî durumu ortadan kaldıran (yani inşaî nitelikte) bir karar değil, tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitinden ibaret bir karardır. Dolayısıyla, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesindeki emredici hükme göre en geç üç yılda bir yapılması zorunlu olan üst üste iki büyük kongresini sekiz yıldan daha uzun bir süre geçmesine rağmen toplamayan anılan Partinin hukukî varlığı, 2820 sayılı Kanunun 121. ve 4721 sayılı Kanunun 87. maddeleri gereğince zaten kendiliğinden sona erdiğinden, Anayasa Mahkemesinin bu konudaki kararı da bu hukukî durumun tespitine ilişkin olacaktır. Esasen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi de adı geçen Partinin kapatılmasına değil, kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine ilişkindir.

Bu hukukî durumun ortaya çıkmasından sonra, fakat mahkeme kararı ile tespitinden önce olağanüstü büyük kongrenin toplanmış olması, adı geçen Partinin "kendiliğinden dağılma hâli" ile buna bağlı olarak "hukukî varlığının sona ermiş olduğu" gerçeğini değiştirerek Partinin hukukî varlığını ihya edemez.

Diğer taraftan, Anayasanın 68. maddesinin ikinci fıkrasında demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu belirtilen ve üçüncü fıkrasında önceden izin almadan kurulacakları öngörülerek kurulmaları kolaylaştırılan siyasî partilerin, aynı hüküm uyarınca Anayasa

ve kanun hükümleri içinde faaliyetlerini sürdürmeleri gerekmekte; Anayasanın 69. maddesinin birinci fıkrasında da faaliyetleri ile parti içi düzenlemeleri ve çalışmalarının demokrasi ilkelerine uygun olması gerektiği belirtilmektedir.

Kuşkusuz siyasî partilerin büyük kongrelerini çok uzun olmayan belirli aralıklarla gerçekleştirerek yönetim ve denetim organlarını belirlemeleri de, parti içi demokrasinin gerçekleştirilmesinin; böylece kendi içinde demokratik mekanizmaların işletilmesi suretiyle, partilerde siyasî faaliyet yapanların, hatta o partilerin seçmenlerinin demokratik haklarını kullanabilmelerinin bir gereğidir.

Bu itibarla, siyasî partilerin "kapatılması" için açılan davalarda kapatma görüşüne karşı yapılabilecek yorum ve değerlendirmelerin, parti içi demokrasinin sağlanması bakımından öngörülen "kendiliğinden sona erme" durumunun tespiti amacıyla açılan davalarda geçerli olmadığı ve Anayasa Mahkemesinin parti kapatma davalarından farklı olarak bu davalarda bir takdir yetkisinin de bulunmadığı düşünülmektedir.

Bu sebeplerle, adı geçen siyasî partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti için açılan davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun red yönündeki kararına katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2015/4 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/2
Karar Tarihi : 16.3.2016

DAVACI : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI : Adaletçi Kurtuluş Partisi

DAVANIN KONUSU: Adaletçi Kurtuluş Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- DAVANIN GEREKÇESİ

Adaletçi Kurtuluş Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 27.2.2012 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 25.6.2015 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 25.6.2015 tarihli ve 2015/1965 sayılı iddianamesi şöyledir:

"Adaletçi Kurtuluş Partisi 27.02.2012 tarihinde gerekli belgelerini İçişleri Bakanlığına vermekle, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesi uyarınca tüzel kişiliğini kazanmıştır.

Ancak sicil dosyası incelemesinde; Partinin 2820 sayılı Partiler Kanunun 14. ve parti tüzüğünün 5. maddesinde belirtildiği şekliyle kuruluşundan itibaren 2 yıl içerisinde yapmak zorunda olduğu ilk büyük kongresini yaptığına ilişkin bir bildirimde bulunmadığı görülmüştür. Adaletçi Kurtuluş Partisinden büyük kongresini yapıp yapmadığı yapmış ise sonucunun sicil dosyasına işlenmesi için gerekli belgeler talep edilmiş büyük kongrenin yapıldığına ilişkin bir belge sunulmadığı gibi yazılarımıza da cevap verilmemiştir.

Bu nedenlerle 2820 sayılı Kanunun emredici hükümlerine göre, adı geçen parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamadığı ve zorunlu organlarım oluşturmadığı değerlendirilmektedir.

…

Davalı Adaletçi Kurtuluş Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, 5253 sayılı Dernekler Yasasının 36. maddesi aracılığıyla 4721 sayılı Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III- İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Adaletçi Kurtuluş Partisinin ilk büyük kongresini yapmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebiyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin 11.9.2015 tarihli ve 33787353/2015-4 sayılı yazısıyla savunması istenilen Parti, savunma vermemiştir.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında parti kurucularının ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

5. Buna göre, gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 27.2.2012 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Adaletçi Kurtuluş Partisinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

6. Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması halleri, derneğin kendiliğinden sona ermesi nedenleri olarak sayılmıştır.

7. Açıklanan nedenlerle, 27.2.2012 tarihinde tüzel kişilik kazanan ve ilk büyük kongresini süresinde yapmayan Adaletçi Kurtuluş Partisinin hukuki varlığının sona ermiş olduğunun tespitine karar verilmesi gerekir.

8. Diğer taraftan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinde, *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer"* denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV- HÜKÜM

A- Adaletçi Kurtuluş Partisinin, 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B- Partinin tüm mallarının, 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

16.3.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/5 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/3
Karar Tarihi : 16.3.2016

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Ergenekon Partisi

DAVANIN KONUSU: Ergenekon Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- DAVANIN GEREKÇESİ

Ergenekon Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 15.1.2010 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 24.6.2015 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 24.6.2015 tarihli ve 2015/1963 sayılı iddianamesi şöyledir:

"Davalı siyasi parti 15/01/2010 tarihinde 31 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

…

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. maddesi uyarınca "Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar."

Davalı parti tüzüğünde ilk büyük kongrenin toplanma zamanı 2 yıl olarak belirtilmiştir.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca "İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması" kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 15/01/2010 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiği halde ilk büyük kongresini yapmamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

…

Davalı Ergenekon Partisi 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, Dernekler Yasasının 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III- İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Ergenekon Partisinin ilk büyük kongresini yapmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin

ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebiyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin 11.9.2015 tarihli ve 33787353/2015-5 sayılı yazısıyla savunması istenilen Parti, savunma vermemiştir.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında parti kurucularının ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

5. Buna göre, gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 15.1.2010 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Ergenekon Partisinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

6. Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması halleri, derneğin kendiliğinden sona ermesi nedenleri olarak sayılmıştır.

7. Açıklanan nedenlerle, 15.1.2010 tarihinde tüzel kişilik kazanan ve ilk büyük kongresini yapmayan Ergenekon Partisinin hukuki varlığının sona ermiş olduğunun tespitine karar verilmesi gerekir.

8. Diğer taraftan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinde, *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya*

başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer" denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV- HÜKÜM

A- Ergenekon Partisinin, 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B- Partinin tüm mallarının, 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

16.3.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/10 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/5
Karar Tarihi : 16.3.2016

TALEPTE BULUNAN : Eşref YAZICIOĞLU (Gönül Birliği Yeşiller Partisi Genel Başkanı)

TALEBİN KONUSU : Gönül Birliği Yeşiller Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- TALEBİN GEREKÇESİ

Gönül Birliği Yeşiller Partisinin tüm üyelerinin istifa ettiği, Parti'nin kayıtlı üyesinin olmadığı ve Büyük Kongrenin dahi yapılamayacak durumda olduğu belirtilerek, Parti'nin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti talep edilmektedir.

II- YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ GÖRÜŞÜ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının mütalaası şöyledir:

"Gönül Birliği Yeşiller Partisi 03/11/2000 tarihinde gerekli belgelerini İçişleri Bakanlığına vermekle, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesi uyarınca tüzel kişiliğini kazanmıştır. 06/10/2002 tarihinde ilk büyük kongresini yapmış, sonrasında sırasıyla 11/12/2005, 27/11/2008 ve 23/06/2012 tarihlerinde olağan büyük kongrelerini gerçekleştirmiş bu tarihten sonra tüzüğünde öngörülen tarihte olağan kongresini yapmamıştır.

Gönül Birliği Yeşiller Partisi 31 kurucu üye ile kurulmuş zaman içerisinde 12 kurucu üye partiden İstifa etmiştir. Halen kayıtlı üyesi bulunmamaktadır.

Adı geçen partiden olağan kongresini yapıp yapmadığı yapmış ise buna ilişkin belgeleri getirmesi talep edildiğinde parti genel başkam imzası ile Yüksek Mahkemenize verilen ilgi yazıya konu başvuru dilekçesinin bir örneğini de Başsavcılığımıza verilmiştir.

…

Gönül Birliği Yeşiller Partisi Genel Başkam tarafından Yüksek Mahkemenize yapılan başvuru, adı geçen siyasi partinin yukarıda değinilen sicil özeti ve anılan kanunlar ve maddeleri birlikte değerlendirildiğinde;

Parti genel başkanın başvurusunda büyük kongresini yapabilecek bir örgütlenme içerisinde bulunmadıkları, siyasi partinin kuruluş amacına yönelik çalışma yapmanın olanaksız olduğu anlaşılmaktadır. Partinin kapanma kararı verecek bir halde de olmadığı görülmektedir.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin 1. bendi "Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksızın hale gelmesi veya sürenin sona ermesi," bu hallerden birisidir.

2820 Sayılı Kanunun 3. maddesinde belirtildiği gibi Anayasa ve kanunlara uygun olarak; seçimler yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları İle milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güderler bu amaca yönelik tüzel kişiliklerini de kanun ve tüzüklerinde belirlenen organları vasıtasıyla kullanırlar.

Yüksek Mahkemenize başvuran Gönül Birliği Yeşiller Partisi Genel Başkanının başvuru dilekçesinde ve partinin sicil dosyasında anlaşıldığı üzere partinin bu amaca yönelik çalışma yapması, organlarını oluşturması olanaklı gözükmemektedir.

Bu açıklamalar karşısında;

Başsavcılığımızca 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 121. maddesi, 5253 sayılı Dernekler Yasasının 36. maddesi aracılığıyla 4721 sayılı Türk Medeni Yasasının 87. maddesinin 1. bendi uyarınca "Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksızın hale gelmesi.." halinin oluştuğu düşünüldüğünden Gönül Birliği Yeşiller Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi değerlendirilmektedir."

III- İNCELEME

1. Gönül Birliği Yeşiller Partisi Genel Başkanının talebi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görüşü, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Hiçbir üyesi kalmayan partinin dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmiştir.

3. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun "*Partilerin kurulması*" başlıklı 8. maddesinde "*Siyasî partiler, partiye üye olma yeterliğine sahip en az otuz Türk vatandaşı tarafından kurulur…*" hükmü yer almaktadır. Parti Genel Başkanı tarafından Anayasa Mahkemesine verilen dilekçede Parti'nin hiçbir kayıtlı üyesinin olmadığı ifade edilmiş, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı da görüş yazısında bu durumu teyit etmiştir.

4. Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve

zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması halleri, derneğin kendiliğinden sona ermesi nedenleri olarak sayılmıştır.

5. Açıklanan nedenlerle, hiçbir üyesi kalmaması sebebiyle Gönül Birliği Yeşiller Partisi'nin kuruluş amacının gerçekleşmesi olanaksız hale geldiğinden hukuki varlığının sona ermiş olduğunun tespitine karar verilmesi gerekir.

6. Diğer taraftan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinde, *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer"* denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV- HÜKÜM

A- Gönül Birliği Yeşiller Partisinin, 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B- Partinin tüm mallarının, 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

16.3.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/11 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/6
Karar Tarihi : 5.5.2016

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Güçlenen Türkiye Partisi

DAVANIN KONUSU: Güçlenen Türkiye Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- DAVANIN GEREKÇESİ

Güçlenen Türkiye Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 12.10.2009 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 10.12.2015 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 10.12.2015 tarih ve 51047475/3146 sayılı iddianamesi şöyledir:

"Güçlenen Türkiye Partisi 12.10.2009 *tarihinde gerekli belgelerini İçişleri Bakanlığına vermekle, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesi uyarınca tüzel kişiliğini kazanmıştır.*

Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır. Davalı Siyasi Partiye 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının14/6. maddesi gereğince kongre yapılması için yazılan yazılarımız parti genel merkezinin boş olması nedeniyle iade edilmiş ve yapılan tüm adres aramalarına rağmen parti adresi tespit edilememiştir.

Bu nedenlerle 2820 sayılı Kanunun emredici hükümlerine göre, adı geçen parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamadığı ve zorunlu organlarım oluşturmadığı değerlendirilmektedir.

Davalı Güçlenen Türkiye Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, 5253 sayılı Demekler Yasasının 36. maddesi aracılığıyla 4721 sayılı Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarım oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III- İNCELEME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Güçlenen Türkiye Partisinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 25.12.2015 tarih ve 33787353/2015-11 (Değ. İşler)-1098 sayılı savunma isteyen yazısının tebligatı, bildirilen Parti adresinin boş olması nedeniyle 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 28. maddesi hükümlerine göre yapılmıştır. Parti süresi içerisinde herhangi bir savunma yapmamıştır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında parti kurucularının ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

Buna göre, gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 12.10.2009 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Güçlenen Türkiye Partisinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması halleri, derneğin kendiliğinden sona erme nedenleri arasında sayılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 12.10.2009 tarihinde tüzel kişilik kazanan ve ilk büyük kongresini süresinde yapmayan Güçlenen Türkiye Partisinin hukuki varlığının sona ermiş olduğunun tespitine karar verilmesi gerekir.

Diğer taraftan 2820 sayılı Yasa'nın 110. maddesinde, *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer"* denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV- HÜKÜM

A- Güçlenen Türkiye Partisinin, 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B- Partinin tüm mallarının, 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

5.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/12 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/7
Karar Tarihi : 5.5.2016

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Vatan ve İstiklal Partisi

DAVANIN KONUSU: Vatan ve İstiklal Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- DAVANIN GEREKÇESİ

Vatan ve İstiklal Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 23.1.2013 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 22.12.2015 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 22.12.2015 tarih ve 51047475/3287 sayılı iddianamesi şöyledir:

"Vatan ve İstiklal Partisi 23.1.2013 *tarihinde gerekli belgelerini İçişleri Bakanlığına vermekle, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesi uyarınca tüzel kişiliğini kazanmıştır.*

Ancak sicil dosyası incelemesinde; Partinin 2820 sayılı Partiler Kanunun 14. maddesinde belirtildiği şekliyle kuruluşundan itibaren 2 yıl içerisinde yapmak zorunda olduğu ilk büyük kongresini topladığına ilişkin bir bildirimde bulunmadığı görülmüştür. Vatan ve İstiklal Partisinden büyük kongresini yapıp yapmadığı yapmış ise sonucunun sicil dosyasına işlenmesi için gerekli belgeler talep edilmiş, büyük kongrenin yapıldığına dair bir belge sunulmadığı gibi, yazılarımıza da cevap verilmemiş ve tüm uğraşlara rağmen parti yetkililerine ulaşılamamıştır.

Bu nedenlerle 2820 sayılı Kanunun emredici hükümlerine göre, adı geçen parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamadığı ve zorunlu organlarım oluşturmadığı değerlendirilmektedir.

Davalı Vatan ve İstiklal Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, 5253 sayılı Demekler Yasasının 36. maddesi aracılığıyla 4721 sayılı Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarım oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III- İNCELEME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Vatan ve İstiklal Partisinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 25.12.2015 tarih ve 33787353/2015-12 (Değ. İşler) -7/8 sayılı savunma isteyen yazısının tebligatı, bildirilen Parti adresinin boş olması nedeniyle 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 28.

maddesi hükümlerine göre yapılmıştır. Parti süresi içerisinde herhangi bir savunma yapmamıştır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında parti kurucularının ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

Buna göre, gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 23.1.2013 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Vatan ve İstiklal Partisinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması halleri, derneğin kendiliğinden sona ermesi nedenleri arasında sayılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 23.1.2013 tarihinde tüzel kişilik kazanan ve ilk büyük kongresini süresinde yapmayan Vatan ve İstiklal Partisinin hukuki varlığının sona ermiş olduğunun tespitine karar verilmesi gerekir.

Diğer taraftan 2820 sayılı Yasa'nın 110. maddesinde, *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer"* denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV- HÜKÜM

A- Vatan ve İstiklal Partisinin, 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B- Partinin tüm mallarının, 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

5.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2016/1 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/8
Karar Tarihi : 26.5.2016

TALEPTE BULUNAN: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

TALEBİN KONUSU: "Türkiye Komünist Partisi 1920" isminin ve "TKP 1920" kısaltılmış isminin iltibasa yol açması nedeniyle hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebidir.

I- TALEBİN GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı iddianamesinde, Türkiye Komünist Partisinin 1993 yılında kurulmuş olduğu ve siyasi parti siciline daha önceden kayıt edildiği, Türkiye Komünist Partisi 1920'nin ise 2012 yılında kurulduğu ve Parti isminin ve kısa adının karışıklığa mahal verecek bir şekilde kullanıldığı belirtilerek Türkiye Komünist Partisi 1920'nin isim ve kısa isminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilmiştir.

II- YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İDDİANAMESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Davalı parti 07/02/2012 tarihinde gerekli belgelerini İçişleri Bakanlığına vermekle, Toplumcu Kurtuluş Partisi adıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesi uyarınca tüzel kişilik kazanmış ve adı siyasi parti siciline İşlenmiştir. Davalı parti 15/02/2012 tarihinde yapılan kurucular kurulu

toplantısı ile tüzük değişikliğine gitmiş, değişiklik sonucu parti adının "Türkiye Komünist Partisi" kısa adının da (TKP) olduğunu Başsavcılığımıza bildirilmiştir. Değiştirilen parti adı ve kısa adının 06/09/1993 tarihinde kurularak tüzel kişilik kazanan ve siyasi parti siciline daha önceden kayıt edilen "Türkiye Komünist Partisi" adı ile aynı olduğu düşüncesiyle Başsavcılığımızca bu aykırılığın giderilmesi amacıyla Yüksek Mahkemenizden 2820 sayılı Kanunun 104. maddesi uyarınca partiye ihtar verilmesi istenmiştir. Yüksek Mahkemedeki ihtar davası devam ederken parti, adının "Türkiye Komünist Partisi 1920" kısa adının da "TKP 1920" olarak değiştirdiği Yüksek Mahkemeye bildirilmiş buna rağmen mahkeme yaptığı incelemede 10/01/2013 tarih ve 2012/1 Esas, 2013/1 Karar sayılı karar ile davalı siyasi partiye ihtarda bulunulmasına karar vermiştir. İhtar kararında belirtilen aykırılıklara karşın parti adının değiştirildiğine ilişkin bir bildirimde bulunulmamış en son yapılan 03/01/2016 tarihli kongre evraklarının incelenmesinde halen parti adının Türkiye Komünist Partisi 1920 (TKP 1920) olarak kullanılmaya devam edildiği anlaşılmıştır.

Cumhuriyet Başsavcılığımızca adı geçen partinin ısrarla parti adı ve kısa adında bir değişiklik yapmadığı görüldüğünden, anılan Yüksek Mahkeme karan ve bu karar sonrasında 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 96. ve 104. maddelerine yapılan eklemeler de hatırlatılarak davalı partiden adı ve kısa adının siyasi parti sicilinde kayıtlı bir başka siyasi parti ile aynen veya iltibasa mahal vermeyecek şekilde belirlenerek değiştirilmesi istenilmiştir.

Ancak davalı siyasi parti 19/04/2016 tarihli yazıları ile özetle parti adlarının "Türkiye Komünist Partisi 1920" kısa adının "TKP 1920" olduğunu ve Anayasa Mahkemesine başvuruyu gerektirir bir durum olmadığını belirterek yazımızın gereğini yerine getirilmeyeceğini cevaben bildirmiştir.

Tüm bunlar karşısında 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunun 104/son maddesi uyarınca Toplumcu Kurtuluş Partisinin, "Türkiye Komünist Partisi 1920" olarak değiştirilen adı ve "TKP 1920" olarak değiştirilen kısaltılmış adının hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesini istemek gerekmiştir.

…

SONUÇ ve İSTEM

Davalı partinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 96, maddesinin amir hükmüne ve Anayasa Mahkemesinin 10/01/2013 tarih ve 2012/1 Esas, 2013/1 Karar sayılı kararına rağmen ısrarla adı ve kısa adını siyasi parti sicilinde kayıtlı bir başka siyasi parti ile aynen veya iltibasa mahal vermeyecek şekilde belirlemediği anlaşıldığından;

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunun 104/son maddesi uyarınca Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak kurulan sonradan Türkiye Komünist Partisi 1920 olan partinin "Türkiye Komünist Partisi 1920" adının ve "TKP 1920" kısaltılmış adının hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III- PARTİNİN SAVUNMASI

Türkiye Komünist Partisi 1920'nin savunmasının ilgili kısımları şöyledir:

"…

1. Yargıtay *Cumhuriyet Başsavcılığı tezlerinin dayanaklarından birini Anayasa Mahkemesinin 10.01.2013 tarih ve 2012/1 Esas, 2013/1 Karar sayılı kararı oluşturmaktadır. Oysa Anayasa Mahkemesinin ihtar kararından sonra 18.06.2014 tarih ve 6545 sayılı kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu (SPK)104. maddeye eklenen üçüncü fıkrada 'Tüzüklerinde Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri ve rumuzlarını aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde kabul eden veya kullanan siyasi parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca resen veya ilgili siyasi parti tarafından doğrudan yazı ile başvurulur. Anayasa Mahkemesi başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde isim, amblem ve rumuzlarla ilgili olarak siyasi parti siciline kayıt önceliğine göre yapacağı incelemede bu Kanunun 96'nct maddesinin birinci fıkrasına aykırılık görürse, aykırılık teşkil eden isim, amblem ve rumuzların hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verir' denilerek Anayasa Mahkemesinin ihtar kararını dayandırdığı mevzuatta köklü bir değişiklik yapılmıştır. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 96. maddesinin birinci*

fıkrasına aykırılık teşkil ettiği düşünülen durumlar ihtar konusu olmaktan çıkmıştır.

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tezlerini aynı zamanda 6545 sayılı kanun ile değişen 2820 sayılı SPK 96. ve 104. maddesine yapılan değişikliklere de dayandırmıştır. Son hâliyle SPK madde 104'te; "Tüzüklerinde ... siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri ve rumuzlarını aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde kabul eden veya kullanan siyasi parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca resen veya ilgili siyasi parti tarafından doğrudan yazı ile başvurulur" denilerek mevzuatta bir başka köklü değişiklik yapılmış ve ilgili siyasi partilere de başvuru hakkı da getirilmiştir.

3. Kaldı ki, parti adımızın ve kısa adımızın siyasi partiler sicilinden terkinine karar verilmesi talebine temel oluşturan, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesine 6545 sayılı kanunla eklenen üçüncü fıkrası açıkça ANAYASAYA AYKIRIDIR.

4. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Yüce Heyetinize sunduğu dilekçede, partimizin 19.4.2016 tarih ve 81 sayılı yazısında belirtilen ve yukarıda da tekrar ettiğimiz mevzuattaki köklü değişiklikler ile yine aynı yazımızda işaret ettiğimiz Türkiye siyasi hayatında konunun esasına ilişkin yaşanan gelişmeleri dikkate almayarak; '07/02/2012 tarihinde kurularak tüzel kişilik kazanan Toplumcu Kurtuluş Partisi kuruluşundan hemen sonra kurucular kurulu karan ile siyasi parti sicilinde kayıtlı bir başka partinin adını ve kısa adını kullanacağına ilişkin karar alması, bu kararında ısrarı nedeni ile açılan ihtar davasına rağmen parti adına daha önceden kurulmuş bir başka siyasi parti adı ve kısa adıyla ayırt edilmesi sonucunu doğurmayacak ekleme yapılmasının demokrasi esaslarına uygun olmadığı gibi 6545 sayılı Kanunla değişik 2820 sayılı Kanunun 96. maddesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir' şeklinde son derece isabetsiz bir değerlendirme yapmıştır. Şöyle ki;

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının parti adımızın ve kısa adının SPK madde 96'ya aykırı olduğuna ilişkin değerlendirmesi esasa ilişkin yönüyle de son derece isabetsiz olmuştur.

6. ADİL VE ETKİN SAVUNMA HAKLARI

Savunma haklarının adil ve etkin olarak kullanılabilmesi için, mahkeme önünde yüz yüze ve sözlü olarak da savunma hakkı tanınması son derece önemli ve kaçınılmazdır. Bu durum parti yönünden yaşamsal önem taşımaktadır. Parti, kitleler ve hafızalarda adı ve kısa adı ile de yer bulmaktadır. Böyle önemli bir konuda sözlü savunma hakkı sağlanmaması ve yasada öngörülen yöntem, savunma hakkını kısıtlayıcıdır. Bu durum adil yargılama, ifade ve örgütlenme özgürlüğüne aykırılık bakımından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 inci, 10 uncu ve 11 inci maddesine uygun değildir. Yasal düzenleme ile, çok açıkça sözlü savunma durumunun yasaklanmaması karşısında, hakkın özünün zedelenmemesi için, sözlü savunma olanağı sağlanmalıdır.

7. SONUÇ VE İSTEM

Demokratik ve siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasi partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenmeleri, kapatılmaları ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmaları, mali yönden denetimleri Anayasa ve yasalar tarafından, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığıma, yani yüksek yargıya bırakılmıştır. Böylece siyasal, demokratik, toplumsal hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi yüksek yargının güvencesine alınmıştır. Yüce Mahkemenin, bu anlayışla hareket ederek;

A- Avrupa Birliği İnsan Hakları Sözleşmesinin adil yargılama, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü düzenleyen 6 inci, 10 uncu ve 11 inci maddeleri uyarınca, Sözleşmenin öngördüğü Savunma hakkının etkin biçimde kullanılabilmesi için sözlü savunma olanağı da sağlanmasına,

B- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 104/son maddesinin, ayrıca gerek duyulması durumunda yukarıda belirtilen neden, kapsam ve gerekçelerle 6216 sayılı Yasa'nın 3/1-d maddesinin, (2820 sayılı Yasa'nın 104/son maddesi ile sınırlı olarak) "Anayasa Mahkemesi'nin görevli kılınması yönünden" Anayasa'ya aykırılığının ciddi olması nedeniyle, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulması ve başvuru sonucunun beklenmesine,

C- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, partimizin adının ve "TKP 1920" olan kısaltılmış adının, 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler

Kanunu'nun 104/son maddesi uyarınca hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine karar verilmesi talebinin reddine, karar vermesini talep ediyoruz."

IV- İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Türkiye Komünist Partisi 1920'nin savunması, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- İsim Yönünden

2. İsminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden silinmesine karar verilmesi istenen Parti, 7.2.2012 tarihinde "*Toplumcu Kurtuluş Partisi*" ismiyle kurulmuş ve 15.2.2012 tarihinde ismini "*Türkiye Komünist Partisi*" olarak değiştirmiştir.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, aynı ismi taşıyan bir diğer partiden ayırt edilmesine olanak verecek biçimde, ismini ve kısaltılmış ismini değiştirmesi için Partiye 2820 sayılı Kanun'un 104. maddesi uyarınca ihtar verilmesini 3.4.2012 tarihinde talep etmiştir.

4. İhtar talebinden sonra, Parti Kurucular Kurulu'nun 15.4.2012 tarihli kararı ile Parti'nin ismi "*Türkiye Komünist Partisi 1920*", kısaltılmış ismi ise "*TKP 1920*" olarak değiştirilmiş ve parti logosuna da "*1920*" ibaresi eklenmiştir.

5. Anayasa Mahkemesi, 10.1.2013 tarihli ve E.2012/1(Siyasi Parti-İhtar), K.2013/1 sayılı kararıyla Parti'nin "*Türkiye Komünist Partisi 1920*" olan ismini ve "*TKP 1920*" olan kısaltılmış ismini değiştirmesi için Parti'ye ihtarda bulunulmasına karar vermiştir. Parti söz konusu ihtar kararına rağmen isminde ve kısaltılmış isminde herhangi bir değişiklik yapmamıştır.

6. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 96. maddesinin birinci fıkrasında, "*…siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri,*

amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı…" belirtilmiştir.

7. Buna göre bir parti, siyasi parti siciline kayıtlı başka bir partinin ismini aynen veya karışıklığa yol açacak şekilde kullanamayacaktır. Siyasi parti siciline kayıtlı bir partinin isminde geçen bir kelimenin diğer bir parti tarafından karışıklığa yol açmaması koşuluyla kullanılmasında ise herhangi bir engel bulunmamaktadır.

8. Bu doğrultuda, siyasi partilerin seçmenlere vereceği mesajları daha anlaşılabilir kılması ve hitap ettikleri seçmen kitlesinin taşıdığı değerlerin sahiplenildiğinin beyan edilmesi bakımından hedeflediği idealleri yansıtan kelimeleri isimlerinde kullanmaları son derece doğaldır. Ancak partiler bu kelimeleri, siyasi parti siciline daha önceden kayıtlı olan partilerin isimleriyle karıştırılmaya mahal vermeyecek şekilde kullanmalıdırlar. Bir partinin kullanacağı isim, amblem veya işaretlerin başka bir parti izlenimi vermemesi, yanılgı veya yanlış anlamaya sebep olmaması gerekir. Siyasi partilerin isim, amblem ve işaretleri açık olmalı ve kişiler için o siyasi partinin başka bir siyasi parti ile karıştırılmasına yol açmamalıdır.

9. Siyasi partiler tarafından Anayasa Mahkemesine sunulmuş olan parti sicil dosyalarının incelenmesi sonucunda, aleyhine ihtar isteminde bulunulan Parti'nin 15.4.2012 tarihinde gerçekleştirdiği tüzük değişikliği ile kullanmaya başladığı parti isminin 16.8.1993 tarihinde kurulan Türkiye Komünist Partisi'ne ait olduğu ve halen de siyasi partiler siciline kayıtlı olarak bu Parti tarafından kullanıldığı anlaşılmaktadır. 15.4.2012 tarihli tüzük değişikliği ile parti ismine "*1920*" ibaresini eklemek suretiyle belirlediği isminin de belirtilen siyasi parti ile açıkça ayırt edilmesine imkân sağlamadığı, karışıklığa ve yanlış anlamaya neden olacağı sonucuna varılmıştır.

10. Bu nedenlerle, "*Türkiye Komünist Partisi*" tarafından kullanılmakta olan Parti isminin, daha sonra kurulan bir parti tarafından "*Türkiye Komünist Partisi 1920*" olarak karışıklığa yol açacak derecede benzer bir şekilde kullanılmasının karıştırılmaya ve seçmeni yanıltmaya elverişli olduğu, bu nedenle "*Türkiye Komünist Partisi 1920*" isminin 2820

sayılı Kanun'un 96. maddesine aykırı olduğu anlaşıldığından anılan Kanun'un 104. maddesine istinaden hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamışlardır.

2- Kısaltılmış İsim Yönünden

11. Parti, kurucular kurulunun 15.4.2012 tarihli kararı ile kısaltılmış ismini "*TKP 1920*" olarak değiştirmiştir.

12. 2820 sayılı Kanun'un 96. maddesinde, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimlerinin, amblemlerinin, kısaltılmış isimlerinin, rozetlerinin ve benzeri işaretlerin aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılamayacağı prensibinin benimsenmesinin amacının, bir partinin başka bir parti ile karıştırılmasına yol açacak isim, amblem veya işaret kullanmasının önlenmesi olduğu, iltibastan söz edilebilmesi için sicile kayıtlı bir partinin kısaltılmış isminin birebir kullanılmasının gerekli olmadığı, seçmenler ve kamuoyu nezdinde partinin başka bir parti izlenimini yaratacak, seçmeni yanıltacak şekilde, başka bir ifade ile karıştırılmaya elverişli bir kısaltılmış ismin kullanılmasının yasaklandığı görülmektedir.

13. Parti tarafından kullanılmakta olan "*TKP 1920*" kısaltılmış isminin, başka bir parti tarafından kullanılan "*TKP*" kısaltılmış isminden duraksamaya yer olmayacak bir şekilde ayırt edilmesinin mümkün olmadığı ve bu şekilde kullanılmasının seçmenler nezdinde karışıklığa mahal verebileceği sonucuna varılmıştır.

14. Bu nedenlerle, "*Türkiye Komünist Partisi 1920*" tarafından kullanılmakta olan "*TKP 1920*" kısaltılmış isminin, daha önce kurulan bir parti tarafından kullanılan "*TKP*" kısaltılmış ismi ile karışıklığa

yol açacak derecede benzer bir şekilde kullanılmasının karıştırılmaya ve seçmeni yanıltmaya elverişli olduğu, bu nedenle *"TKP1920"* kısaltılmış isminin 2820 sayılı Kanun'un 96. maddesine uygun olmadığı anlaşıldığından anılan Kanun'un 104. maddesine istinaden hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamışlardır.

V- SONUÇ

Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak kurulan sonradan Türkiye Komünist Partisi 1920 olan partinin *"Türkiye Komünist Partisi 1920"* isminin ve *"TKP 1920"* kısaltılmış isminin kullanılmasının durdurulmasına, hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine, Engin YILDIRIM ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 26.5.2016 karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 2012 yılında kurulan Türkiye Komünist Partisi 1920'nin isim ve rumuzunun, 1993'de kurulan ve parti siciline daha önce kaydı yapılan Türkiye Komünist Partisi isim ve rumuzuyla karışıklığa neden olacak şekilde kullanıldığı iddiasıyla Türkiye Komünist Partisi 1920'nin isim ve rumuzunun hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

Siyasi Partiler Kanununun 104. maddesinde, tüzüklerinde siyasi parti siciline kayıtlı bulunan partilerin isimleri, amblemleri ve rumuzlarını aynen veya iltibasa neden olacak şekilde kabul eden veya kullanan siyasi parti aleyhine ilgili siyasi parti tarafından da Anayasa Mahkemesine başvuru yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Ülkemizde faaliyet gösteren ve isimlerinde "Komünist" ibaresi geçen siyasi partilerden hiçbiri şu ana kadar Türkiye Komünist Partisi 1920 aleyhine başvuru yapmamıştır.[1] Bu partilerin amblemleri komünizm ideolojisinin ana simgesi olan orak çekiç şeklinden oluşmakla beraber tasarımları birbirlerinden farklılıklar göstermektedir.

Demokratik bir sistemde siyasi partilerin iradelerine öncelik verilmesi siyasi hak ve özgürlüklerin korunması açısından önem taşımaktadır. Türkiye Komünist Partisi 1920 ismi ve TKP 1920 rumuzunun kullanılmasının ne gibi karışıklıklara neden olduğu Cumhuriyet Başsavcılığı talebinde açık, net ve somut olarak gösterilmemiştir. Nitekim ilgili parti de savunmasında bu isim ve rumuzu ne idari ne de siyasi olarak hiçbir karışıklığa mahal vermeden dört yıldan beri kullandığını vurgulamıştır.

Seçmenler çeşitli nedenlerle parti adlarını, kısaltmalarını ve amblemlerini karıştırabilir. Sırf isim ve kısaltma benzerliğinden dolayı Anayasanın tanıdığı en temel haklardan olan siyasi parti kurma ve siyasi faaliyette bulunma hakkı engellenmemelidir. Bir siyasi partinin kendisini en iyi ifade ettiğini düşündüğü ismi ve kısaltmayı terk etmeye

[1] Bu partiler şunlardır: Türkiye Komünist Partisi (TKP), Türkiye Komünist Partisi 1920 (TKP 1920), Halkın Türkiye Komünist Partisi (HTKP), Komünist Parti (KP), Türkiye Komünist Hareketi (TKH).

zorlanması ifade ve örgütlenme özgürlüğü ve demokrasi esaslarıyla bağdaşmayan ölçüsüz bir müdahale anlamına gelmektedir. Bu müdahale herhangi bir somut veriye dayanmadan, salt varsayımsal gerekçelerle gerçekleştirilmektedir.

Anayasanın 13., 26. ve 67. maddelerinin ihlal edildiği kanaatiyle, çoğunluk kararına muhalefet edilmiştir.

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

KARŞIOY YAZISI

1. Toplumcu Kurtuluş Partisi adı altında faaliyet göstermekte iken tüzük değişikliği yapmak suretiyle Türkiye Komünist Partisi adını alan partinin yeni adı ve bu adın kısaltması olan TKP'nin, önceden mevcut olup aynı adı ve kısaltmayı kullanan diğer bir partiyle karıştırılmasına mahal verdiği gerekçesiyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 96. maddesine göre ihtar verilmesi yolunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca vaki talep üzerine Türkiye Komünist Partisi (eski Toplumcu Kurtuluş Partisi) tarafından parti adının ve logosunun değiştirilmesine karar verilmiş; parti adına ve logosuna "1920" ibaresi ilave edilerek adı "Türkiye Komünist Partisi 1920", kısaltılmış adı da "TKP 1920" şeklinde değiştirilmiştir.

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, yapılan bu değişikliklerin siyasi partiler sicilinde daha önceden kayıtlı olan Türkiye Komünist Partisi ile ayırt edilmesi için yeterli olmadığını değerlendirerek, ek mütalaa ile Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Bu konuda yapılan değerlendirme sonucu Anayasa Mahkemesince, Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesi gereğince "Türkiye Komünist Partisi 1920" adı ve rumuzu ile "TKP 1920" rumuzu ve logosunun kullanılmasının durdurulmasına, hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine dair karar verilmiştir. Bu karara, esas itibariyle 25.9.2014 tarihli, 2014/7 (Değişik İşler) Esas, 2014/9 Karar sayılı Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin Karşıoy yazımızda belirtilen nedenlerle katılmamaktayım.

3. Her ikisi de birer ideoloji partisi olan iki partinin ad ve logoları arasında, belli ölçüde benzerlikler olması kaçınılmaz olup karışıklıktan söz edebilmek için, bu benzerliklerin ortalama bir dikkat ve algıya sahip sıradan bir kişiyi yanıltacak düzeyin de ötesinde, benimsedikleri ideolojinin tarihsel geçmişini, bu bağlamda komünist partiler tarihinde önem taşıdığı anlaşılan 1920 tarihini bilen kişileri dahi yanıltacak düzeyde benzerlik olması gerekir. İnceleme konusu partiler ve seçmenleri yönünden ise böyle bir durumun söz konusu olmayacağı açıktır.

4. Siyasi parti adının, kısaltmasının ve logosunun kullanılmasına yapılacak bir müdahale, demokratik bir toplumda zorunlu ve ölçülü olmalıdır. Bir ölçüde karışıklığa sebep olma ihtimali bulunsa dahi TKP 1920 adı ve logosunun yaratacağı karışıklık nedeniyle seçmen iradesinin seçim sonuçlarına yansımasında ortaya çıkacak hatanın kabili ihmal düzeyde kalacağı, öte yandan bir siyasi partinin siyasi faaliyetlerde bulunabilmek için kendisine uygun bulduğu ad ve logonun engellenmesinin siyasi faaliyet özgürlüğüne ağır bir müdahale teşkil edeceği gözetildiğinde, ölçülü olmadığını düşündüğüm sonuca katılmamaktayım.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2016/4 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/11
Karar Tarihi : 2.8.2016

TALEPTE BULUNAN: Genç Parti Genel Başkanlığı

TALEBİN KONUSU: Yeniden Genç Partinin isminin ve ambleminin iltibasa yol açması nedeniyle hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebidir.

I- TALEBİN GEREKÇESİ

Genç Parti Genel Başkanlığının başvuru dilekçesinde, sonradan kurulan Yeniden Genç Partinin isminin ve ambleminin karışıklığa mahal verecek şekilde benzer olduğu belirtilerek söz konusu Partinin isim ve ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilmiştir.

II- YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ MÜTALAASI

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının mütalaasının ilgili bölümleri şöyledir:

"Siyasi partiler, kendilerini ayırt edici unsurlarla ortaya koyabilmek için isimleri yanında, başka ifade yöntemlerine de ihtiyaç duyarlar. Bu anlamda amblem, bayrak, rozet, kısaltılmış ad yani rumuz gibi unsurlarla kendilerini kitleler karşısında daha etkin ve akılda kalıcı şekilde ifade etme yolunu seçerler. Amblem, bayrak, rozet ve kısaltılmış ad, partinin ismi dışında; kısa, açık veya öz bir ifade ile partiyi tanımlamak için kullanılan simgelerdir. Uygulamada amblem, bayrak, rozet ve kısaltılmış ad genelde, parti ismindeki kelimelerin baş harfleri ve renklerinden oluşmakta, partinin kendisini tanıtıcı bir unsuru, daha açık ve ayırt edici ifade yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 96. madde gerekçesinde, sicile kayıtlı partilerin isim, amblem veya işaretlerinin kullanımı ile ilgili bir açıklama bulunmamakla beraber, maddeyle amaçlanan, bir partinin başka bir parti izlenimini yaratacak isim, amblem veya işaret kullanmasının önlenmesidir. Anılan madde ve gerekçesi ile 6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklik birlikte değerlendirildiğinde; sicile kayıtlı bir partinin isim, amblem veya işaretinin başka bir siyasi parti tarafından birebir kullanılması gerekli olmayıp, "iltibasa mahal verecek şekilde" o parti izlenimini verecek ya da çağrışım yapabilecek biçimde, başka bir ifade ile karıştırılmaya elverişli isim, rumuz, amblem veya işaret kullanması açıkça yasaklanmaktadır. Bu düzenleme yapılırken, bahsedilen isim, bayrak, amblem, rozet ve kısaltılmış adı (rumuzu) kullanan partiler arasında, eylem veya söylem birliği ya da organik bir bağ da aranmamıştır. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesinde "kuruluş bildirisinde siyasi parti adının yazılması", 96. maddesinin değişiklikten önceki ve sonraki her iki halinde "partiler tarafından amblem, bayrak, rozet ve kısaltılmış ismin (rumuzun) hangi sınırlar içerisinde kullanılması mümkün olduğu" hususu, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 26. maddesi ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 78. maddesinde "seçimlerde kullanılan birleşik oy pusulalarında parti kısaltılmış adlarının yer alacağı" hükümleri ile siyasi partiler hakkında uygulanabilecek diğer kanunların 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; 'Genç Parti' ile 'Yeniden Genç Parti'nin' isim ve amblemlerinin iltibasa mahal verecek şekilde benzerlik taşıdığı, bu nedenle daha sonra kurulan Yeniden Genç Parti'nin isim ve ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir."

III- PARTİNİN SAVUNMASI

Yeniden Genç Partinin savunmasının konuyla ilgili bölümü şöyledir:

"Genç Parti tarafından haksız yere yapılan şikâyeti kabul etmiyoruz. Amblem benzerliğini kabul etmiyoruz. Yeniden Genç Parti amblemi ay yıldız öğesinden esinlenilmiş ve amblemde kullanılan ay yıldız birbirlerine tam simetrik olarak konumlandırılmıştır. Partimize seçmiş olduğumuz Yeniden Genç Parti ismi üç kelime on altı harften, kısaltması üç harften oluşmakta (YGP), hakkımızda suç duyurusunda bulunan siyasi partinin ismi (Genç Parti) iki

kelime dokuz harften, kısaltması iki harften (GP) oluşmaktadır. Ülkemiz siyasî arenasında konumuza benzerlik gösteren örnekler mevcuttur. Örneğin; Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) ve Adalet Partisi (AP), Genç Anadolu Partisi (GAP.) Genel Başkanımızın geçmişte Genç Parti ile bağlantısının bulunması sözü geçen partiyle hukuki olarak bütün ilişkilerini kestikten sonra yeni bir parti kurmasına engel teşkil edemez. Kaldı ki ülkemiz siyasi arenasında bu konuda da benzerlik gösteren örnekler mevcuttur. Son olarak Türk Patent Enstitüsünden yapılan araştırmalarda söz konusu amblemin Genç Parti adına tescilli olduğu bilgisine de ulaşılamamış, suça konu olan bu iddiaların neye dayanarak yapıldığı anlaşılamamıştır."

IV- İNCELEME

1. Genç Parti Genel Başkanlığının başvurusu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının mütalaası, Yeniden Genç Parti'nin savunması, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü

1- İsim Yönünden

2. İsminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden silinmesine karar verilmesi istenen Parti, 8.6.2016 tarihinde kuruluşuna dair bildirge ve ekleri İçişleri Bakanlığına verilerek "*Yeniden Genç Parti*" ismiyle kurulmuştur.

3. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 96. maddesinin birinci fıkrasında, "*…siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı…*" belirtilmiştir.

4. Söz konusu kuralla bir partinin, siyasi parti siciline kayıtlı başka bir partinin ismini aynen veya karışıklığa yol açacak şekilde kullanması yasaklanmıştır. Siyasi parti siciline kayıtlı bir partinin isminde geçen bir kelimenin diğer bir parti tarafından karışıklığa yol açmaması koşuluyla kullanılmasında ise herhangi bir engel bulunmamaktadır.

5. Siyasi partilerin, seçmenlere vereceği mesajları daha anlaşılabilir kılması ve hitap ettikleri seçmen kitlesinin taşıdığı değerlerin sahiplenildiğinin beyan edilmesi bakımından hedeflediği idealleri yansıtan ve özetleyen kelimeleri isimlerinde kullanmaları son derece doğaldır. Ancak partiler bu kelimeleri, siyasi parti siciline daha önceden kayıtlı olan partilerin isimleriyle karıştırılmaya mahal vermeyecek şekilde kullanmalıdırlar. Bir partinin kullanacağı isim, amblem veya işaretlerin başka bir parti izlenimi vermemesi, yanılgı veya yanlış anlamalara sebep olmaması gerekir. Siyasi partilerin isim, amblem ve işaretleri açık olmalı ve kişiler için o siyasi partinin başka bir siyasi parti ile karıştırılmasına yol açmamalıdır.

6. Siyasi partiler tarafından Anayasa Mahkemesine sunulmuş olan parti sicil dosyalarının incelenmesi sonucunda, isminin hükümsüzlüğüne karar verilmesi talebinde bulunulan Yeniden Genç Partinin talepte bulunan Genç Partiden daha sonra kurulduğu anlaşılmıştır. Genç Parti ve Yeniden Genç Parti isimleri birlikte değerlendirildiğinde, Yeniden Genç Parti'nin "Yeniden" kelimesini eklemek suretiyle belirlediği isminin, Genç Parti'den açıkça ayırt edilmesine imkân sağlamadığı ve bu şekilde kullanılmasının karışıklığa ve yanlış anlamalara neden olacağı sonucuna varılmıştır.

7. Bu nedenlerle, "Genç Parti" tarafından kullanılmakta olan Parti isminin, daha sonradan kurulan bir parti olan "Yeniden Genç Parti" tarafından da karışıklığa yol açacak derecede benzer bir şekilde kullanılmasının karıştırılmaya ve seçmeni yanıltmaya sebep verdiği gerekçesiyle "Yeniden Genç Parti" isminin 2820 sayılı Kanun'un 96. maddesine aykırı olduğu anlaşıldığından anılan Kanun'un 104. maddesine istinaden hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine karar verilmesi gerekir.

2- Amblem Yönünden

8. Genç Parti Genel Başkanlığı, Yeniden Genç Partinin isminin yanında ambleminin de hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden

terkinine karar verilmesini istemiştir. Yeniden Genç Parti, Tüzüğü'nün 1. maddesi ile parti amblemi olarak birbirine dönük iki hilal ortasında iki yıldızdan oluşan amblemi belirlemiştir.

9. 2820 sayılı Kanun'un 96. maddesinde, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimlerinin, amblemlerinin, rumuzlarının, rozetlerinin ve benzeri işaretlerin aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılamayacağı prensibinin benimsenmesinin amacının, bir partinin başka bir parti izlenimini yaratacak isim, amblem veya işaret kullanmasının önlenmesi olduğu, sicile kayıtlı bir partinin ambleminin birebir kullanılmasının gerekli olmadığı, seçmenler ve kamuoyu nezdinde o parti izlenimini yaratacak ve seçmeni yanıltacak, başka bir ifade ile karıştırılmaya sebep olacak bir amblemin kullanılmasının yasaklandığı görülmektedir.

10. Her iki parti tarafından kullanılan parti amblemleri birlikte değerlendirildiğinde, Yeniden Genç Parti tarafından kullanılmakta olan birbirine dönük iki hilal ortasında iki yıldızdan oluşan parti ambleminin, Genç Parti tarafından kullanılan ve birbirine dönük iki hilal ortasında bir yıldızdan oluşan parti ambleminden duraksamaya yer olmayacak şekilde ayırt edilmesinin mümkün olmadığı ve seçmenler nezdinde karışıklığa yol açacak nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

11. Bu nedenlerle, Genç Parti tarafından kullanılmakta olan parti ambleminin, daha sonradan kurulan bir parti olan Yeniden Genç Parti tarafından da karışıklığa yol açacak derecede benzer bir şekilde kullanılmasının karıştırılmaya ve seçmeni yanıltmaya sebep verdiği, bu nedenle 2820 sayılı Kanun'un 96. maddesine uygun olmadığı anlaşıldığından anılan Kanun'un 104. maddesine istinaden hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine karar verilmesi gerekir.

V- SONUÇ

Genç Partinin isim ve amblemini 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 96. maddesine aykırı olarak iltibasa mahal verecek şekilde kullanan Yeniden Genç Partinin isim ve ambleminin, aynı Kanun'un 104. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine, 2.8.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2016/3 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2016/15
Karar Tarihi : 12.10.2016

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Halkın Sesi Partisi

DAVANIN KONUSU: Halkın Sesi Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- DAVANIN GEREKÇESİ

Halkın Sesi Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 27.9.2012 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 18.5.2016 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 18.5.2016 tarihli ve 51047475/898 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

"Halkın Sesi Partisi 27.09.2012 tarihinde gerekli belgelerini İçişleri Bakanlığına vermekle, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 8. maddesi uyarınca tüzel kişiliğini kazanmıştır.

Tüzel kişilik olarak faaliyet gösteren siyasi partiler, ilk büyük kongrelerini 2820 sayılı Partiler Kanunun 14/7. maddesi uyarınca kuruluşundan itibaren 2 yıl içerisinde yapmak zorundadırlar.

Halkın Sesi Partisinin sicil dosyasının incelemesinde, Kanunun emrettiği şekilde gerçekleştirmesi gereken ilk büyük kongresini yaptığına ilişkin bir bildirimde bulunulmadığı görülmüştür. Adı geçen partiden büyük kongresini yapıp yapmadığı yapmış ise sonucunun sicil dosyasına işlenmesi için gerekli belgeler şifahi ve yazılı olarak defalarca talep edilmiş olmasına rağmen büyük kongrenin yapıldığına ilişkin bir belge sunulmadığı gibi yazılarımıza da cevap verilmemiştir. İlk büyük kongrelerini yapmayarak zorunlu organlarını oluşturulması istenen parti bu konuda bir çaba içerisinde de bulunmamıştır.

Haklın Sesi Partisinin tüzel kişilik kazandığı 27.09.2012 tarihinden itibaren dava gününe kadar yapmak zorunda oldukları ilk büyük kongreyi yapmadığı, yapma girişiminde bulunmadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı parti sicil dosyasından anlaşılmaktadır.

…

Davalı Halkın Sesi Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, 5253 sayılı Demekler Yasasının 36. maddesi aracılığıyla 4721 sayılı Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III- İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Halkın Sesi Partisinin ilk büyük kongresini yapmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebiyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin 29.6.2016 tarihli ve 33787353-2016/3(Değişik İşler)/615 sayılı yazısıyla savunması istenilen Parti savunma vermemiştir.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında parti kurucularının ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

5. Buna göre, gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 27.9.2012 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Halkın Sesi Partisinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

6. Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması halleri, derneklerin kendiliğinden sona erme nedenleri olarak sayılmıştır.

7. Açıklanan nedenlerle, 27.9.2012 tarihinde tüzel kişilik kazanan ve ilk büyük kongresini süresinde yapmayan Halkın Sesi Partisinin hukuki varlığının sona ermiş olduğunun tespitine karar verilmesi gerekir.

8. Diğer taraftan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinde, *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi*

parti malları Hazineye geçer" denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV- HÜKÜM

A- Halkın Sesi Partisinin, 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B- Partinin tüm mallarının, 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

12.10.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	

Esas Sayısı : 2009/40 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/1
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokratik Sol Parti 2008 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 10.2.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında iller teşkilatından gönderilenler ile parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* hükmüne yer verilmiştir.

3. Yine Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasında *"Siyasi partiler, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi uyarınca genel başkanları tarafından imzalanmış yazı ve ekinde,*

a) Merkez karar ve yönetim kurullarınca (parti tüzüğünde kesin hesapları onaylama görevi verilen yetkili organlarınca) alınmış parti genel merkezi ve iller örgütleri kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın onaylı örneğini,

b) Karara bağlanmış ve birleştirilmiş bulunan bir yıllık kesin hesabın onaylı örneğini,

c) Parti genel merkez kesin hesabının onaylı örneğini,

ç) Bağlı ilçeleri de kapsayan ve il sorumluları tarafından imzalanmış olan iller teşkilatı kesin hesaplarının onaylı örnekleri ile genel merkez tarafından düzenlenecek olan il teşkilatları kesin hesaplarının icmal listesini,

d) Parti genel merkez ve il teşkilatlarının aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini belirten listeleri,

e) Parti genel sekreteri ve genel saymanının imzasını taşıyan yıl sonu kasa mevcudunu gösteren kasa sayım tutanağı ile banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarını, Haziran ayı sonuna kadar Mahkemeye sunarlar." hükmü yer almaktadır.

4. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 12.4.2010 tarihli ve C.02.0.CBS.0.01.02.04/439 sayılı yazılarına ekli listede Demokratik Sol Partinin 2008 yılı itibariyle teşkilatlandığı belirtilen Diyarbakır, Hakkari, Bayburt, Batman, Karabük ve Düzce illerine ilişkin kesin hesap cetvelleri, bu illere ait ilgili yıl içerisinde herhangi bir gelir-gider oluşmadığı gerekçesiyle gönderilmemiştir.

5. Siyasi partilerin teşkilatlandıkları il, ilçe ve beldelerde faaliyetlerini yürütecekleri başkanlıklarının bulunması ve bunların hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye, tutulacak

defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini yapması gerekir. Dolayısıyla partinin yazısında belirttiği gerekçelerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kayıtlarında aktif görünen il ve bağlı ilçe örgütlerinde gelir-giderinin olmadığının kabul edilmesi mümkün değildir.

6. 2820 sayılı Kanun'un; 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olmayacağı ve bir siyasi partinin tüm giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

7. Bu hükümlere göre, parti yöneticilerinin genel yönetim giderlerini kendi imkanlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerinin partiye bağış geliri olarak, karşılığının da genel yönetim gideri olarak kaydedilerek parti tüzel kişiliği adına hesaplara dahil edilmesi gerekir.

8. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir-gider oluşturulduğu anlamına gelir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

9. Bu haliyle gelir ve gideri olmadığı gerekçesiyle kesin hesap cetveli gönderilmeyen il örgütlerinin 2008 yılı hesaplarının incelenip araştırılması mümkün değildir.

10. Bu nedenle hesap verilebilir bir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesap dışında gelir elde edilip gider yapılması, Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

11. Bu itibarla Demokratik Sol Partinin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

12. Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

13. Demokratik Sol Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2008 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2008 yılı gelirleri toplamının 12.085.910,43 TL, geçen yıldan devreden nakit miktarının 44.149.973,13 TL; giderleri toplamının 14.927.328,14 TL, gelecek yıla devreden nakit miktarının 41.310.440,07 TL olduğu anlaşılmaktadır.

15. Parti 2008 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle Partinin 2008 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

17. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 9.381.649,59 TL olup bunun 9.361.833,13 TL'si faiz gelirlerinden, 2.697,00 TL'si yardımlardan, 12.117,00 TL'si yayın satış gelirlerinden, 5.002,46 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

19. Parti il örgütlerinin 2008 yılı gelirleri toplamı 2.704.260,84 TL olup bunun 229.058,07 TL'si bağışlardan, 99.317,63 TL'si üye aidatlarından, 8.325,86 TL'si yayın gelirlerinden, 46.098,00 TL'si faaliyet gelirlerinden, 1.949.147,98 TL'si genel merkez yardımlarından, 355.161,00 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden, 17.152,30 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

21. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

22. Parti Genel Merkezinin 2008 yılı giderleri toplamı 12.385.448,12 TL olup bunun 10.027.845,77 TL'si genel yönetim giderlerinden, 2.357.602,35 TL'si seçim, propaganda giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 41.097.697,90 TL'dir.

23. Parti Genel Merkezinin 2008 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

1- Hasan Suna adına kayıtlı telefon bedellerinin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye Tarih ve No	**Telefon No**	**Tutar**
21.1.2008/73	0.505.844 79 03	106,35
23.1.2008/84	0.505.844 79 05	31,94
23.1.2008/84	0.505.844 79 04	80,15
22.2.2008/202	0.505.844 79 03	104,64
22.2.2008/202	0.505.844 79 05	189,49
22.2.2008/202	0.505.844 79 04	162,46
21.3.2008/345	0.505.844 79 05	35,5
21.3.2008/345	0.505.844 79 04	144,21
21.3.2008/345	0.505.844 79 03	125,07
21.4.2008/489	0.505.844 79 05	9,63
21.4.2008/489	0.505.844 79 04	129,85
21.4.2008/489	0.505.844 79 03	139,92
21.5.2008/610	0.505.844 79 05	155,83
21.5.2008/610	0.505.844 79 04	152,88
21.5.2008/610	0.505.844 79 03	80,44
18.6.2008/744	0.505.844 79 05	17,89
18.6.2008/744	0.505.844 79 04	248,46
18.6.2008/744	0.505.844 79 03	132,54
9.7.2008/862	0.505.844 79 03	133,49

14.7.2008/885	0.505.844 79 04	340,57
14.7.2008/885	0.505.844 79 05	9,63
26.8.2008/1094	0.505.844 79 03	114,62
26.8.2008/1094	0.505.844 79 04	269,55
19.9.2008/1207	0.505.844 79 04	182,10
19.9.2008/1207	0.505.844 79 03	122,9
22.9.2008/1214	0.505.844 79 05	19,26
20.10.2008/1322	0.505.844 79 04	140,33
20.10.2008/1322	0.505.844 79 03	111,57
20.10.2008/1322	0.505.844 79 05	7,30
20.11.2008/1494	0.505.844 79 03	125,12
20.11.2008/1494	0.505.844 79 05	45,67
24.11.2008/1512	0.505.844 79 04	92,04
22.12.2008/1645	0.505.844 79 04	69,54
22.12.2008/1645	0.505.844 79 03	169,55
22.12.2008/1645	0.505.844 79 05	31,94
Toplam		**4.032,43**

Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada, *"Hasan Suna ilgili dönemde partinin Genel Saymanıdır. Avea firması tarafından parlamenterlere tanınan kampanya tarifesi daha ucuz olduğu için telefon aboneliği kişi adına çıkmıştır. Görüşmeleri parti adına yapılmıştır. Görevi sona erdikten sonra bu hattın faturaları ödenmemiştir."* demişlerdir.

Kişiler adına kayıtlı telefon bedellerinin Parti bütçesinden ödenmesi yersizdir. 4.032,43 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2- Kişiler adına kayıtlı telefonlara alınan kontör bedellerinin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye Tarih ve No	**İçerik**	**Firma, Fatura Tarih ve No**	**Tutar**
25.3.2008/362	Kontör	Karesi İletişim, 20.3.2008/1	35
24.4.2008/506	Kontör	Su Market, 22.4.2008/000003	16,5
2.5.2008/547	Kontör	Su Market, 1.5.2008/000054	23,5
26.5.2008/637	Kontör	Su Market, 22.5.2008/000064	16,5
26.5.2008/637	Kontör	Tele Market, 23.5.2008/0010	16,5
18.7.2008/910	Kontör	Türkerler Ltd.Şti., 1.7.2008/000002	16,5
1.9.2008/1121	Kontör	Su Market, 1.9.2008/000055	17
26.9.2008/1236	Kontör	Keleşler Bilgisayar, 20.9.2008/0002	17
28.12.2008/1707	Kontör	Yıldız GSM, 16.12.2008/0002	43
Toplam			**201,5**

Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada, *"Partimizde çalışan şoför, ofis memurları gibi personellerin parti iletişimleri için kullandıkları kendi telefonlarına alınan hazır kartlardır. Bu kişilere hat vermek ekonomik olmadığından faturalı tarifelerde sabit ödemeler gibi masraflar olduğundan maliyeti düşürebilmek adına kontör alınmaktadır."* demişlerdir.

Kişiler adına kayıtlı telefon bedellerinin Parti bütçesinden ödenmesi yersizdir. 201,50 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

3- Basın mensuplarının konaklama harcamalarının Parti tarafından karşılanma nedeni sorulmuştur.

Ödeme Yapılan	**Fatura Tarih ve No**	**İçerik**	**Tutar**
Seyahat 53 Turizm Ltd. Şti.	14.10.2008/075729	Başkent TV'nin 17.10.2008 tarihinde 40 dbl. Oda rezarvasyonu yapılmıştır. Aktif Metropolitan Otel'de konaklama yapılmıştır.	6.400

Gazi Park Hotel	18.10.2008/0132670	Samsun TV, Mersin Güney, Ordu TV, Sivas ERT, Konya TV, ismi belirtilen 8 kişi ve 1 isimsiz oda ücreti	2.250
Anıt Park Hotel	18.10.2008/431175	Basın mensupları için 17 oda ücreti.	1.530
		TOPLAM	**10.180,00**

Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada, *"İlgili maddede belirtilen Basın mensupları harcamalarının Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur. Burada yapılan harcamalar Parti etkinliklerine götürülen basın mensuplarının harcamalarının karşılanması değildir. Söz konusu tarihte Ankara Aktif Metropolitan Hotel'de sadece basın mensuplarının davet edildiği yemekli bir toplantı tertip edilmiştir. Söz konusu toplantıya çeşitli il ve bölgelerden medya mensupları partimiz tarafından davet edilmiştir. Yapılan toplantıya şehir dışından gelen basın mensuplarının konaklama masrafları da Partimiz tarafından davet edildikleri için Partimiz tarafından karşılanmıştır. Söz konusu etkinlikte Parti politikaları, Parti Programı, Genel ve Yerel Çalışmalarımız, Seçim Bildirgelerimiz, Güncel Olaylar hakkındaki partimiz görüşleri basın ile paylaşılmıştır. Zaten toplantının özelliği sadece Basın Mensuplarına yönelik olmasıdır. İlgili muhasebe fişi incelendiğinde de görüleceği üzere Aktif Metropolitan Otel'in yemek faturası da görülecektir. Bunun gibi diğer etkinliklerimiz de mevcuttur. Örneğin Rektörler Toplantısı, Emek Kurultayı vb gibi. Bu toplantı ise medya toplantısıdır."* demişlerdir.

Parti yetkilileri, yapılan harcamaların basın mensuplarının giderlerinin karşılanması niteliğinde bir harcama olmadığını, Parti tarafından organize edilen ve çeşitli basın organlarının Parti faaliyetleri hakkında bilgilendirilmesini içeren programlara ait giderler olduğunu ifade etmişlerdir. Bir siyasi partinin politikalarının, faaliyetlerinin, o siyasi partiyle ilgili gelişmelerin takip edilmesi ve yazılı veya görsel medyada paylaşılması gazetecilerin görevidir. Basın mensuplarının siyasi partilerin toplantı veya organizasyonları izlemek ve/veya buradan haber yapmak amacıyla yapacakları giderler de kendi kuruluşları tarafından karşılanması gereken yönetim giderleridir. Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararları göz önüne alındığında, (E.2011/18, K.2014/88) yapılan harcamalar

Kanun'a uygun değildir. Yapılan harcamalar karşılığı olan 10.180,00 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

4- Aşağıdaki tabloda giderleri karşılanan araçların kime ait olduğunun belirtilmesi ile bu giderlerin Parti tarafından karşılanmasını gerektirecek kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarih ve No	**Plaka No**	**İçerik**	**Tutar**
1.2.2008/135	09 K 5393	Önürler A.Ş.'den 24.1.2008 tarihinde alınan eurodıesel	80
27.2.2008/235	06 AN 3340	Ganioğlu Petrol'den 25.1.2008 tarihinde alınan LPG	50,12
27.2.2008/235	06 AN 3340	Tolgaz Otogazdan 17.1.2008 tarihinde alınan LPG	77,25
27.2.2008/235	06 AN 3340	Bozlak Petrolden 16.2.2008 tarihinde alınan LPG	74,27
27.2.2008/235	06 AN 3340	Haskeyf Petrolden 1.2.2008 tarihinde alınan LPG	30,14
27.2.2008/235	06 AN 3340	Baksan Petrolden 22.1.2008 tarihinde alınan LPG	78,05
7.7.2008/851	09 AK 559	4 ayrı yerden (Konya-Karaman-Selçuk-Aydın) 27-30/6/2008 tarihlerinde alınan eurodıesel	782
10.7.2008/871	77 AE 255	Çakıroğlu Akaryakıttan 22.6.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	50
10.7.2008/871	77 AE 255	Yalvaçlar Akaryakıttan 21.6.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	50
26.12.2008/1691	55 NR 424	3 ayrı yerden (Ankara-Samsun-Mecitözü) 22-25/12/2008 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	275

1.12.2008/1549	09 AK 559	2 ayrı yerden 22.11-1.12/2008 tarihlerinde alınan eurodıesel	362
4.12.2008/1576	60 HB 249	Fikret Ağaoğlu Ltd.Şti.'den alınan 1.12.2008/084377 nolu fatura ile alınan kurşunsuz benzin	150,04
15.12.2008/1596	55 NR 424	3 ayrı yerden (Ankara-Samsun-Mecitözü) 29.11-5.12/2008 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	749
18.12.2008/1625	09 AK 559	6 ayrı yerden 29.11-12/12/2008 tarihlerinde alınan motorin	719,09
20.12.2008/1640	55 NR 424	2 ayrı yerden (Kırıkkale-Samsun) 17-18/12/2008 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	260
27.12.2008/1703	02 FZ 827	11.12.2008 tarihli Ünal turizmden alınan eurodizel	83,51
29.12.2008/1713	06 YD 981	2 ayrı yerden (Ankara-Kırşehir) 29-30/11/2008 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	309,93
6.5.2008/564	34 DRT 55	Petrol Ofisinden alım	836,10

Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada, söz konusu araçların Parti adına kayıtlı olmadığını, ancak çeşitli toplantı ve organizasyonlarda Parti yetkililerinin ulaşımı için kullanıldığını ifade etmişlerdir. Parti adına kayıtlı araçlar ile parti tarafından kiralanan veya partiye tahsis edilen araçların dışındaki araçların akaryakıt, tamir-bakım ve vergi vb. giderleri parti bütçesinden karşılanamaz. Dolayısıyla parti araçlarına (kiralama-mülkiyet-tahsis) yapılan giderler haricindeki giderlerin parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün değildir. 5.016,50 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

5- Partinin Tercüman ile Halka ve Olaylara Tercüman gazetelerinden belli sayılarda alma ve bunun Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye Tarih ve No	**Firma Adı**	**Fatura Tarih ve No**	**İçerik**	**Tutar**
8.7.2008/856	MDP Fatma Baklaya Kangal/Sivas	27.6.2008/048467	Tercüman gazetesi	300
8.7.2008/856	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Burçak Basın Dağıtım Kayseri	27.6.2008/291175	1.000 adet H.O.tercüman	300
8.7.2008/856	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Burçak Basın Dağıtım Kayseri	22.6.2008/29117	600 adet H.O.tercüman	180
8.7.2008/856	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Burçak Basın Dağıtım Kayseri	25.6.2008/893766	1.600 adet H.O.tercüman	480
8.7.2008/856	OAR Ltd.Şti Samsun	24.6.2008/757808	H.O.tercüman 1600adetx0,30	480
8.7.2008/856	Göktuğ Ltd.Şti Kars	1.7.2008/021639	1600 adet Tercüman gazetesi	480
8.7.2008/856	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Yavuzcan Dağıtım Kütahya	22.6.2008/338285	600 adet H.O.tercüman	180
8.7.2008/856	Sevimli Dağıtım Afyonkarahisar	23.6.2008/028275	600 adet H.O.tercüman 600adetx0,30	180
8.7.2008/856	Merkez Dağıtım Pazarlama, Burçak Dağıtım Pazarlama Konya	29.6.2008/292942	1.000 adet H.O.tercüman	283,5
8.7.2008/856	Merkez Dağıtım Pazarlama, Burçak Dağıtım Pazarlama Konya	22.6.2008/292117	600 adet H.O.tercüman	170,10

9.7.2008/862	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Yavuzcan Dağıtım Kütahya	27.6.2008/338304	1.000 adet Tercüman gazetesi	300
11.7.2008/875	Gökhan Basın Dağıtım Manisa	21.6.2008//851975	1600 adet Tercüman gazetesi	480
11.7.2008/875	Merkez Dağıtım Pazarlama, Arda Yayın Dağıtım Balıkesir	22.6.2008//02077736	1600 adet Tercüman gazetesi	480
11.7.2008/875	Merkez Dağıtım Pazarlama, Bahriye Taşçı Gazete Dağıtım Baş Bayii Aydın	22.6.2008//469770	1600 adet H.O.Tercüman gazetesi	480
11.7.2008/875	Kılıççıoğlu Gazetecilik Ltd.Şti. Mersin	23.6.2008//466169	800 adet Tercüman gazetesi	240
11.7.2008/875	Kılıççıoğlu Gazetecilik Ltd.Şti. Mersin	27.6.2008//466600	800 adet Tercüman gazetesi	240
11.7.2008/875	Yavuz Dağıtım Pazarlama Ltd.Şti. İzmir	24.6.2008//661275	1.600 adet Tercüman gazetesi	480
11.7.2008/875	Merkez Dağıtım Pazarlama, Kural Dağıtım Tekirdağ	30.6.2008//546032	1600 adet H.O.Tercüman gazetesi	480
11.7.2008/875	Kalemsiz Dağıtım ve Matbaacılık Hatay	26.6.2008//096559	800 adet H.O.Tercüman gazetesi	240
11.7.2008/875	Kalemsiz Dağıtım ve Matbaacılık Hatay	26.6.2008//096562	800 adet H.O.Tercüman gazetesi	240
11.7.2008/875	Rüzgar Basın Yayın Dağıtım Ltd.Şti. Çanakkale	21.6.2008//40288	1.600 adet H.O.Tercüman gazetesi	480

17.7.2008/905	Merkez Dağıtım Pazarlama, Serhat Dağıtım Amasya	22.6.2008//574056	600 adet H.O.Tercüman gazetesi	180
17.7.2008/905	Merkez Dağıtım Pazarlama, Serhat Dağıtım Amasya	29.6.2008//574618	1.000 adet H.O.Tercüman gazetesi	300
17.7.2008/905	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Akkaynak Basın Dağıtım Bursa	29.6.2008//595014	1.000 adet H.O.Tercüman gazetesi	300
17.7.2008/905	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Akkaynak Basın Dağıtım Bursa	22.6.2008//595425	600 adet H.O.Tercüman gazetesi	180
10.7.2008/871	Merkez Dağıtım Pazarlama, Kocabey Manav Market Dağıtım Burdur	25.6.2008//0039777	1.600 adet H.O.Tercüman gazetesi	480
16.7.2008/900	Boğa Gazete Mecmua Dağıtım ve Pazarlama Denizli	863101	1.600 adet Tercüman gazetesi	480
17.7.2008/908	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Ece Yayın Dağıtım Antalya	29.6.2008//791373	1.000 adet H.O.Tercüman gazetesi	300
17.7.2008/908	Turkuvaz Dağıtım Pazarlama, Ece Yayın Dağıtım Antalya	22.6.2008//790850	600 adet H.O.Tercüman gazetesi	180
17.7.2008/908	Uzer Basın Dağıtım Niğde	22.6.2008//915818	600 adet H.O.Tercüman gazetesi	180
17.7.2008/908	Uzer Basın Dağıtım Niğde	29.6.2008//916263	1.000 adet H.O.Tercüman gazetesi	300
17.7.2008/908	Merkez Dağıtım Pazarlama, Yorulmaz Dağıtım Kırklareli	29.6.2008/061473	1.000 adet H.O.Tercüman gazetesi	300

17.7.2008/908	Merkez Dağıtım Pazarlama, Yorulmaz Dağıtım Kırklareli	22.6.2008/061332	600 adet H.O.Tercüman gazetesi	180
17.7.2008/908	Merkez Dağıtım Pazarlama, Ecem Dağıtım Pazarlama Sakarya	29.6.2008/176137	1.200 adet H.O.Tercüman gazetesi	360
17.7.2008/908	Merkez Dağıtım Pazarlama, Ecem Dağıtım Pazarlama Sakarya	22.6.2008/175678	400 adet H.O.Tercüman gazetesi	120
17.7.2008/908	Merkez Dağıtım Pazarlama, Sivas Merkez Dağıtım Sivas	22.6.2008/012883	600 adet H.O.Tercüman gazetesi	180
22.7.2008/926	Edirne Kılıç Dağıtım Edirne	29.6.2008/705020	1.000 adet H.O.Tercüman gazetesi	283,5
22.7.2008/926	Edirne Kılıç Dağıtım Edirne	22.6.2008/704736	600 adet H.O.Tercüman gazetesi	170,10
29.7.2008/966	Sevimli Dağıtım Afyonkarahisar	25.6.2008/028280	1.000 adet Tercüman gazetesi 1.000adetx0,30	300
Toplam				**11.947,2**

Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada, Parti ile ilgili haber yapan gazetelerin satın alınıp, tüm teşkilatlara dağıtıldığını söylemişlerdir.

Ancak yapılan incelemede, sadece Tercüman ile Halka ve Olaylara Tercüman gazetelerinin satın alındığı görülmüştür. Yapılan alım sadece haziran ayında ve 38.000 adet olarak gerçekleşmiştir. Alım sayısı dikkate alındığında teşkilat sayısından çok daha fazla gazete alımının olduğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla gazete alımlarının, teşkilata dağıtılmaktan ziyade belli bir gazeteye destek amaçlı olduğu görülmektedir. 11.947,20 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

6- Aşağıda yer alan davetiyelerin Parti tarafından alınma nedeninin bildirilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarih ve No	**Gider Makbuz Tarih ve No**	**Hizmet Alınan Kişi**	**Alınan Hizmetin İçeriği**	**Tutar**
4.3.2008/267	4.3.2008/0245	Oğuz Yıldızhan	Adedi 3 YTL'den 20 adet davetiye bedeli	60
10.6.2008/712	10.6.2008/0274	Cuma Gürsoy	Adedi 50 YTL'den 5 adet davetiye bedeli olarak ödenen	250
17.7.2008/905	17.7.2008/0276	Mukaddes Kaplan	Adedi 10 YTL'den 20 adet davetiye bedeli olarak ödenen	200
25.12.2008/1681	25.12.2008/0283	Mustafa Özarslan	Adedi 10 YTL'den 10 adet davetiye bedeli olarak ödenen	100
			TOPLAM	**610**

24. Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada, *"Çeşitli sivil toplum kuruluşları, dernekler ve vakıfların düzenledikleri etkinlik ve gecelere partimizi temsilen yöneticilerimiz katılmışlardır. Davetiyeler bu nedenle alınmıştır. Ayrıca ilgili sivil toplum kuruluşlarına destek olunmuştur."* demişlerdir.

25. Ancak söz konusu harcamaların sivil toplum kuruluşuna değil, kişilere yapıldığı görülmüştür. Ayrıca söz konusu harcamaların siyasi parti amaçlarıyla bağlantısı kurulmamıştır. Kişilere yapılan ödemelerin siyasi parti faaliyetleriyle ilgisi görülmediğinden, 610 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

26. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

27. Partinin il örgütlerinin 2008 yılı giderleri toplamı 2.541.880,02 TL olup bunun 2.212.629,46 TL'si genel yönetim giderlerinden, 246.868,28 TL'si seçim giderlerinden, 2.900,00 TL'si taşıt giderlerinden, 79.482,28

TL'si demirbaş alımlarından oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 212.742,17 TL'dir.

28. Partinin il örgütlerinin 2008 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu görülmüştür.

29. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

30. Demokratik Sol Partinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde Parti Genel Merkezinin 2008 yılında herhangi bir taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı, edinilen 23.726,96 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin ise Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

31. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

IV- SONUÇ

Demokratik Sol Partinin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 31.987,63 TL karşılığı Parti mal varlığının, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

2- Partinin 2008 yılı kesin hesabında gösterilen 12.085.910,43 TL gelir toplamının, 14.927.328,14 TL gider toplamının, 41.310.440,07 TL gelecek yıla devreden nakit miktarının, Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

3- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve

araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.2.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY YAZISI

1. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde, siyasi partilerin genel başkanlarının, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri gerektiği öngörülmüştür. Aynı mahiyetteki bir hüküm 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 55. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer almaktadır.

2. Anayasa Mahkemesine gelen her türlü işler gibi siyasi parti mali denetimleri de "ilk inceleme" ve "esas inceleme" aşamalarından geçerek karara bağlanmaktadır. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 56. maddesinde düzenlenmiş olan siyasi parti mali denetimlerinde ilk ve esas inceleme usulünde herhangi bir süre öngörülmemiştir.

3. Mali denetimi yapılan Parti'nin inceleme yılına ait hesaplarının ilk ve/veya esas incelemeleri 10 Şubat 2016 günü yapılmış ve karara bağlanmıştır. Bu durumda, denetimi yapılan Parti'nin geçmiş yıllara ait mali denetimlerinin ilk ve/veya esas incelemelerinin kesin karara bağlandığı tarih itibariyle, denetim yılına ait kesin hesapların Anayasa Mahkemesine sunulmasından itibaren beş yıl müddetle sonuçlandırılmadığı açıktır.

4. Anayasada öngörülen siyasi parti mali denetimi kurumunun amaçlarına, hukukun genel ilkelerine ve korunmak istenen demokratik değerlere bakıldığında, her hangi bir Devlet katkısı da almayan partilerin mali denetimlerinin ait olduğu yıldan çok uzun zaman geçtikten sonra yapılmasının hangi üstün hukuki yarara hizmet ettiğini anlamak güçtür. Bu nedenle, büyük gecikmelerle yapılan bu tür mali denetimlerin karara bağlanması ve denetime bağlı hukuki sonuçlar çıkarılması yerine, dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir. Bu konudaki gerekçelerimiz kısmen daha önceki mali denetimlere ilişkin karşıoy yazılarımızda da açıklanmıştır (S.P.M.D., E:2009/37, K:2014/86, 30.01.2015 tarihli ve 29252 sayılı Resmi Gazete; S.P.M.D. E:2001/20, K:2009/48, 26.11.2009 tarihli Resmi Gazete).

5. Konunun hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuk güvenliği ve adil yargılanma hakkına aykırılık içeren boyutları bulunduğu kadar, siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir temel hak ihlali de söz konusu olabilecektir. Bunun nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

6. Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel bir öğesinin de hukuk güvenliği olduğu, Anayasa Mahkemesinin de birçok kararında vurgulanmıştır.

7. Yasaların toplum hayatında hangi işlem veya eylemleri yaptırıma bağladığı, hangi eylemlerin suç veya kabahat oluşturdukları, kasıtlı veya

kusurlu olarak meydana gelen hukuka aykırılıkların hangi sonuçları doğuracağı, bu konularda hangi işlemlerin kimler tarafından yapılacağı, kusurlu eylemin ne zamana kadar soruşturulacağı ve kovuşturulacağı, yasalarda ve Anayasa ile yasaların verdiği yetkiye dayanarak gerçekleştirilmiş alt düzenlemelerde açıkça belirtilmiş olmalıdır. Aksi takdirde hukuki öngörülebilirlikten ve hukuk güvenliğinden söz edilemez.

8. Siyasi Partilerin mali denetimi, Anayasada, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde düzenlenmiştir. Mevzuatta, mali denetimin prosedürü hakkında ayrıntılı hükümler yer almakla birlikte, sürelerle ilgili hükümler sadece 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun belge saklama yükümlülüğüne ilişkin 69. ve 70. maddelerinde yer almaktadır. Buna göre, siyasi partilerin gelir ve gider belgelerini saklama yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili siyasi partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır. İptal ve itiraz davalarındakinin aksine, mali denetimlerde ilk incelemenin hangi süre içinde yapılacağı 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda belirtilmediği gibi, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda da belirtilmemiştir.

9. Öte yandan, mevzuatta, siyasi partilerin hesaplarını, hesap yılını takip eden Haziran ayının sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri öngörülmüş olmakla birlikte, denetimin hangi sürede karara bağlanacağı hakkında da tabiatıyla bir hüküm bulunmamaktadır.

10. Hukuk güvenliğinin gereği olan öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin belirsiz sürelerle denetlenme ve muhtemel bir para cezasına çarptırılma tehdidi altında tutulmalarına olanak vermez. Nitekim hukukumuzda gerek 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile gerek Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerle, belge saklama ve kamu alacağından sorumlu olma konusunda kişiler lehine çeşitli güvenceler getirilmiştir. Buna göre, belge saklama ve saklanmayan belgelerden dolayı mesul tutulma konusunda hukuk sistemimizdeki düzenlemelerde, birbirine benzer şekilde beş yıllık süreler öngörülmüştür. Ancak, siyasi partilerin mevzuatta bu tür

güvenceleri bulunmamaktadır, çünkü ilk incelemenin yapılması ve esasın karara bağlanması, tamamen ucu açık bir sürece tabi tutulmuştur.

11. Hukuk güvenliğine aykırı olan ve 12 Eylül 1980 askeri rejiminin ürünü olan yasadan kaynaklanan bu durumun mevzuat değişiklikleriyle bu güne kadar düzeltilmemesi karşısında, Anayasa Mahkemesinin içtihat tesis etme yoluyla siyasi parti mali denetimlerini hukuk devleti esaslarına uygun hale getirmesi mümkündü ve bu nedenle beş yıl veya daha eski yıllara ait mali denetimlerin işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekirdi. Ancak bu yola da gidilmediğinden, beş yıl ve daha fazla zaman geçmiş evrak üzerinden mali denetim yapılmasına devam edilmektedir. Bu yöndeki uygulama, Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

12. Siyasi partiler, Anayasanın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) güvencesi altında olduğundan, şu hususların da belirtilmesi yerinde olur:

13. Anayasanın 67. maddesinde seçme ve seçilme hakkı ile bir siyasi parti içinde faaliyette bulunma hakkı, 68. maddesinde siyasi parti kurma hakkı düzenlenmiş; yine 68. maddede siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları belirtilmiştir. AİHS'nin örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 11. maddesi de siyasi parti faaliyetlerini güvence altına almaktadır.

14. Zaman sınırlamasına ve yasa ile belirlenmiş sürelere tabi olmayan bir şekilde mali denetim yapılması ve bunun sonucunda, geçmiş yıllara ait harcama belgelerinin usulüne uygun olarak sunulamadığı gerekçesiyle, yine üst sınırı da olmaksızın, belirsiz miktarlarda para cezası (Hazineye irat kaydı) kesilebilmesi, denetim yılına ait bulgulardan hareketle çeşitli suç duyurularında bulunulması, siyasi faaliyet ve siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir müdahaledir.

15. Siyasi Parti özgürlüğüne yapılan müdahalenin, Anayasanın 13. maddesinde belirtildiği şekilde, yasa ile yapılması, demokratik bir toplumda zorunlu olması ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekmektedir.

16. Mali denetim, siyasi parti faaliyetlerine yapılmış bir müdahale olmakla birlikte, demokratik bir toplumda zorunlu olduğu açıktır. Ancak, siyasi parti mali denetimlerinin ucu açık, yani yasa ile belli sürelere bağlanmamış bir uygulama kapsamında gerçekleştirildiği, bu konuda yeterli yasal çerçeve bulunmadığı, kıyas yoluyla uygulanabilecek mevzuat hükümlerinin de Anayasa Mahkemesince resen uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda siyasi parti faaliyetlerine yapılmış müdahalenin, demokratik bir toplumda zorunlu olsa bile, "yasa ile düzenlenme" koşuluna uyduğu söylenemez.

17. Öte yandan, vergi alacaklarının dahi 5 yılda zamanaşımına uğradığı bir hukuk düzeninde bir siyasi partinin kamu hazinesine bir borcu olmadığı halde mali bir cezaya çarptırılmasında ölçülülük bulunmadığı açıktır. Diğer bir ifadeyle, siyasi partilerin hesaplarının denetlenmesindeki kamu yararı ve siyasi parti mali denetimi için demokratik bir toplumda bulunan zorunluluk ile uzun ve belirsiz süreler sonunda yaptırımlara maruz kalmamayı gerektiren hukuk güvenliği arasında olması gereken adil ve makul denge ortadan kalkmış olmaktadır.

18. Bu nedenle beş yıldan sonra yapılan denetimlerin, buna bağlı suç duyurularının ve irat kaydı kararlarının, hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu kadar, Anayasa'nın 68. maddesine de aykırı olduğuna ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesinin ihlalini oluşturduğuna şüphe bulunmamaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yaptığı mali denetim, dosya üzerinden yapılan, temyiz ve itirazı kabil olmayan bir yargılamadır. Yargılanan tüzel kişi sıfatıyla, denetlenen partinin, Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddelerinde yer alan adil yargılanma hakkından yararlanması gerekeceği tartışmasızdır.

20. Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında, makul sürede yargılanma da bulunmaktadır. Her türlü ölçüte göre, dosya üzerinden ve tek dereceli olarak yapılan mali denetimlerin beş yıl veya daha uzun sürelerde

karara bağlanmasının makul ve haklı bir nedeni olamayacağından, adil yargılanma hakkının da bir ihlalini oluşturduğu açıktır.

Yukarıdaki nedenlerle, denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2009/15 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/2
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Özgürlükler Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 10.2.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ile parti merkezine ait olan kesinhesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesinhesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* hükmüne yer verilmiştir.

3. Yine Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 51. maddesinin birinci fıkrasında *"(1) Siyasi partiler, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi uyarınca genel başkanları tarafından imzalanmış yazı ve ekinde,*

a) Merkez karar ve yönetim kurullarınca (parti tüzüğünde kesin hesapları onaylama görevi verilen yetkili organlarınca) alınmış parti genel merkezi ve iller örgütleri kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın onaylı örneğini,

b) Karara bağlanmış ve birleştirilmiş bulunan bir yıllık kesinhesabın onaylı örneğini,

c) Parti genel merkez kesinhesabının onaylı örneğini,

ç) Bağlı ilçeleri de kapsayan ve il sorumluları tarafından imzalanmış olan iller teşkilatı kesin hesaplarının onaylı örnekleri ile genel merkez tarafından düzenlenecek olan il teşkilatları kesinhesaplarının icmal listesini,

d) Parti genel merkez ve il teşkilatlarının aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini belirten listeleri,

e) Parti genel sekreteri ve genel saymanının imzasını taşıyan yıl sonu kasa mevcudunu gösteren kasa sayım tutanağı ile banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarını, Haziran ayı sonuna kadar Mahkemeye sunarlar." hükmü yer almaktadır.

4. Hak ve Özgürlükler Partisinin kesin hesap cetvelleri ve eki belgelerde, banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarının bulunmadığı görülmüş, bunun üzerine 15.12.2015 tarih ve 33787353/107.02-1070/4794 sayılı yazımızla söz konusu eksikliğin giderilmesi istenmiştir. Ancak Parti yetkilileri söz konusu eksikliği gidermemiştir.

5. 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon

liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

6. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, 75. madde gereğince istenilen belgelerin verilmemesi inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Bu itibarla Hak ve Özgürlükler Partisinin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

8. Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

9. Hak ve Özgürlükler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2008 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

10. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2008 yılı gelirleri toplamının 44.658,83 TL, geçen yıldan devreden nakit miktarının 781,07 TL; giderleri toplamının 41.694,24 TL, gelecek yıla devreden nakit miktarının 3.745,66 TL olduğu anlaşılmaktadır.

11. Parti 2008 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle Partinin 2008 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

12. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 9.900 TL olup, bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

15. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

16. Parti il örgütlerinin 2008 yılı gelirleri toplamı 34.758,83 TL olup, bunun 32.000,00 TL'si bağış ve aidatlarından, 2.758,83 TL'si diğer gelirlerinden oluşmaktadır.

17. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

18. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

19. Parti Genel Merkezinin 2008 yılı giderleri toplamı 10.673,41 TL olup, bunun 9.531,51 TL'si genel yönetim giderlerinden, 1.141,90 TL'si vergi giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/ banka) tutarı 7,66 TL'dir.

20. Parti Genel Merkezinin 2008 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

21. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

22. Partinin il örgütlerinin 2008 yılı giderleri toplamı 31.020,83 TL olup bunun tamamı genel yönetim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit miktarı 3.738,00 TL'dir.

23. Partinin il örgütlerinin 2008 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu görülmüştür.

24. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

25. Hak ve Özgürlükler Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde partinin 2008 yılında herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

26. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

IV- SONUÇ

Hak ve Özgürlükler Partisinin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2008 yılı kesin hesabında gösterilen 44.658,83 TL gelir toplamının; 781,07 TL geçen yıldan devreden nakit miktarının; 41.694,24 TL gider toplamının; 3.745,66 TL gelecek yıla devreden nakit miktarının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.2.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY YAZISI

1. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde, siyasi partilerin genel başkanlarının, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri gerektiği öngörülmüştür. Aynı mahiyetteki bir hüküm 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 55. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer almaktadır.

2. Anayasa Mahkemesine gelen her türlü işler gibi siyasi parti mali denetimleri de "ilk inceleme" ve "esas inceleme" aşamalarından geçerek karara bağlanmaktadır. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 56. maddesinde düzenlenmiş olan siyasi parti mali denetimlerinde ilk ve esas inceleme usulünde herhangi bir süre öngörülmemiştir.

3. Mali denetimi yapılan Parti'nin inceleme yılına ait hesaplarının ilk ve/veya esas incelemeleri 10 Şubat 2016 günü yapılmış ve karara bağlanmıştır. Bu durumda, denetimi yapılan Parti'nin geçmiş yıllara ait mali denetimlerinin ilk ve/veya esas incelemelerinin kesin karara bağlandığı tarih itibariyle, denetim yılına ait kesin hesapların Anayasa Mahkemesine sunulmasından itibaren beş yıl müddetle sonuçlandırılmadığı açıktır.

4. Anayasada öngörülen siyasi parti mali denetimi kurumunun amaçlarına, hukukun genel ilkelerine ve korunmak istenen demokratik değerlere bakıldığında, her hangi bir Devlet katkısı da almayan partilerin mali denetimlerinin ait olduğu yıldan çok uzun zaman geçtikten sonra yapılmasının hangi üstün hukuki yarara hizmet ettiğini anlamak güçtür. Bu nedenle, büyük gecikmelerle yapılan bu tür mali denetimlerin karara bağlanması ve denetime bağlı hukuki sonuçlar çıkarılması yerine, dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir. Bu konudaki gerekçelerimiz kısmen daha önceki mali denetimlere ilişkin karşıoy yazılarımızda da açıklanmıştır (S.P.M.D., E:2009/37, K:2014/86,

30.01.2015 tarihli ve 29252 sayılı Resmi Gazete; S.P.M.D. E:2001/20, K:2009/48, 26.11.2009 tarihli Resmi Gazete).

5. Konunun hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuk güvenliği ve adil yargılanma hakkına aykırılık içeren boyutları bulunduğu kadar, siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir temel hak ihlali de söz konusu olabilecektir. Bunun nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

6. Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel bir öğesinin de hukuk güvenliği olduğu, Anayasa Mahkemesinin de birçok kararında vurgulanmıştır.

7. Yasaların toplum hayatında hangi işlem veya eylemleri yaptırıma bağladığı, hangi eylemlerin suç veya kabahat oluşturdukları, kasıtlı veya kusurlu olarak meydana gelen hukuka aykırılıkların hangi sonuçları doğuracağı, bu konularda hangi işlemlerin kimler tarafından yapılacağı, kusurlu eylemin ne zamana kadar soruşturulacağı ve kovuşturulacağı, yasalarda ve Anayasa ile yasaların verdiği yetkiye dayanarak gerçekleştirilmiş alt düzenlemelerde açıkça belirtilmiş olmalıdır. Aksi takdirde hukuki öngörülebilirlikten ve hukuk güvenliğinden söz edilemez.

8. Siyasi Partilerin mali denetimi, Anayasada, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde düzenlenmiştir. Mevzuatta, mali denetimin prosedürü hakkında ayrıntılı hükümler yer almakla birlikte, sürelerle ilgili hükümler sadece 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun belge saklama yükümlülüğüne ilişkin 69. ve 70. maddelerinde yer almaktadır. Buna göre, siyasi partilerin gelir ve gider belgelerini saklama yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili siyasi partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır. İptal ve itiraz davalarındakinin aksine, mali denetimlerde ilk incelemenin hangi süre içinde yapılacağı 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda belirtilmediği gibi, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda da belirtilmemiştir.

9. Öte yandan, mevzuatta, siyasi partilerin hesaplarını, hesap yılını takip eden Haziran ayının sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri öngörülmüş olmakla birlikte, denetimin hangi sürede karara bağlanacağı hakkında da tabiatıyla bir hüküm bulunmamaktadır.

10. Hukuk güvenliğinin gereği olan öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin belirsiz sürelerle denetlenme ve muhtemel bir para cezasına çarptırılma tehdidi altında tutulmalarına olanak vermez. Nitekim hukukumuzda gerek 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile gerek Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerle, belge saklama ve kamu alacağından sorumlu olma konusunda kişiler lehine çeşitli güvenceler getirilmiştir. Buna göre, belge saklama ve saklanmayan belgelerden dolayı mesul tutulma konusunda hukuk sistemimizdeki düzenlemelerde, birbirine benzer şekilde beş yıllık süreler öngörülmüştür. Ancak, siyasi partilerin mevzuatta bu tür güvenceleri bulunmamaktadır, çünkü ilk incelemenin yapılması ve esasın karara bağlanması, tamamen ucu açık bir sürece tabi tutulmuştur.

11. Hukuk güvenliğine aykırı olan ve 12 Eylül 1980 askeri rejiminin ürünü olan yasadan kaynaklanan bu durumun mevzuat değişiklikleriyle bu güne kadar düzeltilmemesi karşısında, Anayasa Mahkemesinin içtihat tesis etme yoluyla siyasi parti mali denetimlerini hukuk devleti esaslarına uygun hale getirmesi mümkündü ve bu nedenle beş yıl veya daha eski yıllara ait mali denetimlerin işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekirdi. Ancak bu yola da gidilmediğinden, beş yıl ve daha fazla zaman geçmiş evrak üzerinden mali denetim yapılmasına devam edilmektedir. Bu yöndeki uygulama, Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

12. Siyasi partiler, Anayasanın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) güvencesi altında olduğundan, şu hususların da belirtilmesi yerinde olur:

13. Anayasanın 67. maddesinde seçme ve seçilme hakkı ile bir siyasi parti içinde faaliyette bulunma hakkı, 68. maddesinde siyasi parti kurma hakkı düzenlenmiş; yine 68. maddede siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları belirtilmiştir. AİHS'nin

örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 11. maddesi de siyasi parti faaliyetlerini güvence altına almaktadır.

14. Zaman sınırlamasına ve yasa ile belirlenmiş sürelere tabi olmayan bir şekilde mali denetim yapılması ve bunun sonucunda, geçmiş yıllara ait harcama belgelerinin usulüne uygun olarak sunulamadığı gerekçesiyle, yine üst sınırı da olmaksızın, belirsiz miktarlarda para cezası (Hazineye irat kaydı) kesilebilmesi, denetim yılına ait bulgulardan hareketle çeşitli suç duyurularında bulunulması, siyasi faaliyet ve siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir müdahaledir.

15. Siyasi Parti özgürlüğüne yapılan müdahalenin, Anayasanın 13. maddesinde belirtildiği şekilde, yasa ile yapılması, demokratik bir toplumda zorunlu olması ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekmektedir.

16. Mali denetim, siyasi parti faaliyetlerine yapılmış bir müdahale olmakla birlikte, demokratik bir toplumda zorunlu olduğu açıktır. Ancak, siyasi parti mali denetimlerinin ucu açık, yani yasa ile belli sürelere bağlanmamış bir uygulama kapsamında gerçekleştirildiği, bu konuda yeterli yasal çerçeve bulunmadığı, kıyas yoluyla uygulanabilecek mevzuat hükümlerinin de Anayasa Mahkemesince resen uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda siyasi parti faaliyetlerine yapılmış müdahalenin, demokratik bir toplumda zorunlu olsa bile, "yasa ile düzenlenme" koşuluna uyduğu söylenemez.

17. Öte yandan, vergi alacaklarının dahi 5 yılda zamanaşımına uğradığı bir hukuk düzeninde bir siyasi partinin kamu hazinesine bir borcu olmadığı halde mali bir cezaya çarptırılmasında ölçülülük bulunmadığı açıktır. Diğer bir ifadeyle, siyasi partilerin hesaplarının denetlenmesindeki kamu yararı ve siyasi parti mali denetimi için demokratik bir toplumda bulunan zorunluluk ile uzun ve belirsiz süreler sonunda yaptırımlara maruz kalmamayı gerektiren hukuk güvenliği arasında olması gereken adil ve makul denge ortadan kalkmış olmaktadır.

18. Bu nedenle beş yıldan sonra yapılan denetimlerin, buna bağlı suç duyurularının ve irat kaydı kararlarının, hukuk devleti ilkesine

aykırı olduğu kadar, Anayasa'nın 68. maddesine de aykırı olduğuna ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesinin ihlalini oluşturduğuna şüphe bulunmamaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yaptığı mali denetim, dosya üzerinden yapılan, temyiz ve itirazı kabil olmayan bir yargılamadır. Yargılanan tüzel kişi sıfatıyla, denetlenen partinin, Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddelerinde yer alan adil yargılanma hakkından yararlanması gerekeceği tartışmasızdır.

20. Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında, makul sürede yargılanma da bulunmaktadır. Her türlü ölçüte göre, dosya üzerinden ve tek dereceli olarak yapılan mali denetimlerin beş yıl veya daha uzun sürelerde karara bağlanmasının makul ve haklı bir nedeni olamayacağından, adil yargılanma hakkının da bir ihlalini oluşturduğu açıktır.

Yukarıdaki nedenlerle, denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2010/18 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/3
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Özgürlükler Partisi 2009 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 10.2.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ile parti merkezine ait olan kesinhesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesinhesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesinhesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* hükmüne yer verilmiştir.

3. Yine Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 51. maddesinin birinci fıkrasında *"(1) Siyasi partiler, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi uyarınca genel başkanları tarafından imzalanmış yazı ve ekinde,*

a) Merkez karar ve yönetim kurullarınca (parti tüzüğünde kesinhesapları onaylama görevi verilen yetkili organlarınca) alınmış parti genel merkezi ve iller örgütleri kesinhesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın onaylı örneğini,

b) Karara bağlanmış ve birleştirilmiş bulunan bir yıllık kesinhesabın onaylı örneğini,

c) Parti genel merkez kesinhesabının onaylı örneğini,

ç) Bağlı ilçeleri de kapsayan ve il sorumluları tarafından imzalanmış olan iller teşkilatı kesin hesaplarının onaylı örnekleri ile genel merkez tarafından düzenlenecek olan il teşkilatları kesinhesaplarının icmal listesini,

d) Parti genel merkez ve il teşkilatlarının aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini belirten listeleri,

e) Parti genel sekreteri ve genel saymanının imzasını taşıyan yıl sonu kasa mevcudunu gösteren kasa sayım tutanağı ile banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarını, Haziran ayı sonuna kadar Mahkemeye sunarlar." hükmü yer almaktadır.

4. Hak ve Özgürlükler Partisinin kesin hesap cetvelleri ve eki belgelerde, banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarının bulunmadığı görülmüş, bunun üzerine 15.12.2015 tarih ve 33787353/107.02-1070/4794 sayılı yazımızla söz konusu eksikliğin giderilmesi istenmiştir. Ancak Parti yetkilileri söz konusu eksikliği gidermemiştir.

5. 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti

sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

6. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, 75. madde gereğince istenilen belgelerin verilmemesi inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Bu itibarla Hak ve Özgürlükler Partisinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

8. Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

9. Hak ve Özgürlükler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2009 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların

gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

10. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2009 yılı gelirleri toplamının 50.909,27 TL, geçen yıldan devreden nakit miktarının 3.745,25 TL; giderleri toplamının 53.035,79 TL, gelecek yıla devreden nakit miktarının 1.623,28 TL olduğu anlaşılmaktadır.

11. Parti 2009 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle Partinin 2009 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

12. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 9.480 TL olup, bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

15. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

16. Parti il örgütlerinin 2009 yılı gelirleri toplamı 41.429,27 TL olup, bunun 40.744,27 TL'si bağış ve aidatlarından, 685,00 TL'si diğer gelirlerinden oluşmaktadır.

17. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

18. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

19. Parti Genel Merkezinin 2009 yılı giderleri toplamı 9.198,52 TL olup, bunun tamamı genel yönetim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 288,73 TL'dir.

20. Parti Genel Merkezinin 2009 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

21. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

22. Partinin il örgütlerinin 2009 yılı giderleri toplamı 43.837,27 TL olup bunun tamamı genel yönetim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit miktarı 1.334,55 TL'dir.

23. Partinin il örgütlerinin 2009 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu görülmüştür.

24. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

25. Hak ve Özgürlükler Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde partinin 2009 yılında herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

26. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

IV- SONUÇ

Hak ve Özgürlükler Partisinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2009 yılı kesin hesabında gösterilen 50.909,27 TL gelir toplamının; 3.745,66 TL geçen yıldan devreden nakit miktarının; 53.035,79 TL gider toplamının; 1.623,28 TL gelecek yıla devreden nakit miktarının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.2.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY YAZISI

1. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde, siyasi partilerin genel başkanlarının, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri gerektiği öngörülmüştür. Aynı mahiyetteki bir hüküm 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 55. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer almaktadır.

2. Anayasa Mahkemesine gelen her türlü işler gibi siyasi parti mali denetimleri de "ilk inceleme" ve "esas inceleme" aşamalarından geçerek karara bağlanmaktadır. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 56. maddesinde düzenlenmiş olan siyasi parti mali denetimlerinde ilk ve esas inceleme usulünde herhangi bir süre öngörülmemiştir.

3. Mali denetimi yapılan Parti'nin inceleme yılına ait hesaplarının ilk ve/veya esas incelemeleri 10 Şubat 2016 günü yapılmış ve karara bağlanmıştır. Bu durumda, denetimi yapılan Parti'nin geçmiş yıllara ait mali denetimlerinin ilk ve/veya esas incelemelerinin kesin karara bağlandığı tarih itibariyle, denetim yılına ait kesin hesapların Anayasa Mahkemesine sunulmasından itibaren beş yıl müddetle sonuçlandırılmadığı açıktır.

4. Anayasada öngörülen siyasi parti mali denetimi kurumunun amaçlarına, hukukun genel ilkelerine ve korunmak istenen demokratik değerlere bakıldığında, her hangi bir Devlet katkısı da almayan partilerin mali denetimlerinin ait olduğu yıldan çok uzun zaman geçtikten sonra yapılmasının hangi üstün hukuki yarara hizmet ettiğini anlamak güçtür. Bu nedenle, büyük gecikmelerle yapılan bu tür mali denetimlerin karara bağlanması ve denetime bağlı hukuki sonuçlar çıkarılması yerine, dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir. Bu konudaki gerekçelerimiz kısmen daha önceki mali denetimlere ilişkin karşıoy yazılarımızda da açıklanmıştır (S.P.M.D., E:2009/37, K:2014/86,

30.01.2015 tarihli ve 29252 sayılı Resmi Gazete; S.P.M.D. E:2001/20, K:2009/48, 26.11.2009 tarihli Resmi Gazete).

5. Konunun hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuk güvenliği ve adil yargılanma hakkına aykırılık içeren boyutları bulunduğu kadar, siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir temel hak ihlali de söz konusu olabilecektir. Bunun nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

6. Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel bir öğesinin de hukuk güvenliği olduğu, Anayasa Mahkemesinin de birçok kararında vurgulanmıştır.

7. Yasaların toplum hayatında hangi işlem veya eylemleri yaptırıma bağladığı, hangi eylemlerin suç veya kabahat oluşturdukları, kasıtlı veya kusurlu olarak meydana gelen hukuka aykırılıkların hangi sonuçları doğuracağı, bu konularda hangi işlemlerin kimler tarafından yapılacağı, kusurlu eylemin ne zamana kadar soruşturulacağı ve kovuşturulacağı, yasalarda ve Anayasa ile yasaların verdiği yetkiye dayanarak gerçekleştirilmiş alt düzenlemelerde açıkça belirtilmiş olmalıdır. Aksi takdirde hukuki öngörülebilirlikten ve hukuk güvenliğinden söz edilemez.

8. Siyasi Partilerin mali denetimi, Anayasada, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde düzenlenmiştir. Mevzuatta, mali denetimin prosedürü hakkında ayrıntılı hükümler yer almakla birlikte, sürelerle ilgili hükümler sadece 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun belge saklama yükümlülüğüne ilişkin 69. ve 70. maddelerinde yer almaktadır. Buna göre, siyasi partilerin gelir ve gider belgelerini saklama yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili siyasi partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır. İptal ve itiraz davalarındakinin aksine, mali denetimlerde ilk incelemenin hangi süre içinde yapılacağı 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda belirtilmediği gibi, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda da belirtilmemiştir.

9. Öte yandan, mevzuatta, siyasi partilerin hesaplarını, hesap yılını takip eden Haziran ayının sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri öngörülmüş olmakla birlikte, denetimin hangi sürede karara bağlanacağı hakkında da tabiatıyla bir hüküm bulunmamaktadır.

10. Hukuk güvenliğinin gereği olan öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin belirsiz sürelerle denetlenme ve muhtemel bir para cezasına çarptırılma tehdidi altında tutulmalarına olanak vermez. Nitekim hukukumuzda gerek 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile gerek Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerle, belge saklama ve kamu alacağından sorumlu olma konusunda kişiler lehine çeşitli güvenceler getirilmiştir. Buna göre, belge saklama ve saklanmayan belgelerden dolayı mesul tutulma konusunda hukuk sistemimizdeki düzenlemelerde, birbirine benzer şekilde beş yıllık süreler öngörülmüştür. Ancak, siyasi partilerin mevzuatta bu tür güvenceleri bulunmamaktadır, çünkü ilk incelemenin yapılması ve esasın karara bağlanması, tamamen ucu açık bir sürece tabi tutulmuştur.

11. Hukuk güvenliğine aykırı olan ve 12 Eylül 1980 askeri rejiminin ürünü olan yasadan kaynaklanan bu durumun mevzuat değişiklikleriyle bu güne kadar düzeltilmemesi karşısında, Anayasa Mahkemesinin içtihat tesis etme yoluyla siyasi parti mali denetimlerini hukuk devleti esaslarına uygun hale getirmesi mümkündü ve bu nedenle beş yıl veya daha eski yıllara ait mali denetimlerin işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekirdi. Ancak bu yola da gidilmediğinden, beş yıl ve daha fazla zaman geçmiş evrak üzerinden mali denetim yapılmasına devam edilmektedir. Bu yöndeki uygulama, Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

12. Siyasi partiler, Anayasanın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) güvencesi altında olduğundan, şu hususların da belirtilmesi yerinde olur:

13. Anayasanın 67. maddesinde seçme ve seçilme hakkı ile bir siyasi parti içinde faaliyette bulunma hakkı, 68. maddesinde siyasi parti kurma hakkı düzenlenmiş; yine 68. maddede siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları belirtilmiştir. AİHS'nin

örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 11. maddesi de siyasi parti faaliyetlerini güvence altına almaktadır.

14. Zaman sınırlamasına ve yasa ile belirlenmiş sürelere tabi olmayan bir şekilde mali denetim yapılması ve bunun sonucunda, geçmiş yıllara ait harcama belgelerinin usulüne uygun olarak sunulamadığı gerekçesiyle, yine üst sınırı da olmaksızın, belirsiz miktarlarda para cezası (Hazineye irat kaydı) kesilebilmesi, denetim yılına ait bulgulardan hareketle çeşitli suç duyurularında bulunulması, siyasi faaliyet ve siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir müdahaledir.

15. Siyasi Parti özgürlüğüne yapılan müdahalenin, Anayasanın 13. maddesinde belirtildiği şekilde, yasa ile yapılması, demokratik bir toplumda zorunlu olması ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekmektedir.

16. Mali denetim, siyasi parti faaliyetlerine yapılmış bir müdahale olmakla birlikte, demokratik bir toplumda zorunlu olduğu açıktır. Ancak, siyasi parti mali denetimlerinin ucu açık, yani yasa ile belli sürelere bağlanmamış bir uygulama kapsamında gerçekleştirildiği, bu konuda yeterli yasal çerçeve bulunmadığı, kıyas yoluyla uygulanabilecek mevzuat hükümlerinin de Anayasa Mahkemesince resen uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda siyasi parti faaliyetlerine yapılmış müdahalenin, demokratik bir toplumda zorunlu olsa bile, "yasa ile düzenlenme" koşuluna uyduğu söylenemez.

17. Öte yandan, vergi alacaklarının dahi 5 yılda zamanaşımına uğradığı bir hukuk düzeninde bir siyasi partinin kamu hazinesine bir borcu olmadığı halde mali bir cezaya çarptırılmasında ölçülülük bulunmadığı açıktır. Diğer bir ifadeyle, siyasi partilerin hesaplarının denetlenmesindeki kamu yararı ve siyasi parti mali denetimi için demokratik bir toplumda bulunan zorunluluk ile uzun ve belirsiz süreler sonunda yaptırımlara maruz kalmamayı gerektiren hukuk güvenliği arasında olması gereken adil ve makul denge ortadan kalkmış olmaktadır.

18. Bu nedenle beş yıldan sonra yapılan denetimlerin, buna bağlı suç duyurularının ve irat kaydı kararlarının, hukuk devleti ilkesine

aykırı olduğu kadar, Anayasa'nın 68. maddesine de aykırı olduğuna ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesinin ihlalini oluşturduğuna şüphe bulunmamaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yaptığı mali denetim, dosya üzerinden yapılan, temyiz ve itirazı kabil olmayan bir yargılamadır. Yargılanan tüzel kişi sıfatıyla, denetlenen partinin, Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddelerinde yer alan adil yargılanma hakkından yararlanması gerekeceği tartışmasızdır.

20. Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında, makul sürede yargılanma da bulunmaktadır. Her türlü ölçüte göre, dosya üzerinden ve tek dereceli olarak yapılan mali denetimlerin beş yıl veya daha uzun sürelerde karara bağlanmasının makul ve haklı bir nedeni olamayacağından, adil yargılanma hakkının da bir ihlalini oluşturduğu açıktır.

Yukarıdaki nedenlerle, denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2009/52 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/4
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milli Egemenlik Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 1.7.2015 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesi, il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağını ve birleştirileceğini hükme bağlamış, 74. maddesi de, bu şekilde karara bağlanan kesin hesabın parti genel başkanınca Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilmesi zorunluluğunu getirmiştir.

3. Milli Egemenlik Partisinin 2008 yılına ait gelir ve giderini kapsayan kesin hesabının en geç 30.6.2009 tarihine kadar verilmesi gerekmektedir.

4. Milli Egemenlik Partisinin 2008 yılına ait gelir ve giderini kapsayan kesin hesabı, Genel Başkan Cevdet ANAÇOĞLU imzalı ve 6.7.2009 tarih ve 2009/1023 sayılı yazı ile Anayasa Mahkemesi Başkanlığına 6.7.2009 tarih ve 940/257 sayı ile verilmiştir.

5. Bu durumda, Milli Egemenlik Partisi 2008 yılı kesin hesabının Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi Başkanlığına sunulması gerektiği yönündeki 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi ile getirilen kurala uyulmamıştır.

6. Bu nedenle, 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında yasal işlem yapılabilmesi için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Bu itibarla Milli Egemenlik Partisinin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- İşin esasının incelenmesine,

- Partinin 2008 yılı kesin hesabını 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde öngörülen sürede Anayasa Mahkemesine vermeyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

8. Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

9. Milli Egemenlik Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2008 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları,

bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

10. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2008 yılı gelirlerinin 6.080,00 TL, geçen yıldan devreden nakit tutarının 384,17 TL, giderler toplamının 6.063,37 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 400,80 TL olduğu anlaşılmaktadır.

11. Partinin 2008 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2008 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

12. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 5.000,00 TL olup bunun tamamı aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

15. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

16. Milli Egemenlik Partisinin il örgütlerinin 2008 yılı gelirleri toplamı 1.080,00 TL olup bunun tamamı aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

17. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

18. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

19. Milli Egemenlik Partisi Genel Merkezinin 2008 yılı giderleri toplamı 4.983,37 TL olup bunun tamamı personel giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 400,80 TL'dir.

20. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

21. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

22. Milli Egemenlik Partisi il örgütlerinin 2008 yılı giderleri toplamı 1.080,00 TL olup bunun tamamı personel giderlerinden oluşmaktadır.

23. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

24. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

25. Milli Egemenlik Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde Partinin 2008 yılında herhangi bir taşınır, taşınmaz ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

26. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

IV- SONUÇ

Milli Egemenlik Partisinin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2008 yılı kesin hesabında gösterilen 6.080,00 TL gelir ve 6.063,37 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.2.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY YAZISI

1. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde, siyasi partilerin genel başkanlarının, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri gerektiği öngörülmüştür. Aynı mahiyetteki bir hüküm 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 55. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer almaktadır.

2. Anayasa Mahkemesine gelen her türlü işler gibi siyasi parti mali denetimleri de "ilk inceleme" ve "esas inceleme" aşamalarından geçerek karara bağlanmaktadır. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 56. maddesinde düzenlenmiş olan siyasi parti mali denetimlerinde ilk ve esas inceleme usulünde herhangi bir süre öngörülmemiştir.

3. Mali denetimi yapılan Parti'nin inceleme yılına ait hesaplarının ilk ve/veya esas incelemeleri 10 Şubat 2016 günü yapılmış ve karara bağlanmıştır. Bu durumda, denetimi yapılan Parti'nin geçmiş yıllara ait mali denetimlerinin ilk ve/veya esas incelemelerinin kesin karara bağlandığı tarih itibariyle, denetim yılına ait kesin hesapların Anayasa Mahkemesine sunulmasından itibaren beş yıl müddetle sonuçlandırılmadığı açıktır.

4. Anayasada öngörülen siyasi parti mali denetimi kurumunun amaçlarına, hukukun genel ilkelerine ve korunmak istenen demokratik değerlere bakıldığında, her hangi bir Devlet katkısı da almayan partilerin mali denetimlerinin ait olduğu yıldan çok uzun zaman geçtikten sonra yapılmasının hangi üstün hukuki yarara hizmet ettiğini anlamak güçtür. Bu nedenle, büyük gecikmelerle yapılan bu tür mali denetimlerin karara bağlanması ve denetime bağlı hukuki sonuçlar çıkarılması yerine, dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir. Bu konudaki gerekçelerimiz kısmen daha önceki mali denetimlere ilişkin karşıoy yazılarımızda da açıklanmıştır (S.P.M.D., E:2009/37, K:2014/86, 30.01.2015 tarihli ve 29252 sayılı Resmi Gazete; S.P.M.D. E:2001/20, K:2009/48, 26.11.2009 tarihli Resmi Gazete).

5. Konunun hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuk güvenliği ve adil yargılanma hakkına aykırılık içeren boyutları bulunduğu kadar, siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir temel hak ihlali de söz konusu olabilecektir. Bunun nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

6. Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel bir öğesinin de hukuk güvenliği olduğu, Anayasa Mahkemesinin de birçok kararında vurgulanmıştır.

7. Yasaların toplum hayatında hangi işlem veya eylemleri yaptırıma bağladığı, hangi eylemlerin suç veya kabahat oluşturdukları, kasıtlı veya kusurlu olarak meydana gelen hukuka aykırılıkların hangi sonuçları doğuracağı, bu konularda hangi işlemlerin kimler tarafından yapılacağı, kusurlu eylemin ne zamana kadar soruşturulacağı ve kovuşturulacağı, yasalarda ve Anayasa ile yasaların verdiği yetkiye dayanarak gerçekleştirilmiş alt düzenlemelerde açıkça belirtilmiş olmalıdır. Aksi takdirde hukuki öngörülebilirlikten ve hukuk güvenliğinden söz edilemez.

8. Siyasi Partilerin mali denetimi, Anayasada, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde düzenlenmiştir. Mevzuatta, mali denetimin prosedürü hakkında ayrıntılı hükümler yer almakla birlikte, sürelerle ilgili hükümler sadece 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun belge saklama yükümlülüğüne ilişkin 69. ve 70. maddelerinde yer almaktadır. Buna göre, siyasi partilerin gelir ve gider belgelerini saklama yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili siyasi partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır. İptal ve itiraz davalarındakinin aksine, mali denetimlerde ilk incelemenin hangi süre içinde yapılacağı 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda belirtilmediği gibi, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda da belirtilmemiştir.

9. Öte yandan, mevzuatta, siyasi partilerin hesaplarını, hesap yılını takip eden Haziran ayının sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri öngörülmüş olmakla birlikte, denetimin hangi sürede karara bağlanacağı hakkında da tabiatıyla bir hüküm bulunmamaktadır.

10. Hukuk güvenliğinin gereği olan öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin belirsiz sürelerle denetlenme ve muhtemel bir para cezasına çarptırılma tehdidi altında tutulmalarına olanak vermez. Nitekim hukukumuzda gerek 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile gerek Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerle, belge saklama ve kamu alacağından sorumlu olma konusunda kişiler lehine çeşitli güvenceler getirilmiştir. Buna göre, belge saklama ve saklanmayan belgelerden dolayı mesul tutulma konusunda

hukuk sistemimizdeki düzenlemelerde, birbirine benzer şekilde beş yıllık süreler öngörülmüştür. Ancak, siyasi partilerin mevzuatta bu tür güvenceleri bulunmamaktadır, çünkü ilk incelemenin yapılması ve esasın karara bağlanması, tamamen ucu açık bir sürece tabi tutulmuştur.

11. Hukuk güvenliğine aykırı olan ve 12 Eylül 1980 askeri rejiminin ürünü olan yasadan kaynaklanan bu durumun mevzuat değişiklikleriyle bu güne kadar düzeltilmemesi karşısında, Anayasa Mahkemesinin içtihat tesis etme yoluyla siyasi parti mali denetimlerini hukuk devleti esaslarına uygun hale getirmesi mümkündü ve bu nedenle beş yıl veya daha eski yıllara ait mali denetimlerin işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekirdi. Ancak bu yola da gidilmediğinden, beş yıl ve daha fazla zaman geçmiş evrak üzerinden mali denetim yapılmasına devam edilmektedir. Bu yöndeki uygulama, Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

12. Siyasi partiler, Anayasanın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) güvencesi altında olduğundan, şu hususların da belirtilmesi yerinde olur:

13. Anayasanın 67. maddesinde seçme ve seçilme hakkı ile bir siyasi parti içinde faaliyette bulunma hakkı, 68. maddesinde siyasi parti kurma hakkı düzenlenmiş; yine 68. maddede siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları belirtilmiştir. AİHS'nin örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 11. maddesi de siyasi parti faaliyetlerini güvence altına almaktadır.

14. Zaman sınırlamasına ve yasa ile belirlenmiş sürelere tabi olmayan bir şekilde mali denetim yapılması ve bunun sonucunda, geçmiş yıllara ait harcama belgelerinin usulüne uygun olarak sunulamadığı gerekçesiyle, yine üst sınırı da olmaksızın, belirsiz miktarlarda para cezası (Hazineye irat kaydı) kesilebilmesi, denetim yılına ait bulgulardan hareketle çeşitli suç duyurularında bulunulması, siyasi faaliyet ve siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir müdahaledir.

15. Siyasi Parti özgürlüğüne yapılan müdahalenin, Anayasanın 13. maddesinde belirtildiği şekilde, yasa ile yapılması, demokratik bir toplumda zorunlu olması ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekmektedir.

16. Mali denetim, siyasi parti faaliyetlerine yapılmış bir müdahale olmakla birlikte, demokratik bir toplumda zorunlu olduğu açıktır. Ancak, siyasi parti mali denetimlerinin ucu açık, yani yasa ile belli sürelere bağlanmamış bir uygulama kapsamında gerçekleştirildiği, bu konuda yeterli yasal çerçeve bulunmadığı, kıyas yoluyla uygulanabilecek mevzuat hükümlerinin de Anayasa Mahkemesince resen uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda siyasi parti faaliyetlerine yapılmış müdahalenin, demokratik bir toplumda zorunlu olsa bile, "yasa ile düzenlenme" koşuluna uyduğu söylenemez.

17. Öte yandan, vergi alacaklarının dahi 5 yılda zamanaşımına uğradığı bir hukuk düzeninde bir siyasi partinin kamu hazinesine bir borcu olmadığı halde mali bir cezaya çarptırılmasında ölçülülük bulunmadığı açıktır. Diğer bir ifadeyle, siyasi partilerin hesaplarının denetlenmesindeki kamu yararı ve siyasi parti mali denetimi için demokratik bir toplumda bulunan zorunluluk ile uzun ve belirsiz süreler sonunda yaptırımlara maruz kalmamayı gerektiren hukuk güvenliği arasında olması gereken adil ve makul denge ortadan kalkmış olmaktadır.

18. Bu nedenle beş yıldan sonra yapılan denetimlerin, buna bağlı suç duyurularının ve irat kaydı kararlarının, hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu kadar, Anayasa'nın 68. maddesine de aykırı olduğuna ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesinin ihlalini oluşturduğuna şüphe bulunmamaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yaptığı mali denetim, dosya üzerinden yapılan, temyiz ve itirazı kabil olmayan bir yargılamadır. Yargılanan tüzel kişi sıfatıyla, denetlenen partinin, Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddelerinde yer alan adil yargılanma hakkından yararlanması gerekeceği tartışmasızdır.

20. Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında, makul sürede yargılanma da bulunmaktadır. Her türlü ölçüte göre, dosya üzerinden ve tek dereceli olarak yapılan mali denetimlerin beş yıl veya daha uzun sürelerde karara bağlanmasının makul ve haklı bir nedeni olamayacağından, adil yargılanma hakkının da bir ihlalini oluşturduğu açıktır.

Yukarıdaki nedenlerle, denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2010/39 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/5
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milli Egemenlik Partisi 2009 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 1.7.2015 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Milli Egemenlik Partisinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

3. Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

4. Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

5. Milli Egemenlik Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2009 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri

Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

6. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2009 yılı gelirlerinin 7.300,00 TL, geçen yıldan devreden nakit tutarının 400,80 TL, giderler toplamının 7.266,20 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 434,60 TL olduğu anlaşılmaktadır.

7. Partinin 2009 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2009 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

8. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

9. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 6.000,00 TL olup bunun tamamı aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

10. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

11. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

12. Milli Egemenlik Partisinin il örgütlerinin 2009 yılı gelirleri toplamı 1.300,00 TL olup bunun tamamı aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

13. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

14. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

15. Milli Egemenlik Partisi Genel Merkezinin 2009 yılı giderleri toplamı 5.966,20 TL olup bunun 2.400,00 TL'si kira giderlerinden, 1.482,98 TL'si kırtasiye giderlerinden, 402,18 TL'si yakıt giderlerinden, 94,04 TL'si aydınlanma giderlerinden, 1.587,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 434,60TL'dir.

16. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

17. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

20. Milli Egemenlik Partisi il örgütlerinin 2009 yılı giderleri toplamı 1.300,00 TL olup bunun 970,00 TL'si kira giderlerinden, 25,00 TL'si kırtasiye giderlerinden, 135,00 TL'si yakıt giderlerinden, 170,00 TL'si aydınlanma giderlerinden oluşmaktadır.

21. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

22. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

23. Milli Egemenlik Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde partinin 2009 yılında herhangi bir taşınır, taşınmaz ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

24. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

IV- SONUÇ

Milli Egemenlik Partisinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2009 yılı kesin hesabında gösterilen 7.300,00 TL gelir ve 7.266,20 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.2.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY YAZISI

1. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde, siyasi partilerin genel başkanlarının, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri gerektiği öngörülmüştür. Aynı

mahiyetteki bir hüküm 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 55. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer almaktadır.

2. Anayasa Mahkemesine gelen her türlü işler gibi siyasi parti mali denetimleri de "ilk inceleme" ve "esas inceleme" aşamalarından geçerek karara bağlanmaktadır. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 56. maddesinde düzenlenmiş olan siyasi parti mali denetimlerinde ilk ve esas inceleme usulünde herhangi bir süre öngörülmemiştir.

3. Mali denetimi yapılan Parti'nin inceleme yılına ait hesaplarının ilk ve/veya esas incelemeleri 10 Şubat 2016 günü yapılmış ve karara bağlanmıştır. Bu durumda, denetimi yapılan Parti'nin geçmiş yıllara ait mali denetimlerinin ilk ve/veya esas incelemelerinin kesin karara bağlandığı tarih itibariyle, denetim yılına ait kesin hesapların Anayasa Mahkemesine sunulmasından itibaren beş yıl müddetle sonuçlandırılmadığı açıktır.

4. Anayasada öngörülen siyasi parti mali denetimi kurumunun amaçlarına, hukukun genel ilkelerine ve korunmak istenen demokratik değerlere bakıldığında, her hangi bir Devlet katkısı da almayan partilerin mali denetimlerinin ait olduğu yıldan çok uzun zaman geçtikten sonra yapılmasının hangi üstün hukuki yarara hizmet ettiğini anlamak güçtür. Bu nedenle, büyük gecikmelerle yapılan bu tür mali denetimlerin karara bağlanması ve denetime bağlı hukuki sonuçlar çıkarılması yerine, dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir. Bu konudaki gerekçelerimiz kısmen daha önceki mali denetimlere ilişkin karşıoy yazılarımızda da açıklanmıştır (S.P.M.D., E:2009/37, K:2014/86, 30.01.2015 tarihli ve 29252 sayılı Resmi Gazete; S.P.M.D. E:2001/20, K:2009/48, 26.11.2009 tarihli Resmi Gazete).

5. Konunun hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuk güvenliği ve adil yargılanma hakkına aykırılık içeren boyutları bulunduğu kadar, siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir temel hak ihlali de söz konusu olabilecektir. Bunun nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

6. Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel bir öğesinin de hukuk güvenliği olduğu, Anayasa Mahkemesinin de birçok kararında vurgulanmıştır.

7. Yasaların toplum hayatında hangi işlem veya eylemleri yaptırıma bağladığı, hangi eylemlerin suç veya kabahat oluşturdukları, kasıtlı veya kusurlu olarak meydana gelen hukuka aykırılıkların hangi sonuçları doğuracağı, bu konularda hangi işlemlerin kimler tarafından yapılacağı, kusurlu eylemin ne zamana kadar soruşturulacağı ve kovuşturulacağı, yasalarda ve Anayasa ile yasaların verdiği yetkiye dayanarak gerçekleştirilmiş alt düzenlemelerde açıkça belirtilmiş olmalıdır. Aksi takdirde hukuki öngörülebilirlikten ve hukuk güvenliğinden söz edilemez.

8. Siyasi Partilerin mali denetimi, Anayasada, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde düzenlenmiştir. Mevzuatta, mali denetimin prosedürü hakkında ayrıntılı hükümler yer almakla birlikte, sürelerle ilgili hükümler sadece 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun belge saklama yükümlülüğüne ilişkin 69. ve 70. maddelerinde yer almaktadır. Buna göre, siyasi partilerin gelir ve gider belgelerini saklama yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili siyasi partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır. İptal ve itiraz davalarındakinin aksine, mali denetimlerde ilk incelemenin hangi süre içinde yapılacağı 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda belirtilmediği gibi, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda da belirtilmemiştir.

9. Öte yandan, mevzuatta, siyasi partilerin hesaplarını, hesap yılını takip eden Haziran ayının sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri öngörülmüş olmakla birlikte, denetimin hangi sürede karara bağlanacağı hakkında da tabiatıyla bir hüküm bulunmamaktadır.

10. Hukuk güvenliğinin gereği olan öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin belirsiz sürelerle denetlenme ve muhtemel bir para cezasına çarptırılma tehdidi altında tutulmalarına olanak vermez. Nitekim hukukumuzda gerek 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile gerek Ticaret Kanunu'ndaki

hükümlerle, belge saklama ve kamu alacağından sorumlu olma konusunda kişiler lehine çeşitli güvenceler getirilmiştir. Buna göre, belge saklama ve saklanmayan belgelerden dolayı mesul tutulma konusunda hukuk sistemimizdeki düzenlemelerde, birbirine benzer şekilde beş yıllık süreler öngörülmüştür. Ancak, siyasi partilerin mevzuatta bu tür güvenceleri bulunmamaktadır, çünkü ilk incelemenin yapılması ve esasın karara bağlanması, tamamen ucu açık bir sürece tabi tutulmuştur.

11. Hukuk güvenliğine aykırı olan ve 12 Eylül 1980 askeri rejiminin ürünü olan yasadan kaynaklanan bu durumun mevzuat değişiklikleriyle bu güne kadar düzeltilmemesi karşısında, Anayasa Mahkemesinin içtihat tesis etme yoluyla siyasi parti mali denetimlerini hukuk devleti esaslarına uygun hale getirmesi mümkündü ve bu nedenle beş yıl veya daha eski yıllara ait mali denetimlerin işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekirdi. Ancak bu yola da gidilmediğinden, beş yıl ve daha fazla zaman geçmiş evrak üzerinden mali denetim yapılmasına devam edilmektedir. Bu yöndeki uygulama, Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

12. Siyasi partiler, Anayasanın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) güvencesi altında olduğundan, şu hususların da belirtilmesi yerinde olur:

13. Anayasanın 67. maddesinde seçme ve seçilme hakkı ile bir siyasi parti içinde faaliyette bulunma hakkı, 68. maddesinde siyasi parti kurma hakkı düzenlenmiş; yine 68. maddede siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları belirtilmiştir. AİHS'nin örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 11. maddesi de siyasi parti faaliyetlerini güvence altına almaktadır.

14. Zaman sınırlamasına ve yasa ile belirlenmiş sürelere tabi olmayan bir şekilde mali denetim yapılması ve bunun sonucunda, geçmiş yıllara ait harcama belgelerinin usulüne uygun olarak sunulamadığı gerekçesiyle, yine üst sınırı da olmaksızın, belirsiz miktarlarda para cezası (Hazineye irat kaydı) kesilebilmesi, denetim yılına ait bulgulardan hareketle çeşitli suç duyurularında bulunulması, siyasi faaliyet ve siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir müdahaledir.

15. Siyasi Parti özgürlüğüne yapılan müdahalenin, Anayasanın 13. maddesinde belirtildiği şekilde, yasa ile yapılması, demokratik bir toplumda zorunlu olması ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekmektedir.

16. Mali denetim, siyasi parti faaliyetlerine yapılmış bir müdahale olmakla birlikte, demokratik bir toplumda zorunlu olduğu açıktır. Ancak, siyasi parti mali denetimlerinin ucu açık, yani yasa ile belli sürelere bağlanmamış bir uygulama kapsamında gerçekleştirildiği, bu konuda yeterli yasal çerçeve bulunmadığı, kıyas yoluyla uygulanabilecek mevzuat hükümlerinin de Anayasa Mahkemesince resen uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda siyasi parti faaliyetlerine yapılmış müdahalenin, demokratik bir toplumda zorunlu olsa bile, "yasa ile düzenlenme" koşuluna uyduğu söylenemez.

17. Öte yandan, vergi alacaklarının dahi 5 yılda zamanaşımına uğradığı bir hukuk düzeninde bir siyasi partinin kamu hazinesine bir borcu olmadığı halde mali bir cezaya çarptırılmasında ölçülülük bulunmadığı açıktır. Diğer bir ifadeyle, siyasi partilerin hesaplarının denetlenmesindeki kamu yararı ve siyasi parti mali denetimi için demokratik bir toplumda bulunan zorunluluk ile uzun ve belirsiz süreler sonunda yaptırımlara maruz kalmamayı gerektiren hukuk güvenliği arasında olması gereken adil ve makul denge ortadan kalkmış olmaktadır.

18. Bu nedenle beş yıldan sonra yapılan denetimlerin, buna bağlı suç duyurularının ve irat kaydı kararlarının, hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu kadar, Anayasa'nın 68. maddesine de aykırı olduğuna ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesinin ihlalini oluşturduğuna şüphe bulunmamaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yaptığı mali denetim, dosya üzerinden yapılan, temyiz ve itirazı kabil olmayan bir yargılamadır. Yargılanan tüzel kişi sıfatıyla, denetlenen partinin, Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddelerinde yer alan adil yargılanma hakkından yararlanması gerekeceği tartışmasızdır.

20. Anayasanın 36. ve AİHS'nin 6. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında, makul sürede yargılanma da bulunmaktadır. Her türlü ölçüte göre, dosya üzerinden ve tek dereceli olarak yapılan mali denetimlerin beş yıl veya daha uzun sürelerde karara bağlanmasının makul ve haklı bir nedeni olamayacağından, adil yargılanma hakkının da bir ihlalini oluşturduğu açıktır.

Yukarıdaki nedenlerle, denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2012/12 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/6
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Adalet ve Kalkınma Partisi 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımıyla 3.1.2013 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Adalet ve Kalkınma Partisinin 2011 yılı kesin hesabının ilk incelemesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Adalet ve Kalkınma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve

belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2011 yılı gelirleri toplamının 312.149.757,22 TL, geçen yıldan devreden nakit miktarının 12.120.145,77 TL; giderleri toplamının 251.902.519,43 TL, gelecek yıla devreden nakit miktarının 73.196.087,98 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Parti 2011 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle Partinin 2011 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 218.672.443,56 TL olup, bunun 186.544.715,00 TL'si devletçe yapılan yardımlardan, 14.815.750,00 TL'si aday adaylığı özel aidatlarından, 5.942.465,68 TL'si parti mal varlığı gelirlerinden, 28.632,00 TL'si satış gelirlerinden, 13.940,90 TL'si sair gelirlerden ve 11.326.939,98 TL'si bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Parti il örgütlerinin 2011 yılı gelirleri toplamı 93.477.313,66 TL olup, bunun 26.230,54 TL'si üye giriş aidatı, 2.117.432,72 TL'si üye yıllık

aidatı, 56.927.577,25 TL'si Genel Merkez yardımları, 31.938.686,51 TL'si bağış ve yardımlar, 123.208,76 TL'si parti mal varlığı gelirleri, 25.000,00 TL'si satış gelirleri ve 2.319.177,88 TL'si sair gelirler toplamından oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Parti Genel Merkezinin 2011 yılı giderleri toplamı 161.196.100,01 TL olup, bunun 8.242.455,09 TL'si personel giderlerinden, 1.030.178,73 TL'si kira giderlerinden, 795.482,78 TL'si haberleşme giderlerinden, 311.820,98 TL'si basılı kağıt, kırtasiye ve diğer giderlerden, 1.890.764,88 TL'si ısınma, aydınlatma, temizlik giderlerinden, 241.410,76 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 56.932.955,00 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 642.773,22 TL'si seyahat giderlerinden, 720.829,16 TL'si taşıma vasıta giderlerinden, 8.143.865,54 TL'si basın yayın ve tanıtım giderlerinden, 296.117,94 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme giderlerinden, 175.199,72 TL'si gelir getirici malzeme giderlerinden, 69.683.820,25 TL'si seçim giderlerinden ve 12.088.425,96 TL'si sair giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin 2011 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

1- Parti ile doğrudan ilgisi olduğu anlaşılamayan gazeteci, yazar, sanatçı, konuşmacı, eğitimci, uzman, sekreter, makyöz, yönetmen, konuk ve diğer kişilere ait uçak bilet bedeli olarak aşağıdaki tabloda gösterilen 18.834,00 TL'nin Parti bütçesinden ödenmesinin nedenlerinin açıklanması ve söz konusu kişilerin Parti ile ilgili resmi görevlerinin belgeleriyle birlikte gönderilmesi Parti yetkililerden istenmiştir.

Mahsup Fişinin		Kendisi Adına Ödeme Yapılan Kisilerin Adı ve Soyadı (Ünvanı)	Yolculuk Nedeni	Tutar
Tarihi	No'su			
31.01.2011	272	Halil ZAİM (Konuşmacı)	Panele Katılım	443,00
		Ahmet ÜNSÜR Konuşmacı)	Panele Katılım	443,00
		Sadık YILMAZ Konuşmacı)	Panele Katılım	373,00
		İzzettin BALCI Konuşmacı)	Panele Katılım	333,00
31.01.2011	273	Metin KARABAŞOĞLU (Konuşmacı)	Panele Katılım	148,00
		Mehmet METİNER (Konuşmacı)	Panele Katılım	293,00
		Ümit MERİÇ (Konuşmacı)	Panele Katılım	403,00
28.02.2011	516	Turan KOÇ (Eğitimci)	Toplantı	313,00
		Mehmet DOĞAN (Eğitimci)	Toplantı	343,00
		Ergun YILDIRIM (Eğitimci)	Toplantı	503,00
		Mustafa ARMAĞAN (Konuşmacı)	Panele Katılım	154,00
		Sezai COŞKUN (Konuşmacı)	Panele Katılım	293,00
		Mehmet METİNER (Konuşmacı)	Panele Katılım	313,00
09.03.2011	645	Hüseyin GÜÇLÜ (Uzman)	Bölge Toplantısı	313,00
		Haşim KARAMAN (Uzman)	İstişare ve Değ. Topl.	199,00
		Yavuz KORKMAZ (Uzman)	İstişare ve Değ. Topl.	388,00
		Volkan TÜRKÖZÜ (Konuşmacı)	İstişare ve Değ. Topl.	388,00
		Melike ORHAN (Sekreter)	İstişare ve Değ. Topl.	388,00
09.03.2011	646	Süleyman BOLAY (Eğitimci)	Genel Merkez	333,00
		Selahattin TURAN (Eğitimci)	Genel Merkez	114,00
09.03.2011	647	Emre AKÖZ (Gazeteci-Yazar)	Panel Programı	233,00
		Emre AKÖZ (Gazeteci-Yazar)	Panel Programı	151,00
10.03.2011	750	Ümit İZMEN (Yazar)	Genel Merkez Görevl.	333,00
		Tahsin GÖRGÜN (Yazar)	Toplantıya Katılım	238,00
24.03.2011	1362	Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Başbakan Programı	234,00
		Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Başbakan Programı	171,00
		Beşir COŞKUN (Yönetmen)	Başbakan Programı	171,00

24.03.2011	1364	Muammer CEMALOĞLU (Avukat)	Genel Merkez Görevl.	238,00
		Ergun ÖZBUDUN (Konuşmacı)	Gençlik Sempozyumu	291,00
24.03.2011	1366	Gizem COŞKUNER (Yönetici Asistanı)	Genel Merkez Görevl.	234,00
		Zeynep DEMİR (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	234,00
		Zeynep ERUL (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	234,00
		Elif ESEN (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	253,00
		Zarife KAHVECİ (Uzman)	Sosyal İşler Programı	154,00
		Ekrem Şerif UÇAK (Konuk)	Sosyal İşler Programı	154,00
		Gül UÇAK (Konuk)	Sosyal İşler Programı	154,00
		Zarife KAHVECİ (Uzman)	Sosyal İşler Programı	154,00
		Ekrem Şerif UÇAK (Konuk)	Sosyal İşler Programı	124,00
		Gül UÇAK (Konuk)	Sosyal İşler Programı	124,00
24.03.2011	1375	M.Hamdi ÖZÇELİK (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	238,00
		Abdullah TOPCUOĞLU (Konuşmacı)	Genel Merkez Görevl.	313,00
		Hakan Sağlam (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	298,00
		M.Hamdi ÖZÇELİK (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	75,00
		Hakan Sağlam (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	75,00
27.04.2011	1671	Salih MEMECAN (Gazeteci-Yazar)	Üniversite Programı	303,00
		Ergun BABAHAN(Basın Mensubu)	Üniversite Programı	343,00
		Salih MEMECAN (Gazeteci-Yazar)	Üniversite Programı	483,00
30.04.2011	1697	Salih MEMECAN (Gazeteci-Yazar)	Üniversite Programı	248,00
		Fevzi DURMUŞ (Refakatçi)	Üniversite Programı	263,00
20.05.2011	1842	Salih MEMECAN (Gazeteci-Yazar)	Genel Merkez Görevl.	433,00
		Salih MEMECAN (Gazeteci-Yazar)	Genel Merkez Görevl.	433,00

20.05.2011	1847	Melih ALTINOK (Gazeteci-Yazar)	Genel Merkez Görevl.	199,00
		Melih ALTINOK (Gazeteci-Yazar)	Genel Merkez Görevl.	164,00
31.05.2011	1959	Ahmet TEZCAN (Gazeteci)	Genel Merkez Görevl.	94,00
		Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Başbakan Programı	288,00
		Beşir COŞKUN (Yönetmen)	Başbakan Programı	288,00
		Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Başbakan Programı	393,00
		Beşir COŞKUN (Yönetmen)	Başbakan Programı	393,00
		Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Başbakan Programı	57,00
		Beşir COŞKUN (Yönetmen)	Başbakan Programı	57,00
16.06.2011	2063	Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Genel Merkez Görevl.	159,00
		Beşir COŞKUN (Kameraman)	Genel Merkez Görevl.	159,00
		Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Genel Merkez Görevl.	254,00
		Beşir COŞKUN (Kameraman)	Genel Merkez Görevl.	254,00
		Ayla ERTÜRK (Makyöz)	Genel Merkez Görevl.	348,00
		Beşir COŞKUN (Kameraman)	Genel Merkez Görevl.	348,00
		Sonkan SIVALIOĞLU (Uzman)	Genel Merkez Görevl.	244,00
		Kamil OKTAY (Basın Müşaviri)	Miting Programı	298,00
15.10.2011	2780	Ayşe YÜREKLİTÜRK (Davetli)	Sosyal İşler Çalışma Pr.	258,00
		Ayşe YÜREKLİTÜRK (Davetli)	Sosyal İşler Çalışma Pr.	38,00
22.12.2011	3402	Şaban KIZILDAĞ (Eğitimci)	Sosyal İşler Programı	218,00
		Halime SÜREKKAHVECİ (Konuşmacı)	Konferans	238,00
		Beşir COŞKUN (Basın Mensubu)	Genel Merkez Görevl.	223,00
			Toplam	**18.834,00**

12. Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada,

"İLGİ: 03.04.2015 (06.04.2015) tarih ve Denetim Grubu (24)/3784/2015-15/19009 sayılı yazınız.

İlgili yazınızda, Partimizin 2011 yılı kesin hesabı ve ekindeki gelir gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme sonucunda, aşağıda yer alan konularla ilgili olarak bilgilerimize ihtiyaç duyulduğu beyan edilmektedir. Sorulan hususlarla ilgili açıklamalarımız aşağıda sunulmuştur. Ancak açıklanması istenilen konular 25.02.2011 tarih ve 27857(mükerrer) sayılı Resmi Gazetede (EK-A) yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 Sayılı Kanunun 180. Maddesinde yapılan değişiklik sonucunda yasaya aykırılık teşkil etmemektedir. Ayrıca 18.04.2013 tarih ve 28622 sayılı Resmi Gazetede (EK-B) yayınlanan 6456 Sayılı Kanununun 54. maddesi ile 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74'ncü maddesine eklenen Geçici 19. maddesinde "anılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle Anayasa Mahkemesi tarafından sonuçlandırılmamış denetimler hakkında da uygulanır" hükmü eklenerek değişiklik yapılmıştır. Söz konusu bu yasa değişikliğinin henüz mali denetim kararı verilmemiş olan geçmiş yıllara ait hesaplarımızın denetiminde de göz önünde tutularak değerlendirilmesini talep etmekteyiz.

1) *Parti Tüzüğümüzün 88. maddesinde "Parti teşkilat kademelerince, yukarıda sayılanlar dışında partinin tüzük, yönetmelik, program ve kararlarında belirtilen konuları tanıtmak, hayata geçirmek, yerel, ülke veya dünya ölçeğinde var olan sorunlarla ilgili araştırma, plan, proje ve stratejiler üretmek amacıyla hal ve vaziyetin gerekli kıldığı konularda ve zamanlarda, partili veya partili olmayan uzman kişilerden, iş ve amaçlanan hizmetin niteliğine göre, ücretli veya ücretsiz, sürekli veya geçici çalışacak şekilde genel merkez bünyesinde yahut il, ilçe ve beldeler düzeyinde ve yaygın şekilde çalışma grup ve komisyonları oluşturulabilir. Süreli veya süresiz yayınlar yapılabilir." hükümleri mevcuttur.*

Buna göre partide bir görevi olsun ya da olmasın çalışmalarımıza katkısı olabileceğini düşündüğümüz kişileri zaman zaman davet etmekteyiz. Burada konu edilen hususların detayları ise aşağıdaki gibidir:

31.01.2011 tarih ve 272 nolu mahsup fişi:

Gençlik Kolları Başkanlığımızca; Malatya'da gerçekleştirilen eğitim programına Ahmet UNSUR ve Halil ZAİM, Diyarbakır ve Gaziantep'te gerçekleştirilen eğitim programına Sadık YILMAZ, Şanlıurfa ve Adıyaman'da

gerçekleştirilen eğitim programına İzzettin BALCI konuşmacı olarak davet edilmişlerdir. Bu nedenle uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-1)

31.01.2011 tarih ve 273 nolu mahsup fişi:

Gençlik Kolları Başkanlığımızca; Şanlıurfa'da gerçekleştirilen eğitim programına Metin KARABAŞOĞLU ve Mehmet METİNER, Mersin'de gerçekleştirilen eğitim programına Ümit MERİÇ konuşmacı olarak davet edilmişlerdir. Bu nedenle uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-2)

28.02.2011 tarih ve 516 nolu mahsup fişi:

Gençlik Kolları Başkanlığımızca; Trabzon'da gerçekleştirilen eğitim programına Mehmet DOĞAN ve Ergun YILDIRIM, Adana'da gerçekleştirilen eğitim programına Mustafa ARMAĞAN ve Sezai COŞKUN, Kayseri'de gerçekleştirilen eğitim programına Turan KOÇ ve Ankara'da gerçekleştirilen eğitim programına Mehmet METİNER konuşmacı olarak davet edilmişlerdir. Bu nedenle uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-3)

09.03.2011 tarih ve 645 nolu mahsup fişi:

Hüseyin GÜÇLÜ, Yavuz KORKMAZ ve Melike ORHAN Partimizin personelidir ve Seçim İşleri Başkanlığımızca Antalya'da yapılan İstişare ve Değerlendirme toplantısında görevlendirilmişlerdir. Mehmet Haşim KARAMAN ve Volkan TÜRKÖZÜ'de konuşmacı olarak davet edildiğinden uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-4)

09.03.2011 tarih ve 646 nolu mahsup fişi:

Halkla İlişkiler Başkanlığımızın 27.02.2011 tarihinde Genel Merkezimizde düzenlenen toplantıya Selahattin TURAN ve Süleyman BOLAY'ın konuşmacı olarak davet edilmeleri nedeni ile uçak bilet bedelleri Parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-5)

09.03.2011 tarih ve 647 nolu mahsup fişi:

Gençlik Kolları Başkanlığımızca Adana ve İzmir'de gerçekleştirilen eğitim programlarına Emre AKÖZ konuşmacı olarak davet edilmiştir. Bu nedenle uçak bilet bedeli parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-6)

10.03.2011 tarih ve 750 nolu mahsup fişi:

Halkla İlişkiler Başkanlığımızın 04.03.2011 tarihinde Genel Merkezimizde düzenlediği toplantıya Tahsin GÖRGÜN ve Ümit İZMEN'in konuşmacı olarak davet edilmeleri nedeni ile uçak bilet bedelleri Parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-7)

24.03.2011 tarih ve 1362 nolu mahsup fişi:

Ayla ERTÜRK ve Beşir COŞKUN Partimizin personelidir. Tanıtım Medya Başkanlığımızca Genel Başkanımız ve Başbakanımız Sn. Recep Tayyip ERDOGAN'ın TV canlı yayın programında Ayla ERTÜRK'ün makyöz, Beşir COŞKUN'un kameraman olarak görevlendirilmeleri nedeni ile uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-8)

24.03.2011 tarih ve 1364 nolu mahsup fişi:

Ergun ÖZBUDUN, Gençlik Kolları Başkanlığımızın 11.03.2011 tarihinde Genel Merkezimizde gerçekleştirdiği Gençlik Sempozyumuna konuşmacı olarak davet edilmiştir. Muammer CEMALOGLU ise yine Gençlik Kolları Başkanlığımızın 19.03.2011 tarihinde Trabzon'da gerçekleştirdiği eğitim programına konuşmacı olarak katılmıştır. Ayrıca Parti personelidir. Bu nedenle uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-9)

24.03.2011 tarih ve 1366 nolu mahsup fişi:

Dış İlişkiler Başkanlığımızca İstanbul'da 14-15 Mart 2011 tarihinde düzenlenen "Leaders Of Change Summit (Liderler Değişim Zirvesi)" programına Parti personeli olan Elif ESEN, Zeynep DEMİR, Zeynep ERUL ve Gizem CO^KUNER görevli olarak katılmışlardır. Ayrıca Sosyal İşler Başkanlığımızın 18.03.2011 tarihinde İzmir'de gerçekleştirdiği Sosyal Sorumluluk Kapsamında gerçekleştirilen "Dünden Bugüne Geleceğe Elele" toplantısına Parti personeli Zarife KAHVECİ görevli olarak, Ekrem Şerif UÇAK, Gül UÇAK konuk olarak davet edilmeleri nedeni ile uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-10)

24.03.2011 tarih ve 1375 nolu mahsup fişi:

Teşkilat Başkanlığımızın 11.03.2011 tarihinde Erzurum'da düzenlediği toplantıya Parti personeli olan M.Hamdi ÖZÇELİK görevlendirme sebebi ile, Abdullah TOPCUOĞLU ile Hakan SAĞLAM da toplantıya Partimizce davet edilmeleri nedeni ile uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-11)

27.04.2011 tarih ve 1671 nolu mahsup fişi:

Gençlik Kolları Başkanlığımızın Erzurum'da düzenlediği Üniversite Söyleşisine konuşmacı olarak Ergun BABAHAN'ın davet edilmesi nedeni ile, Salih MEMECAN'ın ise Ankara, Konya, İzmir ve Denizli'de düzenlenen konferanslara davet edilmesi nedeni ile uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-12)

30.04.2011 tarih ve 1697 nolu mahsup fişi:

Gençlik Kolları Başkanlığımızın Antalya ve Ankara'da üniversitelerde gerçekleştirdiği konferanslara konuşmacı olarak Salih MEMECAN'ın davet edilmesi nedeni ile, Fevzi DURMUŞ'un da görme engelli milletvekili Lokman AYVA'ya refakat etmesi nedeni ile uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-13)

20.05.2011 tarih ve 1842 nolu mahsup fişi:

Gençlik Kolları Başkanlığının İzmir ve İstanbul'da üniversitelerde gerçekleştirdiği söyleşilere Salih MEMECAN'ın konuşmacı olarak davet edilmesi nedeni ile uçak bilet bedeli parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-14)

20.05.2011 tarih ve 1847 nolu mahsup fişi:

Tanıtım Medya Başkanlığımızın Gaziantep'de gerçekleştirdiği Tanıtım ve Medya Başkanları toplantısına Melih ALTINOK'un Partimizce davet edilmesi nedeni ile uçak bilet bedeli Parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-15)

31.05.2011 tarih ve 1959 nolu mahsup fişi:

Parti personelimiz olan Ayla ERTÜRK ve Beşir COŞKUN Genel Başkanımız ve Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın TV çekimleri

ile ilgili makyöz ve kameraman olarak görevlendirilmiştir. Ahmet TEZCAN'ın ise Partimiz tarafından çalışmalara davet edilmesi nedeni ile uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-16)

16.06.2011 tarih ve 2063 nolu mahsup fişi:

Parti personelimiz olan Sonkan SIVALIOĞLU, Beşir COŞKUN, Ayla ERTÜRK ve Kamil OKYAY, Genel Başkanımız ve Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın Mersin-Ağrı mitingi ve TV canlı yayın programlarında görevlendirilmiştir. Bu nedenle uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-17)

15.10.2011 tarih ve 2780 nolu mahsup fişi:

Sosyal İşler Başkanlığımızca 15.10.2011 tarihinde "Tohum Otizm Vakfı Çalıştayf'na Ayşe YÜREKLİ TÜRK'ün davet edilmesi nedeni ile uçak bilet bedeli parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-18)

22.12.2011 tarih ve 3402 nolu mahsup fişi:

Sosyal İşler Başkanlığımızca 18.03.2011 tarihinde "Dünden Bugüne Geleceğe Elele" paneline konuşmacı olarak Halime SÜREK KAHVECİ'nin davet edilmesi nedeni ile, Şaban KIZILDAG ise 6-7 Aralık 2011 tarihinde "Sosyal İşler Başkanlığımızın Çalışma Alanları ve Faaliyetler" toplantısına davet edilmesi nedeni ile, Parti personelimiz kameraman Beşir COŞKUN'un da bu faaliyetlerle ilgili görevlendirilmesi nedeni ile uçak bilet bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-1-19)" demişlerdir.

13. Siyasi partilerin bütçelerinden yapabilecekleri harcamalar, partilerin siyasi amaçlarının gerçekleştirilmesi için yapılması gerekli harcamalardır. Bu harcamalar mal ve hizmet alımı olabileceği gibi diğer harcamalar da olabilir. Ancak, doğal olarak bu harcamaların gerçekleştirilmesi için harcamanın yapıldığı mal/hizmet ve kişi ile siyasi parti arasında bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir.

14. 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; "*Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz. Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır.*"; 74. maddeye

eklenen fıkrada *"(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler."* hükümleri yer almaktadır.

15. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde, *"Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır"* ve aynı Kanun'un 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76 ncı maddesinde de, *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir"* hükümleri yer almıştır.

16. Gönderilen açıklamada, 6111 sayılı Kanun'un 180. maddesinde yapılan değişikliklerin dikkate alınması gerektiği, tüzükleri gereği partide bir görevi olsun ya da olmasın çalışmalarına katkı verebilecek herkesin davet edilip onların bilgi ve tecrübelerinden yararlanılabileceği, söz konusu kişilerin de partinin çeşitli faaliyetleri dolayısıyla davet edilip onların bilgi ve tecrübelerinden istifade edildiği hususları belirtilmiştir.

17. Yukardaki hususlar dikkate alınarak uçak bilet bedeli olarak parti bütçesinden yapılan ödemeler için, söz konusu toplantıların parti amaçlarına uygun şekilde parti tarafından gerçekleştirilmesi ve ilgili kişilerin bilgi ve tecrübelerinden istifade amacıyla davet edilmesi üzerine toplantılara katılımı nedeniyle yapılan 9.506,00 TL'lik harcamanın usulüne uygun olduğunun kabulü gerekir.

18. Diğer taraftan programlara katılmaları için kendilerine davetiye gönderilmeyen veya davetiyeleri tarafımıza sunulmayan ve katılımcı listelerinde de isimleri bulunmayan kişilerle ilgili harcamaların parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden; 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 9.328,00 TL'nin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2- Aşağıdaki tabloda gösterilen kişilere/firmalara ait konaklama gideri olarak 7.065,96 TL'nin parti bütçesinden ödenmesinin nedenlerinin açıklanması, parti yetkililerinden istenmiştir.

Mahsup Fişinin		Açıklama	Tutar
Tarihi	No'su		
28.02.2011	522	Legacy Ottoman Hotel 28.02.2011/668598 nolu faturası ile Yüksel ÖZDEN, Selahattin TURAN, Süleyman Hayri BOLAY ve Ahmet SARIDUMAN'ın konaklama bedellerinin parti bütçesinden karşılanma nedeni,	1.495,98
09.03.2011	642	Goldcity Hotel 02.03.2011/111931 nolu faturası ile Selahattin DEMİRCİ'nin konaklama bedelinin parti bütçesinden karşılanma nedeni,	1.800,00
		Goldcity Hotel 27.02.2011/272632 nolu faturası ile GALA'nın konaklama bedellerinin parti bütçesinden karşılanma nedeni,	1.810,00
24.03.2011	1378	Kolin Hotel 19.03.2011/248995 nolu faturası ile Erhan KARAKAYA'nın konaklama bedelinin parti bütçesinden karşılanma nedeni,	395,84
24.03.2011	1379	Kolin Hotel 19.03.2011/248996 nolu faturası ile Oya IŞIK'ın konaklama bedelinin parti bütçesinden karşılanma nedeni,	428,82
24.03.2011	1381	Emexotel Kocaeli 20.03.2011/525845 nolu faturası ile …'nın konaklama bedelinin parti bütçesinden karşılanma nedeni,	450,00
06.06.2011	1998	Legacy Ottoman Hotel 02.06.2011/672185 nolu faturası ile Yücel KULA ve Ömer Lütfi HACIBEKTAŞOĞLU'nun konaklama bedellerinin parti bütçesinden karşılanma nedeni,	685,32
		Toplam	**7.065,96**

19. Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada,

"28.02.2011 tarih ve 522 nolu mahsup fişi: Halkla İlişkiler Başkanlığımızın İstanbul'da düzenlediği seçim çalışmalarına Parti personeli Ahmet SARIDUMAN görevli olarak, Prof. Dr. Yüksel ÖZDEN, Prof. Dr.

Süleyman Hayri BOLAY ve Selahattin TURAN davetli olarak katılmaları nedeni konaklama bedeli parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-5-1)

09.03.2011 tarih ve 642 nolu mahsup fişi: Seçim İşleri Başkanlığımızın Antalya'da düzenlediği seçim istişare ve değerlendirme toplantısında Ağrı'dan gelen teşkilat üyelerimiz Selahattin DEMİRCİ, Zülfıkar AYDIN, Tahsin ARSLAN ve Mehmet ÇEÇEN hava muhalefeti nedeni ile Ağrı'ya uçuşlar iptal edildiğinden 2 Mart 2011 tarihine kadar konaklamak durumunda kalmışlardır. Bunun bedeli ayrı faturalandırılmıştır. Bu nedenle parti bütçesinden ödenmiştir. Bu toplantı sonunda partililerimizin moral ve motivasyonunu artırmak amaçlı davet ettiğimiz ses sanatçısı Zara ve ekibinin konaklaması parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-5-2)

24.03.2011 tarih ve 1378 nolu mahsup fişi: Parti personelimiz olan Erhan KARAKAYA Çanakkale'de düzenlenen Çanakkale Zaferi Anma Etkinliklerinde görevli olması nedeni ile konaklama bedeli parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-5-3)

24.03.2011 tarih ve 1379 nolu mahsup fişi: Kadın Kolları Başkanlığımızın Merkez Karar ve Yönetim Kurulu Üyesi olan Oya IŞIK Çanakkale'de düzenlenen Çanakkale Zaferi Anma Etkinliklerinde görevli olması nedeni ile konaklama bedeli parti bütçesinden ödenmiştir. (EK-5-4)

24.03.2011 tarih ve 1381 nolu mahsup fişi: Kocaeli'de seçim çalışmalarına katılmak üzere görevlendirilen Parti personelimiz Ömer Lütfı HACIBEKTAŞOĞLU ve Muhammed Cevdet ORHAN ile Kadın Kolları MKYK üyesi Aysun LİMAN'ın görevli olmaları nedeni ile konaklama bedeli parti bütçesinden ödenmiştir. Faturadaki diğer üç kişinin konaklama bedeli parti bütçesinden değil, kendileri tarafından ödenerek faturaya yansıtılmamıştır.

06.06.2011 tarih ve 1998 nolu mahsup fişi: Parti personelimiz olan Ömer Lütfı HACIBEKTAŞOĞLU ile Yücel KULA İstanbul'da ajans firması ile yapılan seçim strateji toplantısına katılmışlardır. Bu nedenle konaklama bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir." demişlerdir.

20. Siyasi partilerin bütçelerinden yapabilecekleri harcamalar, partilerin siyasi amaçlarının gerçekleştirilmesi için yapılması gerekli harcamalardır. Bu harcamalar mal ve hizmet alımı olabileceği gibi

diğer harcamalar da olabilir. Ancak doğal olarak bu harcamaların gerçekleştirilmesi için harcamanın yapıldığı mal/hizmet ve kişi ile siyasi parti arasında bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir.

21. 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; "*Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz. Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır.*"; 74. maddeye eklenen fıkrada *"(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler.* ve aynı Kanun'un 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76 ncı maddesinde de, *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir"* hükümleri yer almaktadır.

22. Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde *"Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır"* şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura kullanma mecburiyeti" başlıklı 232. maddesinde de faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

23. 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş bin liraya kadar olan (2011 yılı için 64,14 TL) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

24. Yukardaki hususlar ile gönderilen açıklama ve ekleri dikkate alındığında;

25. Ağrı'dan gelen parti teşkilat üyeleri Selahattin DEMİRCİ, Zülfıkar AYDIN, Tahsin ARSLAN ve Mehmet ÇEÇEN hava muhalefeti nedeni ile Ağrı'ya uçuşlar iptal edilmesi dolayısıyla 2 Mart 20011 tarihine kadar konaklamaları sonucu ayrıca faturalandırılan 1.800,00 TL, Erhan KARAKAYA'ya ait konaklama bedeli olarak 395,84 TL ve partililerin moral ve motivasyonunu artırmak amaçlı davet edilen ses sanatçısı Zara ve GALA (ekibi) ya ait konaklama bedeli olarak 1.810,00 TL olmak üzere toplam 4.005,84 TL'lik harcamanın usulüne uygun olduğunun kabulü gerekir

26. Öte yandan, Vergi Usul Kanunu'nun yukarıda bahsedilen maddelerindeki hususlara uygun olacak şekilde belgelendirilemeyen Yüksel ÖZDEN, Selahattin TURAN, Süleyman Hayri BOLAY ve Ahmet SARIDUMAN'a ait konaklama bedeli olarak 1.495,98 TL ve Oya IŞIK'a ait konaklama bedeli olarak 428,82 TL ile tarafımıza hiç belge sunulamayan Aysun LİMAN'a ait konaklama bedeli olarak 450,00 TL ve Yücel KULA ve Ömer Lütfi HACIBEKTAŞOĞLU'na ait konaklama bedeli olarak 685,32 TL olmak üzere toplam 3.060,12 TL harcamanın parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden; 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak harcaması yapılan 3.060,12 TL'nin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

3- Aşağıda tabloda ayrıntılı şekilde gösterilen hava ve deniz ulaşım araçlarına ait 'yolcu ücreti', 'uçak bilet bedeli', 'vergi farkı', 'gemi farkı' ve 'uçuş hizmet bedeli' adları altında toplam 260.383,36 TL'nin parti bütçesinden ödenmesinin nedenlerinin açıklanması ve bu giderlerin parti tarafından karşılanmasını gerektirecek kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi, parti yetkililerinden istenmiştir.

Mahsup Fişinin		**Firma**	**Fatura/Fiş Tarih ve No.**	**Yapılan İş**	**Tutar**
Tarihi	**No'su**				
30.05.2011	1920	Fergün denizcilik	29.05.2011 25643	Yolcu Ücreti (Deniz Taşımacılığı)	16.000,00
07.06.2011	2012	Fergün denizcilik	03.06.2011 25685	Yolcu Ücreti (Deniz Taşımacılığı)	16.000,00

16.06.2011	2071	Fergün denizcilik	11.06.2011 25801	Yolcu Ücreti (Deniz Taşımacılığı)	16.000,00
		THY A.O	08.06.2011 BU 944389	Uçak Bilet Bedeli	643,27
		THY A.O	14.06.2011 BU 944451	Uçak Bilet Bedeli	518,32
		THY A.O	09.06.2011 BU 944390	Uçak Bilet Bedeli	3.252,76
		THY A.O	07.06.2011 BU 944388	Uçak Bilet Bedeli	25.369,25
		THY A.O	11.06.2011 BU 944392	Uçak Bilet Bedeli	31.335,78
07.06.2011	2153	Fergün denizcilik	15.06.2011 25821	Yolcu Ücreti (Deniz Taşımacılığı)	16.000,00
			15.06.2011 25876	Vergi Farkı Gemi Farkı	21.000,00
25.07.2011	2315	Palmali Hava Taşımacılığı AŞ	30.06.2011 79583	Uçuş Hizmet Bedeli	114.263,98
				Toplam	**260.383,36**

27. Parti yetkilileri göndermiş oldukları açıklamada,

"Yüksek Seçim Kurulunun 06.04.2011 tarih ve 318 nolu kararı gereğince, (EK-7) Yurtdışı seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşlardan Türkiye Cumhuriyeti Pasaportuna sahip olanların yalnızca bu pasaport ile 10 Mayıs - 12 Haziran tarihlerinde gümrük kapılarında oy kullanabileceklerinin belirtildiği KKTC'de mukim çift uyruklu (TC-KKTC) vatandaşlarımızın ihtiyaç duymadıkları için TC Pasaportu taşımadıkları, ayrıca KKTC'de görevli Türk Subay ve Astsubayların KKTC'ne hudut geçiş belgesi ile gelerek görev yaptıklarını, başka bir ülkeye seyahat etmeleri gerekmediği takdirde TC Pasaportunu almadıklarını, KKTC'ye öğrenim amaçlı gelen Türk öğrencilerinin bazılarının TC nüfus cüzdanı ile giriş yaparak ülkede kaldıklarını, bu nedenle KKTC'de ikamet eden yurtdışı seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşlarımızın gümrük kapılarında oy verme işlemlerinde TC

nüfus cüzdanı hamili olmalarının yeterli olmaması nedeni ile bunların Türkiye'ye gelip oy kullanmaları gerektiğinden partimize oy vermek isteyen seçmenlerimizin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden gelerek oy kullanabilmelerini sağlamak amacı ile kiralanan ulaşım araçlarının bedelleri parti bütçesinden ödenmiştir." demişlerdir.

28. Anayasa'nın 'Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları' başlıklı 67. maddesinde, *"Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasî parti içinde siyasî faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir. Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Ancak, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler…"* denilmektedir.

29. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un '*Yurt dışı seçmenlerin oy verme yöntemleri ve genel ilkeler*' başlıklı 94/A maddesinde, *"Yurt dışı seçmenlerin oy kullanmasında; sandık, gümrük kapılarında oy kullanma veya elektronik oylama yöntemlerinin birlikte veya ayrı ayrı uygulanmasına, seçim türüne ve yabancı ülkenin durumuna göre, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulunca karar verilir. Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy kullanmalarına yönelik iş ve işlemlerde, Dışişleri Bakanlığının bilişim altyapısından faydalanılabilir. Dışişleri Bakanlığı, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği usul ve esaslar doğrultusunda, kullanılacak olan bilişim altyapısının oluşturulması ve güvenliği için gerekli tedbirleri alır. … Yurt dışı seçmenler, milletvekili genel seçimi, Cumhurbaşkanı seçimi ve halkoylamasında oy verebilirler. Yurt dışı seçmenler sadece seçime katılan siyasi partilere oy verebilirler. Yurt dışında ve yurt dışı temsilciliklerde seçim propagandası yapılamaz."* hükmü yer almaktadır.

30. 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "*Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz. Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır.*"; 74. maddenin dördüncü fıkrasında da *"Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler."* denilmektedir.

31. Siyasi partilerin bütçelerinden yapabilecekleri harcamalar, partinin siyasi amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için yapılması gerekli harcamalardır. Bu harcamalar mal ve hizmet alımı olabileceği gibi diğer harcamalar da olabilir. Ancak doğal olarak bu harcamaların gerçekleştirilmesi için harcamanın yapıldığı mal/hizmet ve kişi ile siyasi parti arasında bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir.

32. Parti yetkilileri, TC nüfus cüzdanı ile KKTC'ye giriş yaparak burada ikamet eden vatandaşların oy kullanabilmeleri için Türkiye'ye gelmelerinin gerektiğini, söz konusu ödemenin de partilerine oy vermek isteyen seçmenlerin KKTC'den Türkiye'ye gelerek oy kullanabilmelerini sağlamak amacı ile kiralanan ulaşım araçlarının bedeli olduğunu belirtmektedirler.

33. Anayasa'da ve 298 sayılı Kanun'da yurt dışı seçmenlerin oylarını kullanmasını temin etmek için siyasi partilere bir görev verilmemiştir. Anayasa ve ilgili Kanun, yurtdışı seçmenlerin oy kullanabilmelerini sağlama görevini Yüksek Seçim Kurulu ve Dışişleri Bakanlığı gibi Devlet kurumlarına vermiştir. Öte yandan bu harcama siyasi parti amacına da uygun düşmemektedir.

34. Dolayısıyla parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan ayrıntısı yukarıda gösterilen hava ve deniz ulaşım araçlarına ait 'yolcu ücreti', 'uçak bilet bedeli', 'vergi farkı', 'gemi farkı' ve 'uçuş hizmet bedeli' adları altında toplam 260.383,36 TL giderin siyasi parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan bu ödemenin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2- İl Örgütleri Giderleri

35. Partinin il örgütlerinin 2011 yılı giderleri toplamı 90.706.419,42 TL olup, bunun 4.670.889,61 TL'si personel giderlerinden, 8.695.855,47 TL'si kira giderlerinden, 4.511.301,18 TL'si haberleşme giderlerinden, 1.982.375,76 TL'si basılı kağıt, kırtasiye ve diğer giderlerinden, 4.506.607,92 TL'si ısınma, aydınlatma, temizlik giderlerinden, 14.625.579,54 TL'si

temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.174.764,45 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 1.101.007,04 TL'si seyahat giderlerinden, 4.295.407,39 TL'si taşıma vasıta giderlerinden, 4.769.594,32 TL'si basın yayın ve tanıtım giderlerinden, 2.532.286,58 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme giderlerinden, 710.412,52 TL'si gelir getirici malzeme giderlerinden, 27.709.605,16 TL'si seçim giderlerinden ve 8.420.732,48 TL'si sair giderlerden oluşmaktadır.

36. Partinin il örgütlerinin 2011 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu görülmüştür.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

37. Adalet ve Kalkınma Partisinin 2011 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede taşınmaz mal ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

38. Partinin 2011 yılı içinde edindiği 973.954,81 TL tutarındaki taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkının Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV- SONUÇ

Adalet ve Kalkınma Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak Partinin amaçlarına uygun olmayan ve Parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 272.771,48 TL karşılığı Parti mal varlığının, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

2- Partinin 2011 yılı kesin hesabında gösterilen 312.149.757,22 TL gelir toplamının, 251.902.519,43 TL gider toplamının, 12.120.145,77 TL gelecek yıla devreden nakit miktarının, Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

10.2.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL

Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2012/63 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/7
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Cumhuriyet Halk Partisi 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımıyla 3.1.2013 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Cumhuriyet Halk Partisinin 2011 yılı kesin hesabının ilk incelemesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN

tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2011 yılı gelirleri toplamının 139.327.578,35 TL, geçen yıldan devreden nakit miktarının 932.529,40 TL, giderleri toplamının 142.446.970,73 TL, gelecek yıla devreden nakit miktarının 2.170.585,84 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Parti 2011 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle Partinin 2011 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 97.978.578,04 TL olup, bunun 629.747,06 TL'si üyelerden alınan giriş aidatlarından, 1.181.807,00 TL'si bağışlardan, 2.559.999,00 TL'si malvarlığı gelirlerinden, 1.264.379,42 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 83.608.383,00 TL'si hazine yardımından, 70.346,50 TL'si diğer gelirlerden, 12.020,77 TL'si kira gelirlerinden, 8.651.895,29 TL'si aday adayları aidatlarından oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Parti il örgütlerinin 2011 yılı gelirleri toplamı 41.349.000,31 TL olup, bunun 2.354.642,09 TL'si üyelerden alınan giriş aidatlarından, 14.392.355,90 TL'si bağışlardan, 100.441,60 TL'si yayın gelirlerinden, 2.431.290,17 TL'si faaliyet gelirlerinden, 393.590,17 TL'si malvarlığı

gelirlerinden, 28.619,98 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 21.648.060,40 TL'si üst örgütlerden alınan yardımlardan oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Parti Genel Merkezinin 2011 yılı giderleri toplamı 100.523.027,41 TL olup bunun, 6.639.331,03 TL'si personel giderlerinden, 425.075.76 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 574.413,55 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 2.379.471,97 TL'si haberleşme giderlerinden, 503.114,18 TL'si taşıma giderlerinden, 2.542.403,41 TL'si seyahat giderlerinden, 599.635,93 TL'si bakım, onarım giderlerinden, 1.632.315,53 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 256.287,27 TL'si vergi, sigorta, noter giderlerinden, 3.572.990,45 TL'si demirbaş giderlerinden, 21.648.060,40 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 58.146.242,85 TL'si seçim, tanıtma giderlerinden, 1.603.685,08 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin 2011 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

1- Personele verilen avansların 31.12.2010 tarihi itibariyle dökümünün, 2011 yılı avans verme ve tahsil bilgilerinin ve 31.12.2011 tarihi itibariyle avans dökümünün ayrıntılı olarak bildirilmesi istenmiştir.

Parti yetkililerince konuya ilişkin personel avans listeleri gönderilmiştir. Listeler incelendiğinde 2011 yılı içerisinde toplam 228.964,98 TL'nin parti bütçesinden bazı personele avans olarak verildiği anlaşılmıştır (Tablo 1). Ancak partinin cevap yazısında; bu tutarın içerisinde icra işlemlerinden dolayı personelin maaşından ¼ oranında kesilen ve ilgili icra dairesine yatırılan 15.706,70 TL'nin olduğu; bunun da cari hesaba avans şeklinde yazıldığı ifade edilmiştir (Tablo 2). Dolayısıyla

228.964,98 TL'den, 15.706,70 TL düşüldükten sonra geriye kalan toplam 213.258,28 TL personele avans adı altında borç olarak verilmiştir.

2011 YILINDA PERSONELE VERİLEN AVANS LİSTESİ		
(TABLO-1)		
30.06.2011	UĞUR AKMAN MAAŞINA	3.000,00
05.11.2011	UĞUR AKMAN MAAŞINA	1.000,00
10.06.2011	RUŞEN İLGÜN MAAŞINA	3.000,00
30.06.2011	RUŞEN İLGÜN MAAŞINA	3.000,00
10.09.2011	RUŞEN İLGÜN MAAŞINA	2.100,00
25.03.2011	KEMAL SÜER MAAŞINA	516,00
10.06.2011	KEMAL SER MAAŞINA	305,00
30.06.2011	SUZAN EYDEMİR MAAŞINA	3.000,00
05.11.2011	NEVRUZ ERTÜRK MAAŞINA	3.000,00
31.10.2011	AJLAN KARADEMİR MAAŞONA	1.000,00
20.03.2011	BARIŞ BOZKURT MAAŞINA	450,00
05.06.2011	TURGUT ŞENOL MAAŞINA	500,00
20.07.2011	TURGUT ŞENOL MAAŞINA	350,00
15.01.2011	HASAN YILMAZ MAAŞINA MAHSUBEN	1.149,00
10.08.2011	HASAN YILMAZ MAAŞINA	6.140,00
31.10.2011	HASAN YILMAZ MAAŞINA	1.755,00
15.01.2011	SADİ ÇINAR MAAŞINA	344,00
15.02.2011	SADİ ÇINAR MAAŞINA	200,00
10.05.2011	SADİ ÇINAR MAAŞINA	490,00
30.06.2011	SADİ ÇINAR MAAŞINA	425,00
30.07.2011	SADİ ÇINAR MAAŞINA	300,00
05.10.2011	SADİ ÇINAR MAAŞINA	200,00
10.11.2011	SADİ ÇINAR MAAŞINA	300,00
20.04.2011	JALE ÖZDEMİR MAAŞINA	1.000,00

10.08.2011	NECLA SÖNMEZ MAAŞINA	2.950,00
10.02.2011	ABDULLAH AYBEK MAAŞINA	885,00
21.02.2011	ABDULLAH AYBEK MAAŞINA	600,00
31.03.2011	ABDULLAH AYBEK MAAŞINA	1.500,00
25.07.2011	ABDULLAH AYBEK MAAŞINA	1.500,00
15.10.2011	ABDULLAH AYBEK MAAŞINA	470,00
31.10.2011	ABDULLAH AYBEK MAAŞINA	5.000,00
05.11.2011	ABDULLAH AYBEK MAAŞINA	1.000,00
25.02.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA	1.500,00
31.03.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA MAHSUBEN	1.882,30
16.05.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA	660,00
31.05.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA	200,00
31.05.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA	2.000,00
10.06.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA	500,00
31.08.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA	1.000,00
15.10.2011	YALÇIN ÇELİKSOY MAAŞINA	700,00
05.03.2011	POLAT SENEM MAAŞINA	400,00
31.05.2011	POLAT SENEM MAAŞINA	2.000,00
20.10.2011	POLAT SENEM MAAŞINA	400,00
05.08.2011	TİJEN ARIK MAAŞINA	2.950,00
20.11.2011	TİJEN ARIK MAAŞINA	1.500,00
10.06.2011	ZÜBEYDE BİLİR EKSİN MAAŞINA	3.000,00
31.01.2011	DERYA DEMİR MAAŞINA MAHSUBEN	446,77
16.05.2011	OKTAY ACAR MAAŞINA	400,00
30.09.2011	OKTAY ACAR MAAŞINA	575,00
31.03.2011	ZEKİ ERKAN MAAŞINA	10.000,00
25.02.2011	TURGUT ULUÇAY MAAŞINA	1.500,00
15.02.2011	ERDAL KARAKOÇ MAAŞINA	305,00

25.02.2011	ERDAL KARAKOÇ MAAŞINA	1.000,00
25.03.2011	ERDAL KARAKOÇ MAAŞINA	500,00
30.06.2011	ERDAL KARAKOÇ MAAŞINA	3.000,00
05.08.2011	ERDAL KARAKOÇ MAAŞINA	600,00
25.11.2011	ERDAL KARAKIÇ MAAŞINA	1.000,00
10.01.2011	ERSİN ŞENOL MAAŞINA	540,00
25.01.2011	ERSİN ŞENOL MAAŞINA	3.300,00
25.02.2011	ERSİN ŞENOL MAAŞINA	2.075,00
05.04.2011	ERSİN ŞENOL MAAŞINA	2.000,00
20.07.2011	ERSİN ŞENOL MAAŞINA	750,00
05.11.2011	ERSİN ŞENOL MAAŞINA	1.100,00
15.09.2011	Z.ERSİN DAĞISTAN MAAŞIONA	2.950,00
15.04.2011	C.GÜRSEL SARIKAYA MAAŞINA	1.176,75
05.05.2011	C.GÜRSEL SARIKAYA MAAŞINA	3.000,00
10.07.2011	C.GÜRSEL SARIKAYA MAAŞINA	575,00
10.01.2011	BERNA ÇAKIR MAAŞNA MAHSUBEN	500,00
15.02.2011	ESMABERNA ÇAKIR MAAŞINA	600,00
25.10.2011	ESMÖA BERNA ÇAKIR MAAŞINA	1.000,00
10.01.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
25.01.2011	ÇETİN KAYA 2010/10078 DOSYA	456,70
15.02.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
25.02.2011	ÇETİN KAYA MAAŞINA	1.000,00
05.03.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.04.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
10.05.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.06.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.07.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.08.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00

25.09.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
10.10.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
30.11.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
31.12.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
15.02.2011	ÜMİT AKKUŞ MAAŞINA	1.550,00
05.03.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
05.04.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
10.05.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
05.06.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
05.07.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
31.01.2011	M.PETEK GÜRBÜZ MAAŞINA MAHSUBEN	1.750,17
25.08.2011	Z.ZULAL ATALAY MAAŞINA	1.500,00
15.10.2011	Z.ZULAL OZANOĞLU MAAŞINA	200,00
09.12.2011	KADIN DİNLER MAAŞINA MAHSUBEN	1.000,00
20.03.2011	MURAT TALİ MAAŞINA	250,00
16.05.2011	MURAT TALİ MAAŞINA	3.000,00
10.08.2011	MURAT TALİ MAAŞINA	1.250,00
20.04.2011	VELİ ÇAMÖZ MAAŞINA	5.000,00
15.02.2011	VEYSEK HOŞ MAAŞINA	240,00
25.07.2011	BAHATTİN ASLAN MAAŞINA	3.000,00
05.08.2011	BAHATTİN ASLAN MAAŞINA	3.000,00
15.07.2011	İBRAHİM BEKAR MAAŞINA	800,00
30.06.2011	PINAR KIVANDIK TÜRKER MAAŞINA	7.810,00
25.02.2011	TURAN ÖZKAN MAAŞINA	5.000,00
25.02.2011	MUZAFFER YAKICI MAAŞINA	1.000,00
20.07.2011	MUZAFFER YAKICI MAAŞINA	2.900,00
15.02.2011	EKREM KURT MAAŞINA	3.000,00
21.02.2011	EKREM KURT MAAŞINA	500,00

28.02.2011	EKREM KURT MAAŞINA	200,00
20.06.2011	EKREM KURT MAAŞINA MAHSUBEN	5.000,00
15.07.2011	EKREM KURT MAAŞINA	10.000,00
15.07.2011	EKREM KURT MAAŞINA	5.000,00
10.10.2011	ŞERMİN AYIK MAAŞINA	1.500,00
05.11.2011	ŞERMİN AYIK MAAŞINA	1.500,00
15.02.2011	ÖZGE BORA BUYRUK MAAŞINA	1.800,00
15.02.2011	MUSTAFA ÖZBEK MAAŞINA	2.000,00
05.08.2011	MUSTAFA ÖZBEK MAAŞINA	2.200,00
05.05.2011	ÖZGE BÜYÜKCEBECİ MAAŞINA	2.000,00
25.10.2011	SELDA ERGİL MAAŞONA	3.000,00
31.03.2011	AYŞE ALTINIŞIK MAAŞINA	1.500,00
10.04.2011	NESRİM TEMİR ÇAPKAN MAAŞINA	3.000,00
05.11.2011	NESRİN ÇAPKAN MAAŞINA	3.600,00
07.09.2011	RECEP CENGİZ MAAŞINA	1.614,75
31.08.2011	FETHİYE FİLİZ ULUSOY MAAŞINA	1.500,00
15.09.2011	FETHİYE FİLİZ ULUSOY MAAŞINA	1.314,23
31.08.2011	BARIŞ KEMAL CANGIL MAAŞINA	2.000,00
07.09.2011	BARIŞ KEMAL CANGİL MAAŞINA	1.241,31
31.08.2011	NURHAYAT ÖZBEK MAAŞINA	1.000,00
20.10.2011	NURHAYAT ÖZBEK MAAŞINA	200,00
15.08.2011	CAHİT YETİŞİR MAAŞINA	5.000,00
30.07.2011	ENVER ÖMÜR POLAT MAAŞINA	1.000,00
16.05.2011	MİHRİBAN TURFANDA MAAŞINA	2.000,00
10.09.2011	ŞENAY GÜVEN MAAŞINA	3.000,00
20.07.2011	ÖMER TUNCAY CEYLAN MAAŞINA	2.323,00
TOPLAM		**228.964,98**

2011 YILINDA MAAŞI ÜZERİNDE BULUNAN İCRADAN DOLAYI MAAŞINDAN 1/4 ORANINDA KESİNTİ YAPILAN PERSONEL LİSTESİ (NOT: BU KESİNTİLER İLGİLİ İCRA DAİRESİNE YATIRILIP CARİ HESABA AVANS OLARAK KAYDEDİLMİŞTİR.) (TABLO-2)		
10.01.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
25.01.2011	ÇETİN KAYA 2010/10078 DOSYA	456,70
15.02.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.03.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.04.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
10.05.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.06.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.07.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.08.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
25.09.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
10.10.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
30.11.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
31.12.2011	ÇETİN KAYA 2006/7822 DOSYA	1.000,00
05.03.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
05.04.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
10.05.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
05.06.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
05.07.2011	ERSEN ÖZTÜRK 2011/511 DOSYA	650,00
TOPLAM		**15.706,70**

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 'Borç verme yasağı' başlıklı 72. maddesinde, *"Siyasi partiler, üyelerine ve diğer gerçek ve tüzelkişilere hiçbir şekilde borç veremezler."* denilmektedir. Personele aylığından mahsup edilmek üzere veya bir iş için avans verilmesi mümkündür. Ancak verilen avansın miktarı ile takip eden aylık ödemesinden veya işin bitiminde mahsup edilip edilmediği önemlidir. Personele avans

uygulamasının yasal çerçevesinden uzaklaştırılarak personele faizsiz kredi uygulamasına dönüştürülmesi parti kaynaklarının kanuna aykırı bir şekilde kullanılması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla personele avans adı altında verilen tutarlar personele borç verme niteliğinde olup, Siyasî Partiler Kanunu'nun 72. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Bu nedenle toplam **213.258,28 TL**'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2- Aşağıda isimleri verilen kişilere izin ücretiyle ilgili olarak yapılan ödemelere yemek yardımı, yol yardımı ve sosyal yardımın dahil edilmesinin izahı istenmiştir.

Yevmiye Tarihi ve No	**Ödeme Yapılan Kişi/Gün Sayısı**	**Yemek Yardımı**	**Yol Yardımı**	**Sosyal Yardım**	**Yıllık İzinle İlgili Olarak Ödenen Toplam Sosyal Haklar (TL)**
05.01.2011-3	Celal Fatih MAKAR (18 gün)	238,32	144,00	251,46	633,78
14.04.2011-124	Turan ÖZKAN (220 gün)	2.912,80	1.760,00	3.073,40	7.746,20
10.05.2011-167	Hasan ER (117 gün)	1.549,08	936,00	1.634,49	4.119,57
15.07.2011-250	Ersen ÖZTÜRK (171 gün)	2.264,04	1.368,00	2.388,87	6.020,91
"	Kemal SUER (56 gün)	741,44	448,00	782,32	1.971,76
"	İshak Ekmel ÖZER (30 gün)	397,20	240,00	419,10	1.056,30
"	Emre Fidel AKTAŞ (28 gün)	370,72	224,80	391,16	986,68
27.07.2011-256	Turgut ŞENOL (81 gün)	1.072,44	648,00	1.131,57	2.852,01

16.09.2011-290	Özge BORA BUYRUK (47 gün)	622,28	376,00	656,59	1.654,87
"	Özge BÜYÜKCEBECİ (37 gün)	489,88	296,00	516,89	1.302,77
TOPLAM					**28.344,85**

Parti yetkilileri;

"Ücretli izin olması nedeni ile de izin süresine tekabül eden yol yemek ve sosyal yardım da haliyle ödenmek durumundadır." şeklinde cevap vermişlerdir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 57. maddesinde;

"İşveren, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye, yıllık izin dönemine ilişkin ücretini ilgili işçinin izine başlamasından önce peşin olarak ödemek veya avans olarak vermek zorundadır. Bu ücretin hesabında 50 nci madde hükmü uygulanır. Günlük, haftalık veya aylık olarak belirli bir ücrete dayanmayıp da akort, komisyon ücreti, kâra katılma ve yüzde usulü ücret gibi belirli olmayan süre ve tutar üzerinden ücret alan işçinin izin süresi için verilecek ücret, son bir yıllık süre içinde kazandığı ücretin fiili olarak çalıştığı günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama üzerinden hesaplanır." denilmektedir.

Aynı Kanun'un 50. maddesinde ise *"Fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücretler, primler, işyerinin temelli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işler için aldıkları ücretler ve sosyal yardımlar, ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri için verilen ücretlerin tespitinde hesaba katılmaz."* hükmü yer almaktadır.

Bu hükümler çerçevesinde, yıllık izin ücretinde sosyal yardımların dikkate alınmayacağı açıktır. Parti bütçesinden yasalara aykırı olarak ödeme yapılması mümkün olmadığından **28.344,85 TL**'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

3- Aşağıda ayrıntısı verilen ve fotokopi belgelerle yapılmış olan giderlere ilişkin belgelerin (fatura, serbest makbuzu, fiş, poliçe v.b) asıllarının gönderilmesi istenmiştir.

Sıra No	Yevmiye Tarihi Ve No	Belge Türü	Belge Tarihi Ve No	Tutar (TL)
1	22.02.2011-47	Fatura	08.12.2010-608049	16.300,00
2	25.04.2011-152	"	07.03.2011-008328	51.920,00
3	10.05.2011-167	Poliçe	05.04.2011-194608911	572,29
4	31.05.2011-201	Fatura	10.05.2011-036417	30.208,00
5	18.06.2011-223	"	a) 16.03.2011-810925-(9.716,16 TL) b) 16.03.2011-810926-(5.976,84 TL) c) 21.03.2011-811259- (17.245,31 TL) d) 04.03.2011-231793- (2.258,10 TL) e) 22.03.2011-811401- (149,72 TL)	35.346,13

Parti yukarıdaki tabloda fotokopi belgelerle yapılan ödemelere ilişkin olarak;

"10/1- Bursa Toytaş Turistik Oteller İşletmeciliği A.Ş. tarafından düzenlenmiş olan 08/12/2010 tarih ve 608049 numaralı fatura aslı talep edilmekte ancak taktir edersiniz ki 2011 yılı seçim dönemi olması nedeniyle evrak yoğunluğu birkaç kat artmaktadır. Bu nedenle kargoda, firmada yada Genel Merkezimizde kaybolma ihtimali mevcut olup firma tarafından faturanın bir örneği Bursa 15. Noterliği kanalıyla 30 Aralık 2014 tarih ve 39973 sıra nosu ile tasdik edilip tarafımıza gönderilmiştir. (Ek-2)

10/2-Yine 2011 yılı seçimleri gerekçesi ile 25/04/2011 tarih ve 8328 nolu fatura ile Baysel Elektronik Cihazlar Ltd.Şti. firması tarafından düzenlenen faturanın Beşiktaş 2. Noterliği tarafından tasdik edilerek tarafımıza gönderilmiş ve bu doğrultuda ödeme yapılmıştır.(Ek-3)

10/3-05/04/2011 tarih ve 194608911 sigorta poliçesi ekte sunulmuştur. (Ek- 4)

10/4-Yine 2011 yılı seçimleri, gerekçesi ile 10/05/2011 tarih ve 036417 numaralı fatura ile Yağmur Reklam firması tarafından düzenlenen faturanın noter tasdikli sureti ilgili firmadan talep edilmiş olup tarafımıza gönderilmiştir.

10/5- Yine 2011 yılı seçimleri, gerekçesi ile 16/03/2011 tarih 810925, 16/03/2014 tarih 810926, 21/03/2011 tarih 811259, 04/03/2011 tarih 231793 ve 22/03/2011 tarih 811401 numaralı MNG Kargo firmasına ait Faturaların Noter tasdikli suretleri talep edilmiş olup 13 Ocak 2015 tarihinde başkanlığınıza teslim edilecektir." şeklinde açıklama yapmıştır.

Parti tarafından yapılan açıklamalar ve sunulan belgeler incelendiğinde;

- Yukarıdaki tablonun 1. maddesindeki gidere ilişkin faturanın noter tasdikli sureti gönderilmiştir.

- Tablonun 2. maddesindeki gidere ilişkin faturanın noter tasdikli sureti gönderilmiştir.

- Tablonun 3. maddesindeki gidere ilişkin poliçe aslı gönderilmiştir.

- Tablonun 4. maddesindeki gidere ilişkin faturanın noter tasdikli sureti gönderilmiştir.

Tablonun 5. maddesindeki giderlere ilişkin fatura asılları gönderilmemiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde beş (2011 yılı için 64,14 TL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden, bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında ise *"Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde,*

fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir." hükmü yer almaktadır.

Parti, yukarıdaki tablonun 5. sırasında belirtilen giderlere ilişkin fatura asıllarını sunmamıştır. Ayrıca bu belgelerin asıllarının temin edilmemesine ilişkin olarak herhangi bir tutanak da göndermemiştir. Bu nedenle fatura aslı olmaksızın veya Vergi Usul Kanunu'na uygun olarak düzenlenmiş belge olmadan kaydedilen giderin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

Bu itibarla, yukarıdaki tablonun 5. sırasında ayrıntısı verilen giderlere ilişkin toplam **35.346,13 TL**'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

4- Aşağıdaki tabloda ayrıntıları verilen giderlere ilişkin ödeme belgelerinin asıllarının (fatura, poliçe v.s) gönderilmesi istenmiştir.

Madde No	**Yevmiye Tarihi Ve No**	**Ödeme Yapılan Kişi-Firma**	**Açıklama**	**Tutar (TL)**
1	27.01.2011-17	Anadolu Sigorta Türk A.Ş	06 CHP 22, 06 BT 7515, 06 AU 3255, 06 CHP 52, 06 CHP 13, 06 HP 901, 06 BD 9375 plakalı araçların kasko ve trafik poliçeleri karşılığı yapılan ödeme.	10.367,60
2	22.02.2011-47	PTT	Kargo gönderim bedeli	5.000,00
3	15.03.2011-75	Anadolu Sigorta Türk A.Ş	06 CHP 11 ve 06 CHP 30 plakalı araçların kasko bedelleri.	1.574,00
4	31.03.2011-102	PTT	Kargo gönderim bedeli	10.000,00

5	27.05.2011-195	PTT	Kargo gönderim bedeli.	15.000,00
6	17.06.2011-222	Anadolu Sigorta Türk A.Ş	Trafik sigortası bedeli.	6.481,32
7	22.07.2011-254	"	Trafik sigortası bedeli.	8.857,00
8	03.08.2011-263	Halk Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş	952031 nolu fatura karşılığı ödeme yapılması şeklinde açıklama yapılmış. Ancak söz konusu fatura ödeme talimatı yazısı ekinde bulunmamaktadır.	200.000,00
9	"	Doğan Factoring Hizmetleri A.Ş	Cari hesaba mahsuben havale yapılmasına ilişkin açıklama var. Ödeme talimatı yazısı ekinde fatura bulunmamaktadır.	68.058,95
10	"	"	"	32.066,06
11	"	Koza İpek Gazetecilik ve Yayıncılık A.Ş	"	45.591,66
12	11.08.2011-268	Best Otel	Muhasebe kaydında ödeme yapıldığı görülmektedir. Ancak fatura bulunmamaktadır.	435,50
13	24.08.2011-276	PTT	Posta gönderim bedeli.	10.000,00
14	26.08.2011-279	Anadolu Sigorta Türk A.Ş	06 CHP 03 plakalı aracın trafik sigortası bedeli.	2.370,55

15	26.08.2011-279	Halk Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş	952031 nolu fatura bakiyesi olarak ödeme yapılması şeklinde açıklama yapılmış. Ancak söz konusu fatura ödeme talimatı yazısı ekinde bulunmamaktadır.	200.000,00
16	16.09.2011-290	Astir Palace Otel	Astir palace otel hesabına 4.116,00 Euro transfer edilmesine ilişkin talimat yazısı var. Fatura yok.	10.397,43
17	30.09.2011-298	Anadolu Sigorta Türk A.Ş	06 CHP 22, 06 BT 7515, 06 BB 5868, 06 AU 3255 plakalı araçların kasko ve trafik poliçeleri karşılığı yapılan ödeme.	3.803,36
18	13.10.2011-314	Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş	Doğalgaz alımı karşılığında yapılan ödeme. Ödeme talimatı yazısı var. Fatura yok.	20.000,00
19	02.11.2011-327	Anadolu Sigorta Türk A.Ş	Trafik sigortası bedeli.	9.543,33
20	17.11.2011-333	Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş	Doğalgaz alımı karşılığında yapılan ödeme. Ödeme talimatı yazısı var. Fatura yok.	5.000,00

Parti tarafından yapılan açıklamalar ve sunulan belgeler incelendiğinde;

- Yukarıdaki tablonun 1. maddesindeki gidere ilişkin belgeler gönderilmiştir.

- Tablonun 2. maddesindeki gidere ilişkin olarak;

"PTT paket müdürlüğü ile avans çalışıldığı ve peşin olarak yatırılan paraların faturalarının sonradan geldiği" ifade edilmiştir. Fatura aslı gönderilmemiştir. Dolayısıyla fatura aslı olmadan yapılan 5.000,00 TL tutarındaki bu giderin kabul edilmesi mümkün değildir.

- Tablonun 3. maddesindeki gidere ilişkin belgeler gönderilmiştir.

- Tablonun 4. maddesindeki gidere ilişkin olarak;

"PTT paket müdürlüğü ile avans çalışıldığı ve peşin olarak yatırılan paraların faturalarının sonradan geldiği" ifade edilmiştir. Fatura aslı gönderilmemiştir. Dolayısıyla fatura aslı olmadan yapılan 10.000,00 TL tutarındaki bu giderin kabul edilmesi mümkün değildir.

- Tablonun 5. maddesindeki gidere ilişkin olarak;

"PTT paket müdürlüğü ile avans çalışıldığı ve peşin olarak yatırılan paraların faturalarının sonradan geldiği" ifade edilmiştir. Fatura aslı gönderilmemiştir. Dolayısıyla fatura aslı olmadan yapılan 15.000,00 TL tutarındaki bu giderin kabul edilmesi mümkün değildir.

- Tablonun 6. maddesindeki gidere ilişkin belgeler gönderilmiştir.

- Tablonun 7. maddesindeki gidere ilişkin belgeler gönderilmiştir.

- Tablonun 8. ve 15. maddesindeki giderlere ilişkin olarak Halk Radyo Televizyon Yayıncılık A.Ş'ye ait 952031 nolu faturanın noter tasdikli sureti gönderilmiştir. Ayrıca parti faturaya ilişkin karşıt incelemeli katma değer vergisi beyannamesini ve tahakkuk fişini de göndermiştir. (Fatura toplamı 400.000,00 TL).

- Tablonun 9. maddesindeki gidere ilişkin belge gönderilmiştir.

- Tablonun 10. maddesindeki gidere ilişkin belge gönderilmiştir.

- Tablonun 11. maddesindeki gidere ilişkin belge gönderilmiştir.

- Tablonun 12. maddesindeki gidere ilişkin belge gönderilmemiştir. Dolayısıyla fatura aslı olmadan yapılan 435,50 TL tutarındaki bu giderin kabul edilmesi mümkün değildir.

- Tablonun 13. maddesindeki gidere ilişkin olarak "24/08/2011 tarihli 276 numaralı yevmiyede gönderilen 10.000,00 TL'lik tutar aynı gün içerisinde aynı yevmiyede iade edilmiştir." denilmiştir. Partinin yapmış olduğu açıklama kabul edilmiştir.

- Tablonun 14. maddesindeki gidere ilişkin belge gönderilmiştir.

- Tablonun 16. maddesindeki gidere ilişkin belgeler gönderilmiştir.

- Tablonun 17. maddesindeki gidere ilişkin belgeler gönderilmiştir.

- Tablonun 18. maddesindeki gidere ilişkin belge gönderilmiştir.

- Tablonun 19. maddesindeki gidere ilişkin belgeler gönderilmiştir.

- Tablonun 20. maddesindeki gidere ilişkin belge gönderilmiştir.

Yukarıdaki tablonun 2., 4., 5. ve 12. maddelerindeki giderlere ilişkin belge asılları gönderilmemiştir.

12. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde beş (2011 yılı için 64,14 TL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden, bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

13. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında ise *"Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir."* hükmü yer almaktadır.

14. Parti yukarıdaki tablonun 2., 4., 5 ve 12. sırasında ayrıntısı verilen giderlere ilişkin fatura asıllarını sunmamıştır. Ayrıca bu belgelerin asıllarının temin edilmemesine ilişkin olarak da herhangi bir tutanak v.s gönderilmemiştir. Bu nedenle fatura aslı olmaksızın veya Vergi Usul Kanunu'na uygun düzenlenmiş belge olmadan kaydedilen giderin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir, **30.435,50 TL**'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2- İl Örgütleri Giderleri

15. Partinin il örgütlerinin 2011 yılı giderleri toplamı 41.923.943,32 TL olup, bunun 2.947.811,28 TL'si personel giderlerinden, 3.450.895,89 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 1.545.451,22 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 2.609.314,73 TL'si haberleşme giderlerinden, 2.287.286,63 TL'si taşıma giderlerinden, 867.135,07 TL'si seyahat giderlerinden, 3.202.653,16 TL'si kira giderlerinden, 841.316,35 TL'si bakım, onarım giderlerinden, 1.886.113,57 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 516.361,93 TL'si vergi, sigorta, noter giderlerinden, 886.735,54 TL'si demirbaş giderlerinden, 5.683.614,72 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 15.199.253,23 TL'si seçim, tanıtma giderlerinden oluşmaktadır.

16. Partinin il örgütlerinin 2011 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu görülmüştür.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

17. Cumhuriyet Halk Partisinin 2011 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede edinilen 1.134.957,14 TL tutarındaki taşınır malın (demirbaş) ve 2.561.761,03 TL tutarında 2 adet taşınmazın Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Cumhuriyet Halk Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve Parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 307.384,76 TL karşılığı Parti mal varlığının, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

2- Partinin 2011 yılı kesin hesabında gösterilen 139.327.578,35 TL gelir toplamının, 142.446.970,73 TL gider toplamının, 2.170.585,84 TL gelecek yıla devreden nakit miktarının, Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

10.2.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL

Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2012/46 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/8
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Hareket Partisi 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 3.1.2013 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Milliyetçi Hareket Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılması için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Milliyetçi Hareket Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa

ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2011 yılı gelirlerinin 76.032.829,32 TL, bir önceki yıldan devreden nakit toplamının 315.496,92 TL, giderler toplamının 72.275.562,41 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 933.497,87 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2011 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2011 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 59.845.298,52 TL olup bunun 905.310,10 TL'si faiz ve nemalandırma gelirlerinden, 57.148.012,00 TL'si devlet yardımlarından, 307.500,00 TL'si demirbaş satış gelirlerinden, 12.420,00 TL'si milletvekili giriş aidatından, 1.452.115,00 TL'si milletvekili aday aidatından ve 19.941,42 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır. Parti Genel Merkezinin önceki yıldan devreden nakit toplamı 145.077,16 TL'dir.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2011 Yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 16.187.530,80 TL olup bunun 94.266,92 TL'si üye giriş aidatından, 975.531,92 TL'si üye yıllık aidatından, 6.325.214,41 TL'si bağışlardan, 8.149.190,77 TL'si yardımlardan, 28.590,00 TL'si faaliyet gelirlerinden, 3.400,00 TL'si yayın gelirlerinden, 1.500,00TL'si malvarlığı gelirlerinden, 9.590,00 TL'si demirbaş satış gelirlerinden, 347.525,00 TL'si milletvekili aday aidatından ve

252.721,78 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır. Partinin bir önceki yıldan devreden nakit toplamı 170.419,76 TL'dir.

9. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 56.382.483,66 TL olup bunun 3.970.449,83 TL'si personel giderlerinden, 118.220,92 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 711.916,95 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 731.197,82 TL'si haberleşme giderlerinden, 950.628,39 TL'si taşıma giderlerinden, 422.902,76 TL'si seyahat giderlerinden, 285.665,00 TL'si kira giderlerinden, 957.875,43 TL'si bakım onarım giderlerinden, 783.626,62 TL'si ısınma aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 33.049,82 TL'si vergi, sigorta, noter giderlerinden, 1.066.898,45 TL'si demirbaş giderlerinden, 7.095.300,00 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 1.822.384,19 TL'si bayrak, rozet, afiş giderlerinden, 42.321,86 TL'si araştırma geliştirme ve eğitim giderlerinden, 553.715,07 TL'si toplantı giderlerinden, 36.526.377,83 TL'si seçim giderlerinden ve 309.952.72 TL'si çeşitli genel giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 390.443,94 TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2011 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 15.893.078,75 TL olup bunun, 47.719,06 TL'si personel giderlerinden, 932.440,68 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 355.958,35 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 879.894,75 TL'si haberleşme giderlerinden, 418.411,37 TL'si taşıma giderlerinden, 184.208,66 TL'si seyahat giderlerinden, 2.417.413,31 TL'si kira giderlerinden, 182.371,97 TL'si bakım onarım giderlerinden, 753.300,93 TL'si ısınma aydınlatma ve

temizlik giderlerinden, 106.454,36 TL'si vergi, sigorta, noter giderlerinden, 237.025,68 TL'si demirbaş giderlerinden, 2.419.201,00 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 330.945,99 TL'si bayrak, rozet, afiş giderlerinden, 20.176,65 TL'si araştırma geliştirme ve eğitim giderlerinden, 444.153,51 TL'si toplantı giderlerinden, 4.563.023,94 TL'si seçim giderlerinden ve 1.600.378,54 TL'si çeşitli genel giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 543.053,93 TL'dir.

13. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Parti'nin 2011 yılında 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi uyarınca değeri yüz lirayı aşan 1.264.924,13 TL değerinde 297adet taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 39.000,00 TL değerinde taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmaktadır. 2011 yılında elde edilen 39.000,00 TL değerindeki taşınmaz mal il örgütlerince elde edilmiştir. Söz konusu taşınmaz hizmet binası olup satın alma yoluyla elde edilmiştir.

15. Parti tarafından 2011 yılında edinilen ve değerleri toplamı 1.264.924,13 TL olan 297 adet taşınır malların 1.066.898,45 TL tutarındaki 188 adedi Genel Merkez tarafından, 237.025,68 TL tutarındaki 109 adedi ise il örgütlerince edinilmiştir.

16. Parti Genel Merkezince elde edilen 188 adet ve 1.066.898,45TL değerindeki taşınır malların 300.928,43 TL değerinde 13 adet taşıt, diğerleri ise bilgisayar ve bilgisayar yedek parçaları ile muhtelif büro malzemeleri olup satın alma suretiyle edinilmiştir.

17. İl örgütlerince elde edilen 109 adet ve 300.928,43 TL değerindeki taşınır malların ise 29.460 TL değerindeki 2 adedi taşıt, kalanı ise muhtelif büro malzemeleri olup tamamı satın alma suretiyle edinilmiştir.

18. Milliyetçi Hareket Partisinin 2011 yılı kesin hesabının ve eklerinin incelenmesinde, Partinin Genel Merkez ve il örgütlerinin ihtiyacı için ve tamamı satın alma yoluyla elde edilen toplam 1.303.924,13 TL

tutarındaki taşınır ve taşınmaz malların Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Milliyetçi Hareket Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2011 yılı kesin hesabında gösterilen 76.032.829,32 TL gelir ve 72.275.562,41 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 10.2.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2014/5 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/9
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Türkiye Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel

merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 51. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (e) bentlerinde, siyasi partilerin *"Merkez karar ve yönetim kurullarınca (parti tüzüğünde kesin hesapları onaylama görevi verilen yetkili organlarınca) alınmış parti genel merkezi ve iller örgütleri kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın onaylı örneğini"* ve *"Parti genel sekreteri ve genel saymanının imzasını taşıyan yıl sonu kasa mevcudunu gösteren kasa sayım tutanağı ile banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarını"* Haziran ayı sonuna kadar Mahkemeye sunacakları belirtilmiştir.

4. Milliyetçi Türkiye Partisinin, 2013 yılı kesin hesaplarının incelenip birleştirildiğine ve onaylandığına ilişkin karar ile Parti Genel Sekreteri ve Genel Saymanının imzasını taşıyan yılsonu kasa mevcudunu gösteren kasa sayım tutanağı ile banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarını göndermediği tespit edilmiştir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

6. 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Bu itibarla Milliyetçi Türkiye Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılması için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

8. Milliyetçi Türkiye Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

9. Partinin 2013 yılında geliri bulunmamaktadır. Partinin aynı dönemde giderleri toplamı ise 88,50 TL'dir. Bir önceki yıldan devreden nakit tutarı 292,00 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarı ise 203,50 TL'dir.

10. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Genel Merkez Gelirleri

11. Partinin 2013 yılında Genel Merkez gelirleri bulunmamaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı ise 203,50 TL'dir.

12. Parti Genel Merkezinin kesin hesap cetvelleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Genel Merkez Giderleri

13. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 88,50 TL olup, bunun tamamı kırtasiye ve büro giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 203,50 TL'dir.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

15. Partinin 2013 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Milliyetçi Türkiye Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 88,50 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 10.2.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2014/18 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/10
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Özgürlükler Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Hak ve Özgürlükler Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılması için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Hak ve Özgürlükler Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör

Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2013 yılı gelirlerinin 484.536,79 TL, giderler toplamının 272.376,40 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 212.160,39 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 317.767,84 TL olup bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenlerle birlikte tüm gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

8. Kemal Burkay'ın 2013 yılında Partiye yaptığı bağış miktarı 37.800,00 TL ve Kemal Kaplan'ın 2013 yılında Partiye yaptığı bağış miktarı 31.909,00 TL'dir. 2013 yılı içinde bir kişinin bağış yapabileceği tutar 30.710,36 TL olduğundan dolayı Kemal Burkay'a ait 37.800,00 – 30.710,36 = 7.089,64 TL ve Kemal Kaplan'a ait 31.909 – 30.710,36 =1.198,64 TL olmak üzere toplam 8.288,28 TL bağış sınırının üstünde kalmaktadır. 2820 sayılı Kanun'a aykırı olarak bağışta bulunma ve bağışı kabul etme nedeni sorulmuştur.

Kemal Burkay'ın Yaptığı Bağışlara İlişkin Tablo

Yevmiye Tarihi ve No'su	**Bağış Makbuzunun tarih ve No'su**	**Bağış Tutarı**	**Bağış Sınırını Aşan Tutar**	**Bağışı Kabul eden sorumlu ve Görevi**
31.01.2013 / 5	07.01.2013 / 2862	2.000 Sterlin (=5.000 TL)	-	Derviş Korkmaz (Genel Sayman)
31.01.2013 / 5	10.01.2013 / 2863	10.000 Avro (=22.800 TL)	-	Derviş Korkmaz (Genel Sayman)
22.10.2013 / 35	21.10.2013 / 2878	10.000 TL	7.089,64 TL	Derviş Korkmaz (Genel Sayman)

Kemal Kaplan'ın Yaptığı Bağışlara İlişkin Tablo

Yevmiye Tarihi ve No	**Bağış Makbuzunun tarih ve no**	**Bağış Tutarı**	**Bağış Sınırını Aşan Tutar**	**Bağışı Kabul eden sorumlu ve Görevi**
31.01.2013 / 5	03.01.2013 / 2858	2.000 TL	-	Derviş Korkmaz (Genel Sayman)
31.01.2013 / 5	14.01.2013 / 2864	10.925 Avro (=24.909 TL)	-	Derviş Korkmaz (Genel Sayman)
30.06.2013 / 27	26.06.2013 / 2872	5.000 TL	1.198,64 TL	Derviş Korkmaz (Genel Sayman)

9. Parti yetkililerin gönderdiği cevapta;

"1- Kemal Burkay'ın 21.10.2013 2878 nolu düzenlenen bağış makbuzuna ilişkin parti gelirinin ekteki tutanaktan da anlaşılacağı üzere 17.10.2013 tarihinde Necati Bayram'ın, Kemal Burkay'a teslim ettiği bağıştır. Dolayısıyla bağışı yapan Kemal Burkay değil Necati Bayram'dır.

2- Neva Palas otelindeki bir toplantıda Kazım Gürbüz tarafından Kemal Kaplan'a 1.500 TL Partiye ulaştırmak üzere bağış yapmıştır. Buna ilişkin teslim tutanağı Kemal Kaplan ve Kazım Gürbüz tarafından tutulmuş ve Kemal Kaplan tarafından alınmıştır. Kemal Kaplan tutanak ve bağışı kendisi de 3.500 TL ekleyerek parti saymanının genel merkezde olmaması sebebiyle 21.06.2013 tarihinde genel başkanımız Kemal Burkay'a bir tutanakla teslim edilmiştir." demişlerdir.

10. Parti yetkililerinin vermiş olduğu cevaplar ve bu cevapları kanıtlayıcı belgeler yeterli görüldüğünden elde edilen gelirlerin Kanun'a uygun olduğunun kabulü gerekir.

11. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe farklı gerekçeyle katılmıştır.

12. Serruh KALELİ bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

13. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 166.768,95 TL olup bunun tamamı bağışlarından oluşmaktadır.

14. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

15. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 107.908,11 TL olup bunun 8.409,00 TL'si kira giderlerinden, 36.500,00 TL'si taşıt alım giderlerinden, 7.353,46 TL'si akaryakıt giderlerinden, 3.765,00 TL'si sigorta giderlerinden, 1.468,64 TL'si elektrik, su ve doğalgaz giderlerinden, 3.162,91 TL'si haberleşme giderlerinden, 1.280,00 TL'si apartman giderlerinden, 9.461,02 TL'si yemek giderlerinden, 801,41 TL'si nakliye

ulaşım giderlerinden, 19.601,87 TL'si çeşitli giderlerden, 556,39 TL'si noter-banka giderlerinden, 4.699,27 TL'si kırtasiye giderlerinden, 10.380,59 TL'si konaklama giderlerinden ve 468,55 TL'si damga vergisi giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 209.859,73TL'dir.

16. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

17. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 164.468,29 TL'dir. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 2.300,66 TL'dir.

18. Parti İl Örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

19. Partinin 2013 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı, 36.500,00 TL değerindeki taşınır mal ediniminin Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Hak ve Özgürlükler Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 484.536,79 TL gelir ve 272.376,40 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 10.2.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY

Anayasa'nın 69/3. maddesinde *"Siyasi partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir. Bu kuralın uygulanması kanunla düzenlenir. Anayasa Mahkemesince siyasi partilerin mal edinmeleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun tespiti, bu hususun denetim yöntemleri ve aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar kanunda gösterilir. Anayasa Mahkemesi, bu denetim görevini yerine getirirken Sayıştay'dan yardım sağlar, Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir"* demektedir.

6216 sayılı Yasa'nın 56. maddesinin birinci fıkrasında da siyasi partilerin kesin hesapları üzerindeki incelemenin 2820 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılacağına işaret edildiği, 2820 sayılı Siyasi Partiler yasasının mali hükümler başlıklı partilerin gelirlerini düzenleyen birinci cümlesinde yer alan, SOMUT denetimine tabii dosyamızda ilgili 60. maddesinde ise; gerçek kişilerin bir siyasi partiye aynı yıl içinde 2 milyar liradan fazla kıymette nakdi bağışta bulunmasını yasaklanmakta, 66. maddeye atıfta bulunan ek madde 6 da da, maddede yer alan parasal

değerlerin her takvim yılı başından geçerli olmak üzere 213 sayılı Vergi Usul Kanunları uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında artırılabileceği vurgulanmaktadır.

Anayasa'nın 69/3. maddesi gereği denetimi yapılan Hak ve Özgürlükler Partisinin 2013 yılına ilişkin ibraz edilmiş belgeleri üzerinden Sayıştay denetçileri tarafından yapılan inceleme sonucunda, 2013 yılı için bir kişinin bağış yapabileceği sınırı aşan toplam 8.288.64 TL tutarındaki bağış gelirinin 2820 sayılı yasanın 66. maddesine aykırı elde edildiği tespiti ile Yasa'nın 76. maddesi gereği Hazineye irat kaydedilmesi gerektiğini beyan ettiği görülmektedir.

Sayıştay denetçisinin ilgili Partiye 2820 sayılı Yasa'ya aykırı bağışta bulunma ve kabul etme nedenine ilişkin yaptığı sorguya karşı, Partinin 22.06.2015 tarihinde verdiği cevapta, partili Kemal GÜRKAY adına 22.10.2013/35 yevmiye No'da kayıtlı, 21.10.2013/2878 bağış makbuz no'lu 10.000 TL ile, Kemal KAPLAN adına 30.06.2013/27 yevmiye, ve 26.06.2013/2872 bağış makbuz numarası ile alınmış 5.000 TL'nın, bağış makbuzunda adı yazılı partili Kemal GÜRKAY ve Kemal KAPLAN adlı kişiler yerine aslında bu bağışların Necati BAYRAM ve Kazım GÜRBÜZ adlı kişilerin partililere teslim ettiği paralar olduğu ve bunu ispata yönelik olarak da tutanak adı altında bir düzenleme belgeyi cevaben sundukları, partinin mağduriyete uğramaması için bu izahlarının kabulünü talep ettikleri görülmüştür. Anılan belgelerin, bağış tarihi itibari ile partiye yıllık bağış sınırını aşan kişiler adına, yasanın aradığı koşulları taşıyan, yevmiye numarası almış, bağış makbuz numarası verilmiş kanuni evraklar olduğu açıktır. Ancak Mahkememiz 10.2.2016 tarihinde yaptığı toplantıda partinin Sayıştay denetçisine verdiği cevabı ve eki sonradan düzenleme belgeyi, yasal belge düzenine uygun hazırlanmış bağış makbuzlarına üstün tutan bir anlayışla yasal bağış sınırını aşmayı izah edecek nitelikte bir evrak olduklarının kabulü ile 2820 sayılı Yasa'nın 66. maddesine aykırılıktan ve dolayısıyla yıllık bağış sınırını aşan rakam yönünden yasaya uygunsuzluktan bahsedilemeyeceği sonucuna ulaşmıştır.

Kanun koyucu, siyasi partiler kanununda siyasi partilerin gelirlerinin amaçlarına aykırı olamayacağını belirttikten sonra Yasa'nın 61-79 maddelerinde mali hükümlere yer verirken, partilerin elde edebileceği

gelir kalemlerini büyük bir titizlikle sayma suretiyle sınırlamış, bir çok kurum ve kuruluşlardan taşınır, taşınmaz, mal, nakit veya hak elde edemeyeceğini ancak özel kanunlarında yazılı olmak koşulu ile maddi yardım ve bağışta bulunabileceğini ancak bununda sınırlarını koyarak en fazla olabilecek nakdi bağış miktarını belirlediği görülmektedir.

Ticari faaliyet yasaklı, kredi veya borç ya da yabancı devlet, uluslararası kuruluş, Türk uyruğunda bulunmayanlara kadar herhangi bir surette ayni ya da nakdi yardım ve bağış alamayacağı öngörülen bir siyasi partinin ve parti kimliğine getirilmiş bu mali disiplin ve hassasiyetlerin denetim esaslarında gözden uzak tutulmaması gerekir.

Sayıştay denetçisinin sorgusu üzerine yaptıkları yanlışın farkına vardığı anlaşılan siyasi partinin, yasal belgelere bağlı olarak kayıtlarına daha önceden de bağış yapmış Kemal GÜRKAY ve Kemal KAPLAN adına düzenlenmiş yevmiye, bağış makbuz numaralı evrakları verirken, yasal bağış sınırını aşmayı izah etmek üzere tarihsiz, aynı kalem mahsulü ve aynı elden aynı anda aynı gerekçeyle düzenlenmiş intibaı veren bir tutanakla bağışlayanların aslında başkaları olduğu algısı yaratan evrakların partide mevcut yasal belgelerin varlığı karşısında delil olma niteliği ve yaptıklarını düşündükleri hatayı izah ve inandırıcılık kabiliyeti dolayısıyla kabul edilebilir, yasaların aradığı hukuki bir belge niteliği bulunmamaktadır.

Nitekim Mahkememiz,

3.1.2013 tarihinde verdiği 2013/16 ve 2014/45 karar sayılı dosyalarda, Partiye yapılmış bağış sınırı üstünde kalan rakamları 2820 sayılı yasanın 66. maddesine aykırı bulup rakamın Hazineye irat kaydına ve ilgililer hakkında Siyasi Partiler Kanunu'nun 116. maddesi gereği suç duyurusunda bulunmaya oybirliği ile karar verdiği görülmektedir. Ayrıca, anılan Mahkeme içtihatlarımız dururken, kanunun bağışlarla ilgili açık hükmüne aykırı şekilde yapıldığı anlaşılan sonradan düzenleme bir tutanak içeriğini hukuka aykırılığı izahta yeterli ve kabul edilebilir görecek ve somut dosyadaki parti yönünden bu sonuçtan ayrılmayı haklı kılacak yasal dayanak bulunmamaktadır.

Ayrıca 2014/18 sayılı bu dosya ile aynı gün denetimi yapılan 2014/51 sayılı bir Partinin 2013 yılı hesap denetimine ilişkin dosyada da benzer şekilde, 2013 yılı 30.710.36 TL lik bağış sınırını aşan 2.825.64 TL.lik bir kısım için parti yetkilileri, Danıştay denetçi sorgusuna 26.12.2013/296 yevmiye, 26.12.2013 gün ve/43488 makbuz nolu 5.000 TL bağış tutarının yıllık bağış tutarını aşırtan kısmı yönünden (2.825 TL lik bölüm) söz konusu bağış sınırının aşılmasının sehven olduğunu açıkladığı görülmektedir. Denetimi yapılan bu parti yönünden paranın aslında başkaca bir bağışlayanı olduğuna ilişkin, parti yetkililerince düzenlenmiş bir tutanak ile somut dosyamız gibi bir cevap alternatifi bulamadıkları için, Mahkememizce önceki diğer kararlar gibi 2014/51 sayılı dosyada sınırı aşan bağış miktarının irat kaydına ve ilgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunma kararı vermiştir.

Anayasa'nın 69. maddesi anlamında denetim 2820 sayılı Yasa'ya uygunluk denetimidir.

Yasanın aradığı koşulları barındırmayan hesap hareketlerine, içerdiği somut matematiksel ve hukuksal gerçeklik karşısında yerindelik yorumları ile sonuç bağlanmamalıdır.

Mevcut hukuki düzenlemeler ve olgular karşısında partinin soyut ve dayanaksız açıklamalarını mali denetimde Yasa'ya uygunluk gerekçesi yapan çoğunluk görüşüne katılınmamıştır.

Üye
Serruh KALELİ

FARKLI GEREKÇE

Denetlenen siyasi partinin 2013 yılı gelirlerinin incelenmesinde, 2013 yılı için bir kişinin bir siyasi partiye yapabileceği azami bağış tutarı olan 30.710,00 TL'nın üzerinde kalan 8.288,28 TL tutarındaki bağışın Hazineye irat kaydedilmesi Sayıştay denetimi tarafından önerilmiş ise de yapılan bağışların aslında üçüncü kişiler adına Partiye yatırıldığına dair

tutanakların sonradan ibraz edilmesi üzerine Anayasa Mahkemesince Parti savunmasına itibar edilerek irat kaydından vazgeçilmiş olmakla, Partinin 2013 yılına ait gelir ve giderlerinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna karar verilmiştir. Denetimde, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 66. ve 116. maddelerinin uygulanması değerlendirilmiştir.

Sonucu itibariyle Partinin bağış olarak yapılan gelirlerinden dolayı her hangi bir irat kaydına karar verilmediğinden, çoğunluk kararına katılmaktayım. Ancak irat kaydetmeme kararının, sıhhati şüpheli ve sonradan tanzim edildiği izlenimi veren tutanaklara dayandırılması yerine 2013 yılında bir kişi tarafından 30.710,00 TL'nın üzerinde bağış yapılmasını yasaklayan ve bu yasağa aykırı davranışların altı aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla tecziyesini öngören 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığına yeniden inceleme yapılması gerekmekte idi.

İlgili mevzuatın Anayasa'ya aykırılık nedenleri hakkında E.2014/51, K.2016/12 sayılı Siyasi Parti Mali Denetimi kararına ilişkin karşıoyumuzda yer alan gerekçelerin büyük ölçüde bu dosyada da geçerli olması nedeniyle, ilgili çevrelere tetkik kolaylığı sağlamak amacıyla aşağıda aynen tekrarlanmıştır.

I- Siyasi Partilerin Finansmanına İlişkin Uluslararası Standartlar:

1. Siyasi partilerin finansmanı, dünyada genel olarak siyasetin ve seçim kampanyalarının finansmanı başlığı altında incelenmektedir. Siyasi partilerin ulusal mevzuatlarda bir takım kurallara bağlanması 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra görülmeye başlamıştır. Finansman ve mali kaynaklar konusunda her ülkenin mevzuatı farklı olup, nisbeten ayrıntılı düzenlemeler daha ziyade kara Avrupası'nda yer almaktadır.

2. Ülkemizin de içinde yer aldığı Avrupa demokratik değerler sisteminde siyasi partilerin gelirlerinin ve seçim harcamalarının belli ve öngörülebilir kurallar çerçevesinde, açık, şeffaf ve denetlenebilir bir şekilde gerçekleştirilmesi, hem siyaset yapma hakkının ve siyasi parti özgürlüğünün, hem de hem de eşit ve adil demokratik çoğulcu katılımın vazgeçilmez bir unsuru olarak görülmektedir.

3. Bu konuda AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi ile **Venedik Komisyonu** tarafından geliştirilen ve Venedik Komisyonu'nun 15-16 Ekim 2010 tarihlerinde yapılan 84. Genel Kurulunda kabul edilen siyasi parti düzenlemelerine ilişkin temel ilkeler *(Guidelines on Political Party Regulation)* adlı kapsamlı bir belge bulunmaktadır. Belgenin parti finansmanına ilişkin *"Funding of Political Parties"* başlıklı bölümü 159-217. paragraflardan oluşmaktadır. Burada yer alan ilkeler arasında önemle vurgulananlar şunlardır:

- Siyasi partilerin temel işlevlerini yerine getirebilmeleri için yeterli mali kaynaklara ihtiyacı vardır,

- Partilerin bağış yapan özel kişilerin aşırı ve uygun olmayan etkilerine karşı bağımsızlığını koruyabilmesi, fırsat eşitliği temelinde birbirleri için rekabet edebilmesi için parti gelirleri belli düzenlemelere tabi tutulmalıdır,

- Gerek devlet finansmanı gerek özel bağışlar belli sınırları aşmamalıdır,

- Partilerin finansmanında kamu kaynakları ve özel bağışlar birlikte kullanılmalı ancak aralarında bir denge gözetilmelidir,

- Devlet yardımları konusunda adil ölçütler getirilmelidir,

- Seçim kampanyalarında harcama limitleri konulmalıdır,

- Yasalara aykırı finansmana karşı yasal yaptırımlar öngörülmelidir.

4. Özel kişilerce yapılan bağışlar konusunda ilke olarak, partilere mali destek sağlamanın da siyasal katılımın meşru bir yolu olduğu, yasa ile yasaklanmış olmadıkça herkesin istediği siyasi partiye mali veya ayni katkılar yapmaya hakkı olduğu belirtilmektedir (para.170). Bununla birlikte, bağışlara makul bir sınır getirilebileceği ve tek bir kişi tarafından yapılacak bağış miktarının sınırlanabileceği belirtilmektedir (par.175).

5. Siyasi partilerin kamu kaynaklarından finansmanı konusunda amacın, siyasi partiler arasında fırsat eşitliğinin sağlanması olması

temel ilkedir. Bunun önemli bir boyutunun da seçimlerde adaylar arasındaki adil rekabet ortamının oluşturulması olduğu vurgulanmalıdır. Kamu kaynaklarından yardım Devletçe mali yardım şeklinde olabileceği gibi, siyasi parti faaliyetlerinde vergi indirimi, kamuya ait medya organlarından ücretsiz yararlanma veya kamuya ait bina ve salonların toplantı ve etkinlikler için ücretsiz tahsisi gibi yöntemler de bulunmaktadır.

6. Devletçe mali yardım, mutlak eşitlik esası üzerinden her partiye belli bir miktarın katkı olarak verilmesi veya "hakça" *(equitable)* paylaşım esası üzerinden partilere, seçimlerde aldıkları sonuçlara göre yardım yapılması şeklinde olabilmektedir. Çoğunlukla "hakça" yardım yöntemi kabul edilen yöntemdir. Ancak bazı durumlarda devlet yardımlarının israf ve yolsuzluk boyutuna vardırıldığı da görülmektedir. İtalya'da bu nedenle, siyasi partilere devlet yardımının tamamen kaldırılmasına karar verilmiş ve 2017'den sonra partilerin tamamen özel kişilerce finanse edileceği bir düzenleme kabul edilmiştir (*Reuters* haberi, 20 Şubat 2014).

7. Devlet yardımı asgari olarak, parlamentoda temsil edilen siyasi partilerin hepsine verilmelidir. Ancak, siyasal çoğulculuğu geliştirmek, özellikle yeni kurulacak partilere şans tanımak amacıyla seçimlere katılan ve geçerli adaylar gösteren bütün partilere de yardım yapılması öngörülmelidir (par.188,190). Devlet yardımları, bir veya iki büyük partinin tekelinde olmamalıdır.

8. Venedik Komisyonu, bu konularda kesin önerilerde bulunmamakla birlikte özenle vurguladığı husus, seçmenlerin gerçek bir tercih yapabilmeleri için devlet yardımlarından faydalandırılma konusunda partilere "cömert" bir yaklaşım gösterilmesidir.

9. Venedik Komisyonu ilkelerinin yanısıra, akademik alanda parti finansmanı konusunda yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunlardan, *Birmingham* Üniversitesinde *Ingrid van Biezen* tarafından yapılan kapsamlı bir çalışma *(Financing Political Parties and Election Campaigns-Guidelines)* Avrupa Konseyi'nce yayınlanmış olup, bu çalışmada da önemli tespitlerde bulunulmaktadır. Bu meyanda:

- Siyasi partilerin ve seçim kampanyalarının finansmanında devlet ve özel kişi yardımları arasında makul bir denge kurulmalıdır,

- Özel kişilerce bağışlar sıkı kurallara bağlanmalıdır, özel bağışlara üst sınır konulmalıdır,

- Partilerin seçim harcamaları için belli bir üst limit konulmalıdır,

- Bütün gelir ve giderler şeffaf olmalı ve bağımsız bir makam tarafından denetlenmelidir,

- Yasalara aykırı finansmana yaptırımlar öngörülmelidir.

10. Adı geçen eserde partilere yardımların objektif, adil ve makul ölçütlere bağlanması gereğinin ve devletin, yeni partilerin siyasi arenaya katılarak rakipleri ile eşit fırsatlardan yararlanarak siyaset yapabilmesini sağlamak zorunda olduğunun altı çizilmiştir.

11. Siyasi partilere özel kişilerce yapılabilecek yardımların sınırlandırılması, belli kişilerin partiler aracılığıyla nüfuz sağlama ve siyasi partinin görüşleri ile programını demokratik esaslara aykırı olarak özel çıkarlar yönünde değiştirmeye çalışılmasının önlenmesi, yani sağlıklı bir demokratik katılımın güvence altına alınması için gereklidir. Bu konu seçimlerde adayların belirlenmesi ile de ilgili olup, özellikle ABD'de seçim kampanyalarının özel kişilerce finansmanı belirli özel veya grup çıkarlarının siyaseti ifsad edici etkileri ciddi tartışmalara neden olmaktadır.

12. Siyasi partilerin finansmanı hakkındaki mevzuata uymayan partilere uygulanacak yaptırımlar konusunda hem Venedik Komisyonu kılavuz ilkelerinde hem de adı geçen Avrupa Konseyi yayınında değerlendirmeler yer almış ve siyasetin finansmanına ilişkin mevzuata aykırı olduğu bağımsız bir denetimle ortaya çıkan eylemlere karşı, eylemin türüne ve ağırlığına göre aşağıdaki şekilde ölçülü yaptırımlar uygulanması önerilmiştir:

- İdari para cezaları,

- Kamu kaynaklarından kısmen veya tamamen yararlandırılmama,

- Seçim kampanyası yardımlarından yararlandırılmama,

- Yasaya aykırı olarak elde edilen gelirlerin kamuya mal edilmesi (irat kaydı),

- Belli bir dönem seçimlere katılamama,

- Ciddi suçların işlenmesi halinde parti ve yetkilileri hakkında ceza kovuşturması,

- Yasalara aykırı olarak seçildiği anlaşılan kişilerin seçiminin iptali,

- Partinin kapatılması

13. Partilere uygulanacak her türlü yaptırıma karşı adil yargılanma hakkı kapsamında (AİHS Madde 6 kapsamında) savunma hakkı tanınması da zorunludur. Bu çerçevede hakkında yaptırım uygulanan parti, bağımsız yargı önünde görüşlerini serbestçe dile getirebilmeli ve delillerini sunarak tartışılmasını sağlayabilmelidir.

14. Partilere uygulanacak her türlü yaptırımda ölçülülük ilkesi esastır *(Venedik Komisyonu-Guidelines; para.225,227)*. Yaptırımı uygulayan kamu gücü, yaptırımın amacını, korunması istenen haklar ve siyasi çoğulculuk üzerinde olabilecek olumsuz etkilerini de düşünerek, dengeli bir şekilde uygulamalıdır.

II- Anayasadaki Düzenlemelerin Değerlendirilmesi:

15. Anayasa'nın 67. maddesinde vatandaşların bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma hakkına sahip olduğu, 68. maddesinde vatandaşların siyasi parti kurma ve ayrılma hakkına sahip bulunduğu belirtilmiş; siyasi partilere devletin yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapacağı, yapılacak yardımın tabi olduğu esasların kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

16. Anayasa'nın 68. maddesindeki "hakça" ifadesinin, Venedik Komisyonunca da vurgulanan *"equitable"* anlamında olduğunun kabulü gerekir. Öte yandan, Anayasa, siyasi partilere devletçe yardım esasını

kabul ederken büyük-küçük parti ayrımı gözetmemiş, *"hangi partilere yardım yapılacağı…"* şeklinde bir ifade de kullanmamıştır. Bundan anlaşılması gereken, hukuken parti kimliğini kazanmış her türlü yasal örgütlenmenin devlet yardımına ilke olarak müstehak olduğudur. Ancak mevzuat, siyasi partilere devlet yardımını oldukça yüksek (sonradan biraz daha makul seviye olan yüzde üçe indirilmekle birlikte) bir oranda oy alan partilerle sınırlamış ve bunda gerek Anayasa Mahkemesince, gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince bir sorun görülmemiştir.

17. Anayasa'nın bu hükmü, kuşkusuz, alacağı oy ne olursa olsun her partiye devletçe mali yardım yapılacağı şeklinde anlaşılmamalıdır. Ancak Anayasa'nın amacı, her partinin yeterli düzeyde ve kişisel çıkarlardan bağımsız olacak şekilde siyasi faaliyet yapabilmek için yeterli kaynaklara sahip kılınmasıdır. Bu nedenle, nakdi yardıma hak kazanamayan partilere de yukarıda anlatılan demokratik ilkeler gereğince ayni veya kampanya yardımları da yapılabilir ve Anayasa'da buna bir engel bulunmadığı anlaşılmaktadır.

18. Anayasa, partilere yapılacak bağışlardan söz ettiği, ancak bunun tabi olacağı esasları kanunla yapılacak düzenlemelere bıraktığından, özel bağışların Anayasal bir dayanağı olduğu, dolayısıyla bu özel bağışlara kanunla getirilecek sınırlamaların da Anayasa'nın 13. maddesi gereğince demokratik bir toplumda zorunlu ve ölçülü olması gerekir.

19. Aynı şekilde, siyasi parti mevzuatına aykırı olarak yapılan özel finansmanın yani bağışların bir yaptırıma bağlanması halinde de bunun, yine Anayasa'nın 13. maddesi gereğince demokratik bir toplumda zorunlu ve ölçülü olması gerekmektedir.

20. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun bağışlarla ilgili 66. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde siyasi partilere ayni ve nakdi bağış yapamayacak olan tüzel kişilikler sayılmış, ikinci cümlesinde ise kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşlarının, derneklerin, vakıfların ve kooperatiflerin, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilecekleri belirtilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde ise *"Yukarıdaki fıkranın dışında*

kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde iki milyar liradan fazla kıymette ayni veya nakdi bağışta bulunması veya yayınları kullandırması yasaktır" denilmiştir. Kanun'un Ek Madde 6'sı gereğince sözü geçen iki milyar lira her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında arttırılmaktadır.

21. Öte yandan, 2820 sayılı Kanun'un 116. maddesiyle, 66. madde hükümlerine aykırı olarak azami miktarın üstünde bağış yapan ve bu bağışı kabul eden kişilerin altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları öngörülmüştür.

22. Aşağıda, 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesindeki iki milyar liralık bağış sınırının ve 116. maddesinde belirtilen altı aydan bir yıla kadar hapis cezasının Anayasa'ya aykırılığı açıklanacaktır.

III- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu:

A) Devlet Yardımı Almayan Küçük Partiler Yönünden 2820 sayılı Kanun'un 66. Maddesinin İkinci Fıkrasındaki Bağış Yapma Sınırı:

23. Siyasi Partilerin uyacakları demokratik esasları ve bu bağlamda yapılabilecek ulusal düzenlemelerin standartlarını belirleyen Venedik Komisyonu ve Avrupa Konseyi kılavuz ilkeleri yukarıdaki maddelerde anlatılmıştı. Bu çerçevede partilerin fırsat eşitliğinden yararlanmaları, demokratik çoğulculuğun sağlanması ve her siyasi partiye hakça yardımlar sağlanması ilkeleri çerçevesinde partilerin demokratik siyasal amaç ve işlevlerini yerine getirebilmeleri için hem özel hem de kamu kaynaklarından dengeli bir biçimde finanse edilmeleri gereğinin genel kabul gördüğü de belirtilmişti.

24. Aynı standartlara göre, siyasi partilere bir kişi tarafından yapılabilecek bağışların bir üst sınırı olmasının sakıncalı bulunmadığı; hatta bunun az sayıdaki belli kişilerce bir siyasi parti nezdinde nüfuz sağlanması, siyasi parti program ve ilkelerinin özel kişisel çıkarlar doğrultusunda etkilenmeye ve değiştirilmeye çalışılması gibi anti-demokratik sonuçların önlenmesi için zorunlu görüldüğü anlaşılmaktadır.

25. Şunu da belirtmek gerekir ki Avrupa demokratik standartlarına göre siyasi partilerin finansmanı ancak dengeli, hakça ve bütünlük içinde demokratik katılım ve temsile uygun bir sistem içinde gerçekleştirilmelidir. Anayasa'nın 2. ve 68. maddeleri de esasen bunu öngörmektedir. Her ne kadar yalnızca devlet nakdi yardımının belli bir oranda oy alan partilerle sınırlandırılmasını öngören bir kural tek başına Anayasa'ya veya AİHS'ne aykırılık teşkil etmeyebilecek ise de devletten nakdi yardım alamayan partilerin yeterli kaynaklara sahip olmaları başka yöntem ve yollarla sağlanmalıdır. Aksi halde partiler arasında fırsat eşitliği sağlanmış olmayacaktır.

26. Partiler de vakıf ve dernekler gibi örgütlenme özgürlüğü kapsamındaki kuruluşlardır. Mevzuatımızda dernek ve vakıfların bir kişiden kabul edebilecekleri bağışlarda sınır olmadığı gibi, dernek ve vakıfların, kooperatiflerin, sendikaların, siyasi partilere yapabilecekleri bağışlarda da sınırlama bulunmamaktadır. Bu durumda, 66. maddedeki sınırlama sadece ticaret şirketleri ve gerçek kişiler yönünden hüküm ifade etmektedir.

27. Gerçek kişiler yönünden bu sınırlama, Anayasa'nın 67. maddesindeki siyasi faaliyette bulunma hakkına, 68. maddesindeki siyasi parti kurma hakkına yapılmış bir müdahaledir. Bu müdahalenin kanunla yapıldığı ve meşru bir amaca yönelik olduğu da anlaşılmaktadır. Ancak demokratik bir toplumda zorunluluk ve ölçülülük yönünden ayrı bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

28. Devletten nakdi veya ayni yardım alamayan, genel ve yerel seçimlerde (ki yerel seçimlerde ülke barajı olmadığından en küçük partinin adayları da en büyük partilerin adayları kadar seçilme şansına sahiptir) adaylarının kampanyasını finanse edemeyen, dernek-vakıf-sendika ve kooperatiflerden bağış alma şansları da büyük partilere göre çok daha az olan (çünkü bu partiler seçim barajı nedeniyle parlamentoya giremeyeceklerinden yasama çalışmalarını da etkileme olanakları yoktur) küçük partilerin tek gelir kaynağı olarak, üye ve seçmenlerinin bağışları kalmaktadır. Ancak bu gelirlerin amacına aykırı olarak, yani nüfuz satın alma, partiyi yasama çalışmalarında kişisel çıkarlara hizmet etmek için yönlendirme gibi sakıncalar söz konusu olmadığı hallerde dahi

kısıtlanması, sözü geçen küçük partiler yönünden demokratik çoğulcu rekabet imkanını tamamen ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle 66. maddedeki sınırlama, ayni veya nakdi hiçbir devlet yardımı almayan partiler yönünden Anayasa'nın 67. ve 68. maddelerine aykırı, ölçüsüz bir müdahaledir.

29. Bu yönüyle bahse konu kural, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ve 10. maddesindeki eşitlik (fırsat eşitliği) ilkelerine de aykırıdır.

B) Yapılan Bağışın Yasal Sınırı Aşmasından Dolayı Hapis Cezası Öngörülmesi Yönünden:

30. Yasal sınırı aşan miktarda bağış yapılması halinde bağışı yapana veya bu bağışı kabul eden partiye veya yetkililerine bir çeşit yaptırım uygulanması, yukarıda özetlenen Venedik Komisyonu ve Avrupa Konseyi kılavuz ilkeleriyle de uyumlu olacaktır. Ancak yine aynı kılavuz ilkelerde, parti yasakları ile ilgili yaptırımların eylemle orantılı ve mutlak surette ölçülü olması gereği de önemle vurgulanmıştır. Anayasa'nın hükümleri arasında farklı bir değerlendirme yapılmasını gerektiren bir kural da bulunmamaktadır.

31. Bağış sınırlarına uymamanın bir yaptırıma bağlanması, siyasete mali yardım yoluyla katkı yapma hakkına kanunla yapılmış ve meşru amacı olan bir müdahaledir. Ancak 2802 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 116. maddesindeki yaptırım, ölçülü değildir. Şöyle ki:

32. Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi, 67. ve 68. maddelerindeki siyaset yapma hakkı kapsamında desteklediği partiye nakdi yardımda bulunmanın vatandaşlar için bir Anayasal hak oluşu, bu hakkın kullanımında sehven de olabilecek usulsüzlüklerin hürriyeti bağlayıcı ceza yerine daha hafif yaptırımlarla da giderilebilecek olması, fazla meblağın esasen hazineye irat kaydedilmesi, Avrupa standartlarında siyasi partilerle ilgili hapis cezalarının yaptırımlar sıralamasında ancak en sonlarda ve demokratik düzene en çok zarar veren eylemler için öngörülebilecek olduğu gözetildiğinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası öngören kuralın ölçüsüzlüğü açıktır. Bu nedenle ilgililer hakkında

suç duyurusunda bulunulması, soruşturma açılması veya kovuşturma yapılması Anayasa'ya aykırıdır.

33. Yukarıdaki nedenlerle denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2014/40 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/11
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesinhesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesinhesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul*

kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir." denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağını ve birleştirileceğini ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının göndermiş olduğu yazıya ekli listeye göre Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin örgütlenmiş olduğu 68 ile ilişkin olarak yıl içerisinde her hangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek, 2013 yılı kesin hesapların gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler, partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca, partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı; 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini

kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları harcamaları, partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmeleri gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine;

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

10. Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Parti tarafından sunulan kesin hesap cetvellerine göre, Partinin 2013 yılında gelirinin olmadığı, giderleri toplamının 46.290,36 TL olduğu anlaşılmaktadır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Genel Merkez Gelirleri

12. Parti Genel Merkezinin yıl içerisinde geliri bulunmamaktadır.

13. Partinin yıl sonu borçları toplamı 46.290,36 TL'dir.

14. Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi Genel Merkezine ait gelir ve giderlerin kaydedildiği defterlerin sunulmadığı görülmüştür. Parti yetkililerince sunulan belgelerden, söz konusu durumun 2014 yılında yapılan olağanüstü kongrede değişen idari kadroların ilgili defterleri yeni seçilen yönetime aktarmaması nedeniyle gerçekleştiği ve bunun Parti Başkanlık Divanının 30.06.2014 tarih ve 72 sayılı karar ile kayıt altına alındığı görülmüştür.

15. 2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasında, "*Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadırlar.*", beşinci fıkrasında, "*Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir.*", altıncı fıkrasında, "*Bütün defterlerin*

sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir." denilmiş, aynı Kanunun 113. maddesinde de, "*Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.*" hükmü getirilmiştir. Gelir ve giderlerin işlendiği defterler ibraz edilmediğinden Parti sorumluları hakkında gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

B- Giderlerin İncelenmesi

Genel Merkez Giderleri

16. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı giderleri toplamı 46.290,36 TL olup, bunun 6.289,04 TL'si personel giderlerinden, 133,50 TL'si haberleşme giderlerinden, 30.000,00 TL'si kira giderlerinden, 4.681,57 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden ve 5.186,25 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden oluşmaktadır.

17. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

18. Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde Partinin 2013 yılında herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

IV- SONUÇ

Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 46.290,36 TL yılsonu borç toplamı ve 46.290,36 TL gider toplamının eldeki bilgi ve belgelere

göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Genel Merkez teşkilatına ait gelir ve gider belgelerinin kaydedildiği defterlerin verilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddelerine göre sorumlular hakkında gerekli yasal işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

10.2.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2014/51 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/12
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

İşçi Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. İşçi Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. İşçi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2013 yılı gelirlerinin 3.149.859,68 TL, giderler toplamının 2.855.059,46 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 466.135,42 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Parti Genel Merkezinin yıl içerisinde gelirleri toplamı 516.623,64 TL olup, bunun 232.175,23 TL'si bağış gelirlerinden, 261.012,00 TL'si örgüt gelirlerinden, 6.807,70 TL'si satış gelirlerinden, 12.393,51 TL'si tazminat gelirlerinden ve 4.235,20 TL'si diğer parti gelirlerinden oluşmaktadır.

7. 2013 yılı için 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesine göre yasal bağış sınırı 30.710,36 TL olup söz konusu yasal bağış sınırı aşılmıştır.

8. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen dışındaki gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

9. Mihriban TATAR'ın 2013 yılında Partiye yaptığı bağış miktarı 33.542,00 TL'dir. 2013 yılı içinde bir kişinin bağış yapabileceği tutar 30.710,36 TL olduğundan dolayı 33.542,00 – 30.716,36 = 2.825,64 TL bağış sınırının üstünde kalmaktadır. 2820 sayılı Kanun'a aykırı olarak bağışta bulunma ve bağışı kabul etme nedeni sorulmuştur.

Mihriban TATAR'ın Yaptığı Bağışlara İlişkin Tablo

Yevmiye Tarihi ve No'su	**Bağış Makbuzunun tarih ve No'su**	**Bağış Tutarı**	**Bağış Sınırını Aşan Tutar**	**Bağışı Kabul eden sorumlu ve Görevi**
01.07.2013 / 143	01.07.2013 / 42260	5.200 TL	-	Mustafa Güleç (Genel Sayman)
02.09.2013 / 196	02.09.2013 / 42294	942 TL	-	Mustafa Güleç (Genel Sayman)
02.09.2013 / 196	02.09.2013 / 42295	14.400 TL	-	Mustafa Güleç (Genel Sayman)
01.10.2013 / 222	01.10.2013 / 42335	8.000 TL	-	Mustafa Güleç (Genel Sayman)
26.12.2013 / 296	26.12.2013 / 43488	5.000 TL	2.825,64 TL	Yalçın Büyükdağlı (Genel Sayman)

10. Parti yetkilileri gönderdiği cevapta;

"Söz konusu bağış tutarı, Mihriban Tatar tarafından değişik tarihlerde yapılan bağışlardan oluşmaktadır. 2013 yılında bir kişinin yapabileceği 30.710,36 TL sınırın aşılmış olması sehven gerçekleşmiştir." demişlerdir.

11. 2820 sayılı Kanunu'nun 66. maddesinin ikinci fıkrasında, *"Yukarıdaki fıkranın dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde iki milyar liradan fazla kıymette ayni ve nakdi bağışta bulunması yasaktır."*; ek 6. maddesinde *"Bu Kanunun 66 ve 70 inci maddelerinde yer alan parasal değerler her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında artırılır"*; 76. maddesinin birinci fıkrasında ise *"Bu Kanunun bağışlarla ilgili hükümlerine aykırı olarak bağış kabul ettiği Anayasa mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin, 66. maddenin birinci ve üçüncü fıkralarına aykırı şekilde elde ettikleri gelirlerin tamamının Hazineye irad kaydedilmesine, taşınmaz malların Hazine adına tapuya tesciline; aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen miktarlardan*

fazla gelirlerle taşınmaz malların bu fıkrada belirtilen miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irat kaydedilmesine karar verilir." şeklinde düzenleme yapılmıştır.

12. 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesine göre, 2013 yılı için bir kişinin bağış yapabileceği miktar 30.710,36 TL olduğundan bu tutarı aşan 2.825,64 TL tutarındaki bağış geliri karşılığı malvarlığının aynı Kanun'un 76. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

13. Ayrıca 2820 sayılı Kanun'un 116. maddesinde, *"Bu Kanunun 66 ncı maddesi hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."* denildiğinden, Kanun'a aykırı olarak bağışta bulunan Feridun İRMEK ile bağışı kabul eden parti sorumluları Mustafa Güleç ve Yalçın BÜYÜKDAĞLI hakkında gerekli yasal işlemlerin yapılabilmesi için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

14. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

15. İşçi Partisi Genel Merkezinin 2013 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, geri kalan gelirlerinin 2820 sayılı Kanun'un 61-69. maddelerine uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

16. Partinin il örgütlerinin gelirleri 2.633.236,04 TL olup, bunun 1.187.999,77 TL'si üye aidatlarından, 1.133.700,45 TL'si bağış gelirlerinden, 245.671,25 TL'si alınan örgüt yardımlarından, 48.995,67 TL'si parti etkinlik gelirlerinden, 8.526,45 TL'si satış gelirlerinden ve 8.342,45TL'si diğer parti gelirlerinden oluşmaktadır.

17. İl örgütlerinin 2013 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

18. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı giderleri toplamı 508.899,32 TL olup, bunun 202.881,66 TL'si yönetim giderlerinden, 122.795,50 TL'si personel giderlerinden, 4.500,00 TL'si verilen örgüt yardımlarından, 160.550,00 TL'si parti etkinlik giderlerinden, 16.066,31 TL'si basın, yayın ve propaganda giderlerinden ve 2.105,85 TL'si vergi, hukuk ve mahkeme giderlerinden oluşmaktadır.

19. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

20. Parti il örgütlerinin giderleri 2.346.160,14 TL olup, bunun 1.287.912,99 TL'si yönetim giderlerinden, 3.830,00 TL'si personel giderlerinden, 511.679,64 TL'si verilen örgüt yardımlarından, 159.502,32 TL'si parti etkinlik giderlerinden, 128.238,57 TL'si gezi, seçim ve toplantı giderlerinden, 101.686,60 TL'si basın, yayın ve propaganda giderlerinden, 11.460,30 TL'si demirbaş alış giderlerinden, 5.968,28 TL'si vergi, hukuk ve mahkeme giderlerinden, 135.881,44 TL'si diğer parti giderlerinden oluşmaktadır.

21. Parti il örgütlerinin 2013 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

22. İşçi Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde partinin 2013 yılında herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

IV- SONUÇ

İşçi Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti Genel Merkezince 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesine aykırı olarak elde edilen toplam 2.825,64 TL tutarındaki bağış geliri karşılığı malvarlığının aynı Kanun'un 76. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

2- Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 3.149.859,68 TL gelir ve 2.855.059,46 TL gider toplamının Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

3- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 116. maddesine aykırı bağışta bulunan ile bağışı kabul eden Parti sorumluları hakkında gerekli yasal işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 10.2.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

KARŞIOY YAZISI

İşçi Partisinin 2013 yılı mali denetiminde, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 66. maddesinde öngörülen sınırın üzerinde bağış yapılması nedeniyle sınırı aşan miktarın hazineye irat kaydedilmesine, ayrıca ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmiştir. Uygulanan hükümlerin Anayasa'ya aykırı olduğu düşüncesiyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

İlgili mevzuatın Anayasa'ya aykırılık nedenleri aşağıda açıklanmaktadır.

I- Siyasi Partilerin Finansmanına İlişkin Uluslararası Standartlar:

1. Siyasi partilerin finansmanı, dünyada genel olarak siyasetin ve seçim kampanyalarının finansmanı başlığı altında incelenmektedir. Siyasi partilerin ulusal mevzuatlarda bir takım kurallara bağlanması 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra görülmeye başlamıştır. Finansman ve mali kaynaklar konusunda her ülkenin mevzuatı farklı olup, nisbeten ayrıntılı düzenlemeler daha ziyade kara Avrupası'nda yer almaktadır.

2. Ülkemizin de içinde yer aldığı Avrupa demokratik değerler sisteminde siyasi partilerin gelirlerinin ve seçim harcamalarının belli ve öngörülebilir kurallar çerçevesinde, açık, şeffaf ve denetlenebilir bir şekilde gerçekleştirilmesi, hem siyaset yapma hakkının ve siyasi parti özgürlüğünün, hem de hem de eşit ve adil demokratik çoğulcu katılımın vazgeçilmez bir unsuru olarak görülmektedir.

3. Bu konuda AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi ile **Venedik Komisyonu** tarafından geliştirilen ve Venedik Komisyonu'nun 15-16 Ekim 2010 tarihlerinde yapılan 84. Genel Kurulunda kabul edilen siyasi parti düzenlemelerine ilişkin temel ilkeler *(Guidelines on Political Party Regulation)* adlı kapsamlı bir belge bulunmaktadır. Belgenin parti finansmanına ilişkin *"Funding of Political Parties"* başlıklı bölümü 159-217. paragraflardan oluşmaktadır. Burada yer alan ilkeler arasında önemle vurgulananlar şunlardır:

- Siyasi partilerin temel işlevlerini yerine getirebilmeleri için yeterli mali kaynaklara ihtiyacı vardır,

- Partilerin bağış yapan özel kişilerin aşırı ve uygun olmayan etkilerine karşı bağımsızlığını koruyabilmesi, fırsat eşitliği temelinde birbirleri için rekabet edebilmesi için parti gelirleri belli düzenlemelere tabi tutulmalıdır,

- Gerek devlet finansmanı gerek özel bağışlar belli sınırları aşmamalıdır,

- Partilerin finansmanında kamu kaynakları ve özel bağışlar birlikte kullanılmalı ancak aralarında bir denge gözetilmelidir,

- Devlet yardımları konusunda adil ölçütler getirilmelidir,

- Seçim kampanyalarında harcama limitleri konulmalıdır,

- Yasalara aykırı finansmana karşı yasal yaptırımlar öngörülmelidir.

4. Özel kişilerce yapılan bağışlar konusunda ilke olarak, partilere mali destek sağlamanın da siyasal katılımın meşru bir yolu olduğu, yasa ile yasaklanmış olmadıkça herkesin istediği siyasi partiye mali veya ayni katkılar yapmaya hakkı olduğu belirtilmektedir (para.170). Bununla birlikte, bağışlara makul bir sınır getirilebileceği ve tek bir kişi tarafından yapılacak bağış miktarının sınırlanabileceği belirtilmektedir (par.175).

5. Siyasi partilerin kamu kaynaklarından finansmanı konusunda amacın, siyasi partiler arasında fırsat eşitliğinin sağlanması olması temel ilkedir. Bunun önemli bir boyutunun da seçimlerde adaylar arasındaki adil rekabet ortamının oluşturulması olduğu vurgulanmalıdır. Kamu kaynaklarından yardım Devletçe mali yardım şeklinde olabileceği gibi, siyasi parti faaliyetlerinde vergi indirimi, kamuya ait medya organlarından ücretsiz yararlanma veya kamuya ait bina ve salonların toplantı ve etkinlikler için ücretsiz tahsisi gibi yöntemler de bulunmaktadır.

6. Devletçe mali yardım, mutlak eşitlik esası üzerinden her partiye belli bir miktarın katkı olarak verilmesi veya "hakça" *(equitable)* paylaşım

esası üzerinden partilere, seçimlerde aldıkları sonuçlara göre yardım yapılması şeklinde olabilmektedir. Çoğunlukla "hakça" yardım yöntemi kabul edilen yöntemdir. Ancak bazı durumlarda devlet yardımlarının israf ve yolsuzluk boyutuna vardırıldığı da görülmektedir. İtalya'da bu nedenle, siyasi partilere devlet yardımının tamamen kaldırılmasına karar verilmiş ve 2017'den sonra partilerin tamamen özel kişilerce finanse edileceği bir düzenleme kabul edilmiştir (*Reuters* haberi, 20 Şubat 2014).

7. Devlet yardımı asgari olarak, parlamentoda temsil edilen siyasi partilerin hepsine verilmelidir. Ancak, siyasal çoğulculuğu geliştirmek, özellikle yeni kurulacak partilere şans tanımak amacıyla seçimlere katılan ve geçerli adaylar gösteren bütün partilere de yardım yapılması öngörülmelidir (par.188,190). Devlet yardımları, bir veya iki büyük partinin tekelinde olmamalıdır.

8. Venedik Komisyonu, bu konularda kesin önerilerde bulunmamakla birlikte özenle vurguladığı husus, seçmenlerin gerçek bir tercih yapabilmeleri için devlet yardımlarından faydalandırılma konusunda partilere "cömert" bir yaklaşım gösterilmesidir.

9. Venedik Komisyonu ilkelerinin yanısıra, akademik alanda parti finansmanı konusunda yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunlardan, *Birmingham* Üniversitesinde *Ingrid van Biezen* tarafından yapılan kapsamlı bir çalışma *(Financing Political Parties and Election Campaigns-Guidelines)* Avrupa Konseyi'nce yayınlanmış olup, bu çalışmada da önemli tespitlerde bulunulmaktadır. Bu meyanda:

- Siyasi partilerin ve seçim kampanyalarının finansmanında devlet ve özel kişi yardımları arasında makul bir denge kurulmalıdır,

- Özel kişilerce bağışlar sıkı kurallara bağlanmalıdır, özel bağışlara üst sınır konulmalıdır,

- Partilerin seçim harcamaları için belli bir üst limit konulmalıdır,

- Bütün gelir ve giderler şeffaf olmalı ve bağımsız bir makam tarafından denetlenmelidir,

- Yasalara aykırı finansmana yaptırımlar öngörülmelidir.

10. Adı geçen eserde partilere yardımların objektif, adil ve makul ölçütlere bağlanması gereğinin ve devletin, yeni partilerin siyasi arenaya katılarak rakipleri ile eşit fırsatlardan yararlanarak siyaset yapabilmesini sağlamak zorunda olduğunun altı çizilmiştir.

11. Siyasi partilere özel kişilerce yapılabilecek yardımların sınırlandırılması, belli kişilerin partiler aracılığıyla nüfuz sağlama ve siyasi partinin görüşleri ile programını demokratik esaslara aykırı olarak özel çıkarlar yönünde değiştirmeye çalışılmasının önlenmesi, yani sağlıklı bir demokratik katılımın güvence altına alınması için gereklidir. Bu konu seçimlerde adayların belirlenmesi ile de ilgili olup, özellikle ABD'de seçim kampanyalarının özel kişilerce finansmanı belirli özel veya grup çıkarlarının siyaseti ifsad edici etkileri ciddi tartışmalara neden olmaktadır.

12. Siyasi partilerin finansmanı hakkındaki mevzuata uymayan partilere uygulanacak yaptırımlar konusunda hem Venedik Komisyonu kılavuz ilkelerinde hem de adı geçen Avrupa Konseyi yayınında değerlendirmeler yer almış ve siyasetin finansmanına ilişkin mevzuata aykırı olduğu bağımsız bir denetimle ortaya çıkan eylemlere karşı, eylemin türüne ve ağırlığına göre aşağıdaki şekilde ölçülü yaptırımlar uygulanması önerilmiştir:

- İdari para cezaları,

- Kamu kaynaklarından kısmen veya tamamen yararlandırılmama,

- Seçim kampanyası yardımlarından yararlandırılmama,

- Yasaya aykırı olarak elde edilen gelirlerin kamuya mal edilmesi (irat kaydı),

- Belli bir dönem seçimlere katılamama,

- Ciddi suçların işlenmesi halinde parti ve yetkilileri hakkında ceza kovuşturması,

- Yasalara aykırı olarak seçildiği anlaşılan kişilerin seçiminin iptali,

- Partinin kapatılması

13. Partilere uygulanacak her türlü yaptırıma karşı adil yargılanma hakkı kapsamında (AİHS Madde 6 kapsamında) savunma hakkı tanınması da zorunludur. Bu çerçevede hakkında yaptırım uygulanan parti, bağımsız yargı önünde görüşlerini serbestçe dile getirebilmeli ve delillerini sunarak tartışılmasını sağlayabilmelidir.

14. Partilere uygulanacak her türlü yaptırımda ölçülülük ilkesi esastır *(Venedik Komisyonu-Guidelines; para.225,227)*. Yaptırımı uygulayan kamu gücü, yaptırımın amacını, korunması istenen haklar ve siyasi çoğulculuk üzerinde olabilecek olumsuz etkilerini de düşünerek, dengeli bir şekilde uygulamalıdır.

II- Anayasadaki Düzenlemelerin Değerlendirilmesi:

15. Anayasa'nın 67. maddesinde vatandaşların bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma hakkına sahip olduğu, 68. maddesinde vatandaşların siyasi parti kurma ve ayrılma hakkına sahip bulunduğu belirtilmiş; siyasi partilere devletin yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapacağı, yapılacak yardımın tabi olduğu esasların kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

16. Anayasa'nın 68. maddesindeki "hakça" ifadesinin, Venedik Komisyonunca da vurgulanan *"equitable"* anlamında olduğunun kabulü gerekir. Öte yandan, Anayasa, siyasi partilere devletçe yardım esasını kabul ederken büyük-küçük parti ayrımı gözetmemiş, *"hangi partilere yardım yapılacağı…"* şeklinde bir ifade de kullanmamıştır. Bundan anlaşılması gereken, hukuken parti kimliğini kazanmış her türlü yasal örgütlenmenin devlet yardımına ilke olarak müstehak olduğudur. Ancak mevzuat, siyasi partilere devlet yardımını oldukça yüksek (sonradan biraz daha makul seviye olan yüzde üçe indirilmekle birlikte) bir oranda oy alan partilerle sınırlamış ve bunda gerek Anayasa Mahkemesince, gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince bir sorun görülmemiştir.

17. Anayasa'nın bu hükmü, kuşkusuz, alacağı oy ne olursa olsun her partiye devletçe mali yardım yapılacağı şeklinde anlaşılmamalıdır. Ancak Anayasa'nın amacı, her partinin yeterli düzeyde ve kişisel çıkarlardan bağımsız olacak şekilde siyasi faaliyet yapabilmek için yeterli kaynaklara sahip kılınmasıdır. Bu nedenle, nakdi yardıma hak kazanamayan partilere de yukarıda anlatılan demokratik ilkeler gereğince ayni veya kampanya yardımları da yapılabilir ve Anayasa'da buna bir engel bulunmadığı anlaşılmaktadır.

18. Anayasa, partilere yapılacak bağışlardan söz ettiği, ancak bunun tabi olacağı esasları kanunla yapılacak düzenlemelere bıraktığından, özel bağışların Anayasal bir dayanağı olduğu, dolayısıyla bu özel bağışlara kanunla getirilecek sınırlamaların da Anayasa'nın 13. maddesi gereğince demokratik bir toplumda zorunlu ve ölçülü olması gerekir.

19. Aynı şekilde, siyasi parti mevzuatına aykırı olarak yapılan özel finansmanın yani bağışların bir yaptırıma bağlanması halinde de bunun, yine Anayasa'nın 13. maddesi gereğince demokratik bir toplumda zorunlu ve ölçülü olması gerekmektedir.

20. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun bağışlarla ilgili 66. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde siyasi partilere ayni ve nakdi bağış yapamayacak olan tüzel kişilikler sayılmış, ikinci cümlesinde ise kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşlarının, derneklerin, vakıfların ve kooperatiflerin, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilecekleri belirtilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde ise *"Yukarıdaki fıkranın dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde iki milyar liradan fazla kıymette ayni veya nakdi bağışta bulunması veya yayınları kullandırması yasaktır"* denilmiştir. Kanun'un Ek Madde 6'sı gereğince sözü geçen iki milyar lira her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında arttırılmaktadır.

21. Öte yandan, 2820 sayılı Kanun'un 116. maddesiyle, 66. madde hükümlerine aykırı olarak azami miktarın üstünde bağış yapan ve bu

bağışı kabul eden kişilerin altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları öngörülmüştür.

22. Aşağıda, 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesindeki iki milyar liralık bağış sınırının ve 116. maddesinde belirtilen altı aydan bir yıla kadar hapis cezasının Anayasa'ya aykırılığı açıklanacaktır.

III- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu:

A) Devlet Yardımı Almayan Küçük Partiler Yönünden 2820 sayılı Kanun'un 66. Maddesinin İkinci Fıkrasındaki Bağış Yapma Sınırı:

23. Siyasi Partilerin uyacakları demokratik esasları ve bu bağlamda yapılabilecek ulusal düzenlemelerin standartlarını belirleyen Venedik Komisyonu ve Avrupa Konseyi kılavuz ilkeleri yukarıdaki maddelerde anlatılmıştı. Bu çerçevede partilerin fırsat eşitliğinden yararlanmaları, demokratik çoğulculuğun sağlanması ve her siyasi partiye hakça yardımlar sağlanması ilkeleri çerçevesinde partilerin demokratik siyasal amaç ve işlevlerini yerine getirebilmeleri için hem özel hem de kamu kaynaklarından dengeli bir biçimde finanse edilmeleri gereğinin genel kabul gördüğü de belirtilmişti.

24. Aynı standartlara göre, siyasi partilere bir kişi tarafından yapılabilecek bağışların bir üst sınırı olmasının sakıncalı bulunmadığı; hatta bunun az sayıdaki belli kişilerce bir siyasi parti nezdinde nüfuz sağlanması, siyasi parti program ve ilkelerinin özel kişisel çıkarlar doğrultusunda etkilenmeye ve değiştirilmeye çalışılması gibi anti-demokratik sonuçların önlenmesi için zorunlu görüldüğü anlaşılmaktadır.

25. Şunu da belirtmek gerekir ki Avrupa demokratik standartlarına göre siyasi partilerin finansmanı ancak dengeli, hakça ve bütünlük içinde demokratik katılım ve temsile uygun bir sistem içinde gerçekleştirilmelidir. Anayasa'nın 2. ve 68. maddeleri de esasen bunu öngörmektedir. Her ne kadar yalnızca devlet nakdi yardımının belli bir oranda oy alan partilerle sınırlandırılmasını öngören bir kural tek başına Anayasa'ya veya AİHS'ne aykırılık teşkil etmeyebilecek ise de devletten nakdi yardım alamayan partilerin yeterli kaynaklara sahip olmaları başka

yöntem ve yollarla sağlanmalıdır. Aksi halde partiler arasında fırsat eşitliği sağlanmış olmayacaktır.

26. Partiler de vakıf ve dernekler gibi örgütlenme özgürlüğü kapsamındaki kuruluşlardır. Mevzuatımızda dernek ve vakıfların bir kişiden kabul edebilecekleri bağışlarda sınır olmadığı gibi, dernek ve vakıfların, kooperatiflerin, sendikaların, siyasi partilere yapabilecekleri bağışlarda da sınırlama bulunmamaktadır. Bu durumda, 66. maddedeki sınırlama sadece ticaret şirketleri ve gerçek kişiler yönünden hüküm ifade etmektedir.

27. Gerçek kişiler yönünden bu sınırlama, Anayasa'nın 67. maddesindeki siyasi faaliyette bulunma hakkına, 68.maddesindeki siyasi parti kurma hakkına yapılmış bir müdahaledir. Bu müdahalenin kanunla yapıldığı ve meşru bir amaca yönelik olduğu da anlaşılmaktadır. Ancak demokratik bir toplumda zorunluluk ve ölçülülük yönünden ayrı bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

28. Devletten nakdi veya ayni yardım alamayan, genel ve yerel seçimlerde (ki yerel seçimlerde ülke barajı olmadığından en küçük partinin adayları da en büyük partilerin adayları kadar seçilme şansına sahiptir) adaylarının kampanyasını finanse edemeyen, dernek-vakıf-sendika ve kooperatiflerden bağış alma şansları da büyük partilere göre çok daha az olan (çünkü bu partiler seçim barajı nedeniyle parlamentoya giremeyeceklerinden yasama çalışmalarını da etkileme olanakları yoktur) küçük partilerin tek gelir kaynağı olarak, üye ve seçmenlerinin bağışları kalmaktadır. Ancak bu gelirlerin amacına aykırı olarak, yani nüfuz satın alma, partiyi yasama çalışmalarında kişisel çıkarlara hizmet etmek için yönlendirme gibi sakıncalar söz konusu olmadığı hallerde dahi kısıtlanması, sözü geçen küçük partiler yönünden demokratik çoğulcu rekabet imkanını tamamen ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle 66. maddedeki sınırlama, ayni veya nakdi hiçbir devlet yardımı almayan partiler yönünden Anayasa'nın 67. ve 68. maddelerine aykırı, ölçüsüz bir müdahaledir.

29. Bu yönüyle bahse konu kural, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ve 10. maddesindeki eşitlik (fırsat eşitliği) ilkelerine de aykırıdır.

B) Yapılan Bağışın Yasal Sınırı Aşmasından Dolayı Hapis Cezası Öngörülmesi Yönünden:

30. Yasal sınırı aşan miktarda bağış yapılması halinde bağışı yapana veya bu bağışı kabul eden partiye veya yetkililerine bir çeşit yaptırım uygulanması, yukarıda özetlenen Venedik Komisyonu ve Avrupa Konseyi kılavuz ilkeleriyle de uyumlu olacaktır. Ancak yine aynı kılavuz ilkelerde, parti yasakları ile ilgili yaptırımların eylemle orantılı ve mutlak surette ölçülü olması gereği de önemle vurgulanmıştır. Anayasa'nın hükümleri arasında farklı bir değerlendirme yapılmasını gerektiren bir kural da bulunmamaktadır.

31. Bağış sınırlarına uymamanın bir yaptırıma bağlanması, siyasete mali yardım yoluyla katkı yapma hakkına kanunla yapılmış ve meşru amacı olan bir müdahaledir. Ancak 2802 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 116. maddesindeki yaptırım, ölçülü değildir. Şöyle ki:

32. Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi, 67. ve 68. maddelerindeki siyaset yapma hakkı kapsamında desteklediği partiye nakdi yardımda bulunmanın vatandaşlar için bir Anayasal hak oluşu, bu hakkın kullanımında sehven de olabilecek usulsüzlüklerin hürriyeti bağlayıcı ceza yerine daha hafif yaptırımlarla da giderilebilecek olması, fazla meblağın esasen hazineye irat kaydedilmesi, Avrupa standartlarında siyasi partilerle ilgili hapis cezalarının yaptırımlar sıralamasında ancak en sonlarda ve demokratik düzene en çok zarar veren eylemler için öngörülebilecek olduğu gözetildiğinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası öngören kuralın ölçüsüzlüğü açıktır. Bu nedenle ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulması, soruşturma açılması veya kovuşturma yapılması Anayasa'ya aykırıdır.

33. Yukarıdaki nedenlerle denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2014/60 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/13
Karar Tarihi : 10.2.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Halkın Yükselişi Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Halkın Yükselişi Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılması için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Halkın Yükselişi Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN

tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2013 yılı gelirlerinin 179.525,13 TL, yılsonu borçlar toplamının 9.347,12 TL, giderler toplamının 179.879,38 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 6.864,41 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 142.442,41 TL olup bunun 141.720,00 TL'si bağışlardan, 722,41 TL'si diğer parti gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 37.082,72 TL olup bunun 35.052,00 TL'si bağışlarından, 2.030,72 TL'si geçen yıldan devreden nakitten oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 147.168,59 TL olup bunun 109.953,54 TL'si yönetim giderlerinden, 13.517,69 TL'si personel giderlerinden, 665,90 TL'si temsil giderlerinden, 11.083,33 TL'si ısınma giderlerinden, 2.290,82 TL'si vergi ve noter giderlerinden, 9.392,31 TL'si önceki yıl giderlerinden, 265,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 2.492,48TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 32.710,79 TL olup bunun tamamı yönetim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 4.371,93 TL'dir.

13. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2013 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınmaz mal ve menkul kıymet edinimin olmadığı, 250,00 TL değerindeki taşınır mal edinimin Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Halkın Yükselişi Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 179.525,13 TL gelir ve 179.879,38 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820

sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 10.2.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2014/2 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/14
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türk Birliği Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında Türk Birliği Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Türk Birliği Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN

tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

3. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2013 yılı gelirlerinin 1.200,00 TL, giderler toplamının 1.200,00 TL olduğu anlaşılmaktadır.

4. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Genel Merkez Gelirleri

5. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı gelirleri toplamı 1.200,00 TL olup, bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

6. 2013 yılı için 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesine göre yasal bağış sınırı 30.710,36 TL olup söz konusu yasal bağış sınırı aşılmamıştır.

7. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Genel Merkez Giderleri

8. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı giderleri toplamı 1.200,00 TL olup, bunun tamamı kira giderlerinden oluşmaktadır.

9. Parti Genel Merkezinin 2013 yılı gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

10. Türk Birliği Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde partinin 2013 yılında herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

IV- SONUÇ

Türk Birliği Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 1.200,00 TL gelir ve 1.200,00 TL gider toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/7 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/15
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye İşsizler ve Emekçiler Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Türkiye İşsizler ve Emekçiler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti Genel Saymanı İlknur IRKAN tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilen 15.6.2015 tarihli ve DIŞ.Y 020-B sayılı yazıda, Türkiye İşsizler ve Emekçiler Partisinin Genel Merkezine ait sadece bir bilanço sunulmuş, il örgütlerinin kesin hesapları, Parti merkez karar ve yönetim kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ile kasa ve banka mutabakat yazıları ise gönderilmemiştir.

3. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde, "*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.*

4. *Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."*

111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise Siyasi partilerin *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."*

hükümleri yer almıştır.

5. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Diğer taraftan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Türkiye İşsizler ve Emekçiler Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Genel Merkez ve il örgütlerine ait 2014 yılı kesin hesapların, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın ve partinin 2014 yılında edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleriyle edinim tarihlerini ve şekillerini gösteren listenin gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/11 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/16
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye İşçi Köylü Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26.5.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Türkiye İşçi Köylü Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Türkiye İşçi Köylü Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirlerinin 965,00 TL, giderler toplamının 957,00 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı içerisinde herhangi bir geliri bulunmamaktadır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

7. Parti il örgütlerinin 2014 yılı gelirleri toplamı 965,00 TL olup bunun tamamı bağış ve aidatlardan oluşmaktadır.

8. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

9. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı giderleri toplamı 467,00 TL olup, bunun tamamı seyahat giderlerinden oluşmaktadır.

10. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

11. Parti il örgütlerinin 2014 yılı giderleri toplamı 490,00 TL olup bunun tamamı çeşitli giderlerden oluşmaktadır.

12. Parti il örgütlerinin defter kayıtları üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

13. Türkiye İşçi Köylü Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde Partinin 2014 yılında herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

IV- SONUÇ

Türkiye İşçi Köylü Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 965,00 TL gelir ve 957,00 TL gider toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/41 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/17
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Esnaf ve Çiftçi Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26.5.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Esnaf ve Çiftçi Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Esnaf ve Çiftçi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirlerinin 2.909,00 TL, giderler toplamının 2.909,00 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Genel Merkez Gelirleri

6. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı gelirleri toplamı 2.909,00 TL olup, bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

7. 2014 yılı için 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesine göre yasal bağış sınırı 31.917,28 TL olup söz konusu yasal bağış sınırı aşılmamıştır.

8. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Genel Merkez Giderleri

9. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı giderleri toplamı 2.909,00 TL olup, bunun 2.400,00 TL'si kira giderlerinden, 509,00 TL'si seyahat giderlerinden oluşmaktadır.

10. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

11. Esnaf ve Çiftçi Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde Partinin 2014 yılında herhangi bir taşınır

ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

IV- SONUÇ

Esnaf ve Çiftçi Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 2.909,00 TL gelir ve 2.909,00 TL gider toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/67 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/18
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Gönül Birliği Yeşiller Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26.5.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca

incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Gönül Birliği Yeşiller Partisi, genel merkez kesin hesap cetvelini 3.7.2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Bu itibarla Gönül Birliği Yeşiller Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Genel Merkeze ait kesin hesap cetvelinin sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

2- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

7. Gönül Birliği Yeşiller Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa

ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

8. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirlerinin 502,87 TL, giderler toplamının 600,00 TL olduğu anlaşılmaktadır.

9. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Genel Merkez Gelirleri

10. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı gelirleri toplamı 502,87 TL olup, bunun tamamı aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

11. 2014 yılı için 2820 sayılı Kanun'un 66. maddesine göre yasal bağış sınırı 31.917,28 TL olup söz konusu yasal bağış sınırı aşılmamıştır.

12. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Genel Merkez Giderleri

13. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı giderleri toplamı 600,00 TL olup, bunun tamamı kira giderlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

15. Gönül Birliği Yeşiller Partisinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde Partinin 2014 yılında herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı tespit edilmiştir.

IV- SONUÇ

Gönül Birliği Yeşiller Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 502,87 TL gelir ve 600,00 TL gider toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/42 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/19
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Yeni Dünya Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Yeni Dünya Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti Genel Başkanı Emanullah GÜNDÜZ tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilen 30.6.2015 tarihli ve 4850-349 sayılı yazıda, Yeni Dünya Partisinin 2014 yılı içerisinde herhangi bir gelir gideri olmadığı belirtilerek, Genel Merkez ve il örgütlerinin kesin hesapları, Parti merkez karar ve yönetim kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ile kasa ve banka mutabakat yazıları gönderilmemiştir.

3. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde, "*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.*

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."

4. 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise Siyasi partilerin "*74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir.*"

hükümleri yer almıştır.

5. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Diğer taraftan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Yeni Dünya Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Genel Merkez ve il örgütlerine ait 2014 yılı kesin hesapların, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın ve partinin 2014 yılında edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleriyle edinim tarihlerini ve şekillerini gösteren listenin gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/48 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/20
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Anadolu Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anadolu Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti Genel Başkan Yardımcısı Sami AĞCA tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilen 30.6.2015 tarihli ve 4884-345 sayılı yazıda, sadece Genel Merkeze ait kesin hesap cetveli sunulmuş, il örgütlerinin kesin hesapları, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ile kasa ve banka mutabakat yazıları gönderilmemiştir.

3. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde, "*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.*

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin

hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."

4. 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise Siyasi partilerin *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."*

hükümleri yer almıştır.

5. İl örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Diğer taraftan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Anadolu Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- İl örgütlerine ait 2014 yılı kesin hesapların, Parti merkez karar ve yönetim kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin

kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın ve partinin 2014 yılında edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleriyle edinim tarihlerini ve şekillerini gösteren listenin gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/58 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/21
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milli Mücadele Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Milli Mücadele Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti Genel Başkanı Ahmet KAYA tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilen 30.6.2015 tarihli ve 4902-332 sayılı yazıda, Milli Mücadele Partisinin 2014 yılı içerisinde herhangi bir gelir gideri olmadığı belirtilerek, Genel Merkez ve il örgütlerinin kesin hesapları, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ile kasa ve banka mutabakat yazıları gönderilmemiştir.

3. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde, "*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.*

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."

4. 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise Siyasi partilerin *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."*

hükümleri yer almıştır.

5. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Diğer taraftan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Milli Mücadele Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Genel Merkez ve il örgütlerine ait 2014 yılı kesin hesapların, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın ve Partinin 2014 yılında edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleriyle edinim tarihlerini ve şekillerini gösteren listenin gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/66 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/22
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Güçlenen Türkiye Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Güçlenen Türkiye Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel

Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Güçlenen Türkiye Partisi, Genel Merkez kesin hesap cetvelini 1.7.2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan Parti Genel Başkanı Ali BAYDİLEK tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilen kesin hesap dosyasına, Parti merkez karar ve yönetim kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazıları eklenmemiştir.

7. Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ile kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarını göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c)

fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Öte yandan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Güçlenen Türkiye Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarının gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/70 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/23
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

İlk Parti 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. İlk Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel

Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. İlk Parti, Genel Merkez kesin hesap dosyasını 24.7.2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan sunulan kesin hesap dosyasında, Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesaplar ile Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeler ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazıları bulunmamaktadır.

7. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarını

göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Öte yandan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

İlk Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarının gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/72 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/24
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Anayol Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayol Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel

Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Anayol Partisi, Genel Merkez kesin hesap dosyasını 6.8.2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan sunulan kesin hesap dosyasında, Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesaplar ile Parti merkez karar ve yönetim kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeler ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazıları bulunmamaktadır.

7. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarını

göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Öte yandan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Anayol Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarının gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/73 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/25
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Cihan Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Cihan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü *fıkrasında "İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca

incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Cihan Partisi, Genel Merkez kesin hesap dosyasını 14.8.2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir. Diğer taraftan sunulan kesin hesap dosyasında, Genel Merkez kesin hesabı ile Parti merkez karar ve yönetim kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeler ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazıları bulunmamaktadır.

6. Genel Merkez kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarını göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Öte yandan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Cihan Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Genel Merkez kesin hesaplarının, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarının gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/74 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/26
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi İrade Yükseliş Partisi 2014 yılı kesi hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Milliyetçi İrade Yükseliş Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel

Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Milliyetçi İrade Yükseliş Partisi, Genel Merkez kesin hesap dosyasını 20.8.2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. *maddesindeki "…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan sunulan kesin hesap dosyasında, Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesaplar ile Parti merkez karar ve yönetim kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeler ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazıları bulunmamaktadır.

7. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarını göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111.

maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Öte yandan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Milliyetçi İrade Yükseliş Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların, Parti Merkez Karar Ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarının gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2015/75 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/27
Karar Tarihi : 26.5.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Huzur Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Hak ve Huzur Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel

Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Hak ve Huzur Partisi, Genel Merkez kesin hesap dosyasını 27.8.2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan sunulan kesin hesap dosyasında, Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesaplar ile Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeler ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazıları bulunmamaktadır.

7. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarını

göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Öte yandan Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Hak ve Huzur Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların, Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, parti genel merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın, aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin ve kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarının gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

26.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Alparslan ALTAN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	
Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ	

Esas Sayısı : 2012/52 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/28
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Özgürlükler Partisi 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 3.1.2013 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Hak ve Özgürlükler Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılması için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Hak ve Özgürlükler Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa

ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2011 yılı gelirlerinin 67.987,96 TL, giderler toplamının 64.009,49 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 3.978,47 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2011 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2011 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 17.790,00 TL olup bunun 15.286,00 TL'si bağışlardan, 2.504,00 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2011 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 50.197,96 TL olup bunun 49.346,09 TL'si bağışlarından, 851,87 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 15.467,09 TL olup bunun 167,12 TL'si kırtasiye giderlerinden, 14.177,59 TL'si yönetim giderlerinden, 1.122,38 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 2.322,91 TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2011 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 48.542,40 TL olup bunun tamamı yönetim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 1.655,56 TL'dir.

13. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2011 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Hak ve Özgürlükler Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2011 yılı kesin hesabında gösterilen 67.987,96 TL gelir ve 64.009,49 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2013/45 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/29
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Özgürlükler Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 11.2.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Hak ve Özgürlükler Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Hak ve Özgürlükler Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2012 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN

tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2012 yılı gelirlerinin 120.614,29 TL, giderler toplamının 115.405,08 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 5.209,21 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2012 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2012 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 21.815,00 TL olup bunun 19.492,09 TL'si bağışlardan, 2.322,91 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2012 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 98.799,29 TL olup bunun 97.144,00 TL'si bağışlarından, 1.655,29 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 19.910,74 TL olup bunun 676,33 TL'si kırtasiye giderlerinden, 17.676,94 TL'si yönetim giderlerinden, 124,50 TL'si vergi ve noter giderlerinden, 1.432,97 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 1.904,26 TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2012 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 95.494,34 TL olup bunun tamamı yönetim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 3.304,95 TL'dir.

13. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2012 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet edinimimin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Hak ve Özgürlükler Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2012 yılı kesin hesabında gösterilen 120.614,29 TL gelir ve 115.405,08 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2013/60 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/30
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Yeşiller Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 11.2.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Yeşiller Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Yeşiller Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2012 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN

tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2012 yılı gelirlerinin 37.281,84 TL, giderler toplamının 35.078,98 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 2.202,86 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2012 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2012 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 31.462,15 TL olup bunun 22.036,30 TL'si üye aidatlarından, 1.142,11 TL'si bağışlardan, 3.220,15 TL'si diğer parti gelirlerinden, 5.063,59 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2012 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 5.819,67 TL olup bunun 360,00 TL'si bağışlarından, 4.000,00 TL'si Genel Merkez yardımlarından, 1.459,67 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 29.259,34 TL olup bunun 4.000,00 TL'si teşkilata yapılan yardımlardan, 9.348,60 TL'si kırtasiye giderlerinden, 3.584,24 TL'si yönetim giderlerinden, 6.646,50 TL'si vergi ve noter giderlerinden, 4.180,00 TL'si kira giderlerinden, 1.500,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 2.202,86 TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2012 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 5.819,67 TL olup bunun 3.874,52 TL'si yönetim giderlerinden, 1.720,15 TL'si teşkilatlara yapılan yardımlardan, 225,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2012 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Yeşiller Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2012 yılı kesin hesabında gösterilen 37.281,84 TL gelir ve 35.078,98 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820

sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2013/49 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/31
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Engelsiz Türkiye Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 11.2.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca

incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 19.2.2013 tarih ve C.02.0.CBS.0.01.02.04/218 sayılı yazılarına ekli listede Engelsiz Türkiye Partisinin genel merkez dışında 6 il ve bağlı ilçede örgütlendiği belirtilmesine rağmen, Parti tarafından genel merkez kesin hesabının boş olarak gönderildiği, il ve bağlı ilçe örgütlerine ilişkin kesin hesapların ise gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca, partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı; 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla, Engelsiz Türkiye Partinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesap cetvellerinin sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

10. Engelsiz Türkiye Partisinin 2012 yılı kesin hesabına ilişkin Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Engelsiz Türkiye Partisinin 2012 yılı kesin hesabının boş olarak gönderildiği, il ve bağlı ilçe örgütlerine ait kesin hesapların ise gönderilmediği tespit edilmiştir.

12. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde, "*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler. Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*"111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise Siyasi partilerin "*74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir.*"

hükümleri yer almıştır.

13. Genel Merkez ve il örgülerine ait kesin hesap cetvellerini göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

14. Ayrıca siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların ya kendi mülkü veya kira olması gerekir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (Genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

15. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkez ve il örgütlerine ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemiştir. Parti Genel Merkezi ve il örgütleri faaliyette olduğuna göre, bu teşkilatlara ait en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.)

olması gerekir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına elde edileceği ile aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmıştır.

16. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

17. Diğer taraftan, herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmeyen Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2012 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

IV- SONUÇ

Engelsiz Türkiye Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Genel merkeze ait kesin hesabın boş olarak gönderilmesi, il örgütlerine ait kesin hesapların ise gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmeyen Parti Genel Merkez ve il örgütlerine ait kesin hesapların denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2012 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2014/66 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/32
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Engelsiz Türkiye Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların*

değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir." denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Engelsiz Türkiye Partisi, Genel Merkez kesin hesap cetvellerini 30.9.2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde: *"74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve 15 milyon liradan 30 milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."* denilmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 51. maddesinin birinci fıkrasının a) bendinde *"Merkez karar ve yönetim kurullarınca (parti tüzüğünde kesin hesapları onaylama görevi verilen yetkili organlarınca) alınmış parti genel merkezi ve iller örgütleri kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın onaylı örneğini" e) bendinde ise "Parti genel sekreteri ve genel saymanının imzasını taşıyan yıl sonu kasa mevcudunu gösteren kasa sayım tutanağı ile banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarını Haziran ayı sonuna kadar Mahkemeye sunarlar."* denilmektedir.

7. Engelsiz Türkiye Partisinin, 2013 yılı kesin hesaplarının incelenip birleştirildiği ve onaylandığına ilişkin kararı ve banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarını göndermediği tespit edilmiştir.

8. Yine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gönderilen yazıya ekli listeye göre Engelsiz Türkiye Partisinin teşkilatlandığı belirtilen 8 il örgütünün 2013 yılı kesin hesaplarının da gönderilmediği görülmüştür.

9. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

10. 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

11. Engelsiz Türkiye Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait Kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla, 2013 yılı kesin hesaplarının incelenip birleştirildiği ve onaylandığına ilişkin kararı, banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazısını ve Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

- Kesin hesaplarının incelenip birleştirildiği ve onaylandığına ilişkin kararın, banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarının olmaması nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. maddesi ve aynı kanunun 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

12. Engelsiz Türkiye Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Denetimin maddi öğelerini oluşturan belgelerde Partinin 2013 yılı gelirlerinin 4.950,00 TL, giderler toplamının 4.950,00 TL olduğu anlaşılmaktadır.

14. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

15. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 4.950,00 TL olup bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

16. Parti Genel Merkezinin gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

17. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin herhangi bir geliri bulunmamaktadır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

18. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 4.950,00 TL olup bunun tamamı kira giderlerinden oluşmaktadır.

19. Parti Genel Merkezinin gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

20. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin herhangi bir gideri bulunmamaktadır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2013 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Engelsiz Türkiye Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 4.950,00 TL gelir ve 4.950,00 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820

sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2014/44 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/33
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokrat Parti 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Demokrat Partinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılması için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Demokrat Partinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2013 yılı gelirlerinin 3.179.378,16 TL, yılsonu borçlar toplamının 2.552.585,99 TL, giderler toplamının 5.700.224,17 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 31.739,98 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 1.801.841,16 TL olup bunun 146.500,00 TL'si bağışlardan, 1.600.000,00 TL'si satış gelirlerinden, 52.341,16 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden, 3.000,00 TL'si diğer parti gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 1.377.537,00 TL olup bunun 1.238.946,00 TL'si bağışlarından, 137.350,00 TL'si Genel Merkez yardımlarından, 1.241,00 TL'si geçen yıldan devreden nakitten oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 4.322.687,17 TL olup bunun 650.142,59 TL'si personel giderlerinden, 137.350,00 TL'si teşkilata yapılan yardımlardan, 46.744,57 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 285.980,51 TL'si yönetim giderlerinden, 312.923,00 TL'si vergi ve noter giderlerinden, 596,70 TL'si demirbaş alım giderlerinden, 20.495,16 TL'si propaganda giderlerinden, 47.814,66 TL'si basın yayın giderlerinden, 2.817.720,58 TL'si önceki yıl giderlerinden, 2.919,40 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 31.739,98 TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 1.377.537,00 TL olup bunun 53.344,00TL'si personel giderlerinden, 100.365,00 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 1.151.407,00 TL'si yönetim giderlerinden, 53.141,00 TL'si önceki yıl giderlerinden, 19.280,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2013 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınmaz mal ve menkul kıymet edinimimin olmadığı, 596,70 TL değerindeki taşınır mal edinimimin Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Demokrat Partinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 3.179.378,16 TL gelir ve 5.700.224,17 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2011/41 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/34
Karar Tarihi : 14.7.2016

I-MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokratik Sol Parti 2010 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 14.12.2011 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Demokratik Sol Partinin 2010 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine. OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Demokratik Sol Partinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2010 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN

tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2010 yılı gelirlerinin 4.553.268,36 TL, giderler toplamının 13.858.099,90 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2010 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2010 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 1.972.850,16 TL olup bunun 1.790.663,38 TL'si faiz gelirlerinden, 49.039,51 TL'si çeşitli gelirlerden, 133.147,27 TL'si örgütlerden iadelerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2010 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 2.580.418,20 TL olup bunun 92.480,82 TL'si bağışlarından, 33.936,18 TL'si aidatlardan, 24.095,27 TL'si faaliyet gelirlerinden, 9.736,93 TL'si çeşitli gelirlerden, 2.420.169,00 TL'si genel merkez yardımlarından oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 11.289.707,40 TL olup bunun 1.243.574,92 TL'si personel giderlerinden, 2.093.839,86 TL'si yönetim giderlerinden, 4.180.419,32 TL'si kira giderlerinden, 2.469.124,27 TL'si örgütlere yapılan yardımlardan 1.302.749,03 TL'si seçim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 13.939.120,86 TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2010 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 2.568.392,50 TL olup bunun tamamı yönetim giderlerinden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 38.735,44 TL'dir.

13. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2010 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, 307.874,30 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Partinin bunun dışında taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Demokratik Sol Partinin 2010 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2010 yılı kesin hesabında gösterilen 4.553.268,36 TL gelir ve 13.858.099,90 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2012/56 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/35
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokratik Sol Parti 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 3.1.2013 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Demokratik Sol Partinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılması için Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

3. Demokratik Sol Partinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN

tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2011 yılı gelirlerinin 23.159.002,14 TL, giderler toplamının 14.852.398,07 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2011 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2011 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 21.337.489,84 TL olup bunun 624.119,29 TL'si faiz gelirlerinden, 101.091,36 TL'si milletvekilliği adaylık gelirlerinden, 58.122,43 TL'si çeşitli gelirlerden, 53.369,39 TL'si örgütlerden iadelerden, 20.500.787,37 TL'si devreden özvarlıklardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2011 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 1.821.512,30 TL olup bunun 77.588,28 TL'si bağışlarından, 24.535,70 TL'si aidatlardan, 15.723,33 TL'si faaliyet gelirlerinden, 40.905,60 TL'si çeşitli gelirlerden, 1.626.459,52 TL'si genel merkez yardımlarından, 36.299,84 TL'si örgüt içi yardımlardan oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 13.040.576,66 TL olup bunun 1.420.530,44 TL'si personel giderlerinden, 135.506,48 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 575.826,35 TL'si yönetim giderlerinden, 89.066,25 TL'si kira giderlerinden, 501.691,59 TL'si vergi giderlerinden, 406.617,76 TL'si bakım onarım giderlerinden, 3.633.820,57 TL'si örgütlere yapılan yardımlardan, 5.690.769,31 TL'si seçim giderlerinden, 218.704,38 TL'si akaryakıt giderlerinden, 368.043,53 TL'si çeşitli giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 1.666.728,52 TL'dir.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2011 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 1.811.821,41 TL olup bunun 200.441,51 TL'si personel giderlerinden, 71.058,34 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 72.409,02 TL'si vergi giderlerinden, 81.333,13 TL'si kira giderlerinden, 28.214,18 TL'si akaryakıt giderlerinden, 46.817,81 TL'si bakım onarım giderlerinden, 784.272,71 TL'si seçim giderlerinden, 97.736,83 TL'si çeşitli giderlerden 362.054,09 yönetim giderlerinden, 54.146,40 TL'si diğer örgütlere yapılan yardımlardan, 13.337,39 TL'si iadelerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 28.100,98 TL'dir.

13. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2011 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, 14.925,38 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Partinin bunun dışında taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Demokratik Sol Partinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2011 yılı kesin hesabında gösterilen 23.159.002,14 TL gelir ve 14.852.398,07 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2013/55 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/36
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokratik Sol Parti 2012 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 11.2.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2.2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca

incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 19.2.2013 gün ve C.02.0.CBS.0.01.02.04/218 sayılı yazılarına ekli listede Demokratik Sol Partinin Genel Merkez dışında 81 il ve bağlı ilçede örgütlendiği belirtilmesine rağmen, Parti tarafından 50 il ve bağlı ilçe örgütüne ilişkin 2012 yılı içerisinde her hangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek, bu illere ait 2012 yılı kesin hesaplarının boş olarak gönderildiği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca, partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı; 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

Demokratik Sol Partinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

9. Demokratik Sol Partinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2012 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa

ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

10. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2012 yılı gelirlerinin 8.775.608,99 TL, giderler toplamının 2.865.020,22 TL olduğu anlaşılmaktadır.

11. Partinin 2012 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2012 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

12. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 8.403.406,05 TL olup bunun 73.040,16 TL'si faiz gelirlerinden, 14.174,11 TL'si bağış gelirlerinden, 12.348,95 TL'si çeşitli gelirlerden, 6.929,89 TL'si örgütlerden iadelerden, 6.630.184,42 TL'si devreden özvarlıklardan, 1.666.728,52 TL'si geçmiş yıl gelirlerinden oluşmaktadır.

13. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

14. Partinin 2012 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 372.202,94 TL olup bunun 294.155,02 TL'si bağış ve aidat gelirlerinden, 22.899,20 TL'si faaliyet gelirlerinden, 55.148,72 TL'si çeşitli gelirlerden oluşmaktadır.

15. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

16. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 2.496.314,84 TL olup bunun 584.302,02 TL'si personel giderlerinden, 17.115,00 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 238.226,21 TL'si yönetim giderlerinden, 21.216,27 TL'si kira giderlerinden, 63.431,26 TL'si vergi giderlerinden, 83.998,15 TL'si bakım onarım giderlerinden, 351.392,86 TL'si örgütlere yapılan yardımlardan, 111.729,92 TL'si akaryakıt giderlerinden, 1.024.903,15 TL'si çeşitli giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 479.935,94 TL'dir.

17. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

18. Partinin 2012 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 368.705,38 TL olup bunun 64.871,69 TL'si personel giderlerinden, 30.265,07 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 16.267,84 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 33.145,92 TL'si haberleşme giderlerinden, 10.648,54 TL'si seyahat giderlerinden, 19.283,04 TL'si taşıma giderlerinden, 97.277,44 TL'si kira giderlerinden, 23.412,21 TL'si bakım onarım giderlerinden, 24.583,16 TL'si ısınma, aydınlanma ve temizlik giderlerinden, 8.962,32 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 236,12 TL'si demirbaş giderlerinden, 4.350,00 TL'si örgüte yardım giderlerinden, 5.675,00 TL'si akaryakıt giderlerinden, 10.045,75 TL'si geçen yıldan kalan borç ödemelerinden, 19.681,28 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit tutarı 4.447,17 TL, TL'dir.

19. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

20. Partinin 2012 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, 2.265,40 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Partinin bunun dışında taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Demokratik Sol Partinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2012 yılı kesin hesabında gösterilen 8.775.608,99 TL gelir ve 2.865.020,22 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Esas Sayısı : 2013/6 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/37
Karar Tarihi : 14.7.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 2.10.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı"* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca

incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 19.2.2013 tarih ve C.02.0.CBS.0.01.02.04/218 Sayılı yazılarına ekli listede aktif görünmesine rağmen Anavatan Partisinin teşkilatlandığı iki ile ait 2012 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca, Partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı; 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

Bu itibarla Anavatan Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

12. Anavatan Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2012 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Denetimin maddi öğelerini oluşturan belgelerde Partinin 2012 yılı gelirlerinin 91.850,00 TL, giderler toplamının 92.309,42 TL olduğu anlaşılmaktadır.

14. Partinin 2012 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2012 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Genel Merkez Gelirleri

15. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 91.850,00 TL olup bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

16. Parti Genel Merkezinin gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 92.309,42 TL olup bunun 38.700,00 TL'si kira giderlerinden, 18.000 TL'si personel giderlerinden, 3.220,00 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 32.389,42 TL'si yönetim giderlerinden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

19. Anavatan Partisi 2012 yılı hesabına ilişkin gelir-gider evrakları içerisinde, 64.350,00 TL tutarındaki harcamaya ait fatura veya fatura yerine geçen belgeler bulunmamaktadır. Bu tutara ilişkin harcamalar fatura veya diğer tevsik edici belgeler yerine genel başkan ve başkan yardımcılarının imzasının bulunduğu tutanaklarla belgelendirilmiştir.

20. Partiye gönderilen yazıda bu harcamalara ilişkin fatura, dekont veya fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer tevsik edici belgelerin gönderilmesi istenmiştir. Parti tarafından cevap olarak gönderilen yazıda özetle partinin ekonomik sıkıntılar nedeniyle icra takip yollarıyla ofislerden çıkmak zorunda kaldığı, MYKY üyelerinde değişiklikler olduğu, bazı evrakların bulunduğu ofislerde zayi olduğu belirtilmiş ve bir takım ilave evraklar gönderilmiştir. Gönderilen 2 gider pusulasındaki tutar hariç toplam 60.150,00 TL'lik harcamaya ait fatura veya fatura yerine belgeler ise gönderilmemiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde;

"*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir*."

hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun'un 76. maddesinde;

"*Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir*."

denilmektedir.

21. Bu hükümlere göre, siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde de, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.

22. Fatura ve serbest meslek makbuzu aslı olmaksızın veya Vergi Usul Kanunu'na uygun düzenlenmiş belge olmadan, genel başkan ve iki genel başkan yardımcısının imzası ile oluşturulan toplam 14 tutanakla belgelendirilen giderlerin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

23. Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir.

24. Bu itibarla Parti tarafından belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen 60.150,00 TL tutarında Parti mal varlığının hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

25. Partinin 2012 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Anavatan Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesine uygun olarak belgelendirilmeyen giderlerden dolayı 60.150,00 TL karşılığı Parti mal varlığının, aynı Kanun'un 76. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

2- Partinin 2012 yılı kesin hesabında gösterilen 91.850,00 TL gelir ve 92.309,42 TL giderin Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

14.7.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Alparslan ALTAN	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

I- ALFABETİK İNDEKS

1- İptal ve İtiraz Davaları

B

1. 27.3.2015 tarihli ve 6639 sayılı **Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**'un; A- 4. maddesiyle değiştirilen, 24.5.2013 tarihli ve 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 33. maddesinin (4) numaralı fıkrasının; 1- Birinci cümlesinde yer alan *"…10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne tabi olmaksızın…"* ibaresinin, 2- İkinci cümlesinin *"…takip eden yıllarda ise her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak…"* bölümünün, B- 5. maddesiyle 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen ek 158. maddenin; 1- İkinci fıkrasının; a- Birinci cümlesinde yer alan *"…ile Mütevelli Heyetinden…"* ibaresinin, b- İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümlelerinin, c- Altıncı cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin"* ibarelerinin, 2- Üçüncü fıkrasının, 3- Dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin teklifi ve…"* ibaresinin, 4- Beşinci ve altıncı fıkralarının, C- 18. maddesiyle 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen geçici 18. maddenin, D- 22. maddesiyle 3.6.2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve…"* ibaresinin, E- 23. maddesiyle 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 18. maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının, F- 24. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (I) sayılı Cetvelin "*A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar*" kısmının "*1-Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel*" bölümünün; 1- (d) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan*

illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı, diğer illerin il özel idaresi genel sekreteri," ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreteri,"* şeklinde değiştirilmesinin, 2- (e) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi I. hukuk müşaviri, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* şeklinde değiştirilmesinin, 3- (g) sırasına *"il yazı işleri müdürü"* ibaresinden önce gelmek üzere eklenen *"İl nüfus ve vatandaşlık müdürü,"* ibaresinin, G- 28. maddesiyle 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine *"raylı taşıma sistemleri"* ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"ile tünel"* ibaresinin, H- 29. maddesiyle 4.5.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a eklenen 8/A maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarının, I- 32. maddesiyle 5.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun yeniden düzenlenen 51. maddesinin; 1- (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuatın ve…"* ibaresinin, 2- (6) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,…"* ibaresinin, 3- (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…İlgili mevzuatın ve…"* ibaresinin, 4- (13) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 20., 22., 26., 28., 35., 36., 40., 46., 55., 70., 87., 90., 123., 125., 128., 130., 132., 138., 153., 161., 162. ve 172. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. **(K: 2016/172, E: 2015/61)**…… **1287**

D

2. 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı **Devlet Memurları Kanunu**'na, 18.5.1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesiyle eklenen (I) sayılı Ek Gösterge Cetveli'nin *"VII. EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI"* bölümünün (e) bendinin, 29.1.2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle değiştirilmeden önceki (aa) alt bendinde yer alan *"2200"* rakamının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2016/162, E: 2016/27)**……..... **1241**

F

3. 29.4.1959 tarihli ve 7258 sayılı **Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında**

Kanun'un, 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan *"…dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır."* ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2016/179, E: 2016/51)……...…… 1399**

O

4. 15.8.2016 tarihli ve 670 sayılı **Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**'nin 10. maddesinin (7), (9) ve (10) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 91. ve 121. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. **(K: 2016/164, E: 2016/171)……....…… 1253**

5.. 15.8.2016 tarihli ve 671 sayılı **Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**'nin; A- 2., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 15., 16., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 28., 29. ve 30. maddelerinin, B- 26. maddesiyle 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanunu'nun ek 24. maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkrada yer alan *"…aranmaksızın…"* ve *"…ve mülakat…"* ibarelerinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 91. ve 121. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. **(K: 2016/165, E: 2016/172)……..... 1269**

S

6.. 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı **Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**'nun geçici 59. maddesinin 4.4.2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 53. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında..."* ibaresinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2016/177, E: 2016/22)…….. 1377**

T

7. 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı **Türk Medeni Kanunu**'nun 313. maddesinin birinci fıkrasının, 3.7.2005 tarihli ve 5399 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinde yer alan "*Evlât edinenin alt soyunun açık muvafakatiyle…*" ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2016/178, E: 2016/46)**……..……. **1387**

2- Değişik İşler

1. Adaletçi Kurtuluş Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/2, E: 2015/4)**……..……... **1427**

2. Ergenekon Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/3, E: 2015/5)**…….…….…….……..... **1431**

3. Genç Partinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/1, E: 2015/3)**.....…….....……... **1409**

4. Gönül Birliği Yeşiller Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/5, E: 2015/10)**…….....…….....……..... **1435**

5. Güçlenen Türkiye Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/6, E: 2015/11)**….....……..... **1441**

6. Halkın Sesi Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/15, E: 2016/3)**…….....……..... **1467**

7. Türkiye Komünist Partisi 1920" isminin ve "TKP 1920" kısaltılmış isminin iltibasa yol açması nedeniyle hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/8, E: 2016/1)**……..... **1449**

8. Vatan ve İstiklal Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/7, E: 2015/12)**…….....…….....……... **1445**

9. Yeniden Genç Partinin isminin ve ambleminin iltibasa yol açması nedeniyle hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebi. **(K: 2016/11, E: 2016/4)**…….....……..... **1461**

3- Siyasi Parti Mali Denetim

1. Adalet ve Kalkınma Partisi 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/6, E: 2012/12)**…….....…….. **1539**

2. Anadolu Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/20, E: 2015/48)**…….....…….…….. **1663**

3. Anavatan Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/37, E: 2013/6)**…….…….....…….. **1737**

4. Anayol Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/24, E: 2015/72)**…….....…….…….. **1679**

5. Cihan Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/25, E: 2015/73)**…….....…….…….. **1683**

6. Cumhuriyet Halk Partisi 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/7, E: 2012/63)**…….....……... **1561**

7. Demokrat Parti 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/33, E: 2014/44)**.....…….…….. **1719**

8. Demokratik Sol Parti 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/1, E: 2009/40)**…….....…….…….. **1471**

9.. **Demokratik Sol Parti** 2010 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/34, E: 2011/41)**……...…….. **1723**

10.. **Demokratik Sol Parti** 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/35, E: 2012/56)**...…….....…….. **1727**

11. **Demokratik Sol Parti** 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/36, E: 2013/55)**….....…….…….. **1731**

12. **Engelsiz Türkiye Partisi** 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/31, E: 2013/49)**…….....……..…….. **1707**

13. **Engelsiz Türkiye Partisi** 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/32, E: 2014/66)**…….....…….. **1713**

14. **Esnaf ve Çiftçi Partisi** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/17, E: 2015/41)**…….....……..…….. **1651**

15. **Gönül Birliği Yeşiller Partisi** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/18, E: 2015/67)**……...…….…….. **1655**

16. **Güçlenen Türkiye Partisi** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/22, E: 2015/66)**…….….....….. **1671**

17. **Hak ve Huzur Partisi** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/27, E: 2015/75)**…….....…….…….. **1691**

18. **Hak ve Özgürlükler Partisi** 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/2, E: 2009/15)**…….....…….…….. **1495**

19. **Hak ve Özgürlükler Partisi** 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/3, E: 2010/18)**…….....…….…….. **1507**

20. **Hak ve Özgürlükler Partisi** 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/28, E: 2012/52)**…….....…….…….. **1695**

21. Hak ve Özgürlükler Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/29, E: 2013/45)**……..……..…….. **1699**

22. Hak ve Özgürlükler Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/10, E: 2014/18)**…….....……..…….. **1593**

23. Halkın Yükselişi Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/13, E: 2014/60)**….....……..…….. **1635**

24. İlk Parti 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/23, E: 2015/70)**…….....……..…….. **1675**

25. İşçi Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/12, E: 2014/51)**…….....……..…….. **1619**

26. Milli Egemenlik Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/4, E: 2009/52)**…….....……..…….. **1519**

27. Milli Egemenlik Partisi 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/5, E: 2010/39)**…….....……..…….. **1529**

28. Milli Mücadele Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/21, E: 2015/58)**…….....……..…….. **1667**

29. Milliyetçi Hareket Partisi 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/8, E: 2012/46)**….....……..…….. **1581**

30. Milliyetçi İrade Yükseliş Partisi 2014 yılı kesi hesabının incelenmesi. **(K: 2016/26, E: 2015/74)**…….....…….. **1687**

31. Milliyetçi Türkiye Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/9, E: 2014/5)**….....……..…….. **1587**

32. Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/11, E: 2014/40)**…….....……..…….. **1613**

33. Türk Birliği Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi **(K: 2016/14, E: 2014/2)**……..... **1639**

34. Türkiye İşçi Köylü Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/16, E: 2015/11)**……..... **1647**

35 Türkiye İşsizler ve Emekçiler Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/15, E: 2015/7)**……..... **1643**

36 Yeni Dünya Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/19, E: 2015/42**……..... **1659**

37. Yeşiller Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2016/30, E: 2013/60)**……..... **1703**

II.YASA NUMARASINA GÖRE İPTAL VE İTİRAZ DAVALARI DİZİNİ

Yasa No	*İptali İstenilen Hükümlerin Yer Aldığı Yasanın Adı*	*Karar*	*Esas*	*Tür*	*Sf*
657	Devlet Memurları Kanunu'na, 18.5.1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesiyle eklenen (I) sayılı Ek Gösterge Cetveli'nin *"VII. EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI"* bölümünün (e) bendinin, 29.1.2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle değiştirilmeden önceki (aa) alt bendinde yer alan *"2200"* rakamının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2016/162	2016/27	İTZ	1241
670	Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesinin (7), (9) ve (10) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 91. ve 121. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2016/164	2016/171	İPT	1253
671	Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; A- 2., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 15., 16., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 28., 29. ve 30. maddelerinin, B- 26. maddesiyle 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanunu'nun ek 24. maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen	2016/165	2016/172	İPT	1269

	fıkrada yer alan *"…aranmaksızın…"* ve *"…ve mülakat…"* ibarelerinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 91. ve 121. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.				
4721	Türk Medeni Kanunu'nun 313. maddesinin birinci fıkrasının, 3.7.2005 tarihli ve 5399 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinde yer alan *"Evlât edinenin alt soyunun açık muvafakatiyle…"* ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2016/178	2016/46	İTZ	1387
5510	Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 59. maddesinin 4.4.2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 53. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"13/5/2014 tarihi ile 28/10/2014 (dâhil) tarihleri arasında..."* ibaresinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2016/177	2016/22	İTZ	1377
6639	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un; A- 4. maddesiyle değiştirilen, 24.5.2013 tarihli ve 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 33. maddesinin (4) numaralı fıkrasının; 1- Birinci cümlesinde yer alan *"…10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne tabi olmaksızın…"* ibaresinin, 2- İkinci cümlesinin *"…takip eden yıllarda ise her takvim yılı başından geçerli olmak*	2016/172	2015/61	İPT	1287

	üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılarak…" bölümünün, B- 5. maddesiyle 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen ek 158. maddenin; 1- İkinci fıkrasının; a- Birinci cümlesinde yer alan *"…ile Mütevelli Heyetinden…"* ibaresinin, b- İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümlelerinin, c- Altıncı cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin"* ibarelerinin, 2- Üçüncü fıkrasının, 3- Dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"Mütevelli Heyetinin teklifi ve…"* ibaresinin, 4- Beşinci ve altıncı fıkralarının, C- 18. maddesiyle 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen geçici 18. maddenin, D- 22. maddesiyle 3.6.2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve…"* ibaresinin, E- 23. maddesiyle 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 18. maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının, F- 24. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (I) sayılı Cetvelin "*A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar*" kısmının "*1-Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık*				

	Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel" bölümünün; 1- (d) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı, diğer illerin il özel idaresi genel sekreteri,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreteri,"* şeklinde değiştirilmesinin, 2- (e) sırasında yer alan *"büyükşehir belediyesi bulunan illerin il özel idaresi I. hukuk müşaviri, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerin il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* ibaresinin *"il özel idaresi genel sekreter yardımcısı,"* şeklinde değiştirilmesinin, 3- (g) sırasına *"il yazı işleri müdürü"* ibaresinden önce gelmek üzere eklenen *"İl nüfus ve vatandaşlık müdürü,"* ibaresinin, G- 28. maddesiyle 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine *"raylı taşıma sistemleri"* ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"ile tünel"* ibaresinin, H- 29. maddesiyle 4.5.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a eklenen 8/A maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarının, I- 32. maddesiyle 5.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun yeniden düzenlenen 51. maddesinin; 1- (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuatın ve…"* ibaresinin, 2- (6) numaralı fıkrasında yer alan *"…ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla,…"* ibaresinin, 3- (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…İlgili mevzuatın ve…"*				

	ibaresinin, 4- (13) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 20., 22., 26., 28., 35., 36., 40., 46., 55., 70., 87., 90., 123., 125., 128., 130., 132., 138., 153., 161., 162. ve 172. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.				
7258	Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un, 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan *"…dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır."* ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2016/179	2016/51	İTZ	1399

III- ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI DİZİNİ

1- Karar Numarasına Göre

Karar	Esas	Dava Türü*	Sayfa
2016/1	2015/3	Dİ	1409
2016/1	2009/40	SPMD	1471
2016/2	2015/4	Dİ	1427
2016/2	2009/15	SPMD	1495
2016/3	2015/5	Dİ	1431
2016/3	2010/18	SPMD	1507
2016/4	2009/52	SPMD	1519
2016/5	2015/10	Dİ	1435
2016/5	2010/39	SPMD	1529
2016/6	2015/11	Dİ	1441
2016/6	2012/12	SPMD	1539
2016/7	2015/12	Dİ	1445
2016/7	2012/63	SPMD	1561
2016/8	2016/1	Dİ	1449
2016/8	2012/46	SPMD	1581
2016/9	2014/5	SPMD	1587
2016/10	2014/18	SPMD	1593
2016/11	2016/4	Dİ	1461
2016/11	2014/40	SPMD	1613
2016/12	2014/51	SPMD	1619
2016/13	2014/60	SPMD	1635
2016/14	2014/2	SPMD	1639
2016/15	2016/3	Dİ	1467
2016/15	2015/7	SPMD	1643
2016/16	2015/11	SPMD	1647
2016/17	2015/41	SPMD	1651

***İİD:** İptal ve İtiraz Davası, **Dİ:** Değişik İşler, **SPMD:** Siyasi Parti Mali Denetim

2016/18	2015/67	SPMD	1655
2016/19	2015/42	SPMD	1659
2016/20	2015/48	SPMD	1663
2016/21	2015/58	SPMD	1667
2016/22	2015/66	SPMD	1671
2016/23	2015/70	SPMD	1675
2016/24	2015/72	SPMD	1679
2016/25	2015/73	SPMD	1683
2016/26	2015/74	SPMD	1687
2016/27	2015/75	SPMD	1691
2016/28	2012/52	SPMD	1695
2016/29	2013/45	SPMD	1699
2016/30	2013/60	SPMD	1703
2016/31	2013/49	SPMD	1707
2016/32	2014/66	SPMD	1713
2016/33	2014/44	SPMD	1719
2016/34	2011/41	SPMD	1723
2016/35	2012/56	SPMD	1727
2016/36	2013/55	SPMD	1731
2016/37	2013/6	SPMD	1737
2016/162	2016/27	İİD	1241
2016/164	2016/171	İİD	1253
2016/165	2016/172	İİD	1269
2016/172	2015/61	İİD	1287
2016/177	2016/22	İİD	1377
2016/178	2016/46	İİD	1387
2016/179	2016/51	İİD	1399

2- Esas Numarasına Göre

Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
2009/15	2016/2	SPMD	1495
2009/40	2016/1	SPMD	1471

2009/52	2016/4	SPMD	1519
2010/18	2016/3	SPMD	1507
2010/39	2016/5	SPMD	1529
2011/41	2016/34	SPMD	1723
2012/12	2016/6	SPMD	1539
2012/46	2016/8	SPMD	1581
2012/52	2016/28	SPMD	1695
2012/56	2016/35	SPMD	1727
2012/63	2016/7	SPMD	1561
2013/6	2016/37	SPMD	1737
2013/45	2016/29	SPMD	1699
2013/49	2016/31	SPMD	1707
2013/55	2016/36	SPMD	1731
2013/60	2016/30	SPMD	1703
2014/2	2016/14	SPMD	1639
2014/5	2016/9	SPMD	1587
2014/18	2016/10	SPMD	1593
2014/40	2016/11	SPMD	1613
2014/44	2016/33	SPMD	1719
2014/51	2016/12	SPMD	1619
2014/60	2016/13	SPMD	1935
2014/66	2016/32	SPMD	1713
2015/3	2016/1	Dİ	1409
2015/4	2016/2	Dİ	1427
2015/5	2016/3	Dİ	1431
2015/7	2016/15	SPMD	1643
2015/10	2016/5	Dİ	1435
2015/11	2016/6	Dİ	1441
2015/11	2016/16	SPMD	1647
2015/12	2016/7	Dİ	1445
2015/41	2016/17	SPMD	1651
2015/42	2016/19	SPMD	1659
2015/48	2016/20	SPMD	1663
2015/58	2016/21	SPMD	1667
2015/61	2016/172	İİD	1287
2015/66	2016/22	SPMD	1671

2015/67	2016/18	SPMD.....	1655
2015/70	2016/23	SPMD.....	1675
2015/72	2016/24	SPMD.....	1679
2015/73	2016/25	SPMD.....	1683
2015/74	2016/26	SPMD.....	1687
2015/75	2016/27	SPMD.....	1691
2016/1	2016/8	Dİ.....	1449
2016/3	2016/15	Dİ.....	1467
2016/4	2016/11	Dİ.....	1461
2016/22	2016/177	İİD.....	1377
2016/27	2016/162	İİD.....	1241
2016/46	2016/178	İİD.....	1387
2016/51	2016/179	İİD.....	1399
2016/171	2016/164	İİD.....	1253
2016/172	2016/165	İİD.....	1269

3- Resmi Gazete Tarihine Göre

RG Tarihi	Sayısı	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
13.04.2016	29683	2009/40	2016/1	SPMD.....	1471
13.04.2016	29683	2009/15	2016/2	SPMD.....	1495
13.04.2016	29683	2010/18	2016/3	SPMD.....	1507
13.04.2016	29683	2009/52	2016/4	SPMD.....	1519
13.04.2016	29683	2010/39	2016/5	SPMD.....	1529
14.04.2016	29684	2012/12	2016/6	SPMD.....	1539
14.04.2016	29684	2012/63	2016/7	SPMD.....	1561
14.04.2016	29684	2012/46	2016/8	SPMD.....	1581
21.04.2016	29691	2014/5	2016/9	SPMD.....	1587
21.04.2016	29691	2014/18	2016/10	SPMD.....	1593
21.04.2016	29691	2014/40	2016/11	SPMD.....	1613
21.04.2016	29691	2014/51	2016/12	SPMD.....	1619
21.04.2016	29691	2014/60	2016/13	SPMD.....	1635
03.05.2016	29701	2015/4	2016/2	Dİ.....	1427
03.05.2016	29701	2015/5	2016/3	Dİ.....	1431
03.05.2016	29701	2015/10	2016/5	Dİ.....	1435
20.05.2016	29717	2015/3	2016/1	Dİ.....	1409

20.05.2016	29717	2015/11	2016/6	Dİ.....	1441
20.05.2016	29717	2015/12	2016/7	Dİ.....	1445
17.08.2016	29804	2014/2	2016/14	SPMD.....	1639
17.08.2016	29804	2015/7	2016/15	SPMD.....	1643
17.08.2016	29804	2015/11	2016/16	SPMD.....	1647
17.08.2016	29804	2015/41	2016/17	SPMD.....	1651
17.08.2016	29804	2015/67	2016/18	SPMD.....	1655
17.08.2016	29804	2015/42	2016/19	SPMD.....	1659
17.08.2016	29804	2015/48	2016/20	SPMD.....	1663
18.08.2016	29805	2015/58	2016/21	SPMD.....	1667
18.08.2016	29805	2015/66	2016/22	SPMD.....	1671
18.08.2016	29805	2015/70	2016/23	SPMD.....	1675
18.08.2016	29805	2015/72	2016/24	SPMD.....	1679
18.08.2016	29805	2015/73	2016/25	SPMD.....	1683
18.08.2016	29805	2015/74	2016/26	SPMD.....	1687
18.08.2016	29805	2015/75	2016/27	SPMD.....	1691
08.09.2016	29825	2012/52	2016/28	SPMD.....	1695
08.09.2016	29825	2013/45	2016/29	SPMD.....	1699
08.09.2016	29825	2013/60	2016/30	SPMD.....	1703
08.09.2016	29825	2013/49	2016/31	SPMD.....	1707
08.09.2016	29825	2014/66	2016/32	SPMD.....	1713
08.09.2016	29825	2014/44	2016/33	SPMD.....	1719
08.09.2016	29825	2011/41	2016/34	SPMD.....	1723
08.09.2016	29825	2012/56	2016/35	SPMD.....	1727
08.09.2016	29825	2013/55	2016/36	SPMD.....	1731
08.09.2016	29825	2013/6	2016/37	SPMD.....	1737
22.09.2016	29835	2016/1	2016/8	Dİ.....	1449
22.09.2016	29835	2016/4	2016/11	Dİ.....	1461
27.10.2016	29870	2016/3	2016/15	Dİ.....	1467
04.11.2016	29878	2016/27	2016/162	İİD.....	1241
08.11.2016	29882	2016/171	2016/164	İİD.....	1253
08.11.2016	29882	2016/172	2016/165	İİD.....	1269
09.12.2016	29913	2015/61	2016/172	İİD.....	1287
13.12.2016	29917	2016/22	2016/177	İİD.....	1377
13.12.2016	29917	2016/46	2016/178	İİD.....	1387
13.12.2016	29917	2016/51	2016/179	İİD.....	1399

4-Karar Tarihine Göre

Karar Tarihi	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
10.02.2016	2009/40	2016/1	SPMD.....	1471
10.02.2016	2009/15	2016/2	SPMD.....	1495
10.02.2016	2010/18	2016/3	SPMD.....	1507
10.02.2016	2009/52	2016/4	SPMD.....	1519
10.02.2016	2010/39	2016/5	SPMD.....	1529
10.02.2016	2012/12	2016/6	SPMD.....	1539
10.02.2016	2012/63	2016/7	SPMD.....	1561
10.02.2016	2012/46	2016/8	SPMD.....	1581
10.02.2016	2014/5	2016/9	SPMD.....	1587
10.02.2016	2014/18	2016/10	SPMD.....	1593
10.02.2016	2014/40	2016/11	SPMD.....	1613
10.02.2016	2014/51	2016/12	SPMD.....	1619
10.02.2016	2014/60	2016/13	SPMD.....	1635
16.03.2016	2015/3	2016/1	Dİ.....	1409
16.03.2016	2015/4	2016/2	Dİ.....	1427
16.03.2016	2015/5	2016/3	Dİ.....	1431
16.03.2016	2015/10	2016/5	Dİ.....	1435
05.05.2016	2015/11	2016/6	Dİ.....	1441
05.05.2016	2015/12	2016/7	Dİ.....	1445
26.05.2016	2016/1	2016/8	Dİ.....	1449
26.05.2016	2014/2	2016/14	SPMD.....	1639
26.05.2016	2015/7	2016/15	SPMD.....	1643
26.05.2016	2015/11	2016/16	SPMD.....	1647
26.05.2016	2015/41	2016/17	SPMD.....	1651
26.05.2016	2015/67	2016/18	SPMD.....	1655
26.05.2016	2015/42	2016/19	SPMD.....	1659
26.05.2016	2015/48	2016/20	SPMD.....	1663
26.05.2016	2015/58	2016/21	SPMD.....	1667
26.05.2016	2015/66	2016/22	SPMD.....	1671
26.05.2016	2015/70	2016/23	SPMD.....	1675
26.05.2016	2015/72	2016/24	SPMD.....	1679
26.05.2016	2015/73	2016/25	SPMD.....	1683
26.05.2016	2015/74	2016/26	SPMD.....	1687

26.05.2016	2015/75	2016/27	SPMD.....	1691
14.07.2016	2012/52	2016/28	SPMD.....	1695
14.07.2016	2013/45	2016/29	SPMD.....	1699
14.07.2016	2013/60	2016/30	SPMD.....	1703
14.07.2016	2013/49	2016/31	SPMD.....	1707
14.07.2016	2014/66	2016/32	SPMD.....	1713
14.07.2016	2014/44	2016/33	SPMD.....	1719
14.07.2016	2011/41	2016/34	SPMD.....	1723
14.07.2016	2012/56	2016/35	SPMD.....	1727
14.07.2016	2013/55	2016/36	SPMD.....	1731
14.07.2016	2013/6	2016/37	SPMD.....	1737
02.08.2016	2016/4	2016/11	Dİ.....	1461
12.10.2016	2016/3	2016/15	Dİ.....	1467
12.10.2016	2016/27	2016/162	İİD.....	1241
02.11.2016	2016/171	2016/164	İİD.....	1253
02.11.2016	2016/172	2016/165	İİD.....	1269
02.11.2016	2015/61	2016/172	İİD.....	1287
23.11.2016	2016/22	2016/177	İİD.....	1377
23.11.2016	2016/46	2016/178	İİD.....	1387
23.11.2016	2016/51	2016/179	İİD.....	1399

IV- ANAYASA MADDELERİ DİZİNİ*

Başlangıç: 1243, 1245, 1246, 1277

m. 2: 1243, 1245, 1246, 1247, 1258, 1277, 1300, 1301, 1303, 1315, 1317, 1319, 1321, 1322, 1325, 1326, 1328, 1331, 1333, 1335, 1336, 1338, 1340, 1341, 1344, 1345, 1346, 1348, 1350, 1351, 1354, 1355, 1357, 1380, 1382, 1384, 1389, 1390, 1394, 1395, 1396, 1402, 1406, 1489, 1491, 1502, 1503, 1514, 1515, 1524, 1526, 1534, 1535, 1609, 1610, 1631, 1632, 1633

m. 5: 1328, 1333, 1335, 1336, 1338

m. 6: 1243, 1246, 1247, 1258, 1263, 1266, 1277, 1282, 1284

m. 7: 1245, 1258, 1277, 1355, 1356, 1357, 1381

m. 8: 1258, 1277

m. 10: 1309, 1310, 1333, 1335, 1340, 1342, 1344, 1345, 1346, 1380, 1382, 1384, 1402, 1403, 1406, 1610, 1632

m. 11: 1245, 1258, 1263, 1277, 1282, 1284

m. 13: 1261, 1280, 1346, 1347, 1348, 1350, 1351, 1354, 1355 1389, 1390, 1394, 1395, 1459, 1491, 1504, 1516, 1527, 1536 1607, 1630

m. 15: 1261, 1280

m. 17: 1395, 1396, 1397

m. 20: 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1368

m. 26: 1459

m. 35: 1346, 1347, 1348, 1368, 1389, 1391, 1393, 1394, 1395, 1397

m. 36: 1319, 1320, 1321, 1326, 1328, 1332, 1333, 1335, 1336, 1338, 1346, 1348, 1396, 1492, 1505, 1517, 1527, 1528, 1536, 1537

m. 41: 1389, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397

* Anayasa maddeleri, kararların esas inceleme aşamasından itibaren indekslenmiş olup, iptal ve itiraz başvurularının gerekçe bölümlerinde dayanılan maddeleri içermemektedir.

m. 46: 1346, 1368, 1369

m. 48: 1322, 1324, 1325

m. 55: 1340, 1341, 1342, 1344, 1345, 1346

m. 67: 1459,1491, 1503, 1515, 1526, 1535, 1556, 1606, 1609, 1610, 1629, 1632, 1633

m. 68: 1418, 1424, 1491, 1492, 1503, 1505, 1515, 1517, 1526, 1527 1535, 1536, 1606, 1609, 1610, 1629, 1631, 1632, 1633

m. 69: 1425, 1598, 1599, 1601

m. 70: 1326, 1328, 1333, 1335, 1336, 1338

m. 87: 1245, 1301, 1303, 1304, 1305

m. 88: 1304

m. 89: 1304

m. 90: 1262, 1281, 1346, 1348

m. 91: 1243, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1259, 1260, 1265, 1277, 1279, 1284

m. 115: 1250, 1251

m. 119: 1259, 1260, 1278

m. 120: 1259, 1260, 1278

m. 121: 1244, 1259, 1260, 1262, 1263, 1264, 1266, 1277, 1279, 1281 1282, 1285

m. 122: 1244, 1260, 1263, 1279, 1282

m. 123: 1319, 1321

m. 124: 1250, 1251

m. 125: 1262, 1265, 1281, 1284, 1319, 1321, 1325, 1326, 1328, 1332, 1333, 1335, 1336, 1338

m. 128: 1328, 1330, 1333, 1335, 1336, 1338, 1340, 1341, 1344, 1346

m. 130: 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1321, 1370, 1371, 1373, 1374

m. 131: 1307, 1374, 1375

m. 132: 1307, 1308, 1309, 1310, 1313, 1314, 1357

m. 138: 1322, 1325

m. 148: 1244, 1262, 1263, 1265, 1266, 1281, 1282, 1284, 1285

m. 152: 1378, 1388

m. 153: 1245, 1246, 1247, 1250, 1355, 1362, 1363

m. 159: 1262, 1281

m. 160: 1301

m. 161: 1303, 1304, 1305

m. 162: 1301, 1303, 1304, 1305

m. 163: 1304

m. 164: 1301

m. 167: 1322, 1324, 1325

m. 172: 1322, 1325

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLAR DERGİSİ DİZİNİ (1962-2016)*

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
62/002	62/001	İİD	1	3
62/003	62/016	İİD	1	9
62/006	62/015	İİD	1	7
62/015	62/013	İİD	1	5
62/018	62/007	İİD	1	4
62/023	62/022	İİD	1	12
62/029	62/028	İİD	1	13
62/033	62/032	İİD	1	15
62/035	62/075	İİD	1	20
62/037	62/035	İİD	1	16
62/184	62/048	İİD	1	17
62/198	62/111	İİD	1	34
62/204	62/059	İİD	1	19
62/208	63/001	İİD	1	70
62/211	62/121	İİD	1	44
62/221	62/086	İİD	1	29
62/223	62/122	İİD	1	64
62/227	62/076	İİD	1	27
62/232	63/009	İİD	1	76
62/252	62/100	İİD	1	33
62/262	63/021	İİD	1	86
62/274	63/040	İİD	1	104
62/277	63/034	İİD	1	89
62/280	63/051	İİD	1	115
62/281	63/052	İİD	1	121
62/286	63/053	İİD	1	125
63/003	63/067	İİD	1	147
63/004	63/071	İİD	1	161
63/007	63/072	İİD	1	189
63/010	63/061	İİD	1	142
63/016	63/083	İİD	1	194
63/017	63/084	İİD	1	210
63/020	63/088	İİD	1	229
63/025	63/087	İİD	1	221

* Dizinde geçen esas ve karar numaralarında, yıllar kısaltılarak; karar sayıları ise üç haneli olarak kullanılmıştır. Örneğin, 1962/1 karar numarası (62/001) şeklinde; 2005/78 esas numarası ise (05/078) olarak gösterilmiştir.
Dizinde kullanılan kısaltmalar şunlardır: Dİ (*Değişik İşler*), İİD (*İptal ve İtiraz Davası*), Muh. (*Muhtelif*), Sf. (Sayfa), SPK (*Siyasi Parti Kapatma*), SPMD (*Siyasi Parti Mali Denetim*), SPİ (*Siyasi Parti İhtar*)

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
63/028	63/066	İİD	1	145
63/035	67/017	İİD	5	122
63/037	63/054	İİD	1	136
63/041	63/094	İİD	1	231
63/046	63/043	İİD	1	113
63/050	63/111	İİD	1	271
63/057	65/065	İİD	4	3
63/059	63/225	İİD	2	41
63/063	63/128	İİD	1	308
63/065	63/278	İİD	1	501
63/066	65/067	İİD	3	303
63/067	66/019	İİD	4	118
63/069	66/008	İİD	4	72
63/073	63/177	İİD	1	365
63/074	63/130	İİD	1	315
63/075	63/129	İİD	1	311
63/080	64/029	İİD	2	107
63/081	66/040	İİD	4	256
63/086	65/063	İİD	3	295
63/088	64/044	İİD	2	155
63/089	64/036	İİD	2	114
63/090	63/172	İİD	1	357
63/091	63/162	İİD	1	320
63/097	63/272	İİD	1	482
63/099	64/038	İİD	2	140
63/100	65/048	İİD	3	217
63/101	64/049	İİD	2	185
63/102	64/025	İİD	2	105
63/105	65/022	İİD	3	128
63/106	63/270	İİD	1	468
63/107	65/023	İİD	3	130
63/109	66/017	İİD	4	113
63/110	63/205	İİD	2	36
63/112	63/196	İİD	2	34
63/113	63/261	İİD	1	465
63/114	63/190	İİD	2	31

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
63/117	63/191	İİD	1	391
63/121	64/074	İİD	2	282
63/124	63/243	İİD	1	422
63/125	63/112	İİD	1	283
63/126	65/007	İİD	3	27
63/127	65/047	İİD	3	203
63/128	64/008	İİD	2	43
63/129	63/276	İİD	1	491
63/130	65/050	İİD	3	232
63/131	66/018	İİD	4	117
63/132	66/029	İİD	4	175
63/133	64/021	İİD	2	95
63/134	66/041	İİD	4	273
63/135	65/039	İİD	3	172
63/136	63/285	İİD	1	538
63/137	63/226	İİD	1	416
63/138	64/071	İİD	2	256
63/140	64/062	İİD	2	227
63/141	64/050	İİD	2	196
63/143	63/167	İİD	1	343
63/144	67/006	İİD	5	54
63/145	67/020	İİD	5	139
63/147	65/015	İİD	3	110
63/148	63/256	İİD	1	457
63/150	63/291	İİD	1	542
63/152	64/066	İİD	2	246
63/156	66/034	İİD	4	232
63/161	64/011	İİD	2	63
63/162	64/019	İİD	2	88
63/163	65/036	İİD	3	167
63/164	64/065	İİD	2	244
63/166	64/076	İİD	2	288
63/169	63/113	İİD	1	285
63/170	63/178	İİD	1	370
63/171	65/013	İİD	3	83
63/172	63/244	İİD	1	439

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
63/173	65/040	İİD	4	290
63/174	63/115	İİD	2	3
63/175	63/114	İİD	1	303
63/178	63/057	İİD	1	141
63/190	63/100	İİD	1	246
63/192	63/161	İİD	1	318
63/193	64/009	İİD	2	56
63/197	63/166	İİD	1	323
63/198	65/001	İİD	3	3
63/199	65/016	İİD	3	111
63/200	63/110	İİD	1	259
63/201	64/039	İİD	2	149
63/202	64/032	İİD	2	109
63/204	63/179	İİD	1	378
63/205	63/123	İİD	2	14
63/207	63/175	İİD	1	360
63/245	63/203	İİD	1	397
63/265	63/157	İİD	1	317
63/272	63/204	İİD	1	414
63/276	63/183	İİD	1	388
63/293	63/282	İİD	1	523
63/298	63/283	İİD	1	525
63/300	63/280	İİD	1	511
63/301	63/271	İİD	1	477
63/311	65/012	İİD	3	67
63/317	63/294	İİD	1	545
63/328	63/296	İİD	1	548
63/330	64/015	İİD	2	70
63/336	67/029	İİD	6	6
63/337	67/031	İİD	6	42
63/339	64/061	İİD	2	216
63/358	64/017	İİD	2	81
64/002	64/023	İİD	2	97
64/005	66/045	İİD	4	274
64/012	64/047	İİD	2	176
64/013	64/043	İİD	2	150

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
64/015	64/045	İİD	2	164
64/019	65/011	İİD	3	43
64/021	67/011	İİD	5	95
64/022	64/054	İİD	2	204
64/025	64/059	İİD	2	210
64/026	66/001	İİD	4	19
64/030	65/033	İİD	3	141
64/032	64/063	İİD	2	234
64/034	66/012	İİD	4	75
64/035	66/013	İİD	4	78
64/036	64/077	İİD	2	294
64/038	65/059	İİD	3	281
64/039	64/072	İİD	2	277
64/040	64/064	İİD	2	239
64/043	65/005	İİD	3	22
64/044	65/002	İİD	3	15
64/047	65/008	İİD	3	37
64/049	64/073	İİD	2	280
64/050	65/014	İİD	3	104
64/051	65/003	İİD	3	19
65/001	65/004	İİD	3	21
65/002	65/024	İİD	3	133
65/004	65/006	İİD	3	25
65/006	65/017	İİD	3	127
65/007	65/010	İİD	3	40
65/011	65/031	İİD	3	139
65/012	65/034	İİD	3	147
65/016	65/041	İİD	3	173
65/017	65/035	İİD	3	164
65/018	65/053	İİD	3	242
65/019	65/042	İİD	3	175
65/022	65/051	İİD	3	236
65/025	65/057	İİD	3	268
65/026	65/049	İİD	3	224
65/027	65/055	İİD	3	260
65/028	65/045	İİD	3	201

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
65/029	65/054	İİD	3	257
65/030	65/058	İİD	3	275
65/032	66/003	İİD	4	39
65/036	67/012	İİD	5	108
65/038	66/007	İİD	4	67
65/039	65/056	İİD	3	263
65/040	66/015	İİD	4	104
65/041	65/066	İİD	4	12
65/042	66/030	İİD	4	215
65/044	66/014	İİD	4	82
65/045	66/016	İİD	4	109
66/001	66/021	İİD	4	148
66/003	66/023	İİD	4	163
66/004	66/025	İİD	4	168
66/007	66/046	İİD	5	26
66/009	66/020	İİD	4	146
66/00I	80/001	SPMD	18	438
66/011	66/044	İİD	5	3
66/013	76/002	SPMD	14	462
66/014	66/036	İİD	4	246
66/015	66/033	İİD	4	226
66/016	66/028	İİD	4	172
66/019	68/025	İİD	7	18
66/021	68/026	İİD	7	47
66/024	67/008	İİD	5	65
66/026	66/047	İİD	4	284
66/027	68/008	İİD	7	3
66/030	67/009	İİD	5	87
66/031	67/045	İİD	5	242
66/032	67/013	İİD	6	3
66/034	67/018	İİD	5	129
66/122	66/039	İİD	4	253
67/003	67/014	İİD	5	113
67/006	68/009	İİD	6	108
67/007	67/019	İİD	5	134
67/009	67/041	İİD	5	223

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
67/010	67/049	İİD	6	77
67/010	78/001	SPMD	16	399
67/011	68/007	İİD	6	105
67/013	69/005	İİD	7	154
67/014	67/036	İİD	5	196
67/015	67/015	İİD	5	117
67/017	67/042	İİD	5	237
67/019	69/006	İİD	7	191
67/021	68/036	İİD	6	229
67/022	67/022	İİD	5	154
67/023	67/023	İİD	5	171
67/025	67/025	İİD	5	176
67/026	67/026	İİD	5	179
67/027	68/049	İİD	6	264
67/031	67/034	İİD	5	181
67/032	68/057	İİD	7	81
67/037	68/046	İİD	6	245
67/038	67/035	İİD	5	194
67/039	68/041	İİD	6	236
67/040	70/026	İİD	8	258
67/041	69/057	İİD	8	18
67/043	69/031	İİD	7	296
67/047	69/009	İİD	7	225
67/048	68/024	İİD	6	210
67/049	68/060	İİD	6	294
67/052	68/029	İİD	6	215
67/054	68/012	İİD	6	122
67/056	67/046	İİD	5	290
67/057	68/001	İİD	6	100
68/002	68/047	İİD	7	76
68/006	68/050	İİD	6	270
68/008	68/048	İİD	6	259
68/009	68/067	İİD	6	308
68/010	68/066	İİD	7	107
68/010	78/002	SPMD	16	409
68/012	68/065	İİD	6	306

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
68/013	68/056	İİD	6	287
68/014	68/035	İİD	7	51
68/015	68/013	İİD	6	125
68/019	68/016	İİD	6	199
68/020	68/017	İİD	6	202
68/021	68/018	İİD	6	205
68/023	68/023	İİD	6	209
68/024	69/004	İİD	7	145
68/026	69/014	İİD	7	237
68/031	68/044	SPK	6	243
68/032	68/062	İİD	6	299
68/033	69/012	İİD	7	231
68/034	69/055	İİD	7	418
68/037	68/034	İİD	6	220
68/038	69/034	İİD	7	331
68/039	69/015	İİD	7	260
68/044	69/068	İİD	8	158
68/046	68/040	İİD	6	235
68/052	69/035	İİD	7	338
68/055	68/063	İİD	6	303
68/057	69/029	İİD	8	10
68/058	68/053	İİD	6	277
68/059	68/055	İİD	6	286
68/060	69/036	İİD	7	344
68/061	69/023	İİD	8	3
68/062	69/016	İİD	7	284
68/064	69/020	İİD	7	292
68/066	68/064	İİD	6	304
68/067	69/002	İİD	7	141
68/069-	69/001	İİD	7	112
68/080	69/003	İİD	7	142
69/001	69/007	İİD	7	220
69/001	79/003	SPMD	18	426
69/002	69/033	İİD	7	325
69/008	69/037	İİD	7	355
69/009	69/038	İİD	7	365

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
69/015	69/053	İİD	7	411
69/017	69/049	İİD	7	391
69/023	69/041	İİD	7	375
69/024	69/050	İİD	7	396
69/025	69/045	İİD	7	380
69/027	69/064	İİD	8	134
69/028	70/033	İİD	8	363
69/030	69/065	İİD	8	141
69/031	71/003	İİD	9	131
69/032	69/059	İİD	7	437
69/035	69/070	İİD	7	451
69/037	71/008	İİD	9	207
69/038	69/047	İİD	7	386
69/044	70/005	İİD	8	194
69/045	70/021	İİD	8	230
69/046	70/002	İİD	8	169
69/048	71/005	İİD	9	193
69/049	70/003	İİD	8	176
69/051	69/067	İİD	7	444
69/052	72/021	İİD	10	339
69/053	69/046	İİD	7	384
69/056	70/004	İİD	8	187
69/060	70/008	İİD	8	202
69/062	70/006	İİD	8	195
69/063	69/066	İİD	7	441
69/064	69/069	İİD	7	447
69/065	70/016	İİD	8	220
69/067	70/022	İİD	8	245
69/068	70/034	İİD	8	373
69/069	70/018	İİD	8	225
69/071	70/014	İİD	8	212
70/001	70/031	İİD	8	313
70/003	70/035	İİD	8	400
70/006	70/029	İİD	8	288
70/007	70/023	İİD	8	252
70/009	70/011	İİD	8	211

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
70/011	70/036	İİD	8	412
70/012	71/013	İİD	9	281
70/017	70/037	İİD	8	420
70/019	71/009	İİD	9	245
70/022	71/020	İİD	10	3
70/023	70/020	İİD	8	229
70/024	70/025	İİD	8	257
70/025	70/032	İİD	8	340
70/029	70/048	İİD	8	493
70/030	70/046	İİD	8	465
70/031	71/021	İİD	9	315
70/032	71/022	İİD	9	326
70/034	70/047	İİD	8	469
70/036	70/050	İİD	8	496
70/037	71/029	İİD	9	348
70/039	71/044	İİD	9	462
70/040	71/073	İİD	10	36
70/041	71/037	İİD	9	416
70/042	71/030	İİD	9	358
70/044	70/042	İİD	8	443
70/045	70/044	İİD	8	451
70/046	71/024	İİD	9	338
70/048	72/003	İİD	10	111
70/049	71/011	İİD	9	250
70/050	71/031	İİD	9	381
70/051	70/041	İİD	8	442
70/052	71/046	İİD	9	492
70/053	71/076	İİD	10	52
70/054	71/023	İİD	9	334
70/055	71/057	İİD	9	533
70/056	71/045	İİD	9	479
70/057	71/033	İİD	9	389
70/058	70/045	İİD	8	464
70/063	71/038	İİD	9	450
71/001	71/001	SPK	9	3
71/001	71/012	İİD	9	276

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
71/002	71/002	SPK	9	71
71/002	71/036	İİD	9	403
71/003	71/003	SPK	9	80
71/003	71/017	İİD	9	303
71/011	71/053	İİD	9	513
71/017	71/058	İİD	9	541
71/019	71/061	İİD	9	560
71/022	71/054	İİD	9	525
71/027	71/050	İİD	9	503
71/028	71/064	İİD	10	27
71/031	72/005	İİD	10	155
71/032	71/065	İİD	9	567
71/037	71/066	İİD	11	3
71/040	71/082	İİD	9	581
71/041	71/067	İİD	11	52
71/044	72/029	İİD	10	414
71/052	72/001	İİD	10	79
71/055	72/060	İİD	10	570
71/056	72/017	İİD	10	263
71/057	72/032	İİD	10	460
71/058	72/022	İİD	10	374
71/059	72/019	İİD	10	318
72/001	72/020	İİD	10	331
72/002	72/028	İİD	10	406
72/003	72/006	İİD	10	236
72/004	72/011	İİD	10	240
72/004	76/001	SPMD	14	451
72/010	72/014	İİD	10	257
72/013	72/018	İİD	10	273
72/014	72/034	İİD	10	478
72/016	72/049	İİD	10	529
72/018	72/024	İİD	10	389
72/019	72/047	İİD	10	520
72/024	73/021	İİD	11	229
72/025	72/036	İİD	10	494
72/026	72/038	İİD	10	505

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
72/030	72/031	İİD	10	454
72/031	72/033	İİD	10	476
72/035	72/062	İİD	10	591
72/039	72/054	İİD	10	554
72/040	72/061	İİD	10	585
72/047	72/056	İİD	10	563
72/049	74/001	İİD	12	3
72/051	73/004	İİD	11	97
72/052	73/005	İİD	11	105
72/053	73/016	İİD	11	197
72/056	73/011	İİD	11	126
73/001	73/018	İİD	11	212
73/002	73/014	İİD	11	184
73/003	73/037	İİD	11	298
73/00IX	79/009	SPMD	18	430
73/00VI	78/007	SPMD	16	418
73/010	73/012	İİD	11	179
73/012	73/024	İİD	11	265
73/013	73/023	İİD	11	250
73/014	73/017	İİD	11	208
73/015	73/019	İİD	11	224
73/019	75/087	İİD	13	403
73/021	73/036	İİD	11	288
73/023	74/002	İİD	12	49
73/025	74/005	İİD	12	67
73/031	73/030	İİD	11	283
73/032	74/011	İİD	12	111
73/033	74/009	İİD	12	87
73/035	75/025	İİD	13	319
73/036	74/004	İİD	12	59
73/037	75/022	İİD	13	58
73/038	75/023	İİD	13	214
73/039	75/024	İİD	13	295
73/041	74/013	İİD	12	145
73/042	76/048	İİD	14	301
73/043	73/039	İİD	11	373

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
73/045	74/007	İİD	12	82
73/046	74/021	İİD	12	210
73/047	73/038	İİD	11	365
74/001	74/014	İİD	12	170
74/008	74/019	İİD	12	181
74/009	74/022	İİD	12	237
74/00IX	80/012	SPMD	18	454
74/00X	80/006	SPMD	18	442
74/010	74/012	İİD	12	142
74/012	74/032	İİD	12	306
74/014	74/018	İİD	12	179
74/017	74/041	İİD	12	357
74/018	74/042	İİD	12	362
74/019	74/031	İİD	12	259
74/026	74/048	İİD	12	385
74/029	74/033	İİD	12	332
74/031	74/043	İİD	12	377
74/033	75/001	İİD	13	3
74/034	74/050	İİD	12	419
74/035	75/126	İİD	13	483
74/036	74/035	İİD	12	341
74/039	74/051	İİD	12	455
74/040	75/004	İİD	13	21
74/042	75/062	İİD	13	380
74/047	74/049	İİD	12	417
74/048	75/010	İİD	13	35
75/003	75/035	İİD	13	343
75/004	75/036	İİD	13	356
75/013	75/020	İİD	13	51
75/030	75/039	İİD	13	371
75/034	75/070	İİD	13	394
75/105	75/122	İİD	13	479
75/131	75/152	İİD	13	514
75/145	75/198	İİD	13	535
75/147	75/201	İİD	13	621
75/151	75/177	İİD	13	528

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
75/152	75/202	İİD	13	643
75/159	75/216	İİD	13	668
75/167	76/019	İİD	14	118
75/179	76/008	İİD	14	7
75/183	76/015	İİD	14	66
75/186	75/204	İİD	13	651
75/193	76/016	İİD	14	85
75/197	75/213	İİD	13	658
75/198	76/018	İİD	14	97
75/200	76/009	İİD	14	39
76/001	76/028	İİD	14	170
76/003	76/023	İİD	14	161
76/005	76/007	İİD	14	3
76/007	76/035	İİD	14	240
76/008	76/011	İİD	14	61
76/009	76/010	İİD	14	52
76/012	76/038	İİD	14	246
76/013	76/031	İİD	14	206
76/023	76/033	İİD	14	227
76/025	77/003	İİD	15	91
76/026	76/047	İİD	14	287
76/027	76/051	İİD	14	344
76/031	76/030	İİD	14	198
76/032	76/056	İİD	14	439
76/034	76/052	İİD	14	386
76/035	76/049	İİD	14	332
76/036	77/002	İİD	15	60
76/038	76/046	İİD	14	252
76/042	77/046	İİD	15	281
76/043	77/004	İİD	15	106
76/045	77/001	İİD	15	3
76/050	77/013	İİD	15	153
76/051	77/016	İİD	15	216
76/053	77/015	İİD	15	203
76/054	77/008	İİD	15	138
76/057	77/071	İİD	15	315

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
76/059	77/006	İİD	15	132
76/060	77/009	İİD	15	145
77/001	77/020	İİD	15	253
77/003	77/019	İİD	15	244
77/004	77/074	İİD	15	330
77/005	77/045	İİD	15	272
77/006	77/014	İİD	15	176
77/011	77/133	İİD	15	590
77/016	77/086	İİD	15	406
77/019	77/082	İİD	15	383
77/035	77/043	İİD	15	265
77/036	77/130	İİD	15	555
77/042	77/122	İİD	15	505
77/043	77/084	İİD	15	391
77/060	77/081	İİD	15	358
77/061	77/047	İİD	15	300
77/080	77/123	İİD	15	533
77/082	77/117	İİD	15	444
77/083	77/088	İİD	15	427
77/086	77/124	İİD	15	543
77/088	77/120	İİD	15	465
77/089	77/121	İİD	15	498
77/099	77/116	İİD	15	440
77/100	77/148	İİD	15	657
77/109	77/131	İİD	15	568
77/112	77/128	İİD	15	549
77/117	77/113	İİD	15	432
77/119	77/146	İİD	15	650
77/121	77/142	İİD	15	637
77/123	78/016	İİD	16	53
77/127	77/132	İİD	15	583
77/128	77/140	İİD	15	627
77/129	78/035	İİD	16	100
77/130	78/013	İİD	16	29
77/131	78/042	İİD	16	170
77/132	78/006	İİD	16	13

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
77/141	78/005	İİD	16	3
78/007	78/007	İİD	16	25
78/013	78/041	İİD	16	157
78/014	79/006	İİD	17	21
78/026	78/033	İİD	16	89
78/028	78/036	İİD	16	121
78/029	78/032	İİD	16	83
78/031	78/050	İİD	16	260
78/032	78/031	İİD	16	78
78/038	78/049	İİD	16	249
78/039	78/053	İİD	16	281
78/040	78/066	İİD	16	375
78/041	78/037	İİD	16	143
78/042	78/056	İİD	16	297
78/043	78/061	İİD	16	342
78/046	78/054	İİD	16	289
78/047	78/057	İİD	16	307
78/048	78/040	İİD	16	150
78/049	78/063	İİD	16	347
78/050	78/043	İİD	16	189
78/051	78/044	İİD	16	197
78/052	78/064	İİD	16	355
78/053	78/045	İİD	16	201
78/054	79/009	İİD	17	56
78/055	78/046	İİD	16	216
78/056	78/060	İİD	16	329
78/057	78/048	İİD	16	231
78/058	78/065	İİD	16	369
78/059	79/011	İİD	17	72
78/065	79/027	İİD	17	161
78/067	79/014	İİD	17	100
78/068	79/019	İİD	17	140
78/070	79/007	İİD	17	49
78/071	79/005	İİD	17	3
78/074	79/043	İİD	17	325
79/001	79/030	İİD	17	216

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
79/001	80/001	SPK	18	3
79/004	79/016	İİD	17	125
79/005	79/029	İİD	17	202
79/007	79/018	İİD	17	134
79/008	79/035	İİD	17	276
79/009	79/044	İİD	17	332
79/012	79/025	İİD	17	148
79/014	79/033	İİD	17	271
79/015	79/032	İİD	17	266
79/016	79/028	İİD	17	193
79/018	79/026	İİD	17	152
79/019	79/039	İİD	17	294
79/022	79/045	İİD	17	349
79/023	80/009	İİD	18	76
79/024	79/036	İİD	17	287
79/025	79/046	İİD	17	399
79/026	80/001	İİD	18	46
79/028	80/013	İİD	18	116
79/030	80/002	İİD	18	54
79/031	80/059	İİD	18	339
79/033	79/042	İİD	17	316
79/035	80/017	İİD	18	125
79/036	79/040	İİD	17	306
79/037	80/026	İİD	18	166
79/038	80/011	İİD	18	87
79/039	80/003	İİD	18	72
79/0II	79/017	SPMD	18	435
80/001	80/025	İİD	18	157
80/009	80/040	İİD	18	212
80/010	80/069	İİD	18	396
80/015	80/056	İİD	18	297
80/016	80/047	İİD	18	259
80/018	80/029	İİD	18	178
80/019	80/048	İİD	18	265
80/020	80/057	İİD	18	320
80/021	80/019	İİD	18	151

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
80/022	80/018	İİD	18	143
80/027	81/009	İİD	19	24
80/028	80/045	İİD	18	237
80/029	81/022	İİD	19	102
80/034	80/058	İİD	18	331
80/038	80/034	İİD	18	202
80/042	81/005	İİD	19	13
80/043	80/064	İİD	18	374
80/045	81/011	İİD	19	41
80/048	80/041	İİD	18	231
80/056	80/049	İİD	18	286
80/059	80/053	İİD	18	289
80/063	80/068	İİD	18	388
80/068	81/003	İİD	19	1
80/077	81/013	İİD	19	62
81/002	81/021	İİD	19	95
81/003	81/027	İİD	19	133
81/004	81/028	İİD	19	142
81/005	81/014	İİD	19	69
81/006	81/020	İİD	19	77
81/008	82/003	İİD	20	1
81/010	83/016	İİD	20	110
81/012	82/007	İİD	20	18
81/013	83/008	İİD	20	48
81/015	81/025	İİD	19	130
81/016	81/029	İİD	19	153
82/001	83/010	İİD	20	84
82/004	83/017	İİD	20	129
82/006	83/009	İİD	20	66
83/001	83/001	SPK	20	335
83/001	83/005	İİD	20	27
83/002	83/002	SPK	20	345
83/003	83/003	SPK	20	375
83/004	83/004	SPK	20	398
83/004	83/006	İİD	20	37
83/005	83/005	SPK	20	430

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
83/005	83/007	İİD	20	43
83/009	84/001	İİD	20	144
83/012	84/005	İİD	20	281
84/001	84/001	SPK	20	450
84/001	84/002	İİD	20	161
84/002	84/003	İİD	20	254
84/002	89/008	SPMD	25	512
84/003	84/004	İİD	20	274
84/003	87/001	SPMD	23	430
84/004	84/009	İİD	20	289
84/004	89/004	SPMD	25	507
84/005	89/005	SPMD	25	511
84/006	85/001	İİD	21	1
84/006	90/003	SPMD	26	593
84/007	89/003	SPMD	25	501
84/008	84/010	İİD	20	298
84/008	89/002	SPMD	25	497
84/009	85/004	İİD	21	35
84/009	88/002	SPMD	24	623
84/010	85/002	İİD	21	24
84/011	84/011	İİD	20	316
84/012	85/006	İİD	21	99
84/014	85/007	İİD	21	153
84/015	85/005	İİD	21	85
84/017	84/012	İİD	20	325
84/129	84/022	Muh	20	555
84/440	84/024	Muh	20	573
85/001	86/004	İİD	22	28
85/001	90/006	SPMD	26	611
85/002	85/016	İİD	21	217
85/002	90/004	SPMD	26	599
85/003	85/008	İİD	21	188
85/003	91/001	SPMD	27/2	775
85/004	91/013	SPMD	27/2	853
85/005	85/023	İİD	21	252
85/006	88/007	SPMD	24	636

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
85/007	85/022	İİD	21	240
85/007	90/007	SPMD	26	615
85/008	86/027	İİD	22	323
85/008	91/002	SPMD	27/2	783
85/009	86/014	İİD	22	134
85/009	88/003	SPMD	24	626
85/010	89/001	SPMD	25	494
85/011	86/029	İİD	22	433
85/016	86/005	İİD	22	65
85/019	85/021	İİD	21	236
85/020	86/030	İİD	22	498
85/021	86/023	İİD	22	197
85/022	87/002	İİD	23	18
85/023	86/002	İİD	22	12
85/024	87/006	İİD	23	110
85/025	86/008	İİD	22	79
85/026	85/017	İİD	21	230
85/030	86/010	İİD	22	100
85/031	86/011	İİD	22	115
85/032	86/009	İİD	22	90
85/033	86/022	İİD	22	187
85/656	85/004	Muh	21	263
86/001	87/010	İİD	23	194
86/001	91/003	SPMD	27/2	791
86/002	86/001	İİD	22	1
86/003	86/015	İİD	22	168
86/003	94/005	SPMD	30/2	808
86/004	91/004	SPMD	27/2	799
86/005	87/007	İİD	23	133
86/005	91/005	SPMD	27/2	805
86/006	86/012	İİD	22	128
86/006	90/008	SPMD	26	621
86/007	90/005	SPMD	26	605
86/008	91/014	SPMD	27/2	861
86/009	92/001	SPMD	28/2	621
86/010	88/004	SPMD	24	629

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
86/011	86/026	İİD	22	298
86/011	88/001	SPMD	24	620
86/012	87/004	İİD	23	47
86/013	87/012	İİD	23	243
86/015	87/001	İİD	23	3
86/016	86/025	İİD	22	278
86/017	87/011	İİD	23	208
86/018	86/024	İİD	22	233
86/019	87/003	İİD	23	41
86/020	87/009	İİD	23	184
86/022	86/028	İİD	22	419
86/024	87/008	İİD	23	179
86/522	87/001	Muh	23	433
87/001	87/002	Dİ	23	444
87/001	87/018	İİD	23	297
87/001	93/002	SPMD	29/2	895
87/002	94/006	SPMD	30/2	813
87/003	87/013	İİD	23	265
87/003	91/006	SPMD	27/2	811
87/004	87/020	İİD	23	344
87/004	91/007	SPMD	27/2	817
87/005	90/010	SPMD	26	629
87/006	87/014	İİD	23	272
87/006	92/002	SPMD	28/2	625
87/007	88/005	SPMD	24	631
87/008	91/018	SPMD	27/2	877
87/009	87/015	İİD	23	282
87/009	89/006	SPMD	25	515
87/010	88/006	SPMD	24	633
87/011	88/002	İİD	24	19
87/012	88/003	İİD	24	49
87/013	87/016	İİD	23	294
87/014	88/001	İİD	24	1
87/016	88/008	İİD	24	81
87/017	87/019	İİD	23	318
87/018	88/023	İİD	24	318

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
87/019	87/031	İİD	23	407
87/021	88/025	İİD	24	362
87/022	88/019	İİD	24	284
87/023	87/027	İİD	23	367
87/024	87/032	İİD	23	419
87/028	88/016	İİD	24	217
87/030	88/005	İİD	24	71
87/031	88/013	İİD	24	183
87/032	88/014	İİD	24	209
87/035	88/017	İİD	24	230
87/036	88/056	İİD	24	526
88/001	88/026	İİD	24	388
88/001	89/001	SPK	25	462
88/001	93/006	SPMD	29/2	920
88/002	88/001	SPK	24	534
88/002	93/005	SPMD	29/2	913
88/003	89/004	İİD	25	25
88/003	96/001	SPMD	32/2	863
88/004	89/003	İİD	25	3
88/004	90/001	SPMD	26	585
88/005	88/055	İİD	24	465
88/005	91/008	SPMD	27/2	823
88/006	88/006	İİD	24	79
88/006	91/012	SPMD	27/2	849
88/007	88/027	İİD	24	413
88/007	89/007	SPMD	25	518
88/008	91/009	SPMD	27/2	829
88/009	92/004	SPMD	28/2	639
88/011	88/011	İİD	24	138
88/012	88/032	İİD	24	424
88/014	88/018	İİD	24	235
88/015	89/009	İİD	26	3
88/017	88/034	İİD	24	460
88/019	88/033	İİD	24	444
88/032	89/010	İİD	25	97
88/033	89/017	İİD	25	202

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
88/034	89/026	İİD	25	276
88/035	89/013	İİD	25	166
88/036	89/024	İİD	25	253
88/037	89/036	İİD	25	334
88/038	89/007	İİD	25	43
88/039	89/029	İİD	26	17
88/050	89/027	İİD	25	301
88/051	89/018	İİD	25	214
88/061	89/028	İİD	25	322
88/062	90/003	İİD	26	94
88/063	89/047	İİD	27/1	3
88/064	90/002	İİD	26	51
89/001	89/001	SPİ	25	472
89/001	89/012	İİD	25	133
89/002	91/015	SPMD	27/2	867
89/003	89/005	İİD	25	34
89/003	94/001	SPMD	30/2	791
89/004	89/002	SPİ	25	490
89/004	89/023	İİD	25	231
89/004	96/002	SPMD	32/2	869
89/005	90/001	SPİ	26	549
89/005	92/006	SPMD	28/2	652
89/006	89/042	İİD	25	387
89/006	91/010	SPMD	27/2	835
89/007	89/025	İİD	25	267
89/007	91/011	SPMD	27/2	841
89/008	90/002	SPMD	26	589
89/009	90/008	İİD	26	147
89/009	94/002	SPMD	30/2	796
89/011	89/048	İİD	25	420
89/012	90/001	İİD	26	37
89/014	89/049	İİD	25	445
89/017	90/033	İİD	26	513
89/023	90/026	İİD	26	445
89/028	90/018	İİD	29/1	3
89/035	90/022	İİD	26	359

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
90/001	90/002	SPİ	26	567
90/001	90/021	İİD	26	301
90/001	91/001	SPK	27/2	885
90/001	95/008	SPMD	31/2	934
90/002	90/004	SPİ	26	577
90/002	90/010	İİD	26	189
90/002	91/002	SPK	28/2	673
90/003	90/003	SPİ	26	573
90/003	94/003	SPMD	30/2	800
90/004	90/005	SPİ	26	581
90/004	90/006	İİD	26	124
90/004	99/001	SPMD	35/2	483
90/005	90/028	İİD	26	461
90/005	91/001	SPİ	27/2	739
90/005	91/016	SPMD	27/2	871
90/006	90/017	İİD	26	261
90/006	95/002	SPMD	31/2	910
90/007	90/011	İİD	26	223
90/007	95/014	SPMD	31/2	970
90/008	96/018	SPMD	32/2	928
90/009	90/009	SPMD	26	627
90/011	95/012	SPMD	31/2	961
90/011	95/013	SPMD	31/2	965
90/012	91/007	İİD	27/1	185
90/013	90/030	İİD	27/1	20
90/014	96/016	SPMD	32/2	923
90/015	91/005	İİD	27/1	161
90/017	90/023	İİD	26	373
90/018	91/004	İİD	27/1	143
90/019	91/015	İİD	28/1	3
90/020	91/017	İİD	28/1	81
90/021	90/015	İİD	26	253
90/022	92/006	İİD	29/1	28
90/023	91/029	İİD	27/2	509
90/025	91/001	İİD	27/1	65
90/027	91/002	İİD	27/1	130

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
90/028	91/011	İİD	27/1	343
90/029	91/037	İİD	27/2	609
90/030	90/031	İİD	27/1	48
90/031	90/024	İİD	26	391
90/032	90/025	İİD	26	429
90/035	91/013	İİD	30/1	1
90/036	91/008	İİD	27/1	285
90/037	90/032	İİD	26	503
90/038	91/032	İİD	27/2	543
90/039	91/021	İİD	27/1	423
90/040	91/033	İİD	27/2	559
91/001	91/002	SPİ	27/2	743
91/001	91/003	SPK	27/2	971
91/001	91/016	İİD	28/1	49
91/001	96/006	SPMD	32/2	887
91/002	91/003	SPİ	27/2	751
91/002	91/030	İİD	28/1	108
91/002	92/001	SPK	28/2	696
91/002	96/007	SPMD	32/2	892
91/003	91/004	SPİ	27/2	757
91/003	93/003	SPMD	28/2	633
91/004	91/005	SPİ	27/2	763
91/004	91/045	İİD	27/2	663
91/004	92/005	SPMD	28/2	647
91/005	91/006	SPİ	27/2	769
91/005	92/009	İİD	28/1	143
91/005	95/003	SPMD	31/2	914
91/006	91/020	İİD	27/1	375
91/006	97/019	SPMD	33/2	536
91/007	91/043	İİD	27/2	645
91/007	95/009	SPMD	31/2	941
91/008	92/005	İİD	30/1	13
91/008	99/002	SPMD	35/2	487
91/009	91/036	İİD	27/2	593
91/009	95/019	SPMD	31/2	1007
91/010	91/017	SPMD	27/2	875

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
91/012	91/009	İİD	27/1	325
91/012	92/008	SPMD	28/2	666
91/013	92/010	İİD	30/1	96
91/013	96/028	SPMD	32/2	967
91/014	91/010	İİD	27/1	331
91/015	92/007	SPMD	28/2	659
91/016	91/019	İİD	27/1	361
91/017	91/023	İİD	27/2	473
91/018	92/020	İİD	28/1	232
91/021	92/042	İİD	28/2	457
91/023	91/047	İİD	29/2	605
91/024	91/040	İİD	27/2	627
91/025	91/018	İİD	31/1	1
91/026	92/011	İİD	28/1	157
91/027	91/050	İİD	27/2	679
91/028	91/026	İİD	27/2	487
91/030	92/018	İİD	28/1	211
91/031	91/027	İİD	27/2	491
91/033	92/032	İİD	29/1	110
91/034	91/034	İİD	27/2	571
91/037	91/044	İİD	27/2	657
91/039	91/039	İİD	31/1	12
91/042	92/013	İİD	28/1	176
91/044	91/053	İİD	27/2	729
91/046	91/048	İİD	27/2	673
91/049	91/054	İİD	29/1	17
91/050	91/052	İİD	27/2	723
91/060	92/016	İİD	28/1	195
91/061	92/034	İİD	30/1	104
92/001	92/001	SPİ	28/2	587
92/001	93/001	SPK	29/2	924
92/001	97/003	SPMD	33/2	472
92/002	92/002	SPİ	28/2	593
92/002	94/001	SPK	30/2	1039
92/002	97/010	SPMD	33/2	503
92/003	92/003	SPİ	28/2	600
92/003	92/004	Dİ	28/2	832
92/003	93/001	SPMD	29/2	890
92/004	92/004	SPİ	28/2	610
92/005	92/005	SPİ	28/2	618
92/006	95/005	SPMD	31/2	923
92/007	92/002	İİD	28/1	120
92/007	97/009	SPMD	33/2	497
92/008	92/039	İİD	28/2	430
92/008	93/004	SPMD	29/2	907
92/009	95/020	SPMD	31/2	1011
92/010	99/004	SPMD	35/2	496
92/011	92/009	SPMD	28/2	670
92/011	92/038	İİD	28/2	417
92/012	92/007	İİD	28/1	135
92/012	93/003	SPMD	29/2	902
92/013	92/050	İİD	29/1	169
92/016	92/017	İİD	28/1	204
92/017	92/030	İİD	28/1	369
92/019	92/047	İİD	28/2	520
92/021	92/019	İİD	28/1	221
92/022	92/040	İİD	31/1	25
92/024	92/033	İİD	29/1	142
92/025	92/029	İİD	29/1	100
92/026	92/048	İİD	28/2	525
92/027	92/031	İİD	28/1	395
92/029	93/023	İİD	35/1	1
92/030	92/036	İİD	29/1	155
92/031	92/037	İİD	28/1	412
92/032	92/041	İİD	28/2	449
92/036	93/004	İİD	29/1	209
92/037	93/018	İİD	31/1	76
92/038	93/005	İİD	29/1	234
92/039	93/019	İİD	31/1	160
92/040	92/055	İİD	28/2	568
92/042	92/053	İİD	29/1	186
92/043	92/049	İİD	29/1	160

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
92/044	93/007	İİD	29/1	270
92/045	92/051	İİD	31/1	48
92/046	92/052	İİD	31/1	62
92/047	93/013	İİD	29/1	277
92/048	93/014	İİD	30/1	118
92/049	92/054	İİD	28/2	561
93/001	93/001	İİD	29/1	197
93/001	93/001	SPİ	29/2	883
93/001	93/002	SPK	30/2	841
93/001	96/019	SPMD	32/2	932
93/002	93/002	İİD	29/1	202
93/002	93/003	SPK	30/2	936
93/003	94/002	SPK	30/2	1061
93/003	94/007	SPMD	30/2	819
93/003	97/020	SPMD	33/2	543
93/004	93/003	İİD	29/1	206
93/004	95/001	SPK	33/2	548
93/005	93/025	İİD	31/1	218
93/006	97/008	SPMD	33/2	491
93/008	93/031	İİD	30/1	130
93/008	94/008	SPMD	30/2	825
93/009	93/021	İİD	29/1	302
93/009	95/006	SPMD	31/2	927
93/011	95/001	SPMD	31/2	906
93/012	94/009	SPMD	30/2	830
93/013	96/020	SPMD	32/2	935
93/014	94/004	SPMD	30/2	805
93/015	99/005	SPMD	35/2	500
93/016	93/024	İİD	29/1	314
93/017	93/041	İİD	31/1	244
93/017	96/022	SPMD	32/2	943
93/018	94/010	SPMD	30/2	834
93/020	93/017	İİD	29/1	286
93/020	96/011	SPMD	32/2	917
93/021	93/030	İİD	31/1	233
93/022	93/044	İİD	30/1	150

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
93/023	93/055	İİD	35/1	82
93/025	94/002	İİD	30/1	156
93/026	93/028	İİD	29/1	320
93/027	93/057	İİD	30/1	157
93/028	93/026	İİD	31/1	228
93/029	94/001	İİD	33/1	1
93/032	93/032	İİD	29/1	343
93/033	93/040-1	YD	29/1	562
93/033	93/040-2	İİD	29/1	564
93/034	93/033	İİD	29/1	366
93/035	93/034	İİD	29/1	393
93/036	93/035	İİD	29/1	414
93/037	93/056	İİD	35/1	89
93/038	93/036	İİD	29/1	442
93/039	93/037	İİD	29/1	461
93/040	93/038	İİD	29/1	492
93/041	93/039	İİD	29/1	529
93/042	94/072	İİD	31/1	443
93/043	93/046	İİD	29/2	628
93/044	93/045	İİD	29/2	616
93/045	93/047	İİD	29/2	647
93/046	93/048	İİD	29/2	686
93/047	93/049	İİD	29/2	718
93/048	93/050	İİD	29/2	757
93/049	93/051	İİD	29/2	778
93/050	93/052	İİD	29/2	808
93/051	93/053	İİD	29/2	838
93/052	93/054	İİD	29/2	860
93/053	94/067	İİD	34/1	1
94/001	94/003	SPİ	30/2	776
94/001	94/003	SPK	31/2	1016
94/002	94/001	SPİ	30/2	768
94/002	94/076	İİD	34/1	12
94/003	94/002	SPİ	30/2	772
94/003	94/069	İİD	30/2	741
94/004	94/004	SPİ	30/2	779

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
94/005	94/006	SPİ	31/2	904
94/005	96/023	SPMD	32/2	946
94/006	94/005	SPİ	30/2	786
94/008	95/015	SPMD	31/2	977
94/011	95/017	SPMD	31/2	997
94/012	95/007	SPMD	31/2	931
94/013	96/021	SPMD	32/2	939
94/015	95/004	SPMD	31/2	918
94/016	96/010	SPMD	32/2	906
94/017	95/010	SPMD	31/2	945
94/023	99/006	SPMD	35/2	504
94/024	95/011	SPMD	31/2	953
94/025	95/018	SPMD	31/2	1001
94/026	95/016	SPMD	31/2	989
94/027	96/026	SPMD	32/2	959
94/028	97/004	SPMD	33/2	477
94/042	94/055	İİD	32/1	1
94/043	94/042-1	YD	30/1	186
94/043	94/042-2	İİD	31/1	275
94/043	94/042-3	İİD	30/1	209
94/044	94/056	İİD	32/1	13
94/046	94/057	İİD	31/1	368
94/047	94/070	İİD	31/1	435
94/048	94/058	İİD	36/1	1
94/049	94/045-1	YD	30/1	217
94/049	94/045-2	İİD	30/1	222
94/050	94/044-1	YD	30/1	211
94/050	94/044-2	İİD	31/1	319
94/051	94/046	İİD	30/1	297
94/053	94/048	İİD	30/1	302
94/054	94/049	İİD	30/1	324
94/055	94/050	İİD	30/1	352
94/056	94/051	İİD	30/1	417
94/057	94/052	İİD	30/1	472
94/058	94/053	İİD	30/1	532
94/059	94/083	İİD	33/1	8
94/060	94/054	İİD	31/1	358
94/062	94/079	İİD	31/1	463
94/063	94/060-1	YD	30/1	580
94/063	94/060-2	İİD	30/1	584
94/064	94/061-1	YD	30/1	622
94/064	94/061-2	İİD	30/2	627
94/065	94/062	İİD	30/2	652
94/066	94/063-1	YD	30/2	674
94/066	94/063-2	İİD	30/2	678
94/067	94/064-1	YD	30/2	696
94/067	94/064-2	İİD	30/2	700
94/068	94/080	İİD	31/1	477
94/069	95/008	İİD	32/1	28
94/070	94/065-1	YD	30/2	721
94/070	94/065-2	İİD	31/1	385
94/070	94/065-3	YD	30/2	727
94/071	95/023	İİD	32/1	144
94/072	94/068	İİD	30/2	729
94/073	94/075	İİD	31/1	453
94/075	95/004	İİD	34/1	22
94/076	94/073	İİD	30/2	750
94/077	95/024	İİD	32/1	169
94/080	95/027	İİD	32/1	179
94/081	95/005	İİD	34/1	33
94/082	95/009	İİD	31/2	507
94/083	94/078	İİD	30/2	759
94/084	95/033	İİD	32/1	261
94/085	95/032	İİD	32/1	230
94/086	95/041	İİD	32/1	354
94/089	95/010	İİD	31/2	516
94/090	95/022	İİD	31/2	556
94/091	95/034	İİD	32/1	284
94/092	95/014	İİD	33/1	31
95/001	95/042	İİD	31/2	626
95/001	96/001	SPK	33/2	638
95/001	96/004	SPMD	32/2	879

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
95/002	95/001	YD	31/1	494
95/002	95/012	İİD	32/1	37
95/004	95/028	İİD	32/1	191
95/004	96/012	SPMD	32/2	920
95/005	95/005	SPİ	32/2	849
95/005	97/018	SPMD	33/2	531
95/006	95/029	İİD	32/1	205
95/006	96/008	SPMD	32/2	899
95/007	95/035	İİD	32/1	308
95/009	97/011	SPMD	33/2	520
95/011	95/063	İİD	32/1	451
95/011	96/003	SPMD	32/2	875
95/013	95/051	İİD	38/1	1
95/013	96/009	SPMD	32/2	902
95/014	95/015	İİD	32/1	131
95/014	96/005	SPMD	32/2	882
95/015	95/055	İİD	36/1	6
95/016	95/048	İİD	32/1	407
95/017	95/016	İİD	31/2	538
95/017	99/007	SPMD	35/2	508
95/018	95/050	İİD	33/1	57
95/018	98/060	SPMD	34/2	637
95/019	95/012-1	YD	31/2	527
95/019	95/064	İİD	33/1	76
95/020	96/004	İİD	32/2	540
95/020	96/024	SPMD	32/2	949
95/021	95/036	İİD	32/1	340
95/021	96/025	SPMD	32/2	955
95/022	95/037	İİD	33/1	39
95/023	95/025	İİD	31/2	571
95/024	95/052	İİD	34/1	40
95/024	97/006	SPMD	33/2	484
95/025	96/005	İİD	32/2	549
95/026	95/013	İİD	31/2	530
95/027	95/047	İİD	32/1	390
95/028	96/002	İİD	36/1	14

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
95/035	95/002	YD	31/1	502
95/035	95/026	İİD	31/2	583
95/036	95/056	İİD	31/2	714
95/037	95/031	İİD	32/1	220
95/038	96/001	YD	32/2	509
95/038	96/007	İİD	32/2	589
95/039	95/045	İİD	32/1	361
95/040	95/038	İİD	33/1	49
95/041	95/061	İİD	32/1	428
95/042	95/053	İİD	33/1	67
95/043	95/046	İİD	31/2	663
95/044	95/044	İİD	31/2	641
95/045	95/058	İİD	31/2	752
95/046	95/049	İİD	32/1	414
95/047	95/040	İİD	31/2	607
95/050	96/019	İİD	36/1	27
95/052	95/062	İİD	32/1	435
95/053	95/057	İİD	31/2	733
95/054	95/059	İİD	31/2	800
95/055	96/001	İİD	32/2	515
95/056	95/060	İİD	31/2	890
96/001	96/018	İİD	33/1	134
96/001	97/001	SPK	34/2	679
96/002	96/010	İİD	33/1	125
96/002	97/001	SPMD	33/2	465
96/002	97/002	SPK	33/2	727
96/003	97/003	SPK	36/2	978
96/004	96/039	İİD	32/2	825
96/005	96/026	İİD	37/1	22
96/006	96/006	İİD	32/2	577
96/007	96/011	İİD	32/2	659
96/008	96/020	İİD	37/1	1
96/009	96/021	İİD	37/1	10
96/010	96/040	İİD	33/1	164
96/010	99/008	SPMD	35/2	512
96/011	97/004	İİD	37/1	68

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
96/012	97/002	SPMD	33/2	468
96/013	96/027	SPMD	32/2	963
96/013	98/040	İİD	36/1	152
96/014	97/007	SPMD	33/2	487
96/015	96/034	İİD	32/2	800
96/016	97/012	SPMD	33/2	525
96/017	96/038	İİD	33/1	152
96/017	98/057	SPMD	34/2	624
96/018	96/012	İİD	32/2	678
96/019	96/013	İİD	32/2	686
96/020	96/014	İİD	32/2	704
96/021	96/015	İİD	32/2	715
96/021	99/003	SPMD	35/2	491
96/022	96/016	İİD	32/2	727
96/022	99/021	SPMD	35/2	575
96/023	96/005	YD	32/2	566
96/023	96/036	İİD	38/1	9
96/024	98/052	SPMD	34/2	601
96/025	97/068	İİD	35/1	114
96/025	99/009	SPMD	35/2	521
96/026	96/022	İİD	32/2	745
96/027	99/016	SPMD	35/2	551
96/028	96/024	İİD	32/2	756
96/029	96/025	İİD	32/2	765
96/030	96/027	İİD	32/2	773
96/031	96/028	İİD	32/2	781
96/032	96/030	İİD	32/2	792
96/043	98/013	İİD	34/1	286
96/045	96/044	İİD	34/1	56
96/047	97/043	İİD	34/1	108
96/048	96/041	İİD	33/1	175
96/049	96/046	İİD	36/1	40
96/050	96/037	İİD	37/1	47
96/051	98/017	İİD	35/1	168
96/052	96/045	İİD	39/1	1
96/055	97/033	İİD	37/1	79

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
96/056	97/058	İİD	40/1	1
96/057	97/003	İİD	36/1	57
96/058	96/007	YD	32/2	585
96/058	96/043	İİD	33/1	184
96/059	97/070	İİD	38/1	64
96/061	96/006	YD	32/2	572
96/061	96/035	İİD	32/2	810
96/062	97/057	İİD	33/1	419
96/063	97/003	YD	33/1	267
96/063	97/040	İİD	37/1	107
96/064	96/009	YD	32/2	655
96/064	96/047	İİD	34/1	79
96/065	97/031	İİD	33/1	306
96/066	97/007	İİD	33/1	293
96/068	99/001	İİD	37/1	180
96/070	97/006	YD	33/1	274
96/070	97/053	İİD	39/1	19
96/071	97/049	İİD	33/1	401
96/072	97/051	İİD	37/1	139
96/073	98/041	İİD	38/1	96
96/074	98/045	İİD	36/1	169
96/075	97/050	İİD	36/1	102
96/076	98/006	İİD	38/1	75
96/077	97/064	İİD	34/1	136
97/001	97/001	SPİ	33/2	429
97/001	98/001	SPK	34/2	762
97/001	98/023	İİD	35/1	183
97/001	98/046	SPMD	34/2	584
97/002	97/002	SPİ	33/2	433
97/002	99/001	SPK	37/2	719
97/003	97/002	İİD	33/1	250
97/003	97/003	SPİ	33/2	439
97/004	97/004	SPİ	33/2	446
97/004	98/015	İİD	35/1	160
97/005	97/005	SPİ	33/2	452
97/005	98/005	Dİ	35/2	672

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
97/005	98/061	İİD	38/1	135
97/005	98/066	SPMD	34/2	661
97/006	97/006	SPİ	33/2	458
97/006	98/062	SPMD	34/2	644
97/007	99/010	SPMD	35/2	526
97/011	98/045	SPMD	34/2	580
97/011	98/048	SPMD	34/2	587
97/013	98/058	SPMD	34/2	630
97/015	98/061	SPMD	34/2	642
97/017	97/006	İİD	33/1	277
97/018	98/042	İİD	36/1	159
97/018	99/026	SPMD	35/2	599
97/019	97/066	İİD	35/1	98
97/020	97/032	İİD	33/1	312
97/020	98/044	SPMD	34/2	576
97/021	97/048	İİD	33/1	391
97/021	99/039	SPMD	35/2	642
97/022	97/044	İİD	34/1	115
97/023	97/034	İİD	33/1	326
97/023	99/017	SPMD	35/2	555
97/024	97/035	İİD	33/1	335
97/024	98/037	SPMD	34/2	567
97/025	98/059	SPMD	34/2	632
97/026	98/010	İİD	38/1	86
97/026	99/037	SPMD	35/2	633
97/027	97/017	SPMD	33/2	529
97/027	98/043	İİD	35/1	215
97/029	98/019	İİD	36/1	139
97/029	99/033	SPMD	35/2	612
97/030	98/038	SPMD	34/2	572
97/031	97/038	İİD	33/1	349
97/032	98/025	İİD	39/1	43
97/033	97/039	İİD	33/1	356
97/034	98/079	İİD	35/1	332
97/035	97/045	İİD	33/1	363
97/036	97/005	YD	33/1	271

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
97/036	97/052	İİD	34/1	122
97/037	97/069	İİD	35/1	122
97/040	97/047	İİD	33/1	375
97/041	98/047	İİD	35/1	222
97/043	99/016	İİD	36/1	425
97/044	98/016	İİD	34/1	300
97/045	98/048	İİD	39/1	51
97/047	97/055	İİD	33/1	409
97/048	97/056	İİD	33/1	414
97/051	98/008	İİD	36/1	130
97/053	98/062	İİD	37/1	159
97/054	97/067	İİD	36/1	117
97/055	97/065	İİD	34/1	145
97/056	97/062	İİD	33/1	425
97/057	98/011	İİD	35/1	154
97/059	98/071	İİD	35/1	294
97/060	98/053	İİD	35/1	241
97/061	98/059	İİD	38/1	124
97/062	98/052	İİD	36/1	198
97/063	98/002	İİD	34/1	252
97/064	98/004	İİD	34/1	266
97/065	99/015	İİD	36/1	417
97/066	97/072	İİD	34/1	157
97/069	98/054	İİD	35/1	256
97/070	98/072	İİD	36/1	320
97/071	98/073	İİD	36/1	337
97/072	97/074	İİD	34/1	191
97/073	97/073	İİD	34/1	170
97/074	98/069	İİD	35/1	283
97/075	99/010	İİD	36/1	380
97/076	98/058	İİD	38/1	116
98/001	98/086	İİD	36/1	361
98/001	99/022	SPMD	35/2	581
98/002	98/001	İİD	34/1	236
98/002	99/023	SPMD	35/2	586
98/003	98/028	İİD	35/1	205

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
98/003	98/065	SPMD	34/2	657
98/004	99/014	SPMD	35/2	539
98/004	99/023	İİD	36/1	496
98/005	98/064	SPMD	34/2	652
98/006	99/012	SPMD	35/2	533
98/007	98/063	SPMD	34/2	649
98/009	98/067	SPMD	34/2	665
98/010	98/003-2	YD	34/1	263
98/010	98/018	İİD	34/1	321
98/010	99/011	SPMD	35/2	530
98/011	98/068	SPMD	34/2	669
98/012	98/055	SPMD	34/2	618
98/013	98/053	SPMD	34/2	610
98/014	98/024	İİD	35/1	194
98/014	99/032	SPMD	35/2	607
98/015	99/024	SPMD	35/2	591
98/016	98/049	SPMD	34/2	591
98/016	98/088	İİD	35/1	346
98/017	99/013	SPMD	35/2	535
98/018	99/036	SPMD	35/2	629
98/019	98/051	SPMD	34/2	595
98/020	99/018	SPMD	35/2	561
98/021	98/054	SPMD	34/2	614
98/022	01/005	SPMD	37/1	698
98/023	99/034	SPMD	35/2	620
98/024	99/009	İİD	36/1	373
98/024	99/015	SPMD	35/2	544
98/025	98/056	İİD	35/1	269
98/025	99/019	SPMD	35/2	565
98/026	99/025	SPMD	35/2	595
98/027	99/027	SPMD	35/2	603
98/028	98/070	SPMD	34/2	673
98/029	98/060	İİD	34/1	358
98/029	00/001	SPMD	36/2	924
98/030	98/069	SPMD	34/2	671
98/034	98/046	İİD	34/1	346

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
98/035	98/070	İİD	38/1	148
98/035	99/020	SPMD	35/2	571
98/036	98/049	İİD	36/1	185
98/036	98/056	SPMD	34/2	621
98/037	99/025	İİD	36/2	516
98/037	99/038	SPMD	35/2	637
98/038	98/050	İİD	35/1	232
98/039	98/078	İİD	35/1	311
98/042	98/065	İİD	36/1	315
98/043	99/044	İİD	37/1	277
98/046	98/083	İİD	39/1	60
98/047	98/084	İİD	39/1	67
98/048	98/085	İİD	36/1	354
98/056	98/089	İİD	35/2	355
98/058	99/019	İİD	36/1	436
98/059	99/014	İİD	36/1	400
99/001	99/033	İİD	36/2	572
99/001	03/001	SPK	39/2	814
99/001	08/080	SPMD	45/3	1979
99/002	99/040	SPMD	35/2	646
99/002	00/008	İİD	36/2	694
99/002	01/002	SPK	37/2	922
99/003	99/043	SPMD	35/2	652
99/004	99/041	SPMD	35/2	649
99/004	99/047	İİD	36/2	620
99/005	99/008	İİD	35/2	422
99/005	99/046	SPMD	35/2	663
99/006	99/013	İİD	36/1	392
99/006	99/035	SPMD	35/2	626
99/007	99/031	İİD	36/2	552
99/007	00/006	SPMD	36/2	945
99/008	99/003	İİD	35/2	373
99/009	00/012	SPMD	36/2	973
99/010	99/022	İİD	36/1	485
99/010	99/050	SPMD	36/2	921
99/011	99/029	İİD	36/2	536

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
99/011	99/044	SPMD	35/2	655
99/012	99/005	İİD	35/2	382
99/012	00/007	SPMD	36/2	949
99/013	99/026	İİD	36/2	524
99/013	00/004	SPMD	36/2	938
99/014	99/006	İİD	35/2	397
99/014	00/002	SPMD	36/2	932
99/015	99/047	SPMD	35/2	667
99/016	99/024	İİD	36/2	507
99/016	08/076	SPMD	45/3	1915
99/017	99/035	İİD	36/2	582
99/017	00/011	SPMD	36/2	967
99/018	99/020	İİD	35/2	453
99/018	09/036	SPMD	46/3	1647
99/019	99/012	İİD	35/2	431
99/019	00/009	SPMD	36/2	957
99/020	99/021	İİD	35/2	464
99/020	02/020	SPMD	38/2	877
99/021	99/017	İİD	35/2	439
99/021	00/008	SPMD	36/2	953
99/022	99/032	İİD	36/2	564
99/022	99/045	SPMD	35/2	659
99/023	99/018	İİD	35/2	446
99/023	00/010	SPMD	36/2	961
99/024	99/030	İİD	36/2	545
99/024	08/069	SPMD	45/3	1883
99/025	99/048	SPMD	36/2	914
99/026	01/002	SPMD	37/1	692
99/027	99/042	İİD	38/1	160
99/027	99/049	SPMD	36/2	918
99/028	99/038	İİD	36/2	602
99/028	00/005	SPMD	36/2	942
99/029	99/002	YD	35/2	365
99/029	99/036	İİD	37/1	256
99/030	99/003	YD	35/2	369
99/030	99/037	İİD	36/2	590

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
99/030	00/003	SPMD	36/2	936
99/031	08/044	SPMD	45/3	1821
99/032	01/010	İİD	38/1	220
99/033	99/051	İİD	36/2	667
99/034	99/039	İİD	35/2	475
99/035	02/104	İİD	39/1	198
99/036	99/043	İİD	37/1	267
99/037	99/049	İİD	36/2	637
99/038	99/045	İİD	37/1	295
99/039	00/023	İİD	36/2	737
99/040	99/041	İİD	35/2	477
99/042	01/001	YD	37/1	317
99/042	01/041	İİD	37/1	334
99/043	01/046	İİD	38/1	233
99/044	99/048	İİD	36/2	627
99/045	00/009	İİD	36/2	702
99/046	00/025	İİD	38/1	171
99/047	99/046	İİD	36/2	612
99/049	99/050	İİD	36/2	651
99/050	01/067	İİD	37/1	513
99/051	01/063	İİD	38/1	314
00/001	00/002	İİD	36/2	678
00/001	02/022	SPMD	38/2	888
00/002	01/003	SPMD	37/1	696
00/003	02/012	SPMD	38/2	856
00/004	01/001	SPMD	37/1	690
00/005	02/011	SPMD	38/2	852
00/005	03/065	İİD	40/1	104
00/007	02/002	SPMD	38/2	827
00/008	03/104	İİD	44/1	1
00/008	11/001	SPMD	48/4	2199
00/009	02/015	SPMD	39/2	719
00/010	00/047	İİD	38/1	182
00/010	08/077	SPMD	45/3	1933
00/011	10/017	SPMD	47/3	1521
00/012	02/021	SPMD	38/2	884

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
00/012	05/085	İİD	42	433
00/013	00/004	İİD	36/2	683
00/013	03/019	SPMD	39/2	810
00/014	00/003	YD	36/2	681
00/014	00/021	İİD	36/2	722
00/014	02/013	SPMD	38/2	859
00/015	01/073	İİD	37/1	525
00/016	00/017	İİD	40/1	71
00/016	10/009	SPMD	47/3	1467
00/017	02/046	İİD	39/1	75
00/018	08/074	SPMD	45/3	1907
00/019	02/001	SPMD	38/2	824
00/019	02/015	İİD	38/2	475
00/020	08/067	SPMD	45/3	1873
00/021	00/016	İİD	36/2	715
00/021	02/018	SPMD	39/2	723
00/022	00/007	İİD	36/2	690
00/22	09/17	SPMD	46/3	1569
00/023	01/006	SPMD	37/1	716
00/024	03/015	SPMD	39/2	788
00/024	04/082	İİD	41	171
00/025	02/008	SPMD	38/2	844
00/026	00/048	İİD	38/1	190
00/026	02/006	SPMD	38/2	836
00/027	00/024	İİD	36/2	760
00/030	02/007	SPMD	38/2	842
00/031	10/018	SPMD	47/3	1525
00/033	08/045	SPMD	45/3	1825
00/034	05/091	İİD	42	455
00/035	01/005	YD	37/1	322
00/035	01/090	İİD	37/1	551
00/036	02/198	İİD	39/1	271
00/037	00/014	İİD	36/2	710
00/038	03/066	İİD	39/2	661
00/039	02/035	İİD	38/2	593
00/042	01/361	İİD	38/1	419

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
00/043	04/060	İİD	40/2	789
00/044	02/192	İİD	39/1	241
00/045	00/005	YD	36/2	688
00/045	00/027	İİD	36/2	772
00/047	02/098	İİD	38/2	729
00/048	02/036	İİD	38/2	600
00/051	02/016	İİD	38/2	482
00/052	00/029	İİD	36/2	797
00/055	00/026	İİD	36/2	768
00/057	00/030	İİD	36/2	809
00/058	00/031	İİD	36/2	814
00/059	00/032	İİD	36/2	819
00/060	00/033	İİD	36/2	824
00/061	00/034	İİD	36/2	829
00/062	00/035	İİD	36/2	835
00/063	00/036	İİD	36/2	840
00/064	00/037	İİD	36/2	845
00/065	00/038	İİD	36/2	850
00/066	00/039	İİD	36/2	855
00/067	00/040	İİD	36/2	860
00/068	00/041	İİD	36/2	865
00/069	00/042	İİD	36/2	870
00/070	00/043	İİD	36/2	875
00/071	00/044	İİD	36/2	880
00/072	00/046	İİD	36/2	890
00/073	00/045	İİD	36/2	885
00/074	04/009	İİD	40/2	503
00/075	02/200	İİD	39/1	285
00/076	01/009	İİD	38/1	212
00/077	00/049	İİD	38/1	200
00/078	02/031	İİD	38/2	583
00/080	03/096	İİD	40/1	226
00/082	02/193	İİD	39/1	249
00/083	04/026	İİD	40/2	607
00/085	04/061	İİD	40/2	797
00/086	00/050	İİD	36/2	896

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/001	01/001	SPİ	37/1	684
01/001	02/009	SPMD	38/2	846
01/001	03/002	SPMD	39/2	741
01/001	04/036	İİD	40/2	641
01/003	01/003	SPİ	38/2	752
01/003	02/026	SPMD	39/2	732
01/003	05/004	İİD	41	339
01/004	01/332	İİD	37/1	575
01/004	02/001	SPİ	38/2	762
01/004	02/004	SPMD	38/2	832
01/005	02/002	SPİ	38/2	767
01/005	02/042	İİD	38/2	622
01/006	02/003	SPİ	38/2	772
01/007	02/004	SPİ	38/2	777
01/007	09/018	SPMD	46/3	1573
01/008	02/009	SPİ	38/2	807
01/008	04/095	İİD	41	231
01/008	08/049	SPMD	45/3	1835
01/009	01/056	İİD	37/1	483
01/009	02/005	SPİ	38/2	782
01/009	02/005	SPMD	38/2	834
01/010	02/006	SPİ	38/2	788
01/010	08/065	SPMD	45/3	1865
01/011	02/007	SPİ	38/2	794
01/011	02/014	SPMD	38/2	863
01/012	02/008	SPİ	38/2	800
01/012	11/009	SPMD	48/4	2275
01/013	03/003	SPMD	39/2	744
01/014	02/023	SPMD	38/2	893
01/015	02/010	SPMD	38/2	849
01/016	03/016	SPMD	39/2	794
01/017	08/078	SPMD	45/3	1945
01/018	09/038	SPMD	46/3	1655
01/019	08/059	SPMD	45/3	1843
01/020	09/048	SPMD	46/3	1721
01/022	10/047	SPMD	47/3	1687

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/024	01/356	İİD	38/1	377
01/024	02/024	SPMD	39/2	727
01/025	10/065	SPMD	47/3	1791
01/026	03/003	İİD	39/1	360
01/026	08/068	SPMD	45/3	1877
01/027	08/006	SPMD	45/3	1709
01/028	03/004	SPMD	39/2	747
01/029	02/019	SPMD	38/2	872
01/034	03/002	İİD	39/1	351
01/036	03/001	YD	38/2	749
01/073	04/012	İİD	40/2	530
01/079	02/194	İİD	39/1	255
01/119	04/037	İİD	40/2	646
01/129	02/024	İİD	38/2	513
01/133	02/056	İİD	42	1
01/143	04/011	İİD	40/2	519
01/144	01/002	YD	37/1	320
01/144	02/020	İİD	38/2	488
01/147	01/047	İİD	37/1	475
01/184	01/057	İİD	37/1	511
01/216	04/120	İİD	41	253
01/225	02/088	İİD	39/1	133
01/226	06/119	İİD	44/1	347
01/228	02/009	İİD	38/2	459
01/232	01/089	İİD	37/1	541
01/237	04/016	İİD	40/2	567
01/252	02/102	İİD	39/1	186
01/276	01/091	İİD	37/1	570
01/281	01/082	İİD	37/1	535
01/282	04/034	İİD	40/2	627
01/293	01/007	YD	37/1	328
01/293	02/005	YD	38/1	441
01/293	02/028	İİD	38/2	562
01/296	01/083	İİD	37/1	538
01/303	01/333	İİD	37/1	652
01/309	02/091	İİD	39/1	141

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/323	05/031	İİD	41	519
01/325	01/098	İİD	38/1	341
01/327	02/103	İİD	39/1	191
01/328	02/105	İİD	39/1	206
01/332	02/106	İİD	39/1	213
01/343	02/041	İİD	38/2	612
01/344	02/010	İİD	38/2	464
01/345	02/086	İİD	39/1	117
01/346	01/006-1	YD	37/1	324
01/346	03/004	YD	39/1	402
01/346	03/063	İİD	39/2	623
01/349	04/014	İİD	40/2	544
01/351	03/010	İİD	39/1	442
01/353	02/087	İİD	39/1	125
01/373	03/067	İİD	42	59
01/375	03/061	İİD	39/2	610
01/377	02/059	İİD	38/2	658
01/378	04/013	İİD	42	85
01/379	05/003	İİD	42	219
01/380	02/069	İİD	38/2	702
01/382	01/008	YD	37/1	330
01/382	02/002	YD	38/1	433
01/382	02/021	İİD	38/2	498
01/383	03/016	YD	39/1	473
01/383	03/092	İİD	42	75
01/385	02/040	İİD	38/2	607
01/387	01/357	İİD	38/1	408
01/388	01/342	İİD	38/1	349
01/389	01/009	YD	37/1	332
01/389	02/006	YD	38/2	453
01/389	02/029	İİD	38/2	576
01/390	04/035	İİD	40/2	634
01/392	03/060	İİD	39/2	598
01/403	01/345	İİD	37/1	659
01/406	04/020	İİD	41	97
01/408	02/191	İİD	39/1	231

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/411	01/348	İİD	37/1	668
01/412	02/095	İİD	39/1	164
01/413	01/351	İİD	37/1	676
01/415	02/166	İİD	39/1	220
01/424	01/354	İİD	38/1	357
01/478	04/038	İİD	40/2	653
01/479	05/001	İİD	41	303
01/481	04/091	İİD	40/2	831
01/485	02/002	İİD	38/1	435
01/487	05/002	İİD	41	321
01/493	02/011	İİD	38/2	469
02/001	08/001	SPK	45/4	2077
02/001	02/010	SPİ	38/2	822
02/001	08/046	SPMD	45/3	1827
02/002	09/001	SPK	48/4	2559
02/002	02/003	SPMD	38/2	830
02/003	09/003	SPK	46/4	1797
02/003	03/001	SPİ	39/2	696
02/003	03/011	SPMD	39/2	776
02/003	06/002	Dİ	45/3	1595
02/004	06/003	Dİ	45/3	1603
02/004	09/002	SPK	46/4	1793
02/004	02/016	SPMD	38/2	866
02/004	03/002	SPİ	39/2	704
02/005	06/004	Dİ	45/3	1609
02/005	02/025	SPMD	39/2	730
02/005	03/004	SPİ	39/2	715
02/006	08/006	Dİ	46/3	1493
02/006	07/004	SPİ	44/2	1155
02/006	03/005	SPMD	39/2	752
02/007	03/003	SPİ	39/2	711
02/007	03/008	SPMD	39/2	765
02/008	03/047	İİD	39/2	585
02/009	06/005	Dİ	45/3	1613
02/009	09/019	SPMD	46/3	1577
02/010	03/017	SPMD	39/2	799

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
02/011	11/010	SPMD	48/4	2289
02/012	10/048	SPMD	47/3	1695
02/013	03/010	SPMD	39/2	773
02/014	08/007	SPMD	45/3	1713
02/015	08/066	SPMD	45/3	1869
02/016	10/066	SPMD	47/3	1803
02/017	03/018	SPMD	39/2	805
02/018	08/079	SPMD	45/3	1959
02/021	09/015	SPMD	46/3	1561
02/022	02/017	SPMD	38/2	869
02/023	10/001	SPMD	47/3	1405
02/024	02/027	SPMD	39/2	734
02/025	09/049	SPMD	46/4	1757
02/026	03/006	SPMD	39/2	758
02/027	09/039	SPMD	46/3	1673
02/028	08/070	SPMD	45/3	1891
02/029	03/001	SPMD	39/2	737
02/029	04/043	İİD	40/2	671
02/030	07/024	İİD	44/2	725
02/030	09/020	SPMD	46/3	1581
02/031	03/007	SPMD	39/2	762
02/031	02/058	İİD	42	39
02/032	03/009	SPMD	39/2	770
02/032	03/100	İİD	40/1	235
02/035	07/095	İİD	45/1	551
02/035	08/035	SPMD	45/3	1789
02/036	08/034	SPMD	45/3	1787
02/038	02/089	İİD	38/2	718
02/039	04/125	İİD	41	293
02/040	06/020	İİD	43	101
02/041	04/090	İİD	41	219
02/043	03/103	İİD	40/1	263
02/044	02/090	İİD	40/1	87
02/045	08/109	İİD	45/2	1137
02/047	06/001	İİD	43	65
02/048	06/022	İİD	43	111

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
02/052	02/084	İİD	38/2	711
02/054	08/043	İİD	46/1	1
02/055	03/008	İİD	39/1	424
02/060	02/097	İİD	39/1	178
02/061	02/043	İİD	38/2	631
02/068	02/044	İİD	38/2	638
02/070	04/056	İİD	41	147
02/071	08/044	İİD	46/1	9
02/079	03/029	İİD	39/1	475
02/092	04/025	İİD	40/2	595
02/094	04/045	İİD	41	141
02/097	02/009	YD	38/2	455
02/099	02/051	İİD	38/2	641
02/100	04/009	YD	40/2	515
02/100	04/109	İİD	42	93
02/101	04/044	İİD	40/2	676
02/103	02/054	İİD	38/2	654
02/104	03/072	İİD	41	1
02/106	08/051	İİD	45/2	759
02/108	04/055	İİD	40/2	744
02/112	03/033	İİD	39/1	489
02/114	04/053	İİD	40/2	725
02/115	02/066	İİD	38/2	683
02/116	02/067	İİD	38/2	692
02/117	06/105	İİD	44/1	277
02/121	02/062	İİD	38/2	678
02/126	04/027	İİD	41	117
02/128	04/023	İİD	40/2	579
02/131	04/087	İİD	41	213
02/132	03/048	İİD	39/2	590
02/133	06/091	İİD	43	361
02/138	02/096	İİD	39/1	171
02/140	04/105	İİD	41	251
02/143	04/046	İİD	40/2	681
02/146	02/201	İİD	39/1	295
02/152	02/094	İİD	39/1	149

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
02/153	06/113	İİD	44/1	319
02/156	04/098	İİD	40/2	857
02/157	06/097	İİD	44/1	241
02/162	07/089	İİD	45/1	469
02/165	02/195	İİD	39/1	263
02/166	04/003	İİD	40/1	305
02/169	07/088	İİD	45/1	457
02/170	04/054	İİD	40/2	734
02/171	03/005	İİD	39/1	406
03/001	03/012	SPMD	39/2	779
03/001	06/098	İİD	43	371
03/001	11/001	SPK	48/4	2621
03/001	08/002	Dİ	45/3	1619
03/002	04/001	SPK	41	83
03/002	08/003	Dİ	45/3	1641
03/003	03/013	SPMD	39/2	782
03/003	04/002	SPK	41	85
03/004	04/002	Dİ	40/2	870
03/004	04/003	SPK	41	87
03/005	04/004	SPK	41	89
03/005	09/012	SPMD	46/3	1549
03/006	04/005	SPK	41	91
03/006	08/004	Dİ	45/3	1665
03/007	04/006	SPK	41	93
03/007	05/071	İİD	42	377
03/008	03/009	İİD	39/1	435
03/008	04/007	SPK	41	95
03/009	04/047	İİD	40/2	696
03/010	06/106	İİD	44/1	285
03/010	08/060	SPMD	45/3	1847
03/011	04/049	İİD	40/2	708
03/012	04/069	İİD	40/2	809
03/012	09/016	SPMD	46/3	1565
03/013	11/021	SPMD	48/4	2387
03/014	03/006	İİD	39/1	412
03/014	08/061	SPMD	45/3	1851

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
03/015	03/007	İİD	39/1	418
03/017	08/028	SPMD	45/3	1769
03/018	04/088	İİD	44/1	81
03/018	08/019	SPMD	45/3	1759
03/019	03/012	İİD	39/1	457
03/020	03/014	SPMD	39/2	785
03/021	03/013	İİD	39/1	466
03/022	03/034	İİD	39/1	497
03/022	10/053	SPMD	47/3	1725
03/023	06/026	İİD	43	129
03/023	10/019	SPMD	47/3	1529
03/024	03/035	İİD	39/1	505
03/024	10/010	SPMD	47/3	1481
03/025	09/002	SPMD	46/3	1519
03/026	10/022	SPMD	47/3	1561
03/027	07/084	İİD	44/2	1127
03/028	03/042	İİD	40/1	92
03/029	06/024	İİD	43	117
03/029	10/002	SPMD	47/3	1409
03/030	03/002	YD	39/1	358
03/030	03/038	İİD	39/1	511
03/030	10/049	SPMD	47/3	1703
03/031	03/003	YD	39/1	398
03/031	03/012	YD	39/1	463
03/031	03/087	İİD	40/1	152
03/031	11/011	SPMD	48/4	2307
03/032	05/001	SPMD	41	317
03/033	04/008	YD	40/2	500
03/033	04/101	İİD	41	239
03/033	09/050	SPMD	46/4	1767
03/034	07/094	İİD	45/1	543
03/034	08/002	SPMD	45/3	1693
03/036	03/091	İİD	41	37
03/037	03/041	İİD	39/1	535
03/037	08/004	SPMD	45/3	1701
03/038	05/063	İİD	42	371

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
03/039	03/040	İİD	39/1	528
03/040	07/096	İİD	45/1	569
03/041	03/008	YD	39/1	430
03/041	04/004	İİD	40/1	318
03/042	03/044	İİD	39/2	573
03/046	03/046	İİD	39/2	579
03/048	03/009	YD	39/1	440
03/048	03/076	İİD	40/1	111
03/049	08/076	İİD	45/2	929
03/052	08/058	İİD	45/2	825
03/055	06/088	İİD	43	355
03/057	04/057	İİD	40/2	759
03/060	08/097	İİD	46/1	49
03/062	03/077	İİD	40/1	136
03/064	06/090	İİD	44/1	221
03/066	05/072	İİD	44/1	91
03/067	03/013	YD	39/1	471
03/067	03/088	İİD	40/1	192
03/070	05/014	İİD	41	405
03/071	08/079	İİD	45/2	951
03/072	04/024	İİD	40/2	588
03/073	03/011	YD	39/1	455
03/073	03/086	İİD	41	23
03/075	06/114	İİD	44/1	329
03/076	03/080	İİD	39/2	670
03/077	03/081	İİD	39/2	674
03/079	03/083	İİD	39/2	682
03/081	07/050	İİD	44/2	909
03/082	06/066	İİD	43	299
03/084	03/089	İİD	39/2	686
03/086	04/006	İİD	40/2	464
03/087	05/110	İİD	43	7
03/090	03/093	İİD	40/1	220
03/092	07/025	İİD	44/2	729
03/094	08/123	İİD	45/2	1313
03/097	06/115	İİD	44/1	335

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
03/098	04/031	İİD	40/2	613
03/100	04/006	YD	40/2	497
03/100	04/033	İİD	41	133
03/102	07/097	İİD	45/1	585
03/103	08/139	İİD	45/3	1415
03/105	07/098	İİD	45/1	595
03/106	04/059	İİD	40/2	781
03/107	04/004	YD	40/2	451
03/108	06/107	İİD	44/1	299
03/109	07/051	İİD	44/2	913
03/111	04/001	İİD	40/1	299
03/112	06/049	İİD	43	249
04/001	08/012	YD	45/2	1111
04/001	08/106	İİD	45/2	1113
04/001	04/001	SPİ	40/2	864
04/002	08/005	Dİ	46/3	1479
04/002	05/004	SPİ	41	355
04/003	08/047	İİD	45/2	737
04/003	05/003	SPİ	41	335
04/004	05/001	SPİ	41	313
04/004	05/025	İİD	41	499
04/005	08/111	İİD	45/2	1153
04/006	04/005	İİD	40/2	455
04/008	04/028	İİD	41	125
04/009	08/112	İİD	45/2	1161
04/010	09/007	YD	49/1	1
04/010	09/068	İİD	49/1	5
04/011	04/093	İİD	40/2	840
04/012	05/035	İİD	42	251
04/013	07/058	İİD	44/2	1019
04/014	04/084	İİD	41	183
04/015	08/098	İİD	45/2	1073
04/016	11/063	İİD	48/2	1201
04/017	07/059	İİD	44/2	1027
04/018	04/089	İİD	40/2	822
04/020	07/052	İİD	44/2	919

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
04/022	09/067	İİD	47/1	31
04/024	08/165	İİD	46/1	307
04/025	08/042	İİD	45/2	701
04/026	04/051	İİD	40/2	719
04/028	05/034	İİD	41	529
04/030	08/055	İİD	45/2	797
04/031	07/011	İİD	44/2	621
04/034	08/094	İİD	45/2	1045
04/035	04/064	İİD	41	157
04/036	04/092	İİD	41	223
04/038	09/108	İİD	47/1	121
04/038	10/011	SPMD	47/3	1497
04/043	08/056	İİD	45/2	807
04/046	07/060	İİD	44/2	1037
04/047	08/096	İİD	45/2	1063
04/052	04/094	İİD	40/2	848
04/054	05/024	İİD	41	491
04/055	08/118	İİD	45/2	1255
04/056	07/026	İİD	44/2	739
04/059	06/007	İİD	43	83
04/060	05/033	İİD	42	227
04/061	04/123	İİD	41	263
04/063	06/094	İİD	44/1	231
04/066	08/099	İİD	45/2	1081
04/067	07/083	İİD	45/1	411
04/068	05/104	İİD	42	593
04/069	09/006	İİD	46/1	505
04/070	09/002	YD	46/2	557
04/070	09/007	İİD	46/2	559
04/076	08/108	İİD	46/1	101
04/079	07/003	YD	45/1	59
04/079	07/006	İİD	45/1	63
04/081	08/048	İİD	45/2	747
04/083	08/107	İİD	46/1	71
04/084	04/014	YD	40/2	562
04/084	04/124	İİD	41	275

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
04/085	09/008	YD	48/1	1
04/085	09/069	İİD	48/1	3
04/086	04/110	İİD	42	211
04/087	09/005	İİD	46/1	485
04/090	08/078	İİD	45/2	937
04/092	08/119	İİD	45/2	1269
04/093	08/073	İİD	45/2	911
04/094	08/083	İİD	45/2	993
04/095	08/156	İİD	46/1	255
04/099	08/120	İİD	46/1	153
04/100	05/016	İİD	41	465
04/102	05/096	İİD	42	565
04/103	08/121	İİD	45/2	1287
04/107	04/012	YD	40/2	540
04/107	07/015	YD	44/2	857
04/107	07/044	İİD	44/2	859
04/108	04/015	YD	40/2	565
04/114	07/085	İİD	44/2	1135
04/115	05/092	İİD	42	485
04/116	08/074	İİD	45/2	919
04/118	05/008	İİD	41	383
05/001	05/002	SPİ	41	329
05/002	08/181	İİD	46/1	367
05/003	11/001	SPİ	49/3	1807
05/004	05/007	İİD	41	371
05/005	08/093	İİD	45/2	1033
05/005	09/028	SPMD	46/3	1605
05/006	05/021	YD	41	481
05/006	05/093	İİD	42	491
05/008	06/001	YD	43	563
05/008	06/002	İİD	43	73
05/009	05/095	İİD	42	557
05/010	08/063	İİD	45/2	847
05/010	08/047	SPMD	45/3	1829
05/012	08/101	İİD	45/2	1087
05/012	09/021	SPMD	46/3	1587

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
05/013	09/141	İİD	47/1	235
05/014	08/092	İİD	45/2	1025
05/014	11/022	SPMD	48/4	2405
05/015	08/002	İİD	45/1	609
05/016	09/139	İİD	47/1	217
05/016	10/067	SPMD	47/3	1817
05/017	08/095	İİD	45/2	1055
05/017	10/003	SPMD	47/3	1413
05/019	09/085	İİD	47/1	57
05/019	10/006	SPMD	47/3	1425
05/020	10/012	SPMD	47/3	1499
05/021	08/071	SPMD	45/3	1899
05/024	08/081	SPMD	45/3	1987
05/025	08/057	İİD	45/2	817
05/025	10/054	SPMD	47/3	1731
05/026	08/105	İİD	45/2	1103
05/027	10/050	SPMD	47/3	1709
05/028	08/122	İİD	45/2	1303
05/028	09/013	SPMD	46/3	1553
05/029	09/045	SPMD	46/3	1707
05/029	09/138	İİD	47/1	205
05/030	09/018	İİD	46/2	713
05/032	07/003	İİD	44/1	377
05/032	11/004	SPMD	48/4	2225
05/033	08/182	İİD	46/1	381
05/036	09/012	İİD	46/2	647
05/038	08/053	İİD	45/2	773
05/038	09/033	SPMD	46/3	1631
05/040	09/017	İİD	46/2	703
05/042	06/027	İİD	44/1	161
05/043	08/143	İİD	45/3	1449
05/044	07/031	İİD	44/2	745
05/047	07/014	İİD	44/2	659
05/051	07/005	YD	44/2	635
05/051	07/012	İİD	44/2	637
05/052	07/014	YD	45/1	211

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
05/052	07/035	İİD	45/1	215
05/053	08/161	İİD	47/1	1
05/055	06/003	YD	43	569
05/055	06/004	İİD	44/1	127
05/056	09/094	İİD	46/3	1313
05/057	09/019	İİD	46/2	723
05/060	08/162	İİD	45/3	1587
05/061	07/017	İİD	44/2	691
05/066	09/102	İİD	46/3	1375
05/067	09/099	İİD	46/3	1361
05/068	08/102	İİD	45/2	1095
05/069	09/061	İİD	46/2	1095
05/073	08/059	İİD	45/2	833
05/074	05/073	İİD	42	397
05/075	08/001	İİD	45/1	603
05/078	05/015	YD	41	463
05/078	05/059	İİD	42	355
05/079	09/038	İİD	46/2	861
05/081	05/012	YD	41	401
05/083	08/110	İİD	45/2	1145
05/085	09/015	İİD	46/2	667
05/086	10/111	İİD	48/1	167
05/088	08/166	İİD	46/1	335
05/089	06/120	İİD	44/1	361
05/090	08/146	İİD	46/1	173
05/094	07/007	İİD	45/1	175
05/095	05/014	YD	41	459
05/095	07/002	YD	44/1	501
05/095	07/005	İİD	44/1	503
05/098	06/002	YD	43	565
05/098	06/003	İİD	45/1	1
05/099	06/008	İİD	43	87
05/100	08/050	İİD	45/2	755
05/103	05/089	İİD	42	437
05/107	09/023	İİD	46/2	753
05/108	06/035	İİD	43	137

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
05/110	05/111	İİD	43	35
05/114	09/105	İİD	46/3	1425
05/116	09/027	İİD	46/2	781
05/120	09/040	İİD	47/1	21
05/124	09/013	İİD	46/2	653
05/125	05/074	İİD	42	427
05/127	07/042	İİD	44/2	851
05/128	08/054	İİD	45/2	787
05/134	09/003	İİD	46/1	461
05/138	08/124	İİD	45/2	1319
05/139	07/013	YD	44/2	781
05/139	07/033	İİD	44/2	785
05/142	06/080	İİD	43	345
05/143	05/099	İİD	42	573
05/145	05/023	YD	41	487
05/145	09/112	İİD	47/1	129
05/146	05/105	İİD	43	1
05/151	08/037	İİD	45/1	635
05/152	09/014	İİD	46/2	661
05/159	09/062	İİD	46/3	1153
05/165	09/004	İİD	46/1	471
06/001	08/048	SPMD	45/3	1833
06/002	07/001	SPİ	44/2	1147
06/003	09/029	SPMD	46/3	1613
06/005	08/030	SPMD	45/3	1777
06/006	08/008	SPMD	45/3	1717
06/007	09/005	SPMD	46/3	1533
06/008	11/033	SPMD	48/4	2541
06/009	08/001	SPMD	45/3	1689
06/010	09/009	SPMD	46/3	1541
06/011	06/017	İİD	43	95
06/011	08/005	SPMD	45/3	1705
06/012	08/017	SPMD	45/3	1751
06/013	08/013	SPMD	45/3	1735
06/014	08/003	SPMD	45/3	1697
06/015	08/063	SPMD	45/3	1857

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/016	11/023	SPMD	48/4	2429
06/017	09/033	İİD	46/2	815
06/018	10/007	SPMD	47/3	1439
06/019	09/032	İİD	46/2	807
06/019	10/020	SPMD	47/3	1537
06/020	06/006	YD	43	571
06/020	06/025	İİD	44/1	149
06/020	11/012	SPMD	48/4	2319
06/021	06/012	YD	43	575
06/021	06/038	İİD	44/1	189
06/021	08/027	SPMD	45/3	1765
06/022	06/014	YD	43	577
06/022	06/040	İİD	43	163
06/022	11/007	SPMD	48/4	2247
06/023	10/027	İİD	47/2	683
06/023	10/004	SPMD	47/3	1417
06/024	09/046	SPMD	46/3	1713
06/025	11/005	SPMD	48/4	2235
06/026	11/002	SPMD	48/4	2207
06/027	10/051	SPMD	47/3	1717
06/028	06/108	İİD	44/1	309
06/028	08/082	SPMD	45/3	2007
06/029	10/068	SPMD	47/3	1831
06/030	08/011	SPMD	45/3	1729
06/031	09/051	SPMD	46/4	1773
06/032	08/072	SPMD	45/3	1903
06/033	06/010	YD	43	573
06/033	06/036	İİD	44/1	177
06/033	09/014	SPMD	46/3	1557
06/034	06/037	İİD	43	155
06/034	08/020	SPMD	45/3	1763
06/035	07/048	İİD	45/1	299
06/035	08/038	SPMD	45/3	1795
06/036	08/050	SPMD	45/3	1839
06/037	08/141	İİD	45/3	1423
06/037	09/003	SPMD	46/3	1525

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/039	08/043	SPMD	45/3	1817
06/040	09/034	SPMD	46/3	1639
06/041	08/032	SPMD	45/3	1781
06/042	09/073	İİD	46/3	1185
06/043	09/053	SPMD	46/4	1781
06/044	08/081	İİD	45/2	979
06/044	09/054	SPMD	46/4	1785
06/047	08/144	İİD	45/3	1457
06/051	06/019	YD	43	581
06/051	06/057	İİD	43	277
06/052	07/027	İİD	45/1	195
06/053	09/021	İİD	46/2	741
06/054	06/047	İİD	43	239
06/055	08/145	İİD	46/1	161
06/057	09/123	İİD	47/1	193
06/058	06/050	İİD	43	255
06/060	06/051	İİD	43	261
06/061	07/091	İİD	45/1	475
06/064	06/054	İİD	43	267
06/065	09/114	İİD	46/3	1459
06/071	08/069	İİD	45/2	897
06/072	09/024	İİD	46/2	763
06/075	06/099	İİD	44/1	253
06/076	08/142	İİD	45/3	1435
06/077	09/039	İİD	47/1	9
06/078	08/084	İİD	45/2	1001
06/079	09/097	İİD	46/3	1341
06/080	06/067	İİD	43	315
06/093	09/088	İİD	46/3	1259
06/094	09/092	İİD	46/3	1303
06/095	09/144	İİD	47/1	281
06/096	08/065	İİD	45/2	891
06/097	06/074	İİD	43	321
06/098	06/075	İİD	43	327
06/099	09/009	İİD	46/2	601
06/101	08/126	İİD	45/2	1341

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/103	09/149	İİD	47/1	371
06/105	09/142	İİD	47/1	265
06/106	09/124	İİD	48/1	19
06/107	09/028	İİD	46/2	793
06/108	06/077	İİD	43	337
06/109	08/082	İİD	45/2	985
06/111	06/112	İİD	43	383
06/111	06/036	YD	43	587
06/113	11/102	İİD	50/1	109
06/116	09/125	İİD	47/1	199
06/118	09/107	İİD	47/1	97
06/119	09/145	İİD	47/1	313
06/120	09/151	İİD	47/1	381
06/121	09/090	İİD	46/3	1271
06/123	09/043	İİD	46/2	899
06/124	09/146	İİD	47/1	337
06/125	06/084	İİD	43	349
06/129	09/019	YD	47/1	181
06/129	09/121	İİD	47/1	183
06/131	07/004	İİD	45/1	51
06/136	08/003	İİD	45/1	627
06/138	06/100	İİD	44/1	263
06/139	06/102	İİD	43	377
06/140	08/031	YD	46/1	403
06/140	08/185	İİD	46/1	405
06/140	06/033	YD	43	583
06/142	08/023	YD	45/3	1475
06/142	08/148	İİD	45/3	1477
06/143	09/098	İİD	46/3	1353
06/144	09/087	İİD	46/3	1251
06/148	07/016	İİD	44/2	683
06/152	06/034	YD	43	585
06/154	09/035	İİD	46/2	833
06/156	08/125	İİD	45/2	1327
06/158	08/024	YD	46/1	211
06/158	08/150	İİD	46/1	213

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/159	10/047	İİD	47/2	857
06/161	06/116	İİD	44/1	343
06/162	07/015	İİD	44/2	671
06/166	09/113	İİD	47/1	157
06/167	08/086	İİD	45/2	1017
06/169	07/055	İİD	44/2	985
07/001	09/004	SPK	46/4	1801
07/001	07/002	SPİ	44/2	1151
07/002	11/001	YD	48/1	429
07/002	11/013	İİD	48/1	431
07/002	08/039	SPMD	45/3	1799
07/003	08/033	SPMD	45/3	1783
07/004	07/081	İİD	44/2	1109
07/004	09/006	SPMD	46/3	1537
07/005	07/007	YD	44/2	709
07/005	07/018	İİD	44/2	711
07/005	08/042	SPMD	45/3	1813
07/006	08/040	SPMD	45/3	1803
07/007	11/024	SPMD	48/4	2457
07/008	08/031	SPMD	45/3	1779
07/009	09/049	İİD	46/2	1013
07/009	08/009	SPMD	45/3	1721
07/010	10/021	SPMD	47/3	1547
07/011	08/016	SPMD	45/3	1747
07/012	09/153	İİD	47/1	417
07/012	09/001	SPMD	46/3	1513
07/013	08/041	SPMD	45/3	1809
07/014	09/048	İİD	46/2	953
07/014	10/008	SPMD	47/3	1451
07/015	09/052	SPMD	46/4	1777
07/016	09/147	İİD	47/1	347
07/016	11/034	SPMD	48/4	2547
07/017	07/016	YD	44/2	879
07/017	07/045	İİD	44/2	881
07/017	08/014	SPMD	45/3	1739
07/018	07/009	YD	48/2	1215

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
07/018	10/013	SPMD	47/3	1501
07/019	11/013	SPMD	48/4	2331
07/020	08/064	SPMD	45/3	1861
07/021	08/040	İİD	45/1	649
07/021	08/083	SPMD	45/3	2031
07/022	09/037	İİD	46/2	851
07/022	08/015	SPMD	45/3	1743
07/023	11/064	İİD	48/2	1217
07/023	09/004	SPMD	46/3	1529
07/024	10/113	İİD	48/1	187
07/024	09/037	SPMD	46/3	1651
07/025	11/003	SPMD	48/4	2215
07/026	08/012	SPMD	45/3	1733
07/027	10/069	SPMD	47/3	1857
07/028	08/018	SPMD	45/3	1755
07/029	09/030	SPMD	46/3	1621
07/030	10/005	SPMD	47/3	1421
07/031	09/109	İİD	46/3	1445
07/031	08/010	SPMD	45/3	1725
07/032	11/006	SPMD	48/4	2243
07/033	10/048	İİD	47/2	867
07/033	11/008	SPMD	48/4	2263
07/034	09/047	SPMD	46/3	1717
07/035	07/036	İİD	44/2	845
07/035	10/052	SPMD	47/3	1721
07/036	10/006	İİD	47/1	475
07/036	08/062	SPMD	45/3	1855
07/037	10/114	İİD	48/1	201
07/038	10/076	İİD	47/2	1011
07/038	09/032	SPMD	46/3	1627
07/039	07/053	İİD	44/2	931
07/040	08/029	SPMD	45/3	1773
07/041	08/075	SPMD	45/3	1911
07/042	09/050	İİD	46/2	1021
07/042	08/037	SPMD	45/3	1791
07/043	09/051	İİD	46/2	1029

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
07/043	09/035	SPMD	46/3	1643
07/044	09/148	İİD	47/1	361
07/045	07/021	YD	44/2	943
07/045	07/054	İİD	44/2	945
07/045	09/010	SPMD	46/3	1543
07/046	09/036	İİD	46/2	843
07/050	10/049	İİD	47/2	879
07/051	07/056	İİD	44/2	1005
07/053	07/061	İİD	44/2	1049
07/056	09/084	İİD	47/1	43
07/058	08/178	İİD	46/1	357
07/059	07/075	İİD	45/1	397
07/060	10/119	İİD	48/1	245
07/062	07/066	İİD	45/1	357
07/063	09/152	İİD	47/1	397
07/064	08/154	İİD	46/1	231
07/065	10/043	İİD	47/2	791
07/066	08/157	İİD	46/1	265
07/068	10/002	İİD	47/1	435
07/069	09/026	İİD	46/2	775
07/072	07/068	İİD	44/2	1053
07/073	08/158	İİD	46/1	279
07/076	08/046	İİD	45/2	721
07/077	10/050	İİD	47/2	893
07/078	10/120	İİD	48/1	277
07/083	10/028	İİD	47/2	699
07/084	07/074	İİD	45/1	375
07/085	09/042	İİD	46/2	891
07/089	10/003	İİD	47/1	451
07/090	09/002	İİD	46/1	457
07/091	09/025	İİD	46/2	769
07/092	08/085	İİD	45/2	1009
07/094	09/140	İİD	46/3	1471
07/095	11/061	İİD	48/2	1191
07/096	09/034	İİD	46/2	823
07/097	10/032	İİD	48/1	45

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
07/098	10/033	İİD	47/2	747
07/099	07/086	İİD	45/1	429
07/100	10/004	İİD	47/1	455
07/104	08/164	İİD	46/1	299
07/105	08/075	İİD	46/1	21
07/112	10/005	İİD	47/1	467
07/114	11/036	İİD	48/2	721
07/115	09/080	İİD	46/3	1199
08/001	08/002	SPK	45/4	2159
08/001	10/023	SPMD	47/3	1573
08/002	09/024	SPMD	46/3	1599
08/003	09/044	İİD	46/2	907
08/003	10/024	SPMD	47/3	1579
08/004	10/025	SPMD	47/3	1583
08/005	09/081	İİD	46/3	1239
08/005	10/059	SPMD	47/3	1767
08/006	09/022	SPMD	46/3	1593
08/007	11/080	İİD	50/1	1
08/007	10/042	SPMD	47/3	1667
08/008	10/071	İİD	48/1	73
08/008	10/026	SPMD	47/3	1587
08/009	10/040	SPMD	47/3	1659
08/010	13/137	SPMD	51/6	3537
08/011	08/064	İİD	45/2	887
08/011	10/062	SPMD	47/3	1781
08/012	11/104	İİD	48/3	1859
08/012	12/002	SPMD	49/3	1655
08/013	11/014	İİD	48/1	477
08/013	10/027	SPMD	47/3	1591
08/014	10/051	İİD	47/2	911
08/014	10/014	SPMD	47/3	1507
08/015	11/057	İİD	48/2	995
08/015	15/018	SPMD	52/7	4507
08/016	08/016	YD	45/2	1193
08/016	08/116	İİD	45/2	1195
08/016	10/028	SPMD	47/3	1595

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/017	10/044	İİD	47/2	805
08/017	10/029	SPMD	47/3	1609
08/018	14/049	SPMD	51/6	3951
08/019	10/017	İİD	47/1	575
08/019	13/123	SPMD	51/5	3349
08/020	09/041	SPMD	46/3	1689
08/021	14/089	SPMD	52/7	4285
08/022	10/082	İİD	48/1	83
08/022	15/001	SPMD	52/7	4371
08/023	09/042	SPMD	46/3	1693
08/024	10/115	İİD	48/1	219
08/024	11/014	SPMD	48/4	2347
08/025	10/020	İİD	47/1	597
08/025	09/025	SPMD	46/3	1601
08/026	08/147	İİD	45/3	1469
08/026	13/126	SPMD	51/5	3369
08/027	10/029	İİD	47/2	711
08/027	12/001	SPMD	49/3	1603
08/028	10/030	İİD	47/2	723
08/028	15/019	SPMD	52/7	4515
08/029	10/030	SPMD	47/3	1613
08/030	09/096	İİD	46/3	1325
08/030	10/031	SPMD	47/3	1627
08/031	11/094	İİD	48/3	1721
08/031	15/011	SPMD	52/7	4439
08/032	11/030	SPMD	48/4	2529
08/033	08/015	YD	45/2	1177
08/033	08/113	İİD	45/2	1179
08/033	09/023	SPMD	46/3	1597
08/034	08/025	YD	45/3	1491
08/034	08/153	İİD	45/3	1493
08/034	15/022	SPMD	52/7	4541
08/035	11/065	İİD	48/2	1243
08/035	10/060	SPMD	47/3	1771
08/036	10/033	SPMD	47/3	1641
08/037	10/116	İİD	48/1	227

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/037	14/034	SPMD	51/6	3775
08/038	10/039	İİD	47/2	759
08/038	13/014	SPMD	50/9	6053
08/039	08/134	İİD	45/3	1403
08/039	13/131	SPMD	51/5	3407
08/040	10/057	SPMD	47/3	1759
08/041	10/061	SPMD	47/3	1777
08/042	08/167	İİD	46/1	341
08/042	14/003	SPMD	51/6	3609
08/043	10/055	SPMD	47/3	1751
08/044	11/021	İİD	48/1	531
08/044	15/015	SPMD	52/7	4483
08/045	09/053	İİD	46/2	1037
08/045	13/087	SPMD	50/9	6417
08/046	08/163	İİD	46/1	293
08/046	09/043	SPMD	46/3	1699
08/047	15/020	SPMD	52/7	4525
08/048	10/043	SPMD	47/3	1671
08/049	13/011	SPMD	50/9	6021
08/050	10/084	İİD	47/2	1051
08/050	13/134	SPMD	51/6	3519
08/051	11/046	İİD	48/2	801
08/052	09/089	İİD	46/3	1263
08/054	11/045	İİD	48/2	779
08/055	10/041	İİD	47/2	777
08/056	11/058	İİD	48/2	1017
08/057	10/026	İİD	47/2	653
08/058	11/037	İİD	48/2	739
08/062	10/007	İİD	47/1	483
08/064	08/129	İİD	45/2	1349
08/066	08/017	YD	45/3	1393
08/066	08/131	İİD	45/3	1395
08/070	10/021	İİD	47/2	637
08/071	08/183	İİD	46/1	387
08/072	11/059	İİD	48/2	1149
08/073	09/120	İİD	47/1	173

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/074	10/015	İİD	47/1	545
08/075	10/040	İİD	47/2	767
08/076	10/122	İİD	48/1	311
08/077	10/077	İİD	47/2	1023
08/079	11/074	İİD	48/3	1433
08/080	11/081	İİD	48/3	1581
08/084	10/121	İİD	48/1	295
08/085	10/012	İİD	47/1	515
08/087	11/035	YD	48/3	1755
08/087	11/095	İİD	48/3	1759
08/088	11/085	İİD	48/3	1649
08/091	10/054	İİD	47/2	933
08/092	09/045	İİD	46/2	921
08/093	09/041	İİD	46/2	879
08/094	10/013	İİD	47/1	523
08/095	10/018	İİD	47/1	583
08/096	11/003	İİD	48/1	331
08/099	10/042	İİD	47/2	785
08/102	10/014	İİD	47/1	535
08/103	10/118	İİD	48/1	237
08/105	10/123	İİD	48/1	319
08/106	09/054	İİD	46/2	1047
08/109	11/025	İİD	48/1	575
08/110	10/055	İİD	47/2	939
08/111	10/022	İİD	48/1	35
08/112	10/031	İİD	47/2	737
08/114	10/053	İİD	47/2	923
08/115	11/086	İİD	49/1	95
08/116	10/085	İİD	47/2	1059
09/001	11/082	İİD	49/1	73
09/001	10/038	SPMD	47/3	1655
09/002	10/001	Dİ	47/3	1391
09/002	10/039	SPMD	47/3	1657
09/003	09/002	Dİ	46/3	1499
09/003	13/015	SPMD	50/9	6063
09/004	11/015	İİD	48/1	487

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
09/004	10/006	Dİ	48/4	2143
09/004	10/046	SPMD	47/3	1683
09/005	11/031	İİD	48/2	669
09/005	13/135	SPMD	51/6	3525
09/006	10/019	İİD	47/1	591
09/006	10/035	SPMD	47/3	1649
09/007	09/029	İİD	46/2	799
09/007	14/040	SPMD	51/6	3861
09/008	13/104	SPMD	50/9	6525
09/009	11/103	İİD	49/1	129
09/009	13/021	SPMD	50/9	6117
09/010	10/056	İİD	47/2	951
09/010	15/021	SPMD	52/7	4533
09/011	11/093	İİD	48/3	1701
09/011	11/016	SPMD	48/4	2367
09/012	11/119	İİD	50/1	127
09/012	13/023	SPMD	50/9	6125
09/013	11/004	YD	48/1	551
09/013	11/023	İİD	48/1	553
09/013	10/041	SPMD	47/3	1663
09/014	14/050	SPMD	51/6	3957
09/015	10/064	İİD	48/1	57
09/015	16/002	SPMD	53/3	1495
09/016	09/046	İİD	46/2	935
09/016	14/047	SPMD	51/6	3943
09/017	09/047	İİD	46/2	943
09/017	13/138	SPMD	51/6	3541
09/018	10/065	İİD	47/2	971
09/018	13/124	SPMD	51/5	3353
09/019	11/004	İİD	48/1	343
09/019	14/001	SPMD	51/6	3593
09/020	10/023	İİD	47/2	645
09/020	14/035	SPMD	51/6	3813
09/021	11/016	İİD	48/1	493
09/021	10/056	SPMD	47/3	1755
09/022	09/055	İİD	46/2	1061

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
09/022	13/140	SPMD	51/6	3549
09/023	09/056	İİD	46/2	1081
09/023	10/063	SPMD	47/3	1787
09/024	11/025	YD	48/3	1459
09/024	11/075	İİD	48/3	1461
09/024	10/034	SPMD	47/3	1645
09/025	09/057	İİD	46/2	1089
09/025	11/031	SPMD	48/4	2533
09/026	11/027	SPMD	48/4	2517
09/027	10/009	İİD	47/1	491
09/027	13/012	SPMD	50/9	6027
09/028	13/025	SPMD	50/9	6133
09/029	10/066	İİD	47/2	979
09/030	11/026	YD	48/3	1499
09/030	11/076	İİD	48/3	1501
09/030	12/006	SPMD	49/3	1669
09/031	11/027	YD	48/3	1515
09/031	11/077	İİD	48/3	1517
09/031	13/129	SPMD	51/5	3395
09/032	12/009	SPMD	49/3	1683
09/033	10/078	İİD	47/2	1037
09/033	13/132	SPMD	51/5	3439
09/034	10/072	İİD	47/2	993
09/034	15/023	SPMD	52/7	4553
09/035	15/002	SPMD	52/7	4379
09/036	11/018	SPMD	48/4	2375
09/037	14/086	SPMD	52/7	4239
09/038	09/070	İİD	46/3	1179
09/038	12/012	SPMD	49/3	1695
09/039	11/023	YD	48/3	1351
09/039	11/068	İİD	48/3	1353
09/039	10/058	SPMD	47/3	1763
09/040	16/001	SPMD	53/3	1471
09/041	14/045	SPMD	51/6	3893
09/042	11/026	İİD	48/1	591
09/042	15/012	SPMD	52/7	4449

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
09/043	12/003	SPMD	49/3	1659
09/044	11/027	İİD	48/1	601
09/044	11/025	SPMD	48/4	2495
09/045	09/014	YD	50/1	67
09/045	11/032	YD	50/1	69
09/045	11/088	İİD	50/1	71
09/045	11/015	SPMD	48/4	2359
09/046	13/127	SPMD	51/5	3379
09/047	11/051	İİD	48/2	891
09/047	13/028	SPMD	50/9	6145
09/048	12/007	SPMD	49/3	1673
09/049	09/040	SPMD	46/3	1685
09/050	11/089	İİD	48/3	1667
09/050	15/016	SPMD	52/7	4493
09/051	10/073	İİD	47/2	1003
09/051	10/044	SPMD	47/3	1675
09/052	10/005	YD	47/1	557
09/052	10/016	İİD	47/1	559
09/052	16/004	SPMD	53/3	1519
09/053	11/019	İİD	48/1	513
09/053	13/102	SPMD	50/9	6495
09/054	13/088	SPMD	50/9	6421
09/055	10/032	SPMD	47/3	1637
09/056	11/071	İİD	48/3	1397
09/056	14/004	SPMD	51/6	3617
09/057	11/033	İİD	48/2	689
09/057	09/055	SPMD	46/4	1789
09/058	11/015	YD	48/2	909
09/058	11/052	İİD	48/2	911
09/058	10/015	SPMD	47/3	1514
09/059	11/069	İİD	48/3	1369
09/059	10/016	SPMD	47/3	1517
09/060	09/044	SPMD	46/3	1703
09/061	11/038	İİD	48/2	753
09/062	11/096	İİD	48/3	1807
09/063	11/066	İİD	48/2	1273

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
09/064	11/034	İİD	48/2	713
09/065	11/024	İİD	48/1	565
09/066	11/072	İİD	48/3	1411
09/067	09/119	İİD	47/1	165
09/069	10/079	İİD	47/2	1045
09/082	11/032	İİD	48/2	681
09/083	11/029	İİD	48/1	613
09/085	11/049	İİD	48/2	853
09/086	11/070	İİD	48/3	1375
09/087	11/030	İİD	48/1	637
09/088	11/039	İİD	48/2	765
09/089	11/040	İİD	49/1	63
09/090	11/047	İİD	48/2	841
09/091	10/010	İİD	47/1	501
09/092	10/011	İİD	47/1	509
09/094	11/090	İİD	48/3	1675
09/093	11/073	İİD	48/3	1425
10/001	11/149	İİD	49/1	267
10/001	10/007	Dİ	48/4	2159
10/002	10/036	SPMD	47/3	1651
10/003	11/053	İİD	48/2	921
10/003	10/037	SPMD	47/3	1653
10/004	10/045	SPMD	47/3	1679
10/005	13/142	SPMD	51/6	3565
10/006	11/054	İİD	48/2	937
10/006	11/001	Dİ	48/4	2167
10/006	11/020	SPMD	48/4	2383
10/007	11/172	İİD	49/1	463
10/007	13/128	SPMD	51/5	3389
10/008	15/003	SPMD	52/7	4387
10/009	11/109	İİD	48/3	1923
10/009	11/017	SPMD	48/4	2371
10/010	11/110	İİD	49/1	173
10/010	13/022	SPMD	50/9	6121
10/011	11/153	İİD	49/1	307
10/011	14/048	SPMD	51/6	3947

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
10/012	11/135	İİD	48/4	2019
10/012	14/002	SPMD	51/6	3601
10/013	13/016	SPMD	50/9	6071
10/014	14/041	SPMD	51/6	3867
10/015	11/028	SPMD	48/4	2521
10/016	13/125	SPMD	51/5	3363
10/017	10/112	İİD	48/1	177
10/017	13/089	SPMD	50/9	6425
10/018	10/045	İİD	47/2	851
10/018	16/003	SPMD	53/3	1507
10/019	11/006	İİD	48/1	369
10/019	12/010	SPMD	49/3	1687
10/020	11/166	İİD	49/1	381
10/020	12/011	SPMD	49/3	1691
10/021	13/017	SPMD	50/9	6089
10/022	13/143	SPMD	51/6	3575
10/023	11/101	İİD	48/3	1849
10/023	11/032	SPMD	48/4	2537
10/024	14/051	SPMD	51/6	3961
10/025	11/136	İİD	48/4	2041
10/025	12/008	SPMD	49/3	1677
10/026	11/161	İİD	49/1	335
10/026	14/085	SPMD	52/7	4225
10/027	13/136	SPMD	51/6	3531
10/028	11/139	İİD	49/1	191
10/028	13/130	SPMD	51/5	3401
10/029	10/021	YD	47/3	1269
10/029	10/090	İİD	47/3	1273
10/029	13/139	SPMD	51/6	3545
10/030	12/007	İİD	49/2	649
10/031	11/167	İİD	49/1	389
10/031	15/024	SPMD	52/7	4565
10/032	11/105	İİD	48/3	1903
10/032	15/013	SPMD	52/7	4461
10/033	13/029	SPMD	50/9	6151
10/034	14/046	SPMD	51/6	3909

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
10/035	13/105	SPMD	50/9	6531
10/036	13/024	SPMD	50/9	6129
10/037	13/106	SPMD	50/9	6537
10/038	11/112	İİD	48/3	1929
10/038	13/027	SPMD	50/9	6141
10/039	16/005	SPMD	53/3	1529
10/040	12/008	İİD	50/1	139
10/040	13/019	SPMD	50/9	6103
10/041	12/019	İİD	50/1	265
10/041	13/018	SPMD	50/9	6093
10/042	13/090	SPMD	50/9	6435
10/043	13/133	SPMD	51/6	3491
10/044	11/026	SPMD	48/4	2503
10/045	15/014	SPMD	52/7	4473
10/046	11/060	İİD	48/2	1169
10/046	14/042	SPMD	51/6	3873
10/047	14/043	SPMD	51/6	3881
10/048	10/070	İİD	47/2	991
10/048	14/044	SPMD	51/6	3887
10/049	10/087	İİD	47/2	1069
10/049	14/036	SPMD	51/6	3829
10/051	11/137	İİD	49/1	183
10/051	12/013	SPMD	49/3	1751
10/052	11/113	İİD	48/3	1943
10/052	13/103	SPMD	50/9	6505
10/053	13/026	SPMD	50/9	6137
10/054	11/019	SPMD	48/4	2379
10/055	11/140	İİD	49/1	203
10/055	14/037	SPMD	51/6	3841
10/056	14/038	SPMD	51/6	3849
10/057	12/014	İİD	49/2	775
10/057	14/039	SPMD	51/6	3855
10/058	11/008	İİD	48/1	401
10/058	11/029	SPMD	48/4	2525
10/059	13/020	SPMD	50/9	6113
10/060	13/013	SPMD	50/9	6039

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
10/061	11/007	İİD	48/1	381
10/061	14/052	SPMD	51/6	3965
10/062	11/175	İİD	49/1	501
10/062	14/006	SPMD	51/6	3629
10/063	14/005	SPMD	51/6	3623
10/064	14/053	SPMD	51/6	3971
10/065	11/169	İİD	49/1	421
10/065	15/017	SPMD	52/7	4503
10/066	10/091	İİD	47/3	1385
10/068	11/114	İİD	48/3	1949
10/069	11/116	İİD	48/3	1957
10/071	11/143	İİD	49/1	223
10/073	11/176	İİD	49/1	511
10/075	11/042	YD	49/1	279
10/075	11/150	İİD	49/1	281
10/077	11/163	İİD	49/1	349
10/078	11/177	İİD	49/1	521
10/079	12/009	İİD	49/2	667
10/080	11/178	İİD	49/1	527
10/081	11/078	İİD	48/3	1563
10/082	12/034	YD	50/3	1951
10/082	12/159	İİD	50/3	1955
10/083	12/169	İİD	50/3	2095
10/085	12/013	İİD	49/2	705
10/089	11/179	İİD	49/1	559
10/090	12/001	YD	49/1	611
10/090	12/004	İİD	49/1	613
10/091	11/098	İİD	48/3	1833
10/092	12/086	İİD	50/1	721
10/093	12/009	YD	50/1	287
10/093	12/020	İİD	50/1	293
10/096	11/168	İİD	49/1	403
10/097	11/173	İİD	49/1	473
10/099	11/117	İİD	48/3	1971
10/104	11/180	İİD	49/1	567
10/106	11/055	İİD	48/2	977

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
10/113	11/164	İİD	49/1	361
10/114	11/148	İİD	49/1	259
10/115	11/154	İİD	49/1	325
10/116	11/118	İİD	48/3	1979
10/118	11/170	İİD	49/1	441
10/119	11/165	İİD	49/1	371
11/001	11/002	Dİ	48/4	2173
11/001	15/004	SPMD	52/7	4395
11/002	13/030	SPMD	50/9	6157
11/003	12/153	İİD	50/3	1871
11/003	13/001	SPMD	50/9	5983
11/004	12/154	İİD	50/3	1889
11/004	13/100	SPMD	50/9	6485
11/005	13/091	SPMD	50/9	6441
11/006	12/016	İİD	49/2	809
11/006	13/032	SPMD	50/9	6165
11/007	13/063	SPMD	50/9	6301
11/008	13/065	SPMD	50/9	6313
11/009	12/044	İİD	49/2	1079
11/009	13/002	SPMD	50/9	5987
11/010	12/098	İİD	49/3	1419
11/010	13/036	SPMD	50/9	6181
11/011	11/151	İİD	49/1	295
11/011	13/092	SPMD	50/9	6445
11/012	13/034	SPMD	50/9	6173
11/013	12/045	İİD	49/2	1101
11/013	13/076	SPMD	50/9	6357
11/014	13/113	SPMD	50/9	6569
11/015	13/080	SPMD	50/9	6373
11/016	12/129	İİD	50/3	1507
11/016	13/033	SPMD	50/9	6169
11/017	13/066	SPMD	50/9	6317
11/017	11/171	İİD	49/1	449
11/018	12/053	İİD	49/2	1127
11/018	14/088	SPMD	52/7	4267
11/019	12/021	İİD	49/2	823

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
11/019	13/085	SPMD	50/9	6403
11/020	13/041	İİD	50/7	4991
11/020	13/038	SPMD	50/9	6189
11/021	13/036	İİD	51/1	233
11/021	13/046	SPMD	50/9	6223
11/022	12/031	İİD	49/2	945
11/022	13/048	SPMD	50/9	6231
11/023	12/003	İİD	49/1	603
11/023	13/040	SPMD	50/9	6197
11/024	13/050	SPMD	50/9	6239
11/025	13/004	SPMD	50/9	5995
11/026	12/041	İİD	49/2	1029
11/026	13/051	SPMD	50/9	6243
11/027	12/101	İİD	49/3	1431
11/027	14/018	SPMD	51/6	3685
11/028	12/022	İİD	49/2	833
11/028	13/005	SPMD	50/9	5999
11/029	12/049	İİD	50/1	565
11/029	13/062	SPMD	50/9	6289
11/030	12/036	İİD	49/2	973
11/030	13/052	SPMD	50/9	6247
11/031	13/060	SPMD	50/9	6279
11/032	13/053	SPMD	50/9	6251
11/033	12/054	İİD	49/2	1159
11/033	13/042	SPMD	50/9	6205
11/034	12/048	İİD	49/2	1117
11/034	13/054	SPMD	50/9	6255
11/035	12/023	İİD	49/2	845
11/035	13/055	SPMD	50/9	6259
11/036	11/181	İİD	49/1	577
11/036	13/006	SPMD	50/9	6003
11/037	12/069	İİD	49/2	1201
11/037	13/056	SPMD	50/9	6263
11/038	12/089	İİD	49/3	1367
11/038	13/114	SPMD	50/9	6577
11/039	12/037	İİD	49/2	981

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
11/039	13/044	SPMD	50/9	6213
11/040	12/004	SPMD	49/3	1665
11/041	12/025	İİD	49/2	875
11/041	16/034	SPMD	53/3	1723
11/042	13/060	İİD	51/2	775
11/042	13/057	SPMD	50/9	6267
11/043	12/010	İİD	49/2	689
11/043	14/019	SPMD	51/6	3691
11/044	12/099	İİD	50/2	881
11/044	15/029	SPMD	52/7	4597
11/045	13/024	İİD	52/1	1
11/045	13/068	SPMD	50/9	6325
11/046	11/145	İİD	49/1	237
11/046	14/067	SPMD	51/6	4045
11/047	12/087	İİD	50/1	739
11/047	13/117	SPMD	50/9	6609
11/048	12/088	İİD	50/2	787
11/048	13/115	SPMD	50/9	6585
11/049	13/110	SPMD	50/9	6557
11/050	13/008	SPMD	50/9	6011
11/051	12/032	İİD	49/2	957
11/051	13/099	SPMD	50/9	6479
11/052	13/067	SPMD	50/9	6321
11/053	12/027	İİD	49/2	885
11/053	13/118	SPMD	50/9	6617
11/054	11/142	İİD	48/4	2065
11/054	15/025	SPMD	52/7	4577
11/055	11/146	İİD	49/1	251
11/055	12/005	SPMD	49/3	1667
11/056	13/119	SPMD	50/9	6625
11/057	13/101	SPMD	50/9	6491
11/058	12/070	İİD	49/2	1209
11/058	13/058	SPMD	50/9	6271
11/059	12/034	İİD	50/1	417
11/059	13/108	SPMD	50/9	6549
11/060	11/147	İİD	48/4	2099

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
11/062	12/002	İİD	49/1	587
11/063	13/028	İİD	50/7	4429
11/064	12/168	İİD	50/3	2023
11/065	13/049	İİD	51/1	379
11/070	12/077	İİD	49/3	1301
11/071	12/090	İİD	49/3	1379
11/074	12/015	İİD	49/2	801
11/079	13/069	İİD	51/2	959
11/080	12/122	İİD	49/3	1515
11/081	12/078	İİD	49/3	1311
11/082	12/150	İİD	50/3	1635
11/083	12/126	İİD	50/2	1223
11/084	12/151	İİD	50/3	1715
11/085	12/109	İİD	50/2	1085
11/086	12/183	İİD	50/4	2431
11/087	12/176	İİD	51/1	1
11/088	12/175	İİD	50/4	2265
11/089	13/029	İİD	50/7	4499
11/090	12/071	İİD	50/1	673
11/098	12/024	İİD	49/2	865
11/100	12/191	İİD	50/5	2913
11/101	12/127	İİD	50/2	1267
11/105	12/038	İİD	49/2	997
11/106	12/192	İİD	50/5	3103
11/107	12/184	İİD	51/1	83
11/108	12/055	İİD	49/2	1171
11/109	12/145	İİD	50/3	1591
11/110	12/079	İİD	49/3	1321
11/111	12/056	İİD	49/2	1179
11/113	12/108	İİD	50/2	957
11/114	12/028	İİD	49/2	923
11/115	12/177	İİD	50/4	2319
11/116	12/039	İİD	49/2	1007
11/119	12/033	İİD	49/2	965
11/121	12/080	İİD	49/3	1339
11/123	13/026	İİD	50/6	4265

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
11/125	12/046	İİD	50/1	551
11/126	12/110	İİD	50/2	1173
11/127	12/029	İİD	49/2	939
11/129	12/081	İİD	50/1	689
11/128	12/040	İİD	49/2	1021
11/131	13/022	İİD	50/6	4165
11/132	12/082	İİD	49/3	1359
11/134	12/083	İİD	50/1	707
11/136	12/072	İİD	49/2	1233
11/138	12/094	İİD	49/3	1395
11/139	12/205	İİD	50/5	3349
11/140	12/185	İİD	50/4	2541
11/141	13/010	İİD	50/6	3751
11/142	13/052	İİD	51/1	493
11/143	13/018	İİD	50/6	4005
11/144	13/023	İİD	50/6	4193
11/145	13/070	İİD	50/8	5299
11/146	13/011	İİD	50/6	3901
11/147	12/152	İİD	50/3	1781
11/148	12/186	İİD	50/4	2657
11/149	12/187	İİD	50/4	2733
11/150	13/030	İİD	50/7	4563
12/001	13/001	SPİ	50/9	6651
12/001	12/147	İİD	50/3	1601
12/001	12/002	Dİ	49/3	1575
12/002	13/002	SPİ	50/9	6663
12/002	12/003	Dİ	49/3	1589
12/002	14/033	SPMD	51/6	3771
12/003	13/003	SPİ	50/9	6671
12/003	13/097	SPMD	50/9	6465
12/004	12/130	İİD	50/3	1539
12/004	13/084	SPMD	50/9	6397
12/005	13/083	SPMD	50/9	6391
12/006	12/131	İİD	50/3	1445
12/006	13/141	SPMD	51/6	3559
12/007	12/102	İİD	49/3	1461
12/007	13/112	SPMD	50/9	6565
12/008	13/064	SPMD	50/9	6307
12/009	12/103	İİD	49/3	1469
12/009	13/045	SPMD	50/9	6219
12/010	13/071	SPMD	50/9	6337
12/011	12/104	İİD	49/3	1491
12/011	14/055	SPMD	51/6	3981
12/012	16/006	SPMD	53/3	1539
12/013	13/031	SPMD	50/9	6161
12/014	13/049	SPMD	50/9	6235
12/015	12/105	İİD	49/3	1499
12/015	13/069	SPMD	50/9	6329
12/016	13/043	SPMD	50/9	6209
12/017	13/094	SPMD	50/9	6453
12/018	13/080	İİD	50/8	5519
12/018	14/011	SPMD	51/6	3657
12/019	13/017	İİD	50/6	3973
12/019	15/026	SPMD	52/7	4583
12/020	12/132	İİD	50/3	1563
12/020	13/003	SPMD	50/9	5991
12/021	13/037	SPMD	50/9	6185
12/022	12/133	İİD	49/3	1553
12/022	13/079	SPMD	50/9	6369
12/023	15/030	SPMD	52/7	4603
12/024	12/095	İİD	49/3	1409
12/024	13/059	SPMD	50/9	6275
12/025	13/061	SPMD	50/9	6285
12/026	13/081	SPMD	50/9	6379
12/027	12/173	İİD	50/3	2163
12/027	13/035	SPMD	50/9	6177
12/028	12/134	İİD	50/3	1579
12/028	14/031	SPMD	51/6	3763
12/029	12/155	İİD	50/3	1901
12/029	13/082	SPMD	50/9	6385
12/030	12/096	İİD	50/2	805
12/030	14/013	SPMD	51/6	3665

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
12/031	13/070	SPMD	50/9	6333
12/032	13/111	SPMD	50/9	6561
12/033	12/174	İİD	50/3	2183
12/033	13/039	SPMD	50/9	6193
12/034	13/095	SPMD	50/9	6457
12/035	12/203	İİD	50/5	3317
12/035	14/009	SPMD	51/6	3647
12/036	13/093	SPMD	50/9	6449
12/037	14/068	SPMD	51/6	4069
12/037	12/148	İİD	50/3	1619
12/038	13/120	SPMD	50/9	6633
12/039	12/156	İİD	50/3	1917
12/039	13/121	SPMD	50/9	6639
12/040	12/158	İİD	50/3	1939
12/040	13/096	SPMD	50/9	6461
12/041	13/116	SPMD	50/9	6601
12/042	14/102	SPMD	52/7	4359
12/043	14/012	SPMD	51/6	3661
12/044	13/041	SPMD	50/9	6201
12/045	12/125	İİD	49/3	1525
12/045	13/047	SPMD	50/9	6227
12/046	16/008	SPMD	53/3	1581
12/047	15/005	SPMD	52/7	4401
12/048	12/075	İİD	49/2	1245
12/048	13/077	SPMD	50/9	6361
12/049	13/007	SPMD	50/9	6007
12/050	13/078	SPMD	50/9	6365
12/051	13/074	SPMD	50/9	6349
12/052	16/028	SPMD	53/3	1695
12/053	13/075	SPMD	50/9	6353
12/054	12/188	İİD	50/4	2873
12/054	14/010	SPMD	51/6	3651
12/056	16/035	SPMD	53/3	1727
12/055	13/073	SPMD	50/9	6345
12/057	13/009	SPMD	50/9	6015
12/058	13/072	SPMD	50/9	6341

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
12/059	14/054	SPMD	51/6	3977
12/060	13/062	İİD	51/2	933
12/060	13/122	SPMD	50/9	6645
12/061	12/135	İİD	49/3	1563
12/061	13/107	SPMD	50/9	6545
12/062	13/086	SPMD	50/9	6411
12/063	16/007	SPMD	53/3	1561
12/064	13/098	SPMD	50/9	6471
12/065	12/128	İİD	50/2	1341
12/065	14/032	SPMD	51/6	3767
12/066	13/085	İİD	50/8	5789
12/066	14/008	SPMD	51/6	3643
12/067	13/010	SPMD	50/9	6019
12/068	12/182	İİD	50/4	2417
12/069	12/149	İİD	50/3	1627
12/069	13/109	SPMD	50/9	6553
12/070	12/157	İİD	50/3	1931
12/070	14/020	SPMD	51/6	3695
12/071	14/078	SPMD	52/6	4153
12/073	13/107	İİD	51/3	1513
12/075	13/088	İİD	51/2	1051
12/076	13/044	İİD	50/7	5061
12/077	13/066	İİD	50/8	5291
12/078	12/111	İİD	49/3	1509
12/080	13/016	İİD	50/6	3955
12/087	14/005	YD	51/4	2293
12/087	14/041	İİD	51/4	2299
12/091	13/086	İİD	51/2	1037
12/092	13/031	İİD	50/7	4923
12/093	13/008	İİD	50/6	3715
12/094	13/089	İİD	51/2	1169
12/095	13/009	İİD	50/6	3731
12/096	12/206	İİD	50/5	3411
12/097	13/051	İİD	50/8	5149
12/098	13/092	İİD	50/8	5831
12/100	13/084	İİD	50/8	5591

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
12/102	12/207	İİD	50/5	3487
12/103	13/105	İİD	51/2	1375
12/104	13/087	İİD	50/8	5803
12/106	12/190	İİD	50/4	2887
12/107	13/090	İİD	50/8	5817
12/108	13/064	İİD	50/8	5267
12/116	13/032	İİD	50/7	4933
12/117	12/204	İİD	50/5	3327
12/128	13/001	YD	50/6	3693
12/128	13/007	İİD	50/6	3697
12/129	13/040	İİD	50/7	4981
12/132	12/179	İİD	50/4	2407
12/133	13/033	İİD	50/7	4943
12/134	13/034	İİD	50/7	4961
12/143	13/048	İİD	50/7	5093
12/146	13/093	İİD	51/2	1257
12/147	13/078	İİD	51/2	1029
12/149	13/063	İİD	50/8	5249
12/157	13/079	İİD	50/8	5509
12/158	13/055	İİD	51/2	757
13/001	14/161	İİD	52/2	865
13/001	14/007	SPMD	51/6	3639
13/002	15/044	SPMD	52/7	4677
13/003	15/010	SPMD	52/7	4433
13/004	13/035	İİD	50/7	4973
13/004	15/032	SPMD	52/7	4611
13/005	13/046	İİD	50/7	5087
13/005	14/057	SPMD	51/6	3991
13/006	13/111	İİD	51/3	1539
13/006	16/037	SPMD	53/3	1737
13/007	14/058	SPMD	51/6	3997
13/008	14/025	SPMD	51/6	3729
13/009	13/121	İİD	51/3	1597
13/009	14/056	SPMD	51/6	3985
13/010	13/130	İİD	51/3	1689
13/010	14/065	SPMD	51/6	4035

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
13/012	14/066	SPMD	51/6	4039
13/013	15/009	SPMD	52/7	4427
13/014	13/056	İİD	50/8	5213
13/014	14/064	SPMD	51/6	4029
13/015	13/131	İİD	51/3	1703
13/015	14/024	SPMD	51/6	3725
13/016	14/060	SPMD	51/6	4007
13/017	14/023	SPMD	51/6	3721
13/018	13/132	İİD	51/3	1713
13/018	15/035	SPMD	52/7	4627
13/019	13/100	İİD	51/2	1281
13/019	14/014	SPMD	51/6	3669
13/020	13/050	İİD	50/7	5117
13/020	14/063	SPMD	51/6	4023
13/021	13/057	İİD	50/8	5225
13/021	15/039	SPMD	52/7	4651
13/022	13/073	İİD	50/8	5461
13/022	14/062	SPMD	51/6	4017
13/023	13/123	İİD	51/3	1639
13/023	14/061	SPMD	51/6	4013
13/024	13/043	YD	51/3	1723
13/024	13/133	İİD	51/3	1727
13/024	14/059	SPMD	51/6	4001
13/026	14/069	SPMD	51/6	4075
13/027	14/101	SPMD	52/7	4353
13/028	13/106	İİD	51/3	1501
13/028	14/100	SPMD	52/7	4349
13/030	14/013	İİD	51/3	2129
13/030	15/033	SPMD	52/7	4617
13/031	14/099	SPMD	52/7	4343
13/032	13/112	İİD	50/8	5891
13/032	14/098	SPMD	52/7	4339
13/033	13/122	İİD	51/3	1627
13/033	14/097	SPMD	52/7	4335
13/034	13/074	İİD	50/8	5479
13/034	14/015	SPMD	51/6	3673

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
13/035	13/075	İİD	50/8	5487
13/035	14/096	SPMD	52/7	4331
13/036	13/053	İİD	50/8	5203
13/036	14/016	SPMD	51/6	3677
13/038	14/058	İİD	51/4	2547
13/037	14/095	SPMD	52/7	4325
13/038	14/017	SPMD	51/6	3681
13/039	13/065	İİD	50/8	5279
13/039	14/087	SPMD	52/7	4253
13/040	13/139	İİD	51/3	1805
13/040	15/031	SPMD	52/7	4607
13/041	13/124	İİD	50/9	5957
13/041	14/094	SPMD	52/7	4319
13/042	14/077	SPMD	52/6	4143
13/043	13/168	İİD	51/3	2029
13/043	14/093	SPMD	52/7	4313
13/044	13/059	İİD	50/8	5239
13/045	13/113	İİD	50/8	5901
13/045	16/029	SPMD	53/3	1699
13/046	13/140	İİD	51/3	1817
13/047	13/072	İİD	50/8	5453
13/047	15/007	SPMD	52/7	4417
13/048	14/198	İİD	52/3	2029
13/048	15/037	SPMD	52/7	4639
13/049	13/125	İİD	50/9	5969
13/049	16/031	SPMD	53/3	1707
13/050	13/038	İİD	52/5	2793
13/050	14/103	SPMD	52/7	4365
13/051	13/159	İİD	51/3	1897
13/051	15/006	SPMD	52/7	4409
13/052	13/160	İİD	51/3	1907
13/052	15/040	SPMD	52/7	4657
13/053	13/081	İİD	50/8	5585
13/054	13/161	İİD	51/3	1923
13/054	15/008	SPMD	52/7	4423
13/053	14/092	SPMD	52/7	4307

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
13/055	13/067	İİD	51/2	943
13/055	16/036	SPMD	53/3	1731
13/056	14/091	SPMD	52/7	4303
13/057	13/162	İİD	51/3	1935
13/057	15/027	SPMD	52/7	4587
13/058	13/114	İİD	51/3	1565
13/059	14/021	SPMD	51/6	3711
13/060	13/104	İİD	50/8	5879
13/060	16/030	SPMD	53/3	1703
13/061	14/003	İİD	51/3	2075
13/061	14/079	SPMD	52/6	4159
13/062	13/115	İİD	50/9	5935
13/062	14/080	SPMD	52/6	4165
13/063	13/163	İİD	51/3	1949
13/063	14/081	SPMD	52/6	4171
13/064	13/142	İİD	51/3	1843
13/064	14/082	SPMD	52/6	4177
13/065	14/093	İİD	52/1	225
13/065	14/022	SPMD	51/6	3715
13/066	14/019	İİD	52/1	105
13/066	14/083	SPMD	52/6	4183
13/067	13/164	İİD	51/3	1975
13/067	14/084	SPMD	52/7	4219
13/068	13/165	İİD	51/3	1997
13/068	14/029	SPMD	51/6	3751
13/069	14/076	SPMD	52/6	4135
13/070	13/166	İİD	51/3	2015
13/070	15/042	SPMD	52/7	4667
13/071	13/077	İİD	50/8	5499
13/072	13/126	İİD	51/3	1649
13/072	14/030	SPMD	51/6	3757
13/074	13/143	İİD	51/3	1857
13/074	14/026	SPMD	51/6	3733
13/075	14/027	SPMD	51/6	3739
13/076	13/144	İİD	51/3	1875
13/076	14/028	SPMD	51/6	3745

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
13/077	14/004	İİD	52/1	59
13/082	14/100	İİD	51/5	3131
13/083	13/116	İİD	50/9	5945
13/084	14/183	İİD	52/3	1759
13/086	13/117	İİD	51/3	1581
13/088	14/101	İİD	51/5	3159
13/089	14/116	İİD	52/1	293
13/091	14/059	İİD	51/4	2555
13/092	14/006	İİD	51/3	2083
13/095	14/176	İİD	52/3	1371
13/096	14/118	İİD	52/1	385
13/097	14/060	İİD	51/4	2567
13/099	14/061	İİD	51/4	2579
13/100	14/014	İİD	51/4	2205
13/101	14/063	İİD	51/4	2629
13/102	14/057	İİD	51/4	2539
13/103	14/007	İİD	51/3	2093
13/104	14/096	İİD	51/5	3089
13/108	14/015	İİD	51/4	2215
13/110	14/008	İİD	51/3	2117
13/111	14/195	İİD	52/3	1975
13/114	14/022	YD	52/3	1849
13/114	14/184	İİD	52/3	1857
13/115	14/016	İİD	51/4	2225
13/116	14/135	İİD	52/1	513
13/119	13/141	İİD	51/3	1831
13/122	14/074	İİD	51/4	2679
13/124	14/136	İİD	51/5	3281
13/126	14/017	İİD	51/4	2239
13/127	14/064	İİD	51/4	2643
13/128	14/066	İİD	51/4	2657
13/130	14/018	İİD	51/4	2257
13/133	13/169	İİD	51/3	2043
13/137	14/094	İİD	51/5	3069
13/146	14/137	İİD	51/5	3293
13/147	14/075	İİD	51/4	2687

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
13/148	14/062	İİD	51/4	2621
13/150	14/132	İİD	51/5	3259
13/157	14/138	İİD	52/1	525
13/158	14/068	İİD	51/4	2671
13/160	14/117	İİD	52/1	367
14/001	15/046	SPMD	52/7	4687
14/002	16/014	SPMD	53/3	1639
14/003	14/095	İİD	51/5	3081
14/003	14/070	SPMD	52/6	4105
14/004	15/045	SPMD	52/7	4683
14/005	14/065	İİD	51/4	2651
14/005	16/009	SPMD	53/3	1587
14/006	15/072	SPMD	52/7	4807
14/007	14/009	Dİ	51/5	3327
14/007	15/047	SPMD	52/7	4691
14/008	15/073	SPMD	52/7	4811
14/009	14/121	İİD	51/5	3203
14/009	15/074	SPMD	52/7	4815
14/010	15/048	SPMD	52/7	4697
14/011	15/049	SPMD	52/7	4701
14/012	15/050	SPMD	52/7	4705
14/013	15/051	SPMD	52/7	4709
14/014	14/077	İİD	51/4	2697
14/014	15/075	SPMD	52/7	4821
14/015	15/036	SPMD	52/7	4633
14/016	14/197	İİD	52/3	2009
14/016	15/052	SPMD	52/7	4713
14/017	14/097	İİD	51/5	3101
14/017	15/076	SPMD	52/7	4827
14/018	16/010	SPMD	53/3	1593
14/019	15/053	SPMD	52/7	4717
14/020	14/028	İİD	51/4	2285
14/020	15/071	SPMD	52/7	4801
14/021	15/054	SPMD	52/7	4723
14/022	14/196	İİD	52/3	1993
14/022	15/055	SPMD	52/7	4729

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
14/023	15/056	SPMD	52/7	4733
14/024	14/122	İİD	51/5	3213
14/024	15/057	SPMD	52/7	4737
14/025	14/119	İİD	52/1	447
14/025	15/077	SPMD	52/7	4833
14/026	14/078	İİD	51/4	2723
14/026	14/071	SPMD	52/6	4109
14/027	15/058	SPMD	52/7	4741
14/028	15/041	SPMD	52/7	4663
14/029	15/078	SPMD	52/7	4839
14/030	15/059	SPMD	52/7	4745
14/032	14/090	SPMD	52/7	4295
14/033	15/060	SPMD	52/7	4749
14/034	14/079	İİD	51/4	2763
14/035	14/173	İİD	52/2	1321
14/035	15/061	SPMD	52/7	4753
14/036	15/051	İİD	52/5	3447
14/036	15/062	SPMD	52/7	4757
14/037	15/063	SPMD	52/7	4763
14/038	14/080	İİD	51/4	2777
14/038	15/064	SPMD	52/7	4769
14/039	15/065	SPMD	52/7	4775
14/040	16/011	SPMD	53/3	1613
14/041	15/066	SPMD	52/7	4779
14/042	15/038	SPMD	52/7	4645
14/043	15/028	SPMD	52/7	4593
14/044	16/033	SPMD	53/3	1719
14/045	15/079	SPMD	52/7	4845
14/046	15/067	SPMD	52/7	4783
14/047	14/123	İİD	52/1	497
14/047	15/068	SPMD	52/7	4787
14/048	15/043	SPMD	52/7	4671
14/050	14/124	İİD	51/5	3225
14/050	15/080	SPMD	52/7	4851
14/051	16/012	SPMD	53/3	1619
14/052	14/139	İİD	52/1	555

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
14/053	15/069	SPMD	52/7	4791
14/055	14/072	SPMD	52/6	4113
14/056	15/022	İİD	52/4	2369
14/056	15/070	SPMD	52/7	4797
14/057	14/008	YD	51/5	2807
14/057	14/081	İİD	51/5	2817
14/057	14/073	SPMD	52/6	4119
14/058	14/163	İİD	52/2	1017
14/058	14/074	SPMD	52/6	4123
14/059	15/034	SPMD	52/7	4621
14/060	16/013	SPMD	53/3	1635
14/061	14/006	YD	52/2	1061
14/061	14/017	YD	52/2	1065
14/061	14/166	İİD	52/2	1071
14/061	15/081	SPMD	52/7	4857
14/062	14/125	İİD	51/5	3245
14/062	15/082	SPMD	52/7	4861
14/063	14/075	SPMD	52/6	4129
14/064	14/140	İİD	52/1	573
14/064	15/083	SPMD	52/7	4865
14/065	14/150	İİD	51/5	3307
14/066	16/032	SPMD	53/3	1713
14/071	14/200	İİD	52/3	2055
14/072	14/141	İİD	52/1	589
14/073	14/098	İİD	51/5	3115
14/074	14/201	İİD	52/4	2087
14/075	14/102	İİD	51/5	3177
14/076	14/142	İİD	52/1	615
14/081	14/145	İİD	52/1	639
14/082	14/143	İİD	52/1	625
14/085	14/103	İİD	51/5	3193
14/086	15/109	İİD	53/1	1
14/087	15/112	İİD	53/1	65
14/088	15/068	İİD	52/6	3663
14/089	15/003	İİD	52/4	2131
14/090	14/180	İİD	52/3	1681

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
14/092	16/006	İİD	53/1	455
14/094	14/160	İİD	52/2	817
14/099	14/181	İİD	52/3	1715
14/100	15/006	İİD	52/4	2199
14/103	14/199	İİD	52/3	2039
14/108	15/008	İİD	52/4	2243
14/112	14/203	İİD	52/4	2105
14/113	14/174	İİD	52/2	1333
14/114	15/009	İİD	52/4	2251
14/116	15/004	İİD	52/4	2171
14/118	15/035	İİD	52/4	2719
14/120	15/023	İİD	52/4	2401
14/122	15/123	İİD	53/1	311
14/124	15/024	İİD	52/4	2415
14/126	15/086	İİD	52/6	3873
14/127	15/005	İİD	52/4	2183
14/128	15/010	İİD	52/4	2259
14/131	15/011	İİD	52/4	2267
14/133	14/165	İİD	52/2	1031
14/138	15/007	İİD	52/4	2229
14/139	15/036	İİD	52/4	2747
14/140	15/085	İİD	52/6	3849
14/142	14/182	İİD	52/3	1743
14/144	15/029	İİD	52/4	2481
14/146	15/031	İİD	52/4	2519
14/147	15/025	İİD	52/4	2433
14/148	15/080	İİD	52/6	3781
14/149	14/014	YD	52/2	669
14/149	14/151	İİD	52/2	673
14/154	14/159	İİD	52/2	801
14/155	15/052	İİD	52/6	3491
14/161	15/026	İİD	52/4	2451
14/162	15/047	İİD	52/5	2989
14/164	15/012	İİD	52/4	2279
14/167	15/027	İİD	52/4	2469
14/169	14/167	İİD	52/2	1271

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
14/171	15/041	İİD	52/5	2941
14/172	14/170	İİD	52/2	1287
14/176	15/053	İİD	52/6	3525
14/177	15/049	İİD	52/5	3043
14/178	14/178	İİD	52/3	1653
14/179	15/054	İİD	52/6	3555
14/180	15/030	İİD	52/4	2501
14/181	14/179	İİD	52/3	1669
14/183	15/122	İİD	53/1	299
14/186	14/188	İİD	52/3	1965
14/189	15/032	İİD	52/4	2703
14/194	15/055	İİD	52/6	3565
14/195	15/116	İİD	53/1	203
14/196	15/103	İİD	52/6	4011
14/199	15/115	İİD	52/6	4089
15/001	15/091	İİD	52/6	3893
15/001	15/001	Dİ	52/6	4097
15/002	16/019	İİD	53/2	665
15/003	16/001	Dİ	53/3	1409
15/004	15/061	İİD	52/6	3605
15/004	16/002	Dİ	53/3	1427
15/005	15/082	İİD	52/6	3803
15/005	16/003	Dİ	53/3	1431
15/006	15/063	İİD	52/6	3631
15/007	16/047	İİD	53/2	849
15/007	16/015	SPMD	53/3	1643
15/009	15/094	İİD	52/6	3921
15/010	15/093	İİD	52/6	3905
15/010	16/005	Dİ	53/3	1435
15/011	16/006	Dİ	53/3	1441
15/011	16/016	SPMD	53/3	1647
15/012	16/007	Dİ	53/3	1445
15/013	15/108	İİD	52/6	4065
15/015	15/118	İİD	53/1	275
15/017	15/020	İİD	52/4	2355
15/018	16/012	İİD	53/2	601

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
15/019	15/017	İİD	52/4	2341
15/020	15/064	İİD	52/6	3637
15/021	15/067	İİD	52/6	3647
15/022	15/037	İİD	52/4	2757
15/023	15/056	İİD	52/6	3591
15/025	15/081	İİD	52/6	3795
15/026	15/100	İİD	52/6	3943
15/028	15/042	İİD	52/5	2951
15/029	15/095	İİD	52/6	3929
15/032	15/102	İİD	52/6	4005
15/033	15/050	İİD	52/5	3433
15/034	15/048	İİD	52/5	3013
15/035	15/040	İİD	52/5	2923
15/036	15/087	İİD	52/6	3879
15/037	15/119	İİD	53/1	283
15/039	15/062	İİD	52/6	3615
15/043	15/101	İİD	52/6	3981
15/040	16/005	İİD	53/1	443
15/041	16/017	SPMD	53/3	1651
15/042	16/019	SPMD	53/3	1659
15/047	16/011	İİD	53/1	565
15/048	16/020	SPMD	53/3	1663
15/049	15/046	İİD	52/5	2973
15/050	15/107	İİD	52/6	4057
15/052	16/001	İİD	53/1	413
15/053	16/026	İİD	53/2	699
15/054	15/083	İİD	52/6	3833
15/055	16/045	İİD	53/2	817
15/058	15/117	İİD	53/1	267
15/058	16/021	SPMD	53/3	1667
15/060	16/002	İİD	53/1	427
15/061	16/172	İİD	53/3	1287
15/062	15/084	İİD	52/6	3841
15/063	15/106	İİD	52/6	4051
15/065	15/120	İİD	53/1	291
15/066	16/022	SPMD	53/3	1671

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
15/067	16/021	İİD	53/2	683
15/067	16/018	SPMD	53/3	1655
15/070	16/023	SPMD	53/3	1675
15/071	15/079	İİD	52/6	3667
15/072	16/044	İİD	53/2	805
15/072	16/024	SPMD	53/3	1679
15/073	16/161	İİD	53/2	1177
15/073	16/025	SPMD	53/3	1683
15/074	16/026	SPMD	53/3	1687
15/075	16/027	SPMD	53/3	1691
15/085	16/003	İİD	53/1	435
15/088	16/156	İİD	53/2	1081
15/094	16/027	İİD	53/2	709
15/096	16/009	İİD	53/1	545
15/097	16/010	İİD	53/1	555
15/098	16/035	İİD	53/2	773
15/101	15/111	İİD	52/6	4079
15/102	16/151	İİD	53/2	1031
15/104	16/020	İİD	53/2	673
15/105	16/133	İİD	53/2	981
15/106	16/128	İİD	53/2	957
15/108	16/046	İİD	53/2	827
15/109	16/028	İİD	53/2	719
15/199	15/115	İİD	52/6	4089
16/001	16/008	Dİ	53/3	1449
16/003	16/124	İİD	53/2	927
16/003	16/015	Dİ	53/3	1467
16/004	16/011	Dİ	53/3	1461
16/005	16/152	İİD	53/2	1049
16/006	16/007	İİD	53/1	539
16/009	16/125	İİD	53/2	935
16/010	16/036	İİD	53/2	789
16/011	16/132	İİD	53/2	967
16/013	16/127	İİD	53/2	943
16/015	16/014	İİD	53/2	649
16/016	16/037	İİD	53/2	799

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
16/019	16/017	İİD	53/2	657
16/022	16/177	İİD	53/3	1377
16/027	16/162	İİD	53/3	1241
16/028	16/025	İİD	53/2	691
16/029	16/134	İİD	53/2	1007
16/034	16/030	İİD	53/2	747
16/035	16/031	İİD	53/2	763
16/037	16/135	İİD	53/2	1021
16/044	16/153	İİD	53/2	1059
16/046	16/178	İİD	53/3	1387
16/051	16/179	İİD	53/3	1399
16/054	16/117	İİD	53/2	915
16/124	16/155	İİD	53/2	1071
16/128	16/154	İİD	53/2	1065
16/166	16/159	İİD	53/2	1093
16/167	16/160	İİD	53/2	1121
16/171	16/164	İİD	53/3	1253
16/172	16/165	İİD	53/3	1269